ION ARAMĂ

Poligonul cu trandafiri

ROMAN

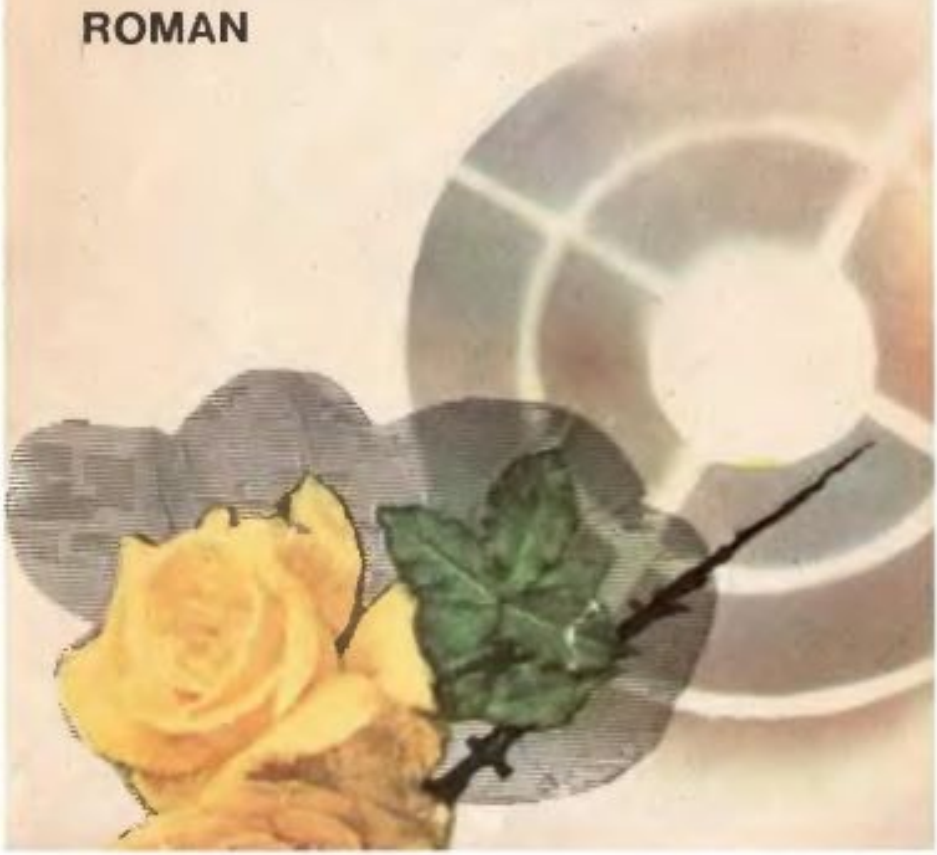

ION ARAMĂ

POLIGONUL CU TRANDAFIRI

— roman —

Editura Militară, Bucureşti, 1987

Versiunea digitală 1.0 - februarie 2022

Copertă: Fl. Creangă

1.

Am sărit din pat stăpânit de neliniştea pe care-o simţi când eşti trezit în toiul nopţii. O visam pe Mirela; de când ne despărţisem, o visam aproape în fiecare noapte. O întrebam: „De ce? De ce?”

— Tovarăşe locotenent, prezentaţi-vă urgent la fabrica de mobilă.

— *De ce? De ce?* am reluat întrebarea din vis, fără să pricep prea bine despre ce e vorba.

— E incendiu. Foc mare. S-a dat alarma. Toată compania a plecat acolo.

M-am dezmeticit pe dată. Am deschis uşa mai larg. Soldatul respira precipitat, se cunoştea că o ţinuse tot o fugă.

— Bine, vin imediat, i-am spus.

— Ştiţi unde e?

— Nimeresc eu, l-am liniştit. Am înţeles că e spre gară.

— Chiar pe strada Gării. Să trăiţi!

Încă nu mă familiarizasem cu poziţia lucrurilor din cameră; am găsit întrerupătorul, am aprins lumina. Din stradă se auzeau paşii soldatului care se depărta în fugă. Îl acompania lătratul câinilor. Ai trezit toată urbea, băiete. Nici nu ştiam cum îl cheamă, dar glasul îmi suna familiar. N-avusesem vreme să memorez numele tuturor soldaţilor clin pluton, în săptămâna de când venisem aici, la Ulmeni (oraş sub 50 000 locuitori, situat în zona submontană, atestat documentar din secolul XIV, o dată cu cetatea-mănăstire; zonă turistică de interes local; fabrică de mobilă, liceu cu profil agro-silvic, staţie C.F.R. – informaţii pe care le căpătasem răsfoind un ghid turistic în ziua în care primisem ordinul de numire). Când am ajuns în Calea Republicii – de fapt un fragment din şoseaua judeţeană care traversa oraşul – am început să întâlnesc oameni mergând grăbiţi, toţi în aceeaşi direcţie, aşa că nu mi-a fost greu să aflu drumul spre fabrica de mobilă. Am grăbit pasul împreună cu ei, am cotit pe strada Gării, pe lângă noi au trecut, urlând din sirene, trei maşini de pompieri. Am început să alerg şi am ajuns când pompierii începuseră deja să arunce jeturi de apă spre clădirea înecată în fum.

Lângă poarta larg deschisă am zărit ARO-ul nostru, şi lângă

el silueta subţire a maiorului Stere, comandantul regimentului. În faţa lui, un bărbat cu pălărie şi cu paltonul îmbrăcat direct peste pijama îi explica ceva gesticulând. M-am apropiat, am dat să mă prezint:

— Tovarăşe maior...

— Locotenent Drăgoescu, m-a întrerupt el, ia-ţi oamenii şi scoate din magazia din stânga bidoanele cu diluant.

— Aveţi grijă, sunt inflamabile, a adăugat pe un ton alarmat civilul cu pălărie.

— N-or să se aprindă tocmai acum, tovarăşe director. Hai, tovarăşe locotenent, la treabă!

Ostaşii veneau şi plecau în fumul care se înfuiora în curtea puternic luminată; m-am dus într-acolo. Un ofiţer de pompieri dădea ordine cuiva de la etajul de sus al clădirii; motopompele vuiau; apa şuiera prin ţevile de înaltă presiune.

— Aici, tovarăşe locotenent! am auzit un strigăt.

Sergentul Tomoroga, ajutorul meu, ivit ca prin minune din ceaţa strălucitoare.

— Unde-s oamenii?

— Aici, spre poartă. Am golit depozitul de produse finite, numai mobilă pentru export. O avere.

— Trebuie să evacuăm magazia cu lac inflamabil. Ia câţiva inşi mai curajoşi...

— Îi iau pe toţi, a spus sergentul. Să meargă treaba mai repede.

— Bine. Vino cu ei după mine.

Am pornit-o spre stânga curţii, trecând peste furtunul gros prin care pulsa apa. Când am întors capul, i-am văzut pe toţi, grămadă, lângă mine. Magazia era o baracă din tablă ondulată, plasată între două clădiri înalte, mai mult geamuri. Cineva i-a dat sergentului o rangă. Sergentul, voinic şi spătos, a vârât ranga în uşă, a tras şi belciugele au sărit cât colo.

M-am oprit în uşă, izbit de un miros puternic de diluant; aerul era cald, probabil că sursa focului nu era departe. M-am gândit că e destul o scânteie pentru ca bidoanele să explodeze ca nişte încărcături de dinamită; cunoşteam efectul unui asemenea lichid uşor, foarte volatil, în atingere cu flacăra: dezastru curat. Prin geamul din spate al magaziei jucau flăcări încă nepotolite; un pompier în costum de azbest, cu mască şi

cu un topor în mână, s-a arătat o clipă în cadrul ferestruicii. Voia, probabil, să pătrundă pe acolo în magazie, dar flacăra care juca în spatele lui mi s-a părut de rău augur pentru bidoanele acelea. Am făcut semn pompierului să plece şi am pătruns înăuntru; mi se părea ridicol să rămân în uşă şi să-mi îndemn soldaţii să intre acolo, înfruntând primejdia. Sergentul, la un pas în urma mea; pe urmă alţi vreo doi. Lângă pereţi erau aliniate bidoanele rotunde, de tablă, cu mânere subţiri. Am ridicat unul, părea uşor, vreo douăzeci de kilograme; l-am luat în braţe, dar soldatul Clopotaru, ivit lângă mine, mi-a spus:

— Lăsaţi-ne pe noi, tovarăşe locotenent!

Mi-a luat bidonul din braţe şi l-a apucat de-o toartă împreună cu alt ostaş. Ca de la sine, ceilalţi care veneau în urma lor au făcut la fel: câte doi, apucând cuminţi de toartele acelea subţiri şi plecând în fugă.

După câteva minute am simţit nevoia să tuşesc, mă usturau ochii, fumul pătruns în baracă se amestecase cu mirosul lacului – un miros de altfel plăcut, îmi sugera serile de sărbătoare de acasă, când urma să plecăm undeva şi mama destupa un flaconaş cu ojă; mirosul de acetonă prevestea totdeauna o seară plăcută – un spectacol, o vizită, o petrecere. Dar aici se preschimbase într-un semn de primejdie; la lumina flăcărilor număram îngrijorat bidoanele rămase; le târam spre uşă, să fie mai la-ndemâna ostaşilor care veneau şi plecau, doi câte doi, în fugă şi fără vorbă multă. Când mai erau vreo cinci bidoane, pe acoperişul magaziei a început să răpăie apa, probabil directorul ceruse pompierilor să protejeze şi în acest fel periculosul depozit. Jetul puternic se plimba pe deasupra mea, duruind neplăcut pe tablă. În sfârşit, sergentul cu un ostaş au ridicat ultimul bidon. Mi-am aruncat privirea în magazie. Rămăseseră numai nişte cercuri vagi, mai deschise la culoare, pe cimentul acoperit cu pulbere fină de lemn.

— Gata, afară toţi! am strigat.

Am ieşit ultimul, bucuros să respir iarăşi aerul rece, proaspăt, al nopţii de octombrie. Pompierul pe care-l văzusem mai înainte, sau poate altul, îmbrăcat în aceeaşi costumaţie care-i dădea un aer de personaj dintr-un film *science fiction*, spărgea cu o toporişcă geamul barăcii alăturate, în timp ce altul, cu un furtun în mână, se pregătea să aţintească într-acolo un jet de

apă. Le-am făcut ostaşilor semn să mă aştepte într-un colţ al curţii şi am alergat la poartă, după alte ordine. Un ofiţer de pompieri scria ceva pe capota ARO-ului nostru; lângă el era directorul, care vorbea răstit. Maiorul Stere rămăsese deoparte, lăsându-i probabil să-şi rezolve disputa; lângă el venise şi locotenentul-major Cristea, comandantul companiei noastre. M-am apropiat de ei. În clipa aceea, l-am auzit pe ofiţerul de pompieri strigând în staţia de radio portabilă:

— Da, incendiul a fost localizat. Trei maşini şi militarii de la unitate... Pagube neînsemnate. Sigur, ancheta. Am înţeles... Da, am înţeles.

S-a întors spre comandantul regimentului nostru:

— De la judeţ mi s-a ordonat să vă transmitem mulţumiri. Aţi intervenit repede şi bine. Acum situaţia e sub control. O să rămână aici o maşină cu o grupă, pentru a interveni la nevoie. Focarul principal a fost stins, materialele importante au fost salvate, echipele de muncitori de la fabrică rămân pe loc, pentru orice eventualitate. Urmează să cercetăm cauzele. Hm, cauzele...

— Eu cred că... a încercat directorul.

— V-aţi supărat când am dat amenzi pentru instalaţia electrică, şi aţi promis să luaţi măsuri. Acuma sigur o să luaţi măsuri!

— Mare nenorocire! s-a văitat directorul. Tovarăşe maior, dacă nu erau băieţii dumneavoastră, nu ştiu zău ce... Sper că ostaşii n-au avut de suferit.

— Nimic deosebit. Aşadar, nu mai e nevoie de noi?

— Nu. Vă mulţumim foarte mult...

Comandantul regimentului s-a întors spre locotenentul-major Cristea:

— Încolonarea şi la unitate. Mâine deşteptarea cu o oră mai târziu. Să se odihnească oamenii, că avem treabă multă.

— Am înţeles!

M-am grăbit spre băieţii mei. Se spălaseră de funingine, îşi storceau hainele ude, jucau pe loc ca să se încălzească.

— Ce e, Clopotarule?

— Mi-am spart ochelarii.

— Îmi pare rău. Mâine îţi dau bilet de voie, te duci în oraş şi-ţi comanzi alţii. Aveţi ceva neplăceri, arsuri, lovituri?

— Teferi toţi, a spus sergentul voios.

— Bun. Mâine, deşteptarea cu o oră mai târziu. Comandantul e mulţumit. Aţi făcut treabă bună. O întâmplare neprevăzută care ne-a pus pe toţi la încercare. Acum, alinierea. Ne întoarcem la unitate.

Am pornit, alături de ei, pe străzile cufundate în linişte. Şi m-am gândit că, iată, a fost destul o săptămână ca să-mi spulbere îngrijorările începutului, teama de necunoscut, întrebarea pe care şi-o pune orice om la primul pas: „Oare o să fac faţă?” Ei, băieţii ăştia care mărşăluiau grăbit, ca să se încălzească, mă ajutaseră să alung deocamdată aceste îndoieli şi întrebări.

Trecând pe lângă staţia de autobuz din centru mi-am amintit cum ajunsesem aici, cu o săptămână în urmă, în dimineaţa aceea aurie. Coborât din cursa de la gară, m-am oprit pe trotuar, chiar lângă stâlpul cu tăbliţa „Centru”, am pus geamantanul jos şi mi-am ţinut o clipă respiraţia. O pală de vânt a risipit fumul gri, înecăcios, cald dulceag al autobuzului care demara, şi a adus în locul lui un vag miros de crizanteme şi de alte flori de toamnă. Un miros trist ca amintirea verii duse. Am privit în jur cu aerul exploratorului descins pe străine meleaguri, măsurând cu o sprânceană ridicată, amuzat, împrejurimile. Ceilalţi pasageri care coborâseră o dată cu mine se grăbeau spre ţinte precise. Bătrâna în doliu, purtând o straiţă vrăstată în negru şi roşu, traversase şi mergea înainte, spre clădirea de vizavi, cu ziduri albe, cu coloane, arcade şi o scară largă – Consiliul popular. Tânărul netuns, cu salopeta stropită de var, care răspândea în jur un vag iz de palincă, o luase în sens invers, traversând cam pieziş şi grăbind pasul spre restaurantul din colţul opus, urmat îndeaproape de un individ posomorât, neras, cu pălărie pleoştită şi în trening, purtând în mână un motor de „Mobra” legat cu o sfoară. Mi-am întors privirea de la stradă spre trotuar. Mă aflam în dreptul unui bloc cu cinci nivele, cu intrarea largă străjuită de un acoperiş plat sprijinit pe coloane subţiri de fier. Alături de intrare, de-a dreptul pe peretele vernil, o inscripţie cu litere de-un metru: „Bloc A-1”. În spate, silueta unei macarale arăta că vor fi ridicate şi altele: probabil A-2, A-3 şi aşa mai departe, un mic cartier standardizat, contrastând prin rigoarea geometrică a liniilor cu pitorescul puţin vetust al clădirilor de vizavi. Parcă

anume alăturate pentru o imagine reportericească. Deci ăsta e Ulmeniul, mi-am spus atunci cu o anume dezamăgire, apoi m-am corectat imediat: Hai, las-o baltă, n-o face pe exoticul, un Marco Polo debarcat la Ulmeni. Vino-ţi în fire şi ia lucrurile aşa cum sunt. Încearcă să te priveşti din afară, mi-am poruncit, ştiind că asta e metoda cea mai bună ca să-ţi alungi neliniştea şi să apreciezi lucid situaţia, examinând lucrurile imparţial şi deci fără emoţie.

M-am obiectivat: locotenentul Drăgoescu D. Traian, din arma infanterie, ultima promoţie, douăzeci şi patru de ani, necăsătorit, bucureştean, cu cizme noi care-l stânjenesc, aflat pentru prima oară în Ulmeni, într-o însorită dimineaţă de septembrie. Însorită, parcă dorind să-mi îndulcească şocul întâlnirii cu destinul.

Poate nu trebuia să cobor aici, m-am gândit. Cineva, la gară, întrebase înainte de a urca: „Merge la blocuri?”. Desigur, „la blocuri” însemna ceva anume în geografia urbei, pentru că trei glasuri din autobuz răspunseseră cu zel: „Da, merge”, iar unul adăugase didactic: „Acolo e cap de linie!” Dar n-aveam ce căuta la blocuri. Lucrul cel mai sigur, în oraşele unde n-ai fost niciodată, e să cobori în centru, pe urmă vedem noi.

Ce să vedem noi aici? m-am întrebat. Un bărbat în halat alb lansa semicercuri de apă, dintr-o sticlă, pe trotuarul larg, în faţa vitrinelor cu inscripţia „Frizer-Coafor”; o *Dacie* roşie (şofer pletos în tricou „litoral”, în dreapta lui un ins cu pălărie, ţeapăn, iar în spate două femei cu basmale de caşmir) plutea încet prin faţa mea, în direcţia unde dispăruse „cursa”; doi tineri în halate bleumarin decolorate împingeau cam în joacă un căruţ pe pneuri, încărcat cu varză – totul degaja o atmosferă de atemporal, de nepăsare tihnită. Desigur, viaţa oraşului pulsa acum în altă parte probabil „la blocuri”. Ştiam că la Ulmeni există o mică fabrică de confecţii şi una de mobilă; probabil că aceste două obiective strânseseră o bună parte a populaţiei, lăsând impozantul centru oarecum în afara evenimentelor. Un oraş liniştit, cu atât mai bine, m-am consolat în prima clipă, o să mă pot dedica în linişte lucrurilor serioase. Căci aveam planuri mari, croite în ultimele săptămâni de şcoală, cu băieţii, colegi de clasă de-a lungul anilor; ne plimbam, câte doi-trei, printre plopii de pe aleea centrală, cu sufletele pendulând între

două sentimente contrarii – nostalgia iminentei despărţiri şi entuziasmul începutului de carieră. Să ducem o viaţă utilă, să folosim fiecare clipă! Sunt atâtea de făcut! Cărţi de artă militară amintite în bibliografii şi studiate fragmentar, pentru nevoile unei lecţii anumite – Clausewitz, Bălcescu, Liddel-Hart; filme pierdute la timpul lor, romane zărite sub braţul profesorilor; muzică, psihologie, limbi străine... Preocupări înalte, ţintind perfecţionarea în meserie, un orizont tot mai larg, împlinirea personalităţii... Iar pe deasupra, în ce mă privea, mai era istoria. ISTORIA, marea pasiune născută încă pe băncile liceului, datorită profesorului nostru – păstram cu grijă un volum de-al lui, cu autograf, şi când citeam paginile despre Vlad Ţepeş sau despre Radu Vodă, scrise cu suflet şi cu poezie, mi se părea că-i aud vocea caldă, răsunătoare, evocând fapte şi eroi. Pasiunea pentru istorie ne-o dezvoltase, mai apoi, în şcoala militară „Zmeul” (porecla, care se moştenea de la o promoţie la alta, chiar dacă sursa ei se pierduse, exprima exigenţa nedezminţită a acestuia). El ne organizase într-un cerc de arheologie a cărui principală ispravă fusese cercetarea amănunţită a unei mici cetăţi ţărăneşti de lângă Braşov. Îmi văzusem numele tipărit, alături de ale celorlalţi, în revista şcolii. Ce triumf! Iar la Ulmeni ştiam că este o cetate, aşadar aveam un motiv în plus să nu-mi fac griji despre felul în care o să mi petrec timpul în afara serviciului. Şi, în concluzie, mi-am repetat deviza încurajatoare cu care încheiam, invariabil, colocviile noastre despre viitor: oriunde-ai fi, nu-i timp de plictiseală!

Cu aceste gânduri tonice, mi-am luat frumos geamantanul şi am pornit spre dreapta, în sensul de mers al „cursei”, păşind pe trotuarul proaspăt stropit. Am trecut de frizerie şi am început să urc strada largă, asfaltată, în capătul căreia, printre coroanele bogate ale pomilor, se zăreau, ca nişte nori întunecoşi, albaştri, munţii.

Oraşul arăta liniştit, prevestind zile de toamnă cu ploi interminabile, zile pustii, monotone ca plumbul, fără zâmbetul Mirelei, fără nerăbdarea aşteptării – aşteptările erau în firea lucrurilor, ea totdeauna în întârziere, răsfăţându-se, apăsându-şi pieptul de umărul meu: „Nu mi-am dat seama cât e ceasul!”, sau „Chiar m-ai aşteptat atâta?”, sau cu un ton fals, mai mult

cântat, ca pe scenă: „Dragul meu, înţelege că am avut treabă!” cu aerul că spune „Nu eşti tu cel mai important lucru pe lumea asta”. Niciodată nu-şi cerea iertare, dar o iertam întotdeauna. E drept că uneori – stând în ploaie într-o staţie de troleibuz – încercam s-o cert în gând, să-i arunc reproşuri aspre ca nişte palme, dar imediat mă pomeneam mustrându-mă singur; mă simţeam vinovat, ca şi cum aş fi mâzgălit o ilustraţie dintr-o carte de preţ. În decurs de-o jumătate de oră alternam astfel între speranţă şi furie, între blândeţe şi exigenţă, luam hotărâri ferme ce se topeau instantaneu când o zăream, în sfârşit, venind.

Şi acum, păşind pe Calea Republicii, din Ulmeni, alături de ostaşii mei, pe când ne întorceam de la o ispravă dacă nu eroică, totuşi destul de bărbătească, cum este stingerea unui incendiu, mărşăluind spre cazarmă în noaptea rece de octombrie, m-am surprins gândindu-mă la Mirela şi la tot ce se întâmplase.

În ce mă privea, făcusem tot ce puteam face ca s-o atrag, să-i inspir încredere – în mine şi în viitorul ce ne aştepta. Pe amândoi. Totuşi ceva lipsea, ceva nu fusese încă rostit în frazele naiv avântate, dar nu destul de limpezi cu care îi descriam ipotetica perspectivă; şi asta pentru simplul motiv că nici eu singur nu ştiam cum arată acel viitor abia întrezărit. Cât despre viaţa de toate zilele într-o garnizoană mică ce-i puteam spune? Cel mult imagini fragmentate, din ceea ce văzusem la regimentul unde fusesem în practică: programul zilnic, până spre seară, în unitate, alături de soldaţi; un exerciţiu de alarmă, în toiul nopţii, privit ca o mică aventură; o duminică la iarbă verde, cu familiile; o excursie; nunta unui coleg; aşteptarea inspecţiei, comentarii aprinse despre un film văzut la televizor, despre o carte – ce altceva poate conţine viaţa, indiferent dacă ea se desfăşoară într-un municipiu reşedinţă de judeţ sau în modesta garnizoană Ulmeni?

Toate acestea încercasem să i le sugerez, treptat şi pe un ton indiferent, Mirelei; voiam s-o obişnuiesc cu ideea, înainte de a rosti clar cuvântul căsătorie. Ştiam bine că sunt oameni care renunţă cu greu la oraşul mare în care s-au născut, unde-au crescut şi-au beneficiat de toate bucuriile – parcuri, magazine uriaşe, autocare cu excursionişti, întâlnire firească în

colţul străzii cu un actor celebru, bulevardul cu cinematografele, lumea însăşi, grăbită şi modernă, îndrăzneaţă şi nepăsătoare, imprimând vieţii un ritm spectaculos. Când mă asaltau aceste îndoieli, îmi ofeream ca antidot imaginea clasicului absolvent de facultate care, după cinci sau şase ani de studii în Bucureşti, de plimbări la şosea şi de lectură încordată în pacea Parcului Libertăţii (de la Mirela ştiam asta, era locul ei preferat în zilele de panică dinaintea examenelor), după balurile din Sala de Marmură şi filme văzute la panoramic se pomenesc repartizaţi într-o localitate faţă de care actuala mea garnizoană putea fi socotită o metropolă. Trebuie să fie cineva şi acolo, îmi spuneam, îmbărbătându-mă mai întâi pe mine pentru clipa în care-i voi propune Mirelei să ne legăm vieţile şi să trăim fericiţi în acest orăşel.

Şi i-o spusesem, cu alte cuvinte, fireşte, dar nu cuvintele sunt acelea care determină hotărârea unui om; de-aş fi îmbrăcat propunerea mea în veşminte poetice, dacă aş fi rostit-o într-o ambianţă căutat romantică, oare aş fi obţinut alt rezultat? Mă îndoiesc. Se spune că fetele presimt când se apropie o cerere în căsătorie şi-şi pregătesc din vreme răspunsul. Aşadar, ea luase decizia înainte ca eu să îngân scurtul poem care, oricum ar fi fost formulat, însemna în ultimă instanţă „mărită-te cu mine”; răspunsul depinde prea puţin de formulare, de tonul folosit sau de ambianţă. Aşadar nu eu, ci ea purta răspunderea întreagă pentru ruptura neaşteptată. Dar poate nici nu-i o ruptură. O simplă amânare a unui răspuns, a unei hotărâri; e şi firesc, la urma urmei, cere-i cuiva să părăsească Bucureştiul. Te aştepţi să accepte din prima clipă? Până la urmă poate-o înduplec, mă gândeam, şi încercam să dau cât mai puţină importanţă acestui „poate”; totdeauna când avem îndoieli, când e vorba să facem un pronostic între două soluţii posibile, dăm câştig de cauză variantei celei mai bune; în cântarul cu care măsurăm şansele, de partea ei se aşază pe neştiute speranţa, înclinând astfel săgeata previziunii către finalul pe care-l dorim mai mult.

Iar eu doream, fireşte, ca Mirela...

Plutonul mergea în pas viu, aproape alergând, băieţii ăştia erau numai inimă, şi cât mă frământasem în tren, venind încoace, pe măsură ce mă apropiam de Ulmeni şi de destinul

meu de comandant!

— Se grăbesc băieţii, le e frig, mi-a spus locotenentul-major Cristea. Am vorbit la bucătărie să le pregătească un ceai fierbinte, mă gândeam eu c-o să fie nevoie.

— Bună idee, i-am spus. Nici nouă nu ne-ar strica, după aventura asta.

— Ne-am socotit şi pe noi la porţie, m-a liniştit el.

Îl admirasem din prima clipă pe Cristea, primul meu şef ierarhic aici, în regiment. Avea felul lui de a fi, deschis şi totuşi plin de discreţie, prietenos şi totodată ferm.

Chiar de atunci, din prima zi, remarcasem aceste calităţi. Comandantul de regiment mă prezentase ofiţerilor şi-mi dăduse de veste că sunt numit la compania a doua. Îl căutasem din ochi pe comandantul companiei; el îmi făcuse un mic semn încurajator. Mai apoi, după terminarea adunării, m-a luat cu el în cancelaria companiei. Era o încăpere spaţioasă, cu fereastra flancată de două dulapuri de fier; în faţa ferestrei o masă de birou, iar pe lângă pereţi, de-o parte şi de alta, încă două mese, mai mici; locotenentul-major Cristea s-a aşezat la biroul de la fereastră şi mi-a făcut un semn cam ceremonios:

— Ia loc, tovarăşe locotenent.

M-am aşezat pe scaunul din faţa biroului şi l-am privit. Aveam în faţă un tânăr slăbuţ, de vreo treizeci de ani, cu bărbia ascuţită şi degete nervoase. Purta o verighetă groasă şi ceas cu brăţară aurie şi cadran negru. Învârtea, deasupra mapei de birou uzate, cu numere de telefon mâzgălite prin colţuri, un stilou cromat, subţire şi cilindric ca o trestie.

— Ştiam că vei veni la noi, ţi-am văzut şi dosarul. Acum avem efectiv complet, cum s-ar zice. Vei lua în primire plutonul trei.

— Am înţeles. Probabil că vechiul comandant a fost promovat...

— Plutonul trei n-a prea avut noroc de comandanţi. Unul a plecat la Academie, altul a fost detaşat la irigaţii... Mai mult cu sergenţii l-am dus. Dar sunt băieţi buni. Ar putea să ajungă pluton de frunte, dacă...

— I-am făgăduit asta tovarăşului maior.

M-a privit pe sub gene, pocnind uşor cu capătul stiloului în mapa cărămizie de pe birou. Desigur, cunoscându-l pe

comandantul de regiment mai bine decât mine, bănuia în ce constase „dialogul” meu cu el.

— Îmi place că eşti optimist, a zâmbit. Foarte bine. Din partea mea ai tot sprijinul. Şi acum, vorbeşte-mi despre dumneata. De unde eşti, cum ai ajuns la şcoala militară...

— Sunt bucureştean. Am urmat liceul, secţia mecanică, am ieşit lăcătuş calificat. Am încercat să intru la Politehnică, am căzut. Matematica. Am făcut armata la infanterie. Un regiment bun, în Transilvania. Oameni cumsecade, ne-au învăţat multe lucruri. De pe atunci am îndrăgit armata. Atât cât o cunoscusem ca ostaş. A fost greu, dar mi-a plăcut. Când am trecut în rezervă, le-am spus celor de-un leat cu mine, în gară: „Pe-o parte îmi pare rău că plec.” Nu m-au crezut. Dar era adevărul. Aş fi vrut să fiu militar, îmi plăcea uniforma, îmi plăceau marşurile de noapte şi tragerile şi ordinea din regiment. Dar n-am ştiut, atunci, ce să fac pentru asta. Şi nici n-am întrebat. M-am întors la Bucureşti şi m-am angajat la „Titan", ca lăcătuş. Întâmplarea, ştiu eu? Uneori ţi se pare că lucrurile s-au rânduit anume, dar în realitate, e vorba de un mic impuls care să dea curs unei năzuinţe pe care-ai purtat-o în tine. În cazul meu, asta s-a petrecut într-o după-amiază, la poligon. Am tras în prima serie – sunt ochitor bun...

— Am văzut din dosar, m-a întrerupt Cristea cu un zâmbet.

— Şeful de stat-major, un căpitan în rezervă, m-a întrebat: „Unde ai învăţat să tragi aşa de bine?” „În armată.” „Păcat că te-ai lăsat de... Ai fi făcut carieră.” În ziua aceea m-am hotărât. M-am dus direct la centrul militar, am aflat la ce materii se dă examen, m-am pus cu nădejde pe carte... şi am intrat. Aveam colegi mai mici decât mine ca vârstă, unii veniţi direct din liceul militar. Căutam să învăţ, să nu mă fac de râs în faţa lor. Am terminat al doilea din promoţie. Teoretic, ştiu destule. Psihologie, tactică, istorie. Mai puţin practica. Viaţa, cum spune tovarăşul comandant.

— Nu te teme, o să faci faţă. Principalul e să-ţi placă şi să vrei, într-adevăr, să faci lucrurile temeinic.

Am socotit că e momentul potrivit să mă eliberez de discursul pe care-l purtasem toată dimineaţa în mine. M-a ascultat cu concentrare aproape rigidă. De la primele cuvinte pusese stiloul deoparte, nu se mai juca cu el, intuind că e vorba

de o declaraţie oarecum solemnă. Când am terminat, s-a lăsat pe spătarul scaunului, mi-a oferit o ţigară şi m-a întrebat amical:

— Ia spune, ce mai e pe la şcoală?

— Bine, frumos. Se modernizează mereu. A intrat în funcţiune poligonul pentru trageri în condiţii de efort.

— Îl ştiu. Lucrau la el când am fost în vizită, anul trecut. Căpitanul Subţirelu mai e acolo?

— Mi-a fost comandant de companie.

— Şi-acum să trecem la probleme mai practice. Mai întâi, locuinţa. Bănuiesc că nu ai...

— N-am avut timp să mă interesez.

— Dacă vrei, poţi să stai la cămin, deşi e cam aglomerat. Doi în cameră. Sau să-ţi iei o cameră în oraş, la gazdă. Eşti singur, n-o să fie greu să găseşti ceva.

— Aş prefera la o gazdă. Să am colţişorul meu, cum se zice.

— Uneori gazda te şi încurcă. Ţi-o spun din experienţă. Am stat ani de zile cu chirie la o familie. Gazda era om cumsecade, pensionar, fost profesor de fizică. Îl întâlnesc şi-acum prin oraş. Are un defect însă – se consideră un mare inventator nerecunoscut; în fiecare seară venea peste mine, bătea la uşă, întreba timid dacă deranjează şi începea să-mi spună necazurile lui. Înşira pe masă planşe, sau aducea pe furiş modelele unor maşinării bizare; pretindea că obţine energic fără să investească nimic, îmi dădea să citesc plângeri către ministere. Tocmai când mă aşezam să studiez, să pregătesc o lecţie, hop şi el; nu puteam să-l reped, pierdeam ore preţioase compătimindu-l. N-am avut niciodată tăria să-i spun adevărul: omule, susţii o aberaţie, teoria dumitale are un viciu fundamental... Mi-era milă, îl lăsam cu iluziile lui. Îţi dai seama cu ce bucurie am luat în primire apartamentul, ştiind că scap de toate astea.

— Poate n-o să dau şi eu peste un inventator.

— Mai sunt şi alte... primejdii. Cum a păţit Ionescu de la compania de cercetare, un băiat frumos, o să-l cunoşti, urmează Filologia la fără frecvenţă. A găsit cameră mobilată la o văduvă care-şi vârâse-n cap să-l însoare cu fata ei. Femeia câştiga o groază de bani cu grădina, cu sera, avea *Lada* şi o sută de mii la CEC, dar băiatul nu şi nu, nu-i plăcea fata şi gata,

pân-la urmă s-a mutat la altă gazdă. Prin urmare fii atent, să nu cazi în plasă.

— Am o prietenă, la Bucureşti.

— Aha! Ceva serios?

Am ridicat din umeri. Rana era încă proaspătă, dar mi-am zis că tocmai zgândărind-o, s-ar vindeca mai repede.

— *Părea* să fie ceva serios. Dar o îngrozeşte ideea să se mute în provincie, Aşa că dragostea noastră...

— Ce dragoste-i asta? O femeie care te iubeşte te urmează oriunde. Să nu-ţi pară rău. S-au mai văzut cazuri. Există un soi anume de oameni care te lasă-n drum când ţi-e lumea mai dragă. Ca bietul Dumitriu, un tactician de prima mână, care şi-a ratat cariera din cauza nevestii. O să-ţi povestesc odată. Adevărul e că nici nu merge mult cu burlăcia, te pomeneşti că te însoară alţii. Sau apuci pe căi... hm, şi-atunci eşti un om pierdut. Comandantul nu glumeşte cu lucruri de-astea. Oraşul e mic, trebuie să duci o viaţă echilibrată; aici oamenii se cunosc între ei, nu te pierzi în anonimat.

— Înţeleg.

— De ce-ţi spun asta? Vreau să meargă treaba bine, să n-avem probleme, cum se zice.

Prin fereastra deschisă am auzit o frântură de cântec şi paşi cadenţaţi, apropiindu-se. Locotenentul-major Cristea s-a dus la uşă, a deschis-o şi a strigat cuiva de pe sală:

— Du-te. Şi spune-i sergentului Tomoroga: plutonul trei să rămână pe loc!

— Am înţeles.

S-a întors spre mine cu un zâmbet:

— E momentul potrivit. Vin de la baza sportivă şi pleacă la câmpul de instrucţie. Tovarăşe locotenent, stăpâneşte-ţi emoţiile. Îţi dau în primire plutonul.

S-a întors cu spatele, s-a oglindit în geamul îngust de la vitrina bibliotecii, şi-a trecut cu pedanterie vârful degetelor peste părul tuns mărunt, apoi şi-a pus cascheta şi s-a privit iarăşi, de data asta îndreptându-şi nodul cravatei. Am beneficiat de acest răstimp ca să-mi ascund slăbiciunea ce mă cuprinsese deodată. Îmi simţeam buzele uscate; dac-ar fi trebuit să vorbesc în clipa aceea, n-aş fi putut scoate decât o şoaptă răguşită. După conversaţia liniştită din birou, brusc

cântecul acela şi „îţi dau în primire plutonul”! Am respirat adânc, metoda prin care speram să-mi potolesc bătaia iuţită a inimii; am făcut câteva mişcări banale, care să-mi ascundă emoţia – control la nasturii buzunarelor de la piept; cravata, cascheta. Toate erau la locul lor. Mi-am întins mai bine vestonul sub centura care mă cuprindea acum ca o platoşă, şi am pornit-o spre uşă.

Momentul avea, desigur, măreţia lui. Am coborât scările în urma locotenentului-major; plutonul aştepta în faţă, sergentul a bătut trei paşi de defilare şi i-a dat raportul. Mă oprisem, cum se cuvenea, în stânga şi cu un pas mai în urmă; locotenentul-major Cristea a întors privirea spre mine şi mi-a făcut semn. Am venit lângă el; strânsoarea cizmelor mă făcea să calc mai ţanţoş decât aş fi vrut.

— Plutonul trei, vă prezint pe noul comandant, tovarăşul locotenent Drăgoescu Traian, proaspăt absolvent al şcolii militare. Să ştiţi că a terminat cu rezultate foarte bune, al doilea după şeful de promoţie. Tovarăşe locotenent, despre pluton n-o să vă spun prea multe, o să se prezinte singur, prin faptele lui. Suntem abia la-nceput, e prea devreme pentru o apreciere exactă, dar pot să afirm că până în prezent a mers bine. Sunt convins că de acum încolo va merge şi mai bine.

Feţele neclintite ale ostaşilor! Nu citeam nimic pe feţele acelea, poate nici nu era ceva anume, o reacţie pe care eu, psihologul, s-o descifrez fără greş. Se bucurau băieţii? Erau îngrijoraţi, îşi puneau întrebarea „Cum o să fie?” Voiau să afle din prima clipă cu cine au de-a face? Aceste întrebări mi le pusesem şi eu, încercând să-mi imaginez, fără să-l fi văzut vreodată, *plutonul*, tot ce văzusem era sergentul acela care semăna cu Avram Iancu; mi-am îndreptat privirea spre sergent. Îi vedeam ca prin ceaţă faţa colţuroasă, ochii albaştri-cenuşii, puţin înfundaţi în orbite, nasul ferm, gropiţa din bărbie. Stătea nemişcat, cu privirea la comandant, ca un ostaş disciplinat, în aşteptare.

...Uscăciunea din gât persista, încercam să n-o iau în seamă, dar era un moment deosebit – întâia mea zi de comandant; o să avansez din grad în grad, pas cu pas, o să comand o companie, pe urmă poate un batalion şi tot aşa, dar ziua asta n-o să se mai repete! Plutonul – vreo douăzeci de băieţi cu

chipuri atât de asemănătoare la prima vedere – privindu-mă. Să înfrunţi liniştit douăzeci de perechi de ochi fără să te pierzi cu firea, asta face parte din meserie; la urma urmei mai avusesem de-a face cu soldaţi, în timpul practicii; par băieţi cumsecade, m-am încurajat încercând să-mi aştern pe faţă o expresie prietenoasă.

Locotenentul-major şi-a dat, desigur, seama că trebuie să intervină, să mai spună ceva. Să risipească încordarea aceea, a mea şi a soldaţilor. I-am auzit iarăşi glasul:

— Trebuie să mai ştiţi că tovarăşul locotenent e trăgător de elită şi a avut media zece la tactică.

M-am făcut mic, invers proporţional cu inima care-mi crescuse nemăsurat: l-am felicitat în gând pentru că reţinuse acest amănunt din dosar – media zece la tactică. Amănuntul a avut un efect imediat – feţele soldaţilor s-au mai înseninat. Locotenentul-major Cristea s-a uitat la ceas, apoi mi s-a adresat cu un zâmbet:

— Tovarăşe locotenent, te las cu plutonul, pentru o primă cunoştinţă, apoi deplasarea la câmpul de instrucţie. Sergentul Tomoroga are programul pentru astăzi, iar comandanţii de grupe ştiu ce au de făcut. Ne vedem acolo, la câmp, şi mai discutăm. A făcut o pauză, parcă dorind să mai spună ceva. Apoi mi-a întins mâna: Ei, vă doresc succes, dumitale şi plutonului!

În clipa următoare m-am simţit deodată stăpân pe mine. Mi-am reintrat în rolul de locotenent (al doilea din promoţie) şi am acţionat aproape fără să mă gândesc, după deprinderile pe care anii de şcoală mi le sădiseră adânc: am comandat drepţi, pentru onor, şi m-am întors cu faţa spre comandantul de companie. El a zâmbit, a răspuns la salutul meu şi al ostaşilor şi a dispărut în clădire. M-am întors iarăşi spre pluton:

— Pe loc repaus. Acuma să facem cunoştinţă. Să-ncepem cu cel ce v-a comandat până acum.

Sergentul a făcut trei paşi înainte. Faţa lui părea dăltuită în piatră: mi s-a părut că obrajii îi vibrau uşor în ritmul paşilor bătuţi cu nădejde, ca la paradă. S-a prezentat:

— Tovarăşe locotenent, sunt sergentul Tomoroga Ştefan, comandantul grupei întâi.

Am dat mâna cu el.

— Încântat de cunoştinţă. În ce stadiu vă aflaţi cu pregătirea?

— Vă raportez că am planul în Caietul comandantului de pluton.

— O să văd şi caietul. Deocamdată, spune-mi aşa, în mare.

— Am executat instrucţie de front – salutul, întoarcerile, marşul în formaţie. Azi începem instrucţia tragerii. Am luat cu noi panourile şi trusa gradatului.

— Câţi oameni avem în pluton?

— Efectiv control douăzeci, toţi prezenţi.

— Bine că sunteţi toţi aici. Vreau să facem cunoştinţă şi să stabilim nişte principii de lucru. Trebuie să formăm cu toţii o echipă, să colaborăm. Dacă mă ascultaţi, o să facem treabă bună. Aşadar să pornim din prima zi cu dreptul. Vreau să aveţi încredere în mine, să mă socotiţi ca pe-un prieten. Fără să uitaţi că vă sunt comandant. Dumneata, din dreapta, ai ceva de spus?

Era un ostaş înalt şi slab, cu ochelari. Îl surprinsesem şoptind ceva la urechea vecinului. S-a roşit la faţă, s-a bâlbâit:

— Eu... nimic.

Mă iritase subit această întrerupere.

— Prezintă-te mai întâi. N-ai învăţat?

— Sunt soldatul Clopotaru, grupa-ntâi plutonul trei.

— Dumneata şi toţi ceilalţi să ştiţi un lucru: trebuie să respectaţi disciplina Eşti în front, taci şi asculţi. Vorbeşti numai când eşti întrebat. Aşa. Acum vă ascult eu pe voi. Are cineva vreo problemă?

Le-am cercetat chipurile. Lăsaseră privirile în jos, stânjeniţi. Îmi părea şi mie rău că măcar atunci, în prima clipă, nu reuşisem să mă stăpânesc.

— Nicio problemă? am insistat. Bun. Atunci să mergem. Sergent, rămâi lângă mine. Pluton, drepţi! La dreapta! Înainte marş!

Plutonul a pornit în cadenţă. Mi-a plăcut cum îmi executau comenzile. Primele. De câte ori aveam să mai repet „Înainte marş”? mi-a fulgerat prin minte. Sergentul mi-a întins caietul:

— Poftiţi, tovarăşe locotenent. L-am ţinut la zi, am completat toate rubricile. Şi datele despre soldaţi. Deşi acum nu prea mai am nevoie. Am început să-i ştiu pe fiecare.

— Te-ai ataşat de ei, nu-i aşa?

— Era firesc, a răspuns el îngândurat.

Mergeam amândoi pe aleea asfaltată. Am ieşit pe poartă, în urma plutonului. Am urmărit o vreme pasul cadenţat.

— Văd că merg frumos băieţii, l-am lăudat.

— La început a fost mai greu. Dar am făcut exerciţii...

— Ce ţi s-a părut mai greu cu ei?

— Tovarăşe locotenent, o să râdeţi, dar vă raportez sincer: copca de la veston. Mulţi nu reuşeau s-o încheie singuri nici dacă se uitau în oglindă. Mai rău se încurcau, îi încheiam cu mâna mea, le conduceam degetele, dar când îi lăsam singuri, iarăşi...

M-am întrebat dacă nu cumva sergentul se simţea într-un fel dat deoparte, acum, după ce greul trecuse, după ce îi dădăcise pe recruţi şi-i învăţase atâtea lucruri.

— Contez mult pe sprijinul dumitale, i-am spus. Îi cunoşti mai îndeaproape, ştii cum să-i iei...

— Sunt băieţi buni, tovarăşe locotenent. Poate doar Clopotaru ăsta... E cam poet, ştiţi? Se vede treaba că a fost răsfăţat acasă.

— Lasă-l pe mâna mea. Învăţul are şi dezvăţ...

Clopotaru însemnase pentru mine, în aceste prime zile, un semnal de alarmă, dar purtarea lui în timpul incendiului venise să confirme frumoasa teorie potrivit căreia oamenii îşi arată adevărata faţă mai ales în situaţii-limită. Şi acum, mergând în ritm alert spre cazarmă, mă gândeam că a fost, într-adevăr, o situaţie-limită. Să te vâri în magazia aceea scundă, unde pe lângă pereţi aşteptau vreo două duzini de bidoane pline cu lichid inflamabil – citisem din fugă, la lumina pâlpâitoare, o denumire complicată pe care n-o reţinusem, reţinusem în schimb avertismentul de pe eticheta lipită pe capac, cu litere mari roşii, PERICOL DE EXPLOZIE, şi iată-l pe Clopotaru şi pe toţi ceilalţi, molâi sau îndrăzneţi, echilibraţi sau iuţi, venind toţi ca unul după mine, înfruntând primejdia – evitam să-mi imaginez explozia unui singur bidon, văzusem aşa ceva prin filme, oameni care alergau urlând, cu flăcările pe umerii lor ca nişte aripi...

Nici nu ştiu când am ajuns la intersecţia cu Calea Republicii. Acolo unde, la sosire, întrebasem pe un trecător unde e

unitatea militară. Omul mă măsurase curios, înţelegând că are de-a face cu un nou venit; mi-a explicat arătând larg cu mâna:

— Mai mergeţi înainte vreo două sute de metri, pe urmă nu primul colţ, al doilea, faceţi la dreapta, treceţi de cetate şi o să vedeţi o poartă mare, cu santinelă...

Coloana noastră se grăbea, soldaţii mergeau în rânduri strânse, tăcuţi. Noaptea, în marş, poţi să te gândeşti în voie, să-ţi aminteşti tot felul de scene sau să croieşti planuri. Trecut şi viitor alternează astfel, doar uneori şirul gândurilor îl întretaie vreun semn din afară, ca de pildă acum: mi-a atras atenţia o lumină pâlpâitoare, un tub de neon defect care strălucea intermitent în vitrina singurului magazin din această porţiune de stradă: „Textile-încălţăminte”, denumire care în sufletul meu căpătase o rezonanţă poetică de atunci, din prima zi, fiindcă în faţa magazinului o întâlnisem pe ea. Fără să bănuiesc ce va urma, desigur. O zărisem cu întârziere, traversa strada, atrasă probabil de vitrina unde erau expuse tot felul de lucruri. Văzând-o, mi-am cumpănit mai bine geamantanul, devenit brusc imponderabil, şi fără voie mi-am îndreptat umerii. Era o fată înaltă, cu părul blond strâns într-un coc care-i dezgolea urechile, punând în evidenţă arcuirea măiastră dintre bărbie şi umăr; purta un pulover azuriu, cu spic metalizat, unul dintre acele produse ale industriei textile care, în funcţie de persoana ce le poartă, pot fi nişte banalităţi sau nişte capodopere, dar pe bustul cutezător al fetei, pe umerii drepţi, pătraţi aproape, de sportivă, pe sânii mici şi pe talia îngustată brusc sub coaste, arăta superb. Înregistrasem totul cu iuţeala unui microprocesor – nasul mic, ridicat, nările puţin răsfrânte, sprâncenele ca nişte semicercuri negre conturând ochii albaştri de o limpezime copilărească; pasul ei sprinten, elastic făcea să fluture fusta bleumarin, tăiată drept, fără niciun artificiu, sau poate atât de elaborată încât ascundea perfect artificiile.

Mersul ei a devenit mai ţeapăn, ca al tuturor fetelor care se simt privite; drumurile noastre se intersectau, virtual, în faţa unei vitrine pe care n-o văzusem până în clipa aceea; când am ajuns în acel punct, fata s-a abătut puţin din cale, mi-a aruncat o privire sfidătoare, ridicând puţin bărbia şi umărul, ceea ce s-ar fi putut traduce prin „nu-mi pasă de tine” – şi a intrat în magazin.

„Mă simţeam ca sub un fascicol Roentgen, avea să-mi mărturisească ea mai apoi, aveai o privire intensă, aproape că mi se făcuse frică”, dar deocamdată episodul se sfârşise în clinchetul clopoţelului de deasupra uşii, şi-n clipa aceea mi-a venit să trântesc geamantanul în drum şi să dau buzna în micul magazin parcă anume schiţat de imaginaţia sarcastică a unui regizor de desene animate.

Pe urmă, când raţiunea a biruit primul impuls şi am revenit la viteza economică, întrebându-mă mirat ce-a fost asta, m-am gândit cu înţelepciunea experienţei că toate fetele sunt frumoase, dar în căpşorul lor drăgălaş sălăşluieşte, între altele, Neprevăzutul; te aştepţi oricând la o toană, la un gest nemotivat, la o replică absurdă în stare să distrugă tot: dovadă Mirela care zdrobise cu câteva cuvinte, în mod neaşteptat, inima unui locotenent din ultima promoţie a şcolii de infanterie, aşa că dă-i pace, băiete, scoate-ţi-o din cap, o fi măritată, o fi având pe cineva, doar nu te-a aşteptat anume pe tine până la vârsta de douăzeci de ani (mai curând nouăsprezece, am rectificat cu gândul la ochii copilăroşi şi obrazul delicat). Şi dacă vrei s-o iei de la capăt, cu speranţe şi exasperări, cu aşteptări şi jurăminte false, aminteşte-ţi de Mirela şi abţine-te măcar o vreme; şi după dezamăgirea în dragoste, ca după gripă, e necesară o convalescenţă!

După întâlnirea cu fata aceea m-am simţit deodată mai obosit şi mai trist: mânerul geamantanului îmi ardea palma: cizmele păreau şi ele îngreunate. Îmi pusesem centura cu diagonală încă din tren, cu gândul că s-ar putea să nu găsesc alt moment potrivit, înainte de a da ochi cu comandantul. Voiam să arăt impecabil, ştiam pe de rost regulile de urmat când te prezinţi la unitate. Până şi cuvintele pe care trebuia să le spui. Primele cuvinte – evident, o formulă bine statornicită care-ţi vine pe buze aproape automat, ajutându-te să-ţi învingi tracul, timiditatea, neliniştea celui dintâi contact cu omul de care va depinde, de-acum încolo, „soarta” ta. Vorba bătrânului nostru plutonier-adjutant de la şcoală: „Ţine minte tovarăşe elev, maica armată are grijă ca niciun eveniment să nu ne ia pe nepregătite. Există reguli pentru orice împrejurare: trageri, inspecţie, căsătorie, transport pe calea ferată, primirea vizitatorilor şi tot ceea ce se poate întâmpla în viaţa unui om

când poartă uniforma militară!” Aşadar, mă prezint la comandant. După carte. Pe urmă, eventualele întrebări. De unde eşti, de pildă. O întrebare pe care şi-o puneau ostaşii şi pe vremea romanilor, poate că de-acolo vine obiceiul, în cohortele lor erau oameni din toate colţurile imperiului... Iar după răspunsul la întrebările „tradiţionale”, pregătisem un mic discurs cu final solemn, îndelung şlefuit, în sensul că mă voi strădui să fiu la înălţimea încrederii acordate şi mă angajez...

„Nu primul colţ, al doilea” mi s-a părut destul de departe, atunci, în prima zi. Calea Republicii, dreaptă şi largă, mă ducea mereu înainte, spre munţii albaştri: treceam pe lângă vile cochete, cu garduri joase din fier forjat, sau case mari, fără vârstă, construite bine, cu faţade impunătoare; multe purtau pecetea unei modernizări recente – contraforţi masivi la bază, îngustându-se într-o curbă elegantă spre acoperiş, brâuri de piatră aparentă, o terasă acoperită cu sticlă, înclinată ca un parbriz, mansarde nostime, afişând spre stradă un balconaş din lemn traforat, cu ornamente în formă de inimă, de stea sau de pasăre. Iată în sfârşit colţul; m-am pomenit pe o stradă la fel de largă ca şi Calea Republicii, dar pavată cu piatră de râu. Pe trotuarul celălalt venea un subofiţer pe bicicletă, având agăţată de ghidon o geantă-diplomat; când a ajuns în dreptul meu m-a salutat marţial, ca de la înălţimea unui transportor blindat. Mi-am dat seama că sunt pe direcţia cea bună. De-ar fi mereu aşa, să ai un semn mărunt, un indiciu oarecare că te afli pe direcţia cea bună!

Am făcut câţiva paşi, aplecându-mă puţin pe sub crengile unui pom uriaş crescut chiar lângă gard, am ocolit o crăpătură în trotuar prin care crescuseră, îndărătnice şi robuste, câteva fire de iarbă, am citit cu coada ochiului plăcuţă veche, cu smalţul sărit, „Strada Cetăţii”, şi deodată, deasupra pomilor, a răsărit clopotniţa pătrată, cu acoperiş de olane roşii, cu geamuri înguste, mai exact nişte creneluri, negre şi misterioase pe zidul alb, de unde părea că izvorăşte o ameninţare vagă. Apropiindu-mă, am văzut şi restul zidului de incintă, mai scund, dar tot înalt. Clopotniţa adăpostea o poartă uriaşă, prin care se vedeau câteva capre păscând iarba bogată. În prima clipă mi s-a părut o profanare – banale capre păscând printre zidurile rămase acolo de veacuri. Dar în clipa următoare m-am gândit –

iată victoria vieţii, continuitatea vieţii; locul acela deasupra căruia s-au încrucişat nori de săgeţi şi ghiulele de piatră a devenit o curte banală cu iarbă deasă din care se înfruptă vieţuitoarele prezentului.

Ştiam despre cetate din cărţile de istorie; când am primit repartizarea, numele Ulmeni mi-a rechemat mai întâi imaginea turnului triunghiular – o raritate în construcţiile medievale. Citisem undeva o ipoteză – cetatea de la Ulmeni se înalţă pe locul unde s-ar fi aflat Perodava, aşezare dacică pomenită în treacăt de un cronicar obscur al antichităţii. Cetăţuia lipsea însă din listele meticuloase ale administraţiei militare romane; peste numele ei plutea vălul incertitudinii, iar în istorie se operează mai ales cu certitudini. Îl întrebasem şi pe „Zmeul”, profesorul de istorie, ce ştia despre Perodava.

— Deocamdată e o enigmă, mi-a spus el ridicând din umeri. Specialiştii sunt în dispută cu privire la localizare. Acum câţiva ani au încercat nişte arheologi, au săpat sub zidurile mânăstirii, cam la întâmplare, nu ştiu nici ei unde, fiecare susţinea că trebuie început din alt loc, pe urmă s-au liniştit. Dezamăgirile începutului epuizează repede zelul oamenilor; s-au lăsat păgubaşi când şi-au dat seama că muncesc în zadar.

Îmi vedeam astfel speranţele diminuate; am încercat să-mi ascund propria-mi dezamăgire:

— Poate totuşi, cu oarecare insistenţă...

— Poate că s-ar găsi ceva, dar nu fundamental. Istoria acelor locuri este cunoscută bine; regiunea a fost studiată, s-au găsit fortificaţii şi aşezări din epoci şi mai vechi. Ce era mai important s-a consemnat în tratate, s-a studiat, s-a datat cu carbon paisprezece şi s-a clasat în colecţii. Presupunem că vor mai fi fiind nişte monede, nişte cărămizi cu inscripţii romane; foarte bine. Se va scrie despre ele la rubrica de curiozităţi a ziarului judeţean, iar prin revistele de specialitate vor apărea descrieri mai amănunţite, apoi obiectivele vor primi un număr de inventar şi vor ajunge în subsolul unui muzeu...

Destul de pesimist, profesorul, mi-am spus reamintindu-mi discuţia cu el. Pentru că totuşi exista ceva, zidurile acelea, clădite poate chiar pe vatra aşezării antice, asemeni multor fortificaţii medievale. Istoria e o ştiinţă a celor perseverenţi; poate că un încăpăţânat, care nu se dă bătut de la primul eşec,

ar reuşi să descopere adevărul. Şi de ce n-aş fi fost tocmai eu acela? Elan aveam destul, îi semănăm lui taică-meu; de la mama moştenisem îndărătnicia blândă care înaintează încet, dar îşi atinge pân-la urmă ţinta. Aşadar, eram gata să-mi asum rolul de descoperitor, chiar dacă nu scoteam Troia de sub nisipuri şi uitare, chiar dacă ţelul meu era mai mărunt decât a descifra hieroglifele.

Prin arcul porţii mi se dezvăluia, treptat, panorama întregii incinte: cămăruţele crescute parcă în ziduri, de-a lungul galeriei largi, sprijinită de coloane; în partea opusă străzii, zidul se termina într-un zig-zag de cărămizi oblic, tot mai prelung pe măsură ce se apropia de pământ, ca şi cum pământul însuşi ar fi absorbit treptat, câte ceva din splendida construcţie de odinioară. Dincolo de zidul lipsă, prin spărtura care era, de fapt, o întreagă latură a cetăţii, se vedea valea largă, o câmpie străbătută de luciul şerpuitor al râului. Trecând de poartă, am ridicat privirea şi am văzut turnul ciudat, triunghiular, ieşit mult în afară, cu acoperişul ţuguiat şi purtând, cam la înălţimea primului etaj, răni adânci: tencuiala sărită jur-împrejur, până la cărămidă. Urma vreunui asediu, desigur. Zidul se sfârşea aici, formând un unghi ascuţit cu latura mai îngustă din spre vale. Lângă el a apărut deodată o casă paşnică, înconjurată de curte; de la un stâlp al prispei, o frânghie de rufe urca până la peretele înalt cu creneluri, iar pe frânghie atârnau cămăşuţe multicolore şi ciorapi-pantalon. Desigur, acolo locuia o familie tânără, cu copii, şi culorile vesele sfidau solemnitatea mută a ruinelor.

Aşadar, asta era cetatea; zidurile groase mă făceau să bănuiesc, înăuntru, mobile vechi şi masive, în gustul altor vremuri; poate că prin adâncuri de sertare înţepenite mai stăruiau vestigii medievale – paftale grele de bronz, monede, un manuscris nedescifrat, o armă grosolană, aşteptându-şi, prin timp, descoperitorul...

Dar n-am avut timp, atunci, să meditez prea mult la perspectivele mele de arheolog în devenire; trecând în revistă zidurile seculare, mă gândeam că peste câteva minute voi intra pe poarta regimentului; peste acele câteva minute aveam să-mi încep, într-adevăr, cariera pe care-o visasem de ani; mă vedeam în faţa ostaşilor aliniaţi, strigând comenzi şi împărţind

poveţe. Ca orice proaspăt absolvent al şcolii de ofiţeri, aveam să primesc o subunitate; cum va arăta ea? Cum mă vor primi colegii, ce fel de oameni or fi? Întrebări care-mi iuţeau bătăile inimii şi mă făceau să grăbesc pasul, să ajung cât mai repede la capătul drumului. Şi, desigur, la începutul altui drum...

După câteva case înecate în verdeaţă, am zărit peste coroanele pomilor un fel de avion butucănos, captiv prin intermediul unei schelării pe acoperişul plat al unei remize. Instalaţie eoliană, am ghicit după primul moment de surpriză. Coborând privirea, am văzut poarta cazărmii, din ţevi de fier, închipuind nişte raze; deasupra lor atârna o ghirlandă din crenguţe de brad şi flori de toamnă în culori veştede, în parte acoperite de o pancartă de carton stacojiu: „Bine aţi venit”. Adresată nu mie, ci recruţilor, desigur. Încorporaţi cu câteva zile-n urmă. Până şi recruţii erau *mai vechi* decât mine aici: gata să-mi explice unde-i cancelaria, unde-i depozitul de echipament sau, fireşte, popota.

Apropiindu-mă de poartă m-am gândit iarăşi la Mirela. De m-ar vedea... Ce să vadă? Un locotenent cu cizme, târându-şi geamantanul spre punctul de control.

— Să trăiţi!

Salutul plutonierului-major, cu centură, banderolă şi pistol, mi s-a părut cam familiar, cam neglijent. E aproape de-o vârstă cu tata, m-am consolat cercetându-i obrazul bine ras, cu perciuni cărunţi ce ieşeau de sub caschetă. Plutonierul-major mi-a înscris în registru numele de pe legitimaţie, apoi a întrebat automat:

— Unitatea?

— Sunt repartizat aici.

— Aha! a exclamat el cu un plus de interes. Atunci... bine aţi venit.

— Mulţumesc pentru urare. Am citit-o şi pe tabla de deasupra porţii.

— A ordonat comandantul s-o scoatem, nu mai are rost acum. Să dau telefon... A clănţănit de două ori în furca aparatului, a suflat în receptor, l-a dus iarăşi la ureche: Măi Petrică, unde umbli? Dă-mi legătura la tovarăşul comandant... Bine, atunci la „principal”. Alo! Plutonier-major Cioată, de la punct-control. S-a prezentat un tovarăş locotenent, repartizat

la noi... Da. Am înţeles. Când vine ajutorul, că s-a dus la bufet. Se poate, tovarăşe căpitan?... Aă... tovarăşe căpitan, dac-aţi putea să trimiteţi doi soldaţi să dea jos lozinca aia... Vă mulţumesc. Am înţeles. Să trăiţi!

A ridicat spre mine privirea cam jenată:

— Comandantul e plecat în control la parcul auto. Ofiţerul principal spune că vine cineva din statul-major să vă întâmpine. Dacă vreţi să luaţi loc, poftiţi înăuntru.

— Mulţumesc, am stat destul în tren.

— Acuma aţi sosit?

— Acuma. Direct de la Bucureşti.

— Bucureşti... Ehei. Am fost şi eu acum trei luni, să ridic nişte hărţi. Oraş mare, frumos. Nu se compară cu... oricum, o să vă obişnuiţi. Cam greu cu distracţiile. Filme de două ori pe săptămână, la Casa de cultură. În rest... când şi când o echipă de teatru din Capitală.

În clipa aceea a sunat telefonul. Plutonierul-major a ridicat receptorul, a răspuns răstit, apoi s-a îmblânzit deodată: „Sărut mânuţele", furişând o privire alarmată spre mine. M-am depărtat discret câţiva paşi pe terasă de beton, strict măturată şi stropită, din faţa punctului de control. Pe după colţ, spre curtea regimentului, am văzut clădirile printre pomi; în faţa remizei cu motorul eolian erau aliniate autocamioane cu prelată şi transportoare amfibii, blindate; pe o alee laterală doi soldaţi măturau cu sârg; de undeva, de departe, s-a auzit nechezatul unui cal. Centura începea să mă strângă, să mă înăbuşe, simţeam diagonala de-a curmezişul spatelui arzându-mi pielea; muşchii picioarelor pulsau în strânsoarea fermă a carâmbilor. Orice om cu capul pe umeri ştie că nu e bine să porţi încălţări noi la bal sau într-o călătorie; dar un locotenent care se prezintă la unitate trebuie să respecte ţinuta. Aşa că am examinat, pe sub gene, bombeurile neasemuit de lustruite, mi-am controlat cu o mişcare iute toţi cei paisprezece nasturi ai vestonului şi am mai prins ceva curaj simţindu-i pe toţi la locul lor. Ce naiba, sunt locotenent, ce atâtea emoţii, de parc-aş fi un elev de anu-ntâi la plecarea în învoire!

Am respirat adânc timp de o jumătate de minut, reuşind să-mi controlez cât de cât bătăile inimii; la capătul acestui interval de timp, de după colţul clădirii a apărut în pas grăbit un ofiţer

înalt, cu însemne de tanchist pe epoleţi. M-am prezentat, el mi-a urat bun sosit şi m-a condus pe alee, spre clădirea masivă, de construcţie veche, foarte îngrijită, unde – am dedus – se afla comanda regimentului. De după altă clădire a apărut un maior mic de statură, brunet, cu cascheta trasă până deasupra sprâncenelor.

— Tovarăşul comandant, mi-a şoptit însoţitorul meu.

M-am oprit în faţa lui şi am luat poziţia de drepţi:

— Tovarăşe maior, sunt locotenentul Drăgoescu Traian, mă prezint cu ocazia numirii în unitate.

— Maior Stere, comandantul regimentului. Bine-ai venit, tovarăşe locotenent.

Mi-a strâns mâna cu energie, privindu-mă cercetător:

— Ce zici de regimentul nostru?

— Păi deocam...

A mulţumit cu un semn din cap ofiţerului care mă însoţise şi acesta a plecat grăbit.

— O unitate bună, să ştii. Ciclul ăsta vrem să devenim unitate de frunte. Angajament la plenară, era şi generalul. Toţi trebuie să depunem eforturi.

— În ce mă pri...

— Dacă ai voinţă, treci peste toate obstacolele şi reuşeşti. Să mergem în birou, să stăm puţin de vorbă.

Am pornit, în stânga lui, încercând să-i imit pasul iute şi apăsat. În drum, trăgeam cu coada ochiului spre clădirile vechi dar curate, parcă proaspăt văruite. Aleile păreau măturate cu câteva minute în urmă; ici şi colo, o frunză galbenă se desprindea şi cădea lent din vreun copac.

— Cazarmă veche, mi-a explicat el. Regimentul nostru e centenar, a participat şi la războiul de independenţă. O să afli totul la momentul potrivit. Mai întâi o să te prezint ofiţerilor, aşa e obiceiul la noi, să-l cunoască toţi pe noul coleg, să nu se simtă stingher. Pe urmă să-ţi iei în primire postul. O să-ţi dăm un pluton de infanterie. Să mi-l scoţi pluton de frunte.

— Vă promit că...

— Băieţi deştepţi, seria asta avem mulţi cu liceul terminat. Ştiu să umble cu o armă, au făcut ceva pregătire la şcoală. Dar nu-i destul. Câteva săptămâni de instrucţie la cataramă, şi abia după aia se pot numi soldaţi. Unde stai?

— Raportez că...

— Avem promisiuni, pentru vara viitoare, într-un bloc aflat în construcţie. Am mai primit şi acum, de curând, câteva apartamente, dar le-am repartizat la cei cu familie. Pentru dumneata e mai simplu, că eşti singur. Ai de ales – la căminul de nefamilişti sau la o gazdă. Aici e „pavilionul comandă”...

A intrat prin uşa mare, sculptată, de modă veche; l-am urmat. M-am pomenit într-un hol larg, cam întunecos, în capătul căruia am zărit mai întâi silueta santinelei de la drapel, care a dat onorul. Am salutat cu înfiorare şi respect drapelul, închis într-o casetă de sticlă; acoperit pe jumătate de silueta înaltă a soldatului; o decoraţie frumoasă, strălucitoare, se detaşa pe faldurile de mătase. Peretele din stânga era acoperit de o vitrină înaltă încărcată cu trofee strălucitoare – cupe de bronz şi de cristal, fanioane, o machetă de tanc cromată, pe un postament de marmură neagră, cu o plăcuţă amintind un eveniment, un succes.

— Trofeele noastre, a lămurit maiorul descuind uşa. O să afli povestea lor. Nu-s toate, înţelegi. N-am avut loc pentru toate.

L-am urmat în biroul de o eleganţă austeră, cu masa de consiliu aşezată perpendicular pe biroul larg, încărcat de cărţi, telefoane, un serviciu de scris din lemn sculptat, o mapă din piele pirogravată.

— Ia loc, m-a invitat el. Mai întâi să-ţi văd diploma. Deşi îţi cunosc caracterizarea din dosar.

Am scos din buzunarul de la piept, cu o anumită mândrie, diploma. Echivala cu o carte de vizită, fusesem cineva în şcoală, al doilea din promoţie, un fel de vicecampion. I-am întins-o peste birou şi am rămas în picioare, pândindu-i reacţia.

— Stai jos, mi-a spus el iarăşi, cu ochii la diplomă. Vasăzică note frumoase la disciplinele de bază. Bravo. Cu toate că notele nu spun tot. Aici e altceva. În primul rând că lucrezi cu oamenii.

— La pedagogie am avut...

— Oamenii sunt foarte diferiţi. Trebuie să-i cunoşti ca să ştii cum să te porţi cu fiecare. Aşa am venit şi eu, cu geamantanul şi cu o diplomă. Locotenent, note bune, credeam că le ştiu pe toate. Până m-am lovit de viaţă. Asta n-ai cum s-o înveţi la şcoală. Aici, în cazarmă, e viaţa... Dar văd că vorbesc numai eu. Eşti scump la vorbă sau mi se pare mie? Oricum, o să mai stăm

de vorbă pe parcurs. Peste... da, peste o jumătate de oră avem adunarea ofiţerilor, la club. Până atunci, să te prezint secretarului comitetului de partid.

S-a ridicat şi mi-a făcut semn să-l urmez. Vizavi de uşa lui, o altă uşă; a bătut, a intrat, mi-a ţinut uşa deschisă. Un maior înalt, cu părul cânepiu tuns mărunt, s-a ridicat de la birou.

— Tovarăşe Păduraru, ne vin forţe noi. Locotenentul Drăgoescu.

Maiorul Păduraru mi-a întins mâna:

— Bun venit, tovarăşe locotenent. Ia loc.

— Cum staţi cu...? l-a întrebat comandantul.

— Mă apropii de încheiere. Voiam să vă consult în cazul cu carburanţii.

Comandantul a făcut un gest decis:

— Fără menajamente. Cine greşeşte, trebuie să răspundă. Chiar dacă e în pragul pensionării. Sau cu atât mai mult. Un om cu experienţa lui nu trebuia să neglijeze un lucru atât de... Ei, vă las. Mă duc să văd corespondenţa. Ne vedem la adunare.

— Peste jumătate de oră, a încuviinţat maiorul Păduraru.

După plecarea comandantului, mi-a arătat un scaun:

— Ia loc, tovarăşe locotenent. Ţi-am văzut dosarul. Ai lucrat în producţie înainte de şcoala militară.

— Da. Un an de zile, la „Titan”.

— Asta-i bine, înseamnă că ai dobândit anumite deprinderi; totdeauna lucrăm bine cu cei care au trecut prin şcoala muncii în uzină. Aşteptăm de la dumneata rezultate bune.

— O să-mi dau silinţa, tovarăşe maior.

— Sunt convins. Acuma spune-mi despre dumneata. Ceea ce n-am aflat din dosar. Lucruri mai personale, care te caracterizează.

— Mă pasionează istoria.

— Aici o să-ţi poţi dezvolta pasiunea. Oraşul are un trecut important, există vestigii străvechi, avem un cerc de istorie... Sunt convins că o să ne ajuţi şi la activitatea educativă. În unitate avem o viaţă spirituală bogată, totul e să nu rămâi deoparte. Dorim ca fiecare să-şi dezvolte personalitatea, să-şi lărgească orizontul...

Aşa a început viaţa mea în regiment.

Când am ajuns la cazarmă, între munţii din jur apăruse o geană de lumină albastru-închis, prevestind zorile. Mersul grăbit în aerul acela pătrunzător de rece (pe acoperişurile de tablă începuse să sclipească un strat subţire de brumă) îmi alungase oboseala; mă simţeam apt de noi încercări, gata să fac un marş lung sau să escaladez o coastă de munte; chiar după o noapte nedormită, în zorii zilei vine un moment în care-ţi simţi întreg trupul elastic şi eficient; probabil de aceea marile atacuri s-au dat cu precădere în zorii zilei, la ceasul în care omul se simte apt de orice performanţă.

— N-are sens să ne mai întoarcem acasă, mi-a spus Cristea. Până să ajungi, până te culci, se face ziuă. Mai bine aţipim aici un ceas-două. Paturi se găsesc.

— Nici nu mi-e somn, m-am grozăvit.

— Acum nu, dar peste vreo trei ore încolo să vezi cum te ajunge. Trebuie să ne odihnim, am pierdut mai mult de jumătate din noapte. Iar mâine, adică astăzi, avem destule de făcut.

I-am urmat sfatul. Întins pe patul tare, soldăţesc, toată energia mea s-a topit deodată. Închizând ochii, am văzut mişcându-se în faţa mea, pe fondul unor lumini pâlpâitoare, o fiinţă umană în straniul costum de azbest, cu faţa ascunsă de o mască. Am respirat adânc şi m-am relaxat; vedenia a dispărut în cercuri negre, concentrice, care vestesc plecarea în lumea somnului.

2.

— Noutăţi, noutăţi? m-a întrebat soţul coanei Lucica, gazda mea.

Am despachetat volumul şi i l-am întins. El l-a luat cu o anumită solemnitate, l-a răsfoit neîndemânatic:

— Ce-aş mai citi şi eu de-aş avea vreme! Sunt zile când n-apuc nici să deschid ziarul.

— Lasă c-o să ai timp destul la iarnă, l-a liniştit coana Lucica şi şi-a întors spre mine faţa rotundă, aproape fără riduri: Acum e plin sezon la ei, la cazanul de ţuică. De dimineaţă şi până seara. Azi nici n-a venit la masă.

— Ei, am mai gustat câte ceva pe-acolo.

— Ştiu. Plus... controlul de calitate. Mă mir cum de nu te îmbeţi.

— M-am antrenat, a râs el fără să pară că l-au atins în vreun fel vorbele ei. Te fac o tablă, domnu' Traian?

— Azi vă refuz. Abia aştept să mă uit prin cartea asta.

— Te cred. Atunci mă duc prin oraş.

Coana Lucica şi-a pus mâinile-n şolduri:

— Nu din oraş ai venit? Mai bine pune mâna şi sparge nişte lemne.

— Bună idee, a spus el parcă mirat. Ne vedem la telejurnal, domnu' Traian.

Am intrat în camera mea şi am aprins veioza. M-am aşezat pe pat şi am deschis cartea, nerăbdător, la Indice; cetatea din localitate nu era nici măcar amintită. Şi eu care sperasem să găsesc aici ceva detalii suplimentare... Am pus cartea deoparte, dezamăgit, şi m-am întins pe pat, cu ochii în tavanul devenit trandafiriu în lumina dulce a apusului. De-ar fi Mirela aici, mă gândeam, totul ar fi atât de simplu...

— O fată cu simţ practic, mi-a spus mama în preziua plecării. Mare noroc pentru cine s-o însura cu ea.

— Iar începi cu însurătoarea?

Mama a întins pe masa de călcat pijamaua cea nouă, bleumarin cu garnitură bleu la guler şi la mâneci. A început să plimbe fierul peste materialul lucios.

— Vorbeam aşa, în general. Şi trebuie să recunoşti că Mirela...

— Ştii ceva, mamă, nici n-am ajuns la Ulmeni, habar n-am unde-o să stau, cum arată comandantul, ce fel de oameni am în subordine, şi dumneata îi dai zor cu Mirela.

— Nu vezi legătura? (Mama, cu încăpăţânarea ei potolită, lipsită de agresivitate, care-o ajuta totdeauna să-şi ajungă ţinta.) Îi dau zor cu Mirela pentru că pleci iarăşi printre străini. De data asta nu mai eşti la şcoală. Cine-ţi găteşte, în ce anturaj intri? Multe probleme care, dac-ar fi Mirela lângă tine, n-ar exista.

— Dar nici măcar n-am vorbit cu ea.

— Aştepţi anul două mii, probabil.

Asta era înainte de discuţia decisivă cu Mirela, e drept că nu-i făcusem încă nicio aluzie. O cunoşteam de ani de zile, când veneam în Bucureşti ne plimbam împreună, ne certam uneori, ne împăcăm prin scrisori pline de remuşcări; la următoarea vacanţă ea mă aştepta în gară, îmi dădea pe nerăsuflate veşti despre foştii colegi de liceu, despre succesele ei la facultate; plecam spre staţia de troleibuz, eu cu o mână ţinând geamantanul şi cu alta petrecută peste umerii ei, uitând până şi de salutul regulamentar datorat ofiţerilor care grăbeau pasul spre peroane; era însă destul o întrebare prostească din partea mea, ceva în genul, „Cum te-ai mai distrat, ai făcut vreo cucerire?” pentru ca ea să se bosumfle fulgerător, să-şi scuture umerii şi să se depărteze lateral de mine; în troleibuz, în aglomeraţie, ne zâmbeam iarăşi, ea relua veştile. Făceam, când se putea, mici excursii, cu sacoşe doldora de provizii şi capul doldora de sfaturi părinteşti; la întoarcere o depuneam în bună stare la uşa apartamentului, iar mama ei, o doamnă bine, cu părul tuns „paj”, care graseia, o îmbrăţişa ca după o lungă despărţire...

Acum, aici, parcă n-o mai condamnam atât. Viitoare profesoară de filozofie (*filosofie*, zicea ea şi o necăjeam că-şi dă importanţă încălcind regulile de pronunţare statornicite printr-un act academic), ad-o aici, în urbea asta cu case stil 1930, cu magazine semănând cu vechi hanuri, smulge-o din animaţia Bucureştiului şi fă-o să admire de la distanţă Blocul A-1, pune-o să stea în gazdă la coana Lucica şi să-i ceară voie să încălzească apă pentru spălat pe cap. Ştia ea ce ştia, Mirela, vedea mai departe decât mine! Asta e, mi-am spus filosofic

contemplând tapetul ţipător de pe perete – şiruri verticale de palmieri cu frunze maron, repetaţi din ce în ce mai stins, apoi înviorați deodată, acolo unde zugravul împrospătase vopseaua de pe sul – şi coana Lucica asta, ce mai speculantă! Se pricepuse să amâne cât mai mult momentul cel mai dificil – stabilirea chiriei; strângându-şi la piept capotul roz care-i învăluia făptura durdulie, se învârtea prin sufragerie, arătându-mi poze de familie, amintiri din excursie la Bratislava, o poză color care-o înfăţişa la Tuşnad, rezemată de un urs împăiat. Întâi îmi arătase casa, mă servise cu dulceaţă, şi mă ademenise spunând că pot veni la televizor, în sufragerie, când doresc; abia după ce turnase cafeaua în ceaşcă pronunţase în treacăt o sumă destul de mare pentru bugetul unui proaspăt absolvent; văzându-mi probabil figura cam acră se grăbise să precizeze că în preţul ăsta intră şi un ceai, seara, ceea ce părea, în concepţia ei, să echilibreze lucrurile. Oricum, era altceva decât dormitorul de la şcoală; opt paturi aliniate pe două rânduri, de-a lungul pereţilor; Negrea, vecinul meu de pat, vorbea în somn, pronunţând desluşit, în miez de noapte câteva fraze ilogice, pe care i le repetam a doua zi, cerându-i zadarnic explicaţii: mirosul de cremă de ghete al tuturor dormitoarelor militare din lume; becul slab din tavan şi eticheta *„Lumina arde până la orele... Răspunde elevul...”* Uite aici veioza, pe căpătâiul studioului, cam grotescă, e drept, piciorul de ceramică închipuind un trunchi de copac, important e că poţi să citeşti, dacă rezemi perna mare, brodată, de lada greoaie a studioului lustruită ca o oglindă; deocamdată nu era nevoie de lumină, soarele dulce de octombrie se filtra prin perdelele albe de nailon, cărora îndemânarea artizanală a coanei Lucica le adăugase două şiruri de păsărele cusute cu lână verde; dincolo de geamuri, undeva în curte, se auzea vag grohăitul unui porc. Atmosferă patriarhală, dar la doi paşi mai încolo, la intersecţia străduţei noastre cu Calea Republicii, citisem în treacăt un afiş viu colorat *„Joi şi sâmbătă dans”*, aşa că n-o face pe nebunul, m-am mustrat, e destul de bine aici, poţi să trăieşti şi să-ţi construieşti în condiţii optime Viitorul. Viitorul înseamnă deocamdată diploma „Subunitate de frunte”, pe care o vei obţine cu plutonul peste un an de zile, dacă... DACĂ.

Dacă acum, când ai devenit locotenent şi comandant de pluton, vei izbuti să-ţi stăpâneşti reacţiile, să fii mai puţin impulsiv („Numără până la zece, încearcă să te domini, mă sfătuia profesorul de pedagogie, ai un temperament coleric, caută, prin voinţă, să-ţi domini izbucnirile care pot avea urmări neplăcute”).

Dacă vei folosi cum se cuvine timpul, acest tezaur care se consumă de la sine, fără să-l poţi opri sau întoarce din drum, deci fiecare zi valorificată – lectură, studiu, reflecţie (un program de dezvoltare a personalităţii după formula descoperită într-un almanah). Dacă vei şti să-ţi atragi oamenii, să le stârneşti interesul, să-i aduni în jurul tău, statornicind un spirit de echipă. (În şcoală devenisem, fără să fac eforturi anume pentru asta, un fel de comandant de opinie; aveam ceva care-i atrăgea; veneau colegii la mine: „Ce facem duminică?” Ne adunam seara într-un colţ al clubului, proiectam un meci, un spectacol, o întâlnire cu elevele de la Pedagogic.) Voi izbuti să mă apropii şi de noii colegi? Butnaru de pildă, locotenentul de la plutonul doi. Băiat inimos, nădăjduiam să ne împrietenim repede. Există oameni de care te apropii din prima clipă. Mai ales dacă-ţi întind o mână şi-ţi adresează un zâmbet într-un moment în care te simţi singur şi dezorientat. Cum mă simţeam eu atunci, în prima zi, după ce-mi epuizasem entuziasmul la câmpul de instrucţie, şi întors la cazarmă mă pomenisem în cancelaria companiei, istovit, cu ochii spre geamantanul lăsat într-un colţ, lângă cuier.

— Eşti obosit, aşa-i?

Întrebarea locotenentului-major Cristea suna mai mult a constatare. M-am grăbit să protestez:

— Nu, nu-i oboseala. Mai degrabă emoţia...

— Toţi am avut emoţii în prima zi de comandă. Trebuie să le iei treptat şi să nu te pierzi cu firea.

Şi-a pus cascheta în cuierul de după uşă pe care atârnau o manta de ploaie, un porthart şi o manta groasă, de iarnă, cu aspect de lucru vechi.

— E cam înghesuială aici. De fapt, nici nu prea stăm în birou. Lângă oameni, între oameni. Asta ne ajută să-i cunoaştem, iar cunoaşterea îţi dă autoritate. Comandantului de regiment îi place ca ofiţerii să aibă autoritate.

— El are, în orice caz.

M-a privit o clipă, parcă mirat că îndrăznisem, chiar din prima zi, să emit o părere despre omul care – ştiam atâta lucru despre armată – imprimă linia de conduită a întregii unităţi. A ridicat din umeri:

— Fiecare om cu felul lui. Comandantul pare cam repezit, dar în realitate e un om aşezat, care gândeşte temeinic. Când o să vezi tot regimentul, de la baza sportivă la depozitul de muniţii şi de la parcul auto la crescătoria de păsări, o să-ţi dai seama ce-nseamnă autoritatea unui comandant.

— Mă întreb cum se ajunge la ea. Care-i secretul.

— Sunt mai multe. Lucruri mari şi lucruri mici. Să nu treci cu vederea defectele, să lauzi pe cine merită, să ieşi onorabil din întrebările-încuietoare ale soldaţilor, să nu umbli nebărbierit şi o mie de alţi *să*. Autoritatea se construieşte, nu se impune din afară. Un ofiţer fără autoritate trebuie să-şi schimbe meseria, înţelegi?

A făcut câţiva paşi spre fereastră, a privit îndelung curtea vastă, apoi s-a întors spre mine:

— Toate astea nu contrazic cu nimic omenia; asta-i prima lecţie pe care-aş preda-o unui locotenent nou venit să comande un pluton.

— Luaţi-mă pe mine drept acel locotenent.

— Asta şi fac. Punctul unu – un ofiţer are putere; punctul doi – trebuie s-o folosească fără abuzuri, cu discernământ. În regulament sunt precizate multe lucruri, dar mai există cazuri speciale, unde trebuie să iei singur hotărâri. Gândeşte-te totdeauna că soldatul este un om, un cetăţean, pe care părinţii lui ţi l-au încredinţat să-l instruieşti. Are şi el demnitate. Ca soldat e obligat să te asculte. Fereşte-te, deci, să dai ordine nejustificate. Uneori va trebui să împărţi dreptate. Ascultă până la capăt înainte de a lua decizii. Totdeauna e greu să îndrepţi o decizie pripită.

— Înţeleg, am spus. Nedreptatea se uită greu.

— Desigur. Ai fost subaltern şi ştii ce-nseamnă o mică nedreptate, o apreciere eronată. Şi mai ales fereşte-te să jigneşti oamenii. Sunt mai sensibili decât crezi, chiar dacă n-o arată... Dar ajunge pentru prima lecţie. Ai să primeşti şi altele, pe parcurs. Ocazii se vor ivi, nu te teme. În meseria asta e ca-n

fotbal: nu poţi spune niciodată că ştii totul.

— Pentru prima lecţie mi-aţi spus, într-adevăr, mult.

— Trebuia. Vreau să nu te simţi singur aici. Să te integrezi cât mai repede. Avem mult de lucru şi timpul e scurt. M-am bucurat când te-am auzit că vrei să începi treaba imediat. Unii au nevoie de aclimatizare.

— Mă adaptez uşor, l-am liniştit.

— Cu atât mai bine. Înseamnă că n-o să treci printr-o criză de... hm. Oraşul e mic, dar pitoresc. Ai mai fost pe la Ulmeni?

— Nu. E prima dată. Drumul de la gară pân-aici. Mi s-a părut un oraş curat, cu case frumoase...

— Ei, să vezi partea dinspre munte, Poarta Veche, cum îi spun localnicii. Nişte căsuţe străvechi, unele au peste suta de ani. Cetatea ai văzut-o?

— Da. O ştiam de mult, din cărţi. Se bănuieşte că a fost şi un castru roman pe aici.

— Aşa se zice, dar nu s-a dovedit încă. Avem în oraş un profesor de istorie, un entuziast, îşi pregăteşte doctoratul, toată lumea îl cunoaşte. El a reluat problema castrului roman, vrea să reînceapă cercetările, abandonate acum câţiva ani. Unii îl iau în râs: descoperi tu ce n-au găsit profesorii cei mari de la Bucureşti! Alţii îi dau dreptate, iar alţii îl socotesc un utopist.

— Ca profesorul de fizică?

— Nu chiar. Cu el e altceva. Profesorul Humă nu visează lucruri imposibile; ceea ce susţine el are un punct de plecare raţional. Şeful Casei armatei e la fel de entuziast. Sunt prieteni. O dată m-au luat să-mi arate un loc pe malul râului, unde s-ar bănui că era zidul de incintă. Am rămas dezamăgit; nu se vede nimic, ar trebui înlăturat un strat gros de pământ, şi asta nu cu buldozerul, că strici tot. Trebuie oameni pricepuţi şi timp şi răbdare, întâi cu lopata, pe urmă cu şpaclul şi pe urmă cu pensula, cum am văzut prin filme. Şeful Casei armatei ne tot mobilizează, insistă, ne face tot felul de demonstraţii, doar-doar ne-o atrage...

— Şi nu v-aţi dus?

— Nu e simplu. Criza de timp, cum se zice. Apar mereu alte şi alte obligaţii, în zilele libere mă ocup de copii, mai fac câte ceva prin casă, m-au ales şi în comitetul de bloc...

A răsunat un semnal de goarnă, locotenentul-major Cristea a

început să adune lucrurile de pe birou, a vârât o broşură şi ziarul în geanta-diplomat cu cifru, achiziţie recentă probabil, a controlat sertarele încuiate şi a îndreptat calendarul triunghiular „Centrocoop” de pe birou. În încăpere au năvălit ceilalţi doi locotenenţi, Soare şi Butnaru, unul grăsuţ şi cam chel, celălalt mai degrabă sportiv, cu trăsături energice şi glas puternic. Schimbasem cu ei câteva cuvinte în pauze, la câmp. Păreau oameni cumsecade, prietenoşi. Mai ales Butnaru: vorbăreţ, ironic, pus pe glume. Şi-a descheiat din mers diagonala, îndreptându-se spre mine:

— Scoate-ţi centura aia, colega. Partea oficială s-a terminat. Mi-e o foame de două persoane. Te-ai înscris la popotă?

— N-am avut timp.

— Nu-i nimic, vorbesc eu să te pună la drepturi.

— Şi să-i facem rost de o măsuţă, a adăugat locotenentul Soare.

— Mai degrabă de-o căsuţă, a spus locotenentul-major Cristea.

— Cum, n-ai unde să stai? s-a mirat Butnaru.

— Am venit direct de la gară.

— Deocamdată îţi pot oferi modesta mea cameră de la cămin. Jumătate din ea, bine-nţeles.

— Mulţumesc foarte mult. Dacă nu găsesc o cameră în oraş, o să apelez...

— Cameră în oraş? Am o idee. Să-ncercăm la fosta mea gazdă, unde-am stat până s-a făcut căminul. E aproape de unitate, cameră liniştită, doar dacă n-o fi luat pe cineva între timp.

— Ar fi grozav. Tocmai mă întrebam încotro s-o iau.

— Când eşti flămând te apucă mai uşor disperarea. Hai la masă, şi după aia mergem la coana Lucica.

Aşa am ajuns între pereţii tapetaţi cu palmieri, într-o casă veche şi solidă, cu grădiniţă în faţă, că-n romanele lui Ionel Teodoreanu. Inclusiv tava ovală, nichelată, pe care pusese farfurioare cu dulceaţă de cireşe amare şi pahare mari cu apă. Locotenentul Butnaru a apreciat dulceaţa – e mai bună decât anul trecut – şi m-a prezentat:

— Om serios, preocupări intelectuale, n-o să vă facă probleme.

— Sunt convinsă. Aici e linişte, nu vă deranjează nimeni.

Nu mă aşteptam să găsesc un palat. Nici Ulmeniul nu era o metropolă. Dar eram dezamăgit. Casa era destul de modestă şi incomodă. Camera mea dădea în sufragerie, unde coana Lucica părea să-şi petreacă cea mai mare parte din zi, tricotând şi ascultând muzică; baia era pe culoar, şi mă gândeam că vine iarna. Dar soba de teracotă înaltă, vernil, cu o bordură închipuind coloane, purtând pe latura din faţă o lespede mai mare ce înfăţişa o scenă de vânătoare, îmi dădea speranţe. Zona de la poalele munţilor era *răcoroasă*, după expresia locotenentului-major Cristea, aşadar trebuia să mă aştept la nişte ierni aspre...

Poale şi oboseala de peste zi mă făcea să văd lucrurile în negru. Şi să-i dau dreptate Mirelei. Abia acum să-i dau dreptate cu adevărat:

— Cum adică să fim împreună? În orăşelul ăla pierdut între munţi? Abia de-l găseşti pe hartă, ce să caut eu acolo?

M-a izbit vehemenţa acestui refuz. Tocmai când socoteam că a început „discuţia decisivă”. Într-o problemă ca asta e greu să precizezi când vine discuţia decisivă şi cât de decisivă poate ea să fie. Cu timpul o să-şi schimbe părerea, mi-am spus atunci. Deocamdată vorbeşte în necunoştinţă de cauză, ca şi mine de altfel. Ce ştia ea despre garnizoana Ulmeni? Dar la urma urmei ce ştiam eu însumi despre această localitate? Unii auziseră de ea, dădeau mărunt din cap:

— A, da, regimentul. O unitate bună.

— Dar oraşul, atmosfera?

— Nu ştiu. N-am fost pe-acolo.

Eram în mijlocul lacului, în după-amiaza aceea caldă de septembrie, cu câteva zile înainte de plecare, când proiectasem „discuţia decisivă”. Aveam de gând s-o iau pe departe, lăsând barca să lunece liniştit pe luciul apei, să-i înfăţişez în cuvinte calde, romantice, viitorul. O operă de elocinţă din care n-am apucat să rostesc niciun cuvânt. Vorbind de una şi de alta, banalităţile obişnuite, n-am băgat de seamă când se înnorase. La primul tunet, am început să vâslesc voiniceşte spre mal, amânând discursul. Dar mama nu ştia toate aceste amănunte; când m-am întors acasă se înnoptase, şi mi-am amintit că trebuia să-mi pun epoleţii la vestonul cel

nou, „de oraş”, pe care urma să-l îmbrac a doua zi, la drum. Lucram cu atenţie, tăcut, măsurând la milimetru poziţia steluţelor pe epolet; ea mă asista, gata să-mi vină în ajutor. În cele din urmă, n-a mai răbdat. M-a întrebat cu blândeţe, aproape cu naivitate:

— Cum a rămas cu Mirela, ai luat vreo hotărâre?

M-am oprit cu acul la jumătatea drumului. Am ridicat din umeri nepăsător şi mi-am văzut de lucru. După câteva clipe, i-am răspuns:

— Eu să iau o hotărâre? Lucrurile astea se hotărăsc în doi.

— Ai întrebat-o?

Am încercat să iau un ton de glumă:

— Am toată viaţa înainte, mamă. Ţi-am mai spus, mi se pare prematur să discutăm acum.

— Să nu-ţi facă vreo surpriză, a spus mama tot pe un ton de glumă. Fetele nu prea au răbdare.

— Dă-mi, te rog, o foarfecă mai ca lumea.

De-ar fi auzit ea glasul Mirelei, mai ascuţit ca de obicei: „Ce să caut eu acolo?” Parc-o auzeam şi acum. Ce-ar fi zis ea de tapetul cu palmieri repetându-se la infinit, unul sub altul, nişte coloane verticale de trunchiuri şi frunze desenate grosolan pe tiparul acela, care aici se îmbiba prea tare, aci pierdea toată vopseaua, încât rămâneau pe perete doar umbre de palmieri. Ce ştii dumneata, mamă! Convinge o fată ca Mirela că locul ei e aici, în orăşelul ăsta fără teatru şi fără galeriile de unde-şi cumpăra în fiecare vară o rochie nemaipomenită, pentru balul de sfârşit de an... Aşa că schimbă-ţi gândul, mamă, dacă ţi-ai visat-o ca noră; un om ca ea nu crede că ar putea fi fericită aici, unde sunt repartizat...

Dar o lege nescrisă ne porunceşte să nu ne amărâm părinţii, când sunt departe. Le prezentăm lucrurile în roz, ascundem gripa de săptămâna trecută şi cearta de ieri cu cel mai bun prieten; ne străduim să părem nepăsători, eroici; din ambiţie şi din decenţă, căutăm să ne arătăm mai puternici şi mai imuni la lovituri. Aşadar, dragi părinţi, fiul vostru e bine sănătos, s-a rostuit rapid, are masă, casă şi locul lui în „cancelaria companiei”...

M-am ridicat de pe studioul la fel de solid ca piramidele şi aproape la fel de vechi, am aprins veioza cu piciorul în formă

de trunchi, am deschis geamantanul, am dibuit de pe-acolo mapa de plicuri „Albatros” cu hârtie gălbuie, groasă, lucioasă, tocmai bună pentru confidenţe când te afli departe, am luat stiloul – amintire de la concursul de istorie, locul întâi pe şcoală...

„Dragii mei, vă scriu după o săptămână de la sosire; anume am lăsat să treacă timpul, ca să vă dau veşti cât mai complete. Din capul locului vreau să vă spun că mă simt bine, mi-am intrat în noul fel de viaţă şi am început să trăiesc pe picioarele mele. Când am pus epoleţii de ofiţer, nu mi se părea nimic schimbat; ne-am dus tot cu frontul la masă în ziua aceea şi seara am dormit tot în dormitorul nostru, chiar dacă aveam gradul de locotenent; pe urmă acasă, în blugi şi cămaşă, tot nu simţeam schimbarea, m-aţi întrebat cum mă simt *aşa* şi aţi râs când am spus că nu simt ceva deosebit, dar eram sincer, nici atunci nu mă vedeam altfel decât într-o vacanţă oarecare; ce fel de locotenent eram? M-am simţit cu adevărat locotenent abia când mi-am luat în primire plutonul. Băieţi frumoşi şi cuminţi ca domnişoarele; sergentul, ajutorul meu, îl cheamă Ştefan Tomoroga, un nume sonor, pe potriva lui. E un om serios, când i-am lăudat pe băieţi a mormăit ceva despre sita nouă, chipurile n-or să-şi dea în petic chiar aşa, din prima zi când am venit la ei, dar eu cred c-o să ne-nţelegem bine, am vocaţie pedagogică, cum zicea profesorul de psihologie. Am avut şi o mică aventură. Ieri noapte a fost un incendiu la o fabrică de aici şi am sărit să dăm o mână de ajutor la stingerea lui; directorul ne-a trimis chiar azi o scrisoare de mulţumire. Ostaşii mei s-au purtat eroic, nu exagerez când spun asta; fireşte, a fost ceva în limitele normale, să nu vă închipuiţi că am trecut prin cine ştie ce pericole. Dar am avut prilejul să-i verific; sunt cu toţii nişte oameni de ispravă.

Cât despre oraş, vreau să vă spun că arată grozav, la margine de pădure, la poalele munţilor; are şi o veche cetate la câţiva paşi de centru, pe malul râului. Străzile sunt ca nişte alei dintr-un parc, cu pomi uriaşi şi straturi de flori până la bordură; există o casă de cultură cu două filme pe săptămână, iar joia şi sâmbăta dans; mai e un întreg cartier nou, chiar aşa-i spune „la blocuri”, dar n-am ajuns încă acolo şi nu ştiu cum e. M-am instalat în gazdă la o familie foarte cumsecade, unde au mai

locuit colegi de-ai mei, pe o străduţă liniştită, nu departe de centru. În fiecare seară coana Lucica, gazda, mă invită la televizor şi serveşte ceaiul în ceşti foarte frumoase, mi-a atras atenţia asupra lor, îndemnându-mă să admir transparenţa porţelanului şi fineţea ornamentelor, ceea ce am şi făcut cu toată ipocrizia de care sunt în stare, lăsând-o încântată. Ca răzbunare pentru chiria cam mare pe care mi-o pretinde, ar fi trebuit s-o fac pe prostul, să-i spun că nu mă pricep la porţelanuri şi că în general beau ceai numai când sunt bolnav, dar dacă fac abstracţie de chirie, se poartă frumos cu mine şi m-am abţinut s-o jignesc. Cam astea sunt noutăţile de până acum. Au trecut câteva zile de când am plecat şi parcă a fost un secol; atâtea întâmplări, atâtea figuri noi, comandantul e un tip deosebit, o să vă povestesc, om tânăr, energic, departe de imaginea clasică... Abia aştept să ne revedem, să vă povestesc mai multe. Vă îmbrăţişez cu dragoste, Traian, locotenent de infanterie”.

O clipă m-am simţit ispitit să-i scriu şi Mirelei; la urma urmei ne despărţiserăm în termeni buni, ca prieteni, şi ar fi fost logic să-i povestesc cum m-am instalat şi cât de pitoresc este oraşul, dar mi-am venit repede în fire, te minţi singur; de fapt, eşti gata să-i prezinţi totul în culori atât de trandafirii, încât s-o îndupleci, dar nu sunt şanse să-şi schimbe părerea, cel mult o să se lungească povestea, în schimb deznodământul ar fi acelaşi...

Dar asta nu mă împiedica să mă gândesc la ea, să revăd în memorie, ca şi cum aş fi răsfoit o carte, mici episoade alături de ea, şi mai ales ziua aceea cu „discuţia decisivă”. Eram cu barca pe lac când începuse furtuna, Casa Scânteii abia se mai vedea, am început să vâslesc repede spre mal, aversa ne-a prins când mai aveam câteva minute bune până la ţărm. Uzi leoarcă ne-am refugiat pe terasa restaurantului, la adăpost, contemplând ploaia care biciuia harnic fata lacului; cămaşa mea se usca pe spătarul scaunului şi eu rămăsesem cu bustul gol, cu umerii înroşiţi de soare.

— O să răceşti, s-a speriat Mirela încercând să-mi pună pe spate şalul subţire şi inutil pe care-l purta cu ea mai mult de gura maică-sii în serile calde de vară.

Atunci i-am luat mâna, mâna ei era fierbinte şi catifelată:

— Mirela, mă gândesc că noi doi ar trebui să fim mereu împreună…

Ea a tresărit, şi-a tras mâna din mâna mea, a ridicat speriată fruntea:

— Cum adică să fim împreună? În orăşelul ăla pierdut între munţi? Abia de-l găseşti pe hartă; ce să caut eu acolo?

Am băut dintr-o înghiţitură coniacul rămas pe fundul paharului, mi-am pus cămaşa încă umedă şi am chemat ospătarul. Pe drum, până acasă, am vorbit despre vreme, despre serialul văzut de curând, despre noua albie a Dâmboviţei. „Discuţia decisivă” fusese ratată; sau tocmai în asta consta „discuţia decisivă”?

3.

Treceau zilele, săptămânile: viaţa mea se stabilizase pe o linie certă, nici nu era greu, armata operează cu certitudini, programul e hotărât pe ore şi minute, semnalele trompetei împart riguros ziua – deşteptarea, apelul, inspecţia, adunarea serviciului de zi, pauză, instrucţie, masa, liber, iarăşi instrucţie, iarăşi apelul, stingerea. Totul pe ore şi minute; temele de instrucţie sunt şi ele pregătite dinainte, consemnate în detaliu pe o filă a „Caietului comandantului de pluton”; şanse minime să te abaţi, să greşeşti, să laşi un lucru nefăcut. O viaţă intensă, plină de mici întâmplări, dar lipsită de mari evenimente. Instrucţia ocupă locul cel mai important în viaţa unui comandant de pluton. Ieşeam cu soldaţii la câmp, le predam tema, făceam o mică demonstraţie cu gradaţii, apoi îi puneam să repete, îi corectam, le arătam din nou. Recruţii mei avansau treptat – la stânga, la dreapta, salutul, apoi pasul de defilare, grupa în atac, grupa în apărare –, pas cu pas, pe drumul de la recrutul stângaci la soldatul bine instruit, care se mişcă armonios şi rapid pe câmpul desfundat de ploile toamnei. Pe urmă instrucţia tragerii: lungit lângă ei pe foaia de cort, în faţa parapetului de care se sprijinea ţeava pistolului-mitralieră, examinam felul în care apăsau cu degetul pe trăgaci; repetam de zeci de ori „apasă-lin-pe-trăgaci”, până când mişcarea aceea devenea la fel de lină ca mângâierea arcuşului pe vioară. Cu un om, cu al doilea, cu al şaptelea, cu al douăzecilea. Exasperat uneori să repet mereu aceleaşi mişcări, aceleaşi cuvinte. E drept că mă ajutau şi gradaţii, dar totul trebuia repetat mereu, verificat, corectat, cu fiecare om în parte, după principiile pedagogice moderne; uneori nu mergea, trebuia să iau totul de la capăt.

— Trebuie răbdare, mă povăţuia locotenentul-major Cristea. Asta-i etapa cea mai monotonă, instrucţia individuală; e cu totul altceva când începem exerciţiile tactice, în teren. Mişcare multă, desfăşurarea subunităţilor, asta se potriveşte mai bine cu temperamentul tău. Dar trebuie mai întâi să trecem prin asta, să-i luăm om cu om, să-i verificăm, până ce ne convingem că ştiu să ţină cu adevărat o armă-n mână.

Băieţii din pluton făceau progrese; erau tot mai siguri pe ei.

Doar Clopotaru, „clientul” meu din prima zi, mă cam punea pe gânduri; făcea mişcări repezite, care păreau lipsite de precizie, şi mai erau ochelarii, o idee preconceptă ne face să-i privim cu neîncredere pe ochelarişti, mai ales când sunt înalţi şi slăbănogi şi se uită cumva prin tine, peste tine; cum făcea Clopotaru. Mă temeam că n-o s-o scot la capăt cu el. Un om din douăzeci înseamnă cinci la sută, deci Clopotaru al meu reprezenta cinci la sută din pluton, şi dacă dădea greş pe linia de tragere... Mă ocupam de el mai mult decât de ceilalţi; îl simţeam încordat, nemulţumit când îi luam arma din mână ca să-i arăt ceva, simţeam umezeală pe locul unde se pune podul palmei; băiatul transpira – de efort? de ciudă? Căutam să mă stăpânesc, să nu-l reped. Mai degrabă îl ironizam:

— Şi asta-i tot un fel de artă, Clopotarule. Ceva mai dură decât muzica, dar nu exclude precizia în mişcări.

Aflasem despre el că urmase liceul de artă, cânta la vioară, pierduse examenul de admitere la Conservator şi avea de gând să încerce din nou, după ce termina armata. Cu ochelarii lui, cu înălţimea lui, cu obiceiul de a avea totdeauna ceva de spus, devenise un personaj aparte în pluton. Întârzia de la front, dimineaţa:

— Mi-am uitat ochelarii.

— Du-te şi ia-i. Şi hai odată, că ne-apucă prânzul aici.

Într-o după-amiază, eu şi Butnaru am organizat o oră culturală mai deosebită. Aveam în plan să vorbim despre tradiţia unităţii; regimentul nostru luptase în primul război mondial la Câmpulung şi Oituz; în timpul insurecţiei participase la oprirea forţelor hitleristo-horthyste care încercau să treacă frontiera; mai apoi luptase în Ungaria şi Cehoslovacia, era amintit în cărţile de istorie, iar unul dintre comandanţii săi publicase o carte de memorii. Am evocat toate acestea, pe scurt, într-o expunere pe care o ilustram cu diapozitive – imagini de pe front, fotografii ale monumentelor înălţate în localităţile pe unde luptaseră ostaşii noştri; în încheiere, găsisem câteva poezii pe care să le citim în faţa ostaşilor, iar Clopotaru urma să cânte la vioară.

— Mă duc la batalion şi cer aprobarea pentru camera de activităţi culturale, a spus Cristea. Să nu ţină camera aia numai pentru inspecţii. Ca să cumpărăm mobilierul am cărat un an şi-

o vară fier vechi, maculatură, sticle şi de toate.

Când s-a întors, era cam aprins la faţă, dar mi-a trântit cheia pe masă:

— Uite-o. Dar ai grijă, nici măcar franjurile de la covor să nu rămână deranjate.

— Cum aţi reuşit?

— Diplomaţie şi combativitate, mi-a spus el. Până la urmă au cedat, dar cu o condiţie: să înregistrăm seara culturală pe bandă. Dacă iese bine, o transmit duminică la staţia de radioamplificare.

— Cu atât mai bine, am spus.

— Sper să iasă ca lumea, Traiane.

Îngrijorarea lui mi s-a transmis pe dată; nu ştiam, de pildă, cât de bine cântă Clopotaru la vioară, nu eram sigur dacă n-o să mă încurc la vreun vers, dacă n-or să foşnească prea tare hârtiile şi aşa mai departe.

Când am descuiat camera, m-am oprit uimit în uşă. Încăperea, cam de două ori mai mare decât un birou obişnuit, era ornată cu panouri mari de lemn; în tavan becurile cu neon erau meşteşugit ascunse îndărătul stucaturilor, pe mijloc era un covor foarte frumos, iar clasicele bănci lungi fuseseră înlocuite cu rânduri de scaune tapiţate în ton cu culoarea covorului: roşu aprins. În faţă se afla o măsuţă cochetă din fier forjat, cu blatul din sticlă colorată, iar în colţuri tronau două incinte acustice de tipul celor folosite în cinematografie.

— Aveau dreptate, am spus încet oprindu-mă în uşă.

— Ce zici? m-a întrebat Cristea satisfăcut de uimirea mea. Instalaţie stereo, precum vezi. Magnetofon, picup, radio. Plus un proiector de diapozitive automat. Totul din banii rămaşi de la valorificarea materialelor.

— Merita efortul. Îmi pare rău că n-am contribuit cu nimic la realizarea asta.

— Ai timp destul să te afirmi, m-a liniştit el. La anul avem în proiect o sală de sport în regie proprie, comandantul a şi obţinut aprobarea de principiu. O parte din cheltuieli se acoperă tot din „cei trei R”, cum spuneţi voi, uteciştii.

— Sala e grozavă, am reluat. Au şi ei dreptate că o ţin numai pentru „ocazii”.

— Să vedem dacă activitatea voastră merită acest titlu, m-a

amenințat Cristea în glumă.

După-amiază, ostașii companiei noastre s-au instalat frumos în sală. Cei din ciclul doi o cunoșteau; pentru noii veniți, însă, a fost o surpriză. Mi-am dat seama că un discurs pe tema păstrării bunurilor ar fi fost inutil, jignitor aproape. Pe masa din față fusese instalat un microfon mare; operatorul și-a luat locul în colț, luminițele de pe panoul de comandă al magnetofonului clipeau prietenos. Eu, Butnaru și caporalul Dima, un băiat isteț care urmase liceul de filologie-istorie, am început să prezentăm fragmentele. Pe alocuri, intervenea câte-un pasaj muzical, și mărturisesc că mă lăsam eu însumi furat de vibrațiile minunate care se revărsau din cele două boxe uriașe: un fragment din Rapsodia a II-a de George Enescu, o strofă din Imnul eroilor, un marș ostășesc nou apărut. Versurile și muzica se îmbinau armonios și l-am felicitat în gând pe Butnaru, căci a lui fusese ideea. Ostașii ascultau vrăjiți.

— Și acum o surpriză, a spus colegul meu. În încheiere îl vom asculta pe soldatul Clopotaru, din plutonul trei...

Clopotaru s-a ridicat din primul rând de scaune, s-a deșirat mai bine zis, subțire și înalt, cu ochelarii strălucindu-i ciudat în lumina blânda ce se revărsa din tavan. Și-a potrivit vioara, i-a sunat discret coardele, a rectificat puțin acordajul, privind stingherit în jurul lui. Pe urmă a ridicat arcușul, l-a plimbat pe strune și din vioară au țâșnit, mângâietoare și tânguioase, acordurile Baladei lui Ciprian Porumbescu. Pe măsură ce cânta, fața lui căpăta expresia inspirată proprie artiștilor autentici; sunetele veneau și plecau, se suprapuneau în armonia atât de familiară, aici delicate, aici energice, pe rând evocatoare, triste, pline de speranță...

Ascultam cu toții, vrăjiți de muzica aceea care ne purta departe, ne evoca locuri dragi și suferințe trecute, deștepta nostalgii și netezea asperități ale sufletului...

A încheiat și a coborât încet vioara. O clipă, am rămas cu toții tăcuți, apoi aplauzele l-au răsplătit cum se cuvine pe artist. Ne-am ridicat, ne-am strâns hârtiile; sergentul Tomoroga s-a repezit spre Clopotaru, l-a îmbrățișat:

— Măi omule, cu scripca ta m-ai dus tocmai la noi, pe Iza...

M-am dus și eu să-l felicit:

— Bravo, Clopotarule, ai fost la înălțime!

— A fost punctul forte al spectacolului, ne-a pus în umbră pe toţi, dar nu-mi pare rău, i-a spus în glumă Butnaru.

Clopotaru tăcea, fâstâcit. Cred că nici el nu se aşteptase la asemenea succes. A doua zi, la câmpul de instrucţie, l-am surprins pierzând vremea în loc să exerseze luarea liniei de ochire. L-am dojenit căutând să pun blândeţe şi prietenie în ton:

— Ascultă, Clopotarule, muzica-i muzică, dar aici treaba noastră e alta. Aş vrea să fii şi-n poligon la fel de maestru ca pe scenă, dar tare mi-e teamă că...

— O să mă străduiesc, tovarăşe locotenent.

— Bine. Să te văd. N-aş vrea ca tocmai tu...

Am lăsat fraza în suspensie; îl ştiam băiat deştept, înţelesese desigur că nu se cuvenea ca tocmai el, care era în admiraţia celorlalţi, să se facă de ruşine în poligon. Dar avertismentul era la fel de valabil pentru el şi pentru mine, ştiam că şedinţa de tragere este primul meu examen în calitate de comandant. Aşteptam acest examen cu nerăbdare şi emoţie.

În dimineaţa planificată pentru trageri, m-am dus mai devreme la unitate. Toţi veniseră mai devreme; evenimentul avea însemnătatea lui; pe săli, în curte, în cancelarie, fiecare povestea ceva, dădea un sfat, îşi amintea o păţanie.

— Bine că-i vremea bună, mi-a spus Cristea. Tragerea pe ploaie e ceva destul de neplăcut. Măcar la prima şedinţă, pentru moralul oamenilor...

— La şcoală trăgeam şi pe ploaie, şi pe ninsoare.

— Apropo, Traiane, la noi în regiment e un fel de tradiţie: comandantul de pluton trage în prima serie. Tot pentru moralul oamenilor. Asta face mai mult decât un discurs.

— Nu mi-e teamă, am spus. Sper să le ofer un exemplu bun.

— Aşa s-ar cădea.

— Abia aştept să văd „poligonul cu trandafiri”. Tot aud vorbindu-se de el. Ce caută trandafirii într-un poligon?

— O idee a plutonierului de-acolo îndrăgostit de flori; neam de grădinari, dinspre Olteniţa. Am fost acum câţiva ani prin satele de lângă Dunăre, la strânsul recoltei. Merită să vezi. Drumul şerpuit, şi de la prima pân-la ultima casă, pe trotuare, tufe de trandafiri. Crescute firesc, parcă nici nu-s îngrijite de

mână de om. Dar trebuie muncă şi-acolo. Şi pricepere. Să le îngropi, iarna – trandafirii sunt sensibili.

— Mă mir că rezistă aici, la munte.

— Ei, s-a priceput el să găsească un soi mai rezistent. Ţi-am spus că e de meserie. A plantat, nu-i vorbă, şi pomi fructiferi, şi nişte răzoare cu varză, ceapă şi cartofi... Cât i-a permis terenul. Dar la intrare, pe aleea principală, şi-n faţa foişorului, numai trandafiri. Vara mai ales, când sunt în toi, e o plăcere. În zilele liniştite, stai culcat pe pământ, pe linia de tragere, şi odată simţi parfumul, ca într-o sală de bal. E ceva formidabil.

— Ciudată asociaţie – poligon şi trandafiri.

— Da. Poţi să reflectezi pe tema asta. Nevoia de frumos a omului care-şi petrece zilele acolo, între împuşcături, comenzi şi uniforme. De la forţa distrugătoare a prafului de puşcă la splendorile gratuite ale naturii. Un poet ar scoate ceva din asta. Noi admirăm, atâta. Hai să mergem!

— Am auzit că nu-i aşa de aproape.

— Nici departe. Cam două ore de marş. Menţine condiţia fizică. Şi-aşa trebuie să facem antrenamente. Un drum la poligon înseamnă o zi plină; pe parcurs, până acolo, mai facem şi alte lucruri. Instrucţie intensivă, cum se cere. O să te convingi...

După ce-am ieşit din oraş, m-am convins. Prima comandă m-a luat pe neaşteptate: un exerciţiu de desfăşurare a formaţiei pentru luptă. Am făcut semn gradaţilor, să-şi ia grupele, să le împrăştie pe câmp, dincolo de marginile şoselei. Mergeam tupilaţi prin şanţuri, înaintam în salturi de la un copac la altul; în toiul acestei manevre, altă comandă: aviaţie inamică la joasă înălţime. Ostaşii s-au culcat pe spate, pândind, cu armele aţintite-n sus, trecerea „aviaţiei inamice”. După asta, alarmă chimică; şi-au pus, cu toţii măştile, cu gesturi grăbite; părea să le placă până şi asta, se strâmbau unii la alţii prin botniţele de cauciuc fin, până când gradaţii au întors spre ei aceleaşi botniţe, mai ameninţătoare însă; au mers aşa, cu măştile pe faţă, câteva minute, până s-a dat „încetarea”.

— Ce fericire, mi-a spus caporalul Dima. Să poţi respira în voie, ceea ce facem zi şi noapte, nepăsători, fără să ne dăm seama cât e de bine, pur şi simplu, să poţi respira în voie. O să scriu un poem despre asta!

Curând, în faţă, departe, pe drumul de căruţe, am văzut un gard de beton şi o poartă larg deschisă, vopsită în verde. Am răsuflat uşurat: acolo era poligonul, fără-ndoială, deci se cam terminase cu exerciţiile acelea istovitoare. M-am apropiat de Cristea ca din întâmplare:

— Biata compania noastră! Toate nenorocirile deodată asupra ei: şi aviaţie, şi gaze toxice, şi arme automate...

— Crezi că la război vin pe rând?

S-a oprit brusc în loc, preocupat, şi-a scos cronometrul, semn că avea de gând să ne mai supună la o încercare. M-am grăbit să-mi iau locul între oamenii plutonului meu, care acum înaintau pe pajişte cu armele gata de tragere.

— Asupra poligonului din faţă, la atac... înainte!

Mersul cam silnic al băieţilor prin tulpinile de buruieni uscate s-a prefăcut brusc într-un iureş; strigau ura şi alergau ca nebunii, ţopăind ciudat peste muşuroaiele de cârtiţe, uneori poticnindu-se, dar alergând cu convingere, ca la un atac adevărat. Abia puteam ţine pasul cu ei.

Fiindcă nu li se dăduse ordinul de încetare, au năvălit pe poarta larg deschisă, sub privirile zâmbitoare ale unui plutonier gras, cu faţa arsă de soare, şeful poligonului desigur, care ne contempla de pe treptele de beton ale foişorului. Abia pe alee, când am ajuns în preajma liniilor de tragere, am primit altă comandă şi ne-am culcat toţi la pământ, gâfâind. Din urmă iarăşi vocea lui Cristea:

— Drepţi! Locotenent Drăgoescu la mine!

M-am apropiat de el în fugă.

— Ordonaţi!

— Vom executa tragerea chiar acum. Dumneata în seria întâi, bineînţeles. Ca să dai exemplu.

Mi-a fulgerat prin minte că aveam pulsul cel puţin o sută douăzeci. În şcoală făcusem trageri în condiţii de efort, deci nu mă temeam. Dar mă întrebam ce vor face soldaţii, fără niciun antrenament... Cristea parcă mi-a ghicit gândul:

— Facem o încercare, să vedem cum merge. Asta e tragere de instrucţie, nu se dau calificative. Doar ca să ştim cum stăm.

— Am înţeles. Permiteţi să trec la executare.

M-am grăbit spre pluton şi am dat ordinele cuvenite. Împreună cu sergentul Tomoroga şi alţi patru soldaţi, seria

întâi, am alergat spre linia de tragere; ne-am trântit în gropi, am făcut semn caporalului Dima să-mi dea arma lui, apoi am privit spre băieţii de pe linia de tragere, care aşteptau cuminţi în locaşurile lor. Plutonierul-major Cioată a venit în fugă, s-a oprit lângă mine, a scos din sacul de la şold un încărcător:

— Aveţi trei cartuşe aici.

A plecat repede spre groapa următoare, scormonind în sac după alt încărcător. M-am uitat în urmă. Un steguleţ roşu apăruse pe catargul de deasupra foişorului de comandă. L-am văzut pe Cristea apropiindu-se de linia de tragere.

Mi-am mişcat picioarele, căutând o poziţie cât mai firească. Mi-am apropiat obrazul de patul pistolului-mitralieră. Simţeam vag mirosul de ulei mineral. Am respirat adânc de câteva ori, căutând să-mi liniştesc cât de cât pulsul.

— Distribuit muniţia, a raportat plutonierul-major.

— Sus ţintele! a comandat Cristea.

Cele câteva secunde înaintea apariţiei ţintelor s-au scurs într-o tăcere aproape solemnă. Era atâta linişte, încât auzeam până şi ţăcănitul întrerupătoarelor din foişorul de comandă. Fără zgomot, departe, în faţă, s-au înălţat deodată ţintele. Am făcut exact ce trebuia: am ochit cu grijă la jumătatea ţintei şi am apăsat-lin-pe-trăgaci, încât plecarea glonţului m-a surprins. Am văzut ţinta, departe în faţa mea, coborând brusc. În jurul meu, se auzeau împuşcăturile celorlalţi.

— Toate ţintele lovite la prima apariţie, a anunţat operatorul prin megafon.

Am răsuflat uşurat. Trecusem micul examen, cel dintâi. Am descărcat arma şi m-am ridicat din groapă. Locotenentul-major Cristea a făcut un pas spre mine, radios:

— Acuma ce mai zici? Un trăgător bun ocheşte precis şi-n condiţii de efort. Asta vroiam să demonstrez. Hai, ia comanda şi continuă tragerea. Plutonul tău a pornit cu dreptul!

Am dat comenzile cu glas răsunător, de parcă m-aş fi adresat unei oştiri întregi. Exageram puţin, dar meritau băieţii să le subliniez astfel succesul.

Seria-ntâi s-a retras de pe linia de tragere, acceptând cam cu ifose aprecierile celorlalţi. Cei din seria a doua s-au culcat la rândul lor, aşezându-şi nerăbdători coatele îndărătul taluzurilor. Ceremonia s-a repetat, cu distribuitul muniţiei şi toate celelalte.

Şi iarăşi ţintele lovite la prima apariţie.

În seria a treia, soldatul Ioniţă a tras prea jos; am văzut undeva, pe la mijlocul distanţei între linia de tragere şi ţintă, nouraşul de pământ ridicat de glonţ. Cineva, în spatele meu, nu şi-a putut reţine o exclamaţie de dezamăgire. Aş fi vrut să mă duc lângă trăgătorul ghinionist, să-l încurajez, să-i dau un sfat grăbit şi sigur, dar nu se putea. Acolo, pe linia de tragere, eşti singur, cu arma şi cu ţinta; restul lumii încetează să mai existe. Încercasem adineauri eu însumi acest sentiment fugar. I-am strigat, căutând să-mi ascund iritarea:

— Aşteaptă să apară iar ţinta... Ocheşte mai sus, şi apasă-lin-pe-trăgaci!

Când a apărut iarăşi ţinta, l-am văzut făcând o mişcare bruscă înainte, parcă contopindu-se cu arma. Împuşcătura a răsunat singuratică şi asurzitoare în liniştea care coborâse peste poligon. Ţinta a căzut chiar în clipa aceea...

Şi tot aşa. Majoritatea plutonului – „foarte bine”. Mai ales Clopotaru mă uimise, ochind cu o precizie de campion. Incredibilă întâmplare! Din muniţia economisită am cerut aprobarea să repet tragerea cu cei care merseseră mai slab. Plutonierul-major Cioată a cam strâmbat din nas:

— Dacă n-au nimerit, să le fie de bine. Data viitoare, mai mult antrenament.

— Unii au doborât ţinta din primul foc. Avem sau n-avem economii?

— Avem berechet. Dacă vreţi, poate să mai tragă o dată tot plutonul.

— Nu. Numai cei cu „satisfăcător”. Şi soldatul Clopotaru. Caz special.

— Te-ai pus la ambiţie? m-a întrebat Cristea. Vrei „foarte bine” pe linie?

— Mă gândesc că aşa capătă mai multă încredere.

— Bine, dă-i drumul.

M-am dus iarăşi pe linia de tragere, unde seria improvizată din cei care trăseseră mai slab aştepta cu armele gata. Clopotaru era pe prima direcţie.

— Vreau să văd dacă repeţi performanţa, i-am explicat. Dacă tragi iarăşi ca prima dată, te popularizăm prin staţie, să afle tot regimentul.

Ochii lui au clipit des prin ochelarii mari, rotunzi, feminini aproape:

— O să-ncerc, tovarăşe locotenent.

A încercat şi a reuşit. Cu aceeaşi precizie.

— Bravo, Clopotarule! l-am lăudat. O să mă ţin de cuvânt.

Mai apoi, pe când plutonul nostru se retrăsese deoparte, în spatele liniei de tragere, lăsând locul celorlalte plutoane, l-am întrebat:

— Unde-ai învăţat să tragi aşa de bine?

— În liceu, la p.t.a.p. Mai întâi, în primele ore de instrucţie, colegii cam râdeau de mine: „Ochelaristule, vezi să nu împuşti o cioară!" şi tot aşa. După ce ne-a explicat instructorul cum se ocheşte, mi-am făcut acasă, dintr-un băţ, o cătare şi un înălţător; esenţialul e să ţii bine ţinta, dac-ai prins-o, să n-o pierzi din vedere şi să nu întârzii până începe să-ţi tremure mâna. Am ieşit cel mai bine din clasă şi-au terminat cu glumele.

— O să te pun ochitor la mitraliera de pe transportor, vrei?

— Acelaşi principiu, mi-a răspuns nepăsător Clopotaru. Mi-a explicat tovarăşul caporal. Încercăm...

Plutonierul-adjutant, şeful poligonului, a coborât din foişor cu binoclul atârnându-i de gât. Faţa lui arsă de soare contrasta puternic cu părul alb ca zăpada. Obrajii rumeni şi dolofani îi ascundeau adevărata vârstă; m-am gândit că trebuie să aibă aproape şaizeci de ani.

— Au tras bine băieţii dumneavoastră, tovarăşe locotenent. Se vede că s-au antrenat ca lumea. Deşi... nu prea v-am mai văzut pe-aici.

— Vin pentru prima dată în poligonul dumneavoastră.

— Am văzut eu că sunteţi nou. Cunosc om cu om toată garnizoana, vă daţi seama. Nu există militar în garnizoană care să nu fi trecut pe-aici.

— Cine vine, pleacă cu o impresie frumoasă. Nu m-aş fi aşteptat să văd trandafiri într-un poligon.

Faţa lui a devenit şi mai rumenă; zâmbetul i-a accentuat încreţiturile de la colţurile ochilor. M-a luat de braţ, m-a condus uşurel de-a lungul aleii care ducea spre clădirea scundă din stânga foişorului; alee mărginită tot aşa, cu mari tufe de trandafiri.

— Tovarăşe locotenent, soldatul e şi el om, şi simte nevoia de frumos. Am încercat mai întâi cu un soi aparte, nişte trandafiri mari, cu culori diferite, dar plăpânzi. I-am adus de la mine, de la Greaca, unde-i mai cald. Aici sunt ierni aspre, vântul suflă din toate părţile. Iar primăvara, când toate dealurile parcă sunt pictate în verde, aici abia dă colţul ierbii. Un loc dat naibii, vă spun.

— Nu-l prea iubiţi, am impresia.

— Cine-a spus că nu-l iubesc? Când am venit aici, acum zece ani, nu erau nici pomi, nici flori. Numai iarbă, ca pe-un islaz. În zilele când nu erau trageri, veneau ciobanii să-şi pască turmele de-aici. Multe lucruri le-am făcut cu mâna mea. Foişorul l-am construit împreună cu câţiva ostaşi. Comandantul regimentului râdea: „Vezi, mă, să nu se dărâme când o trage prima puşcă. Pui prea repede cărămizile!” E drept că lucram repede, dar le puneam cu socoteală, aliniate la milimetru, ştiam ce-nseamnă să pui greşit câteva cărămizi, undeva pe la jumătate: te pomeneşti că-ţi pică-n cap tot zidul, ca-n jocul ăla cu piese de domino – tot pui deasupra şi-odată vezi c-o ia într-o parte de la mijloc, şi tu zici că ultima piesă ai greşit-o, dar nu-i aşa, greşeala a pornit de-acolo, de la mijloc, urmările se văd mai târziu. Aşa-i şi cu omul, tovarăşe locotenent. Te pomeneşti odată cu el că intră într-o încurcătură şi te miri, de unde şi până unde, îl ştiam bun şi cumsecade, cum de-a apărut deodată schimbarea asta, dar schimbarea asta nu-i de acum, nici de ieri, îşi are rădăcina undeva, mai înainte, s-a pus o cărămidă greşită la un moment dat...

Am zâmbit în sinea mea, exemplul era destul de plastic, simţeam nevoia să-i dau dreptate:

— Aşa stau lucrurile, formarea oamenilor e o treabă serioasă, orice greşeală se răzbună odată, mai târziu. Dumneavoastră aveţi experienţă de viaţă, ar trebui să daţi din ea şi altora.

— Experienţă! Păi câte-am văzut eu în lumea asta, prin câte-am trecut! Acuma mi-ajunge. Anu-ăsta ies la pensie. Patruzeci şi doi de ani bătuţi pe muche sub arme. M-au încorporat în patru’ş’ patru, primăvara, „contingentul de sacrificiu” cum ne zicea lumea. Am recrutat la roşiori, că veneam de la ţară şi mă pricepeam la cai. Bucurie pe taică-meu, şi el tot la roşiori făcuse. Dar mă credeţi că n-am încălecat pe cal pân-la sfârşitul

războiului? Făceam instrucţie într-un sat prăpădit, pe lângă Severin, la naiba-n praznic. Instrucţie la cataramă, trăgeam câte-o căciulă de cartuşe într-o singură zi, pe urmă luptă corp la corp, duel cu baioneta şi salturi. Am rupt două rânduri de echipament cu salturile alea, credeam că ne rupem şi pe noi, nu numai hainele. Când am cam terminat şi am învăţat ce era de învăţat, ne-a fost teamă. Frontul se apropiase, se zvonea că Antonescu i-a făgăduit lui Hitler să-i dea încă nu ştiu câte divizii, ne gândeam că ne-a venit rândul să murim degeaba pe front, pentru ambiţia ălor mari. Dar n-am plecat nicăieri toată vara; nici permisii nu se pomeneau. Târziu încoace am aflat că se păstrau nişte trupe proaspete şi bine instruite, fără ştirea nemţilor, să fie gata la nevoie. Şi nevoia a venit atunci, în August, când s-a dat la radio proclamaţia. De fapt noi am aflat târziu după miezul nopţii, că radio n-aveam în cazarmă şi nici lumea din sat n-avea. Un sat prăpădit, cum vă spusei. Nici nu se luminase de ziuă, când s-a dat alarma. Ne-am luat armele şi raniţele; comandantul ne-a spus pe scurt despre ce e vorba: am rupt alianţa cu nemţii, mergem să liberăm Ardealul, dar până una-alta trebuia să luptăm acolo, chiar în zona Dunării, unde mişunau trupe germane. Am pornit în marş forţat cu tot echipamentul, spre marginea Severinului, şi ne-am oprit de-a latul şoselei ce venea de la Craiova. Ne-am instalat pe câmp, prin şanţuri şi pe-o lizieră de pădure, am săpat gropi şi am ridicat baricade. Patrule în faţă, mitraliere pe flancuri, tot dichisul. Acolo am dat cea dintâi luptă cu nemţii, aveam ordin să nu-i lăsăm spre Severin, că dacă intrau în oraş era greu să-i mai scoţi. O zi şi-o noapte nu ne-am mişcat de pe poziţii, ne aduceau oamenii din oraş apă şi pâine cu brânză, nişte cheferişti veniseră cu arme şi s-au vârât lângă noi, în şanţuri; femeile aveau grijă de răniţi, iar copiii aduceau cartuşe până-n linia-ntâi. A fost o bătălie mare, s-a scris şi prin cărţi, hitleriştii zor-nevoie să pătrundă în oraş, veneau dinspre Craiova şi căutau să scape, să ajungă la Dunăre. Veneau aşa, câteva sute o dată, mai întâi auzeam huruitul maşinilor şi ne vesteau cercetaşii: „O coloană inamică pe şosea!” Aveau în faţă maşini de cercetare sau motociclete; când apăreau trăgeam o rafală de mitralieră avertisment, şi ei în loc să se predea săreau din maşini şi se culcau în şanţuri şi-ncepeau să tragă. Trăgeam şi

noi. Cădeau de-ai lor, cădeau şi de-ai noştri – ca la război. Până ce a venit un regiment de infanterie, cu mitraliere grele, de ne-au schimbat. Jumătate din soldaţii escadronului nostru şi-au lăsat oasele pe acolo. După asta ne-au trimis, spre Orşova, peste dealuri, pe coasta Dunării, să încercuim trupele nemţeşti care rezistau în munţi. Iarăşi lupte grele, iarăşi mulţime de camarazi îngropaţi în grabă, între două bătălii... La Timişoara era să mă cureţe un lunetist neamţ pitit în podul unei case; glonţul mi-a vâjâit pe lângă gât, aici, mai am semnul şi acum, doar m-a şters, atâta, când am văzut cum ţâşneşte sângele ca din cişmea mă gândesc: „S-a zis cu mine”, dar a venit un băiat din plutonul meu, m-a bandajat şi m-a dus la trenul sanitar. Mai departe, în Ungaria, înotam prin noroaie pe malul Tisei, de trei ori am încercat să trecem dincolo şi trăgeau în noi cu tunurile, tocmai când eram în mijlocul apei; ne spărgeau bărcile, unii nu mai ieşeau niciodată la mal. Pe urmă ai noştri au făcut pod de pontoane şi au pus artilerie să-l păzească. Într-o noapte treceau regimente întregi, cu tunuri şi bucătării şi chesoane de muniţie. Pe malul celălalt ne aştepta altă bucurie. Contraatacuri, incursiuni, înaintam prin mlaştini, se nimerise o toamnă ploioasă, noaptea dormeam pe câmp, cu foile de cort în cap, şi ne pomeneam ca din senin cu tancuri şi cu infanterie peste noi. Două-luni de zile, până aproape de Anul Nou, aşa am dus-o; înaintam pas cu pas, o dată ne-au ţinut în faţa unui cătun o săptămână încheiată, erau nişte tancuri nemţeşti îngropate în teren şi făceau prăpăd cu tunurile. Când am ajuns în marginea Budapestei, ne-am lovit de un lanţ de cazemate şi reţele de sârmă şi tot dichisul. Atacau mai mult noaptea, şi cât sânge a mai curs şi-acolo! Am intrat până la urmă în oraş. Ne băteam zile-n şir pentru o clădire sau o stradă. La cimitir, dincolo de Gara de Est, am văzut ce n-a văzut neam de neamul meu: eram printre morminte şi a-nceput să tragă artileria inamică peste noi, de se amestecau viii cu morţii din morminte. Cred că iadul, dac-ar exista, ar fi un parc de distracţii pe lângă ce-am văzut noi acolo. Atunci am fost rănit, m-a prins ploaia de schije a unui brand, în braţ, în piept, în şold, vreo şase bucăţele de fier, de nu ştiam care rană e mai gravă. M-au dus sanitarii la spital. Doctorul mi-a dat ceva să beau şi m-a pus să număr, am numărat ce-am numărat şi n-am mai ştiut de mine. Când m-am

trezit, eram înfăşurat în bandaje mai abitir decât îşi înfaşă mama pruncul. M-au trimis în ţară, la operaţie, că rămăsesem cu piciorul ţeapăn, ce-am mai tras după aia nu vă povestesc. După ce m-am vindecat, m-am întors la regiment, să instruiesc recruţii, apoi am aflat că Hitler s-a dus, armata lui dădea înapoi pe toate fronturile – şi-a venit ziua cea mare a păcii. De-aţi şti câte speranţe am legat noi de pacea aceea! Dar era greu, trebuiau vindecate rănile războiului, oraşele erau pline de dărâmături, ieşeam cu trupa la muncă, dădeam peste câte-o bombă neexplodată, pe urmă a venit seceta...

Vorbind, se apropia de câte-o tufă, rupea o rămurică uscată, strecurându-şi cu dibăcie degetele groase printre ghimpii ascuţiţi; se apleca să cerceteze muşuroaiele de pământ din jurul rădăcinilor, smulgea o buruiană iţită printre lăstari.

— Generaţia mea a dus-o greu, a urmat el. Ehei, să fi avut noi condiţiile de acum...

M-am simţit puţin umilit de această vorbă. Părea purtătorul unui eroism care nouă, celor de acum, ni se refuza.

— Ce-aţi fi făcut? l-am întrebat. Condiţiile de acum ridică alte probleme. Unul dintre soldaţii mei în primele zile nu putea să doarmă, spunea că e obişnuit să doarmă singur, că de când s-a pomenit a avut camera lui, separată. Alţii trag chiulul de la masă şi dau fuga-n dormitor, să mănânce bunătăţile aduse duminică de mama. Sau se plâng că fac bătături când îi pui să sape un adăpost...

— Legea progresului, a râs el. M-a luat la zor comandantul când i-am strigat unui şofer: „Încet, mă, că ăsta nu-i *Oltcitul* lui taică-tău!” S-a schimbat armata; dumneavoastră, tinerii, aţi găsit-o aşa, schimbată, dar eu am văzut-o schimbându-se pas cu pas, în patruzeci de ani de cătănie...

Un soldat cu banderolă roşie, din personalul poligonului, a venit în fugă, s-a prezentat şi mi-a cerut voie să se adreseze tovarăşului adjutant.

— Vă caută un tovarăş de la gărzile patriotice.

— Aha, pentru tragerea de mâine. Mă scuzaţi, tovarăşe locotenent...

A plecat legănând în mână o rămurică uscată. Păşea sprinten, de parcă nu purta în spate patru decenii de armată.

Când ultima serie a terminat tragerea, compania s-a aliniat

pe aleea de beton. Cristea s-a uitat peste rânduri, şi-a dres glasul:

— Tovarăşi soldaţi, sunt mulţumit de felul cum aţi tras azi. S-a dovedit că şi-n condiţii de efort putem face faţă. Înseamnă că trecem mai repede la şedinţa următoare, care-i mai complexă. Rezultatul este pe măsura muncii noastre: toată compania a primit calificativul „foarte bine”. Plutonier-major Cioată, cum stăm cu consumul?

— Cincizeci la sută din cartuşele alocate.

— Foarte bine. Ne întoarcem la cazarmă cu un rezultat de care putem fi mândri! Gata cu muniţia?

— Gata, a răspuns plutonierul-major.

— Putem pleca atunci...

Între timp începuse ploaia, o ploaie domoală şi măruntă de toamnă târzie; deasupra copacilor văduviţi de frunze se învălătuceau nori cenuşii. Am pornit spre cazarmă cu un sentiment de regret. Trecuseră prea repede clipele acelea frumoase, nimbate de strălucirea succesului; nici n-avusesem timp să mă bucur. Acum, mergeam în fruntea plutonului, prin ploaia molcomă care ne înăbuşea paşii. Din când în când, auzeam în urma mea şoapte scurte. Succesul plutonului părea să fi rămas acolo, între foişorul de comandă şi taluzul de pământ ciuruit de gloanţele atâtor leaturi. Veselia oamenilor se topise sub ploaia stăruitoare.

Când am ajuns la şoseaua naţională, comandantul companiei m-a chemat lângă el, în afara coloanei:

— Bravo, Traiane. Plutonul tău a mers ceas.

— Toţi au mers. Nu speram, după drumul ăla cu gaze şi avioane şi trântă prin şanţuri. Mă întreb dacă mâine se vor mai putea da jos din pat.

— Îi crezi aşa de slăbănogi? m-a întrebat el nemulţumit.

— Nu, dar a fost o zi epuizantă. Nu vedeţi? Abia îşi mai târăsc picioarele.

— Am citit că în cazuri de-astea, când trupa e obosită, atacurile prin surprindere ale inamicului fac ravagii. Trebuie să-i antrenăm. Să mai scoată o picătură şi după ce-au spus „nu mai pot”.

— N-a spus nimeni „nu mai pot”, am încercat să dreg lucrurile.

— Să ne convingem, dacă-i aşa. O să facem un exerciţiu...

— Permiteţi să trec în formaţie, am spus.

Nu mi-a răspuns, preocupat să-şi scoată fluierul şi cronometrul din porthart. Am alergat la locul meu, în capul plutonului trei.

— Din dreapta aviaţie inamică la joasă înălţime. Adăpostit!

O dată cu plutonul, m-am azvârlit în şanţul şoselei. Am strigat un îndemn celor care nu izbutiseră să-şi pună la timp pistolul-mitralieră în poziţie de tragere.

— Încetarea! Pe şosea adunarea! (Vocea locotenentului-major avea acum inflexiuni dure). Unii s-au încurcat în arme, au pierdut câteva secunde. Asta contează mult. În câteva secunde, avionul vine şi trece, după ce-a făcut prăpăd cu armamentul de bord. Repetăm exerciţiul. Ia să vedem. Adăpostit!

Mişcarea s-a repetat; într-o clipită ostaşii erau culcaţi pe marginea şanţului, cu armele aţintite spre cer. Câţiva bombăneau pe înfundate: nimeriseră în noroi. M-am uitat şi eu la locul unde mă culcasem: o tufă de iarbă îmbibată cu apă.

— De data asta a fost mai bine. Companie, pe şosea adunarea! Continuăm marşul. Locotenent Drăgoescu, la mine!

M-am apropiat, încercând să şterg din mers petele de noroi de pe haine şi izbutind să le lăţesc şi mai tare. Mi-am şters pe furiş palma de poalele vestonului.

— Ordonaţi.

— Erai aici, cu mine, nu te obliga nimeni să te culci o dată cu ei.

— Nu vreau să-mi pierd antrenamentul, i-am explicat. Şi mai e un lucru. Ca să-l iau la zor pe unul care se plânge de oboseală, trebuie să am un ascendent moral. Nu pot să-i fac observaţie dacă eu am stat pe margine şi m-am uitat la el cum dă cu burta de pământ...

— Ai plângăreţi în pluton?

— Deocamdată nu. Dar dacă se întâmplă...

— Trimite-i la mine.

— O să-ncerc mai întâi să mă descurc singur.

— Sper să nu fie cazul. Retează-le-o de la-nceput, altfel îi înveţi cu nărav. Trebuie să-i antrenăm, să-i învăţăm, timpu-i scurt. Mă crezi un „căprar”?

— Nu. Dar dacă eram în locul dumneavoastră, lăsam pentru mâine exerciţiul, ăsta.

— Dacă erai, a accentuat el. Bine, poţi merge în front. Şi vezi dacă s-au mai înviorat băieţii. Nu-mi da răspunsul acum.

Pe când mă apropiam de locul meu – plutonul ne depăşise binişor, acum treceau prin dreptul nostru cei cu lăzile de muniţie – m-am întrebat ce vrusese să spună. Am grăbit pasul. Trecând pe lângă pluton, am cercetat feţele oamenilor. Erau, într-adevăr, mai înviorate. Şi am înţeles: ca să fiu în locul lui, ar fi trebuit să ştiu şi asta...

Întorşi la cazarmă, am organizat curăţitul armamentului şi toate celelalte treburi gospodăreşti, apoi ne-am adunat în cancelaria companiei. Tocmai pregăteam programul pentru a doua zi, când a intrat maiorul Păduraru:

— Compania fruntaşilor, ne-a lăudat el din uşă. Luaţi loc, am venit doar să vă felicit. Am auzit veşti bune de la trageri.

— A fost o şedinţă uşoară, s-a apărat Cristea. La cele de noapte să-i vedem.

— Lasă modestia. Aţi pornit-o bine, aveţi grijă s-o ţineţi tot aşa. Ştiţi ce mă gândeam? E păcat să treacă neobservat acest succes. Faceţi o mică emisiune locală. Câteva cuvinte despre cei mai buni trăgători, opinia unui instructor, un cântec pe adresa fruntaşilor... O să-i bucure pe băieţii din compania voastră. Şi o să-i pună la ambiţie pe ceilalţi...

Cristea a încuviinţat repede din cap:

— Am înţeles. Locotenentul Butnaru e în colegiul staţiei. O să-i dau lui sarcina asta.

— Foarte bine. Şi în general, staţia asta ar trebui să fie mai activă. Nu vă bazaţi doar pe emisiunile posturilor centrale. Viaţa unităţii, iniţiative, aşteptăm tineretul!

A dat mâna cu fiecare.

— Data viitoare vin şi eu la poligon. Vreau să văd mai de aproape cum vă organizaţi. Şi poate facem un schimb de experienţă. Cei de la transmisiuni au mers cam slăbuţ la prima tragere.

După plecarea lui, Cristea s-a uitat la ceas:

— Ar cam fi timpul să plecăm spre casă. Dacă n-aveţi nimic împotrivă, vă invit la o bere.

— Zi mare, s-a mirat Butnaru. Ce-i azi? Ce sărbătorim?

— Ziua mea. Împlinesc treizeci de ani şi-o lună.

— Aha! Mergem în centru?

— La ora asta? Sigur nu mai au bere.

— Atunci la „Tismana”.

— La „Tismana” nu-mi prea convine, a spus locotenentul Soare. M-am certat cu responsabilul.

— Te împac eu, l-a liniştit Cristea. Suntem amici. Tocmai cu el să te cerţi?

Ne-am fumat liniştiţi ţigările, făcând diverse proiecte pentru a doua zi, pe urmă am luat-o încetişor spre poartă. Abia aşteptam prilejul să stau de vorbă cu ei mai pe-ndelete, dincolo de zidurile cazărmii. Mă gândeam că în asemenea împrejurări relaţiile sunt altele decât în faţa companiei sau pe câmpul de instrucţie. Când am ieşit pe poartă, trecând pe lângă parcare, l-am zărit pe comandant meşterind la *Dacia* lui roşie.

— Vă putem ajuta cu ceva? a întrebat Cristea grijuliu.

— Un fleac, mi-a sărit fişa de la bobină, a spus maiorul trântind capota. Vă duc în oraş?

— Nu, mulţumim. O mică plimbare pe jos...

A ridicat un deget, şi Cristea a răspuns tăind aerul cu palma. Am dedus că era un avertisment glumeţ, dar un avertisment. Cristea a salutat din nou; am salutat şi noi. Am rămas o clipă pe loc, până când a pornit şi ne-a depăşit.

— Nu-i place să ne vadă la restaurant, a spus Cristea privind spre maşina roşie care se depărta.

— Nici nu ne ducem prea des, a replicat Soare. Şi nici excese nu facem.

Butnaru s-a aplecat la urechea lui şi i-a şoptit ca să auzim şi noi:

— Decât câteodată, când e Cecilia plecată la părinţi.

— Ei, aia a fost o dată. O singură dată.

Mă simţeam iarăşi stingher; se evocau fapte de care nu aveam cunoştinţă, o întâmplare mai veche, dar încă incomodă. Am încercat să schimb subiectul:

— E un obicei de care n-am auzit, să dai petrecere când împlineşti treizeci de ani şi-o lună.

— Nu-i niciun obicei, a sărit Soare. Şi nici nu împlineşte treizeci de ani şi-o lună decât în februarie anul viitor. S-ar părea, mai degrabă, că tovarăşul locotenent-major are

remuşcări după ziua de azi.

— Nu mi s-a părut o zi dură, a spus Cristea liniştit. Dacă ne gândim la instrucţia intensivă, te sfătuiesc s-o consideri o zi absolut obişnuită.

— Şi-atunci care-i secretul cu berea?

— Niciun secret. Sunt singur acasă, nevastă-mea s-a dus la socri pentru câteva zile, cu copiii. Habar n-aveţi ce-nseamnă asta. Pur şi simplu nu-ţi mai vine să intri-n casă. Nu te mai pune ăla mic să stai „calul”, nu-ţi faci nervi cu ăla mare care se încurcă la înmulţirea cu şapte, nu sari să-i desparţi când se încaieră... Prea multă linişte. Mai stăm mult pironiţi aici?

A luat-o înainte, împreună cu Soare, pe trotuarul destul de îngust; eu şi Butnaru am rămas un pas în urma lor. Rânduiala asta n-o stabilise nimeni; dar o adoptasem de la sine, poate pentru că Soare era mai vechi decât noi, iar când lipsea comandantul companiei el îi ţinea locul; sau poate pentru că Sile Butnaru, cu firea lui deschisă, mă făcuse să mă ataşez mai uşor de el. Soare era un tip mai aşezat, mai scump la vorbă, nu părea a fi omul care leagă cunoştinţe în tren şi rămâne prieten pe viaţă cu un coleg de excursie; avea o fire exactă, poate cam lipsită de fantezie, era metodic şi lent în reacţii. În schimb Sile, sportiv şi vorbăreţ, deţinând o nesfârşită colecţie de anecdote, era prietenos şi familiar, din primele zile îmi ceruse să-i spun pe nume, deşi era mai „bătrân” cu o promoţie, îi plăcea să povestească întâmplări din viaţa lui, te stimula, prin purtarea lui deschisă, să n-ai secrete faţă de el.

— Visul meu, din copilărie, a fost să devin paraşutist. M-au respins la vizita medicală. La paraşutişti sunt nişte baremuri de te-apucă groaza. Trebuie să ai o sănătate de oţel. Am dat vina pe comisie, pe aparate; m-au trimis şi la Bucureşti, la verificare. Nu suport altitudinea, aşa au spus. Ceva cu sinusurile frontale. Nici măcar nu mi-au dat voie să încerc...

— Mai ai şi acum nostalgia zborului?

— Mi-a mai trecut. Mai ales că n-am făcut niciun salt, deci n-am încercat, real, senzaţia aceea. Sunt convins că e ceva grozav. A trebuit s-o înlocuiesc cu altele. În concediu m-au luat nişte prieteni de la Braşov în excursie în Apuseni. Speologi amatori, fără veleităţi. Am urcat printr-o crevasă de zece metri, ţinându-ne de o frânghie. Zece metri sunt nimic pentru un

alpinist. Dar zece metri într-o peşteră, unde vederea ţi-e limitată, înseamnă o mare aventură. Ne naştem cu ambiţia de a ajunge unde alţii nu pot ajunge. Unii reuşesc, alţii îşi frâng oasele, dar în fiecare an pleacă noi expediţii. Gustul riscului.

— Probabil că-l avem de la natură, din vremea când riscul era un fel de stare naturală a omului, i-am spus. Omul modern s-a pus la adăpost de riscul imediat, dar continuă să-l dorească. Şi atunci şi-l caută – în peşteri neexplorate, pe vârfuri de munţi sau cu pluta pe Atlantic. Căutăm o ieşire din cotidian, din proza vieţii de toate zilele.

Butnaru s-a uitat la mine, încuviinţând din cap.

— Cam aşa stau lucrurile, a întărit el. În meseria noastră există un procent de neprevăzut, acesta ar fi unul dintre motivele pentru care am ales-o. Un marş de noapte, prin munţi – o să te convingi singur, cât de curând – are ceva din plăcerea performanţei sportive. Dublată de utilitate, desigur, şi asta-i sporeşte valoarea. Acum poţi să mă întrebi de ce-mi place meseria...

Pe neobservate părăsiserăm Calea Republicii, mergeam acum pe o stradă laterală, destul de animată. Departe, în faţă, se zăreau zidurile înalte şi albe ale blocurilor. Am început să întâlnim femei cu sacoşe încărcate; autoturisme purtând lăzi pe portbagajul de pe acoperiş; un şir de căruţe cu coviltir a trecut pe lângă noi în pasul domol al cailor; ne-a depăşit un ins cu pălărie moţească, ducând în spinare o întreagă avere: o albie, un coş de nuiele şi o desagă din care se ivea o cutie de şah frumos ornamentată. Totul arăta că ne apropiem de piaţa oraşului. Cristea s-a întors spre noi:

— Prin cartierul ăsta nu prea au ce căuta burlaci ca voi. Aici nevestele îşi trimit bărbaţii cei gospodari să cumpere cartofi sau vişine pentru dulceaţă.

— Numai atâta? s-a mirat Soare. N-aţi auzit-o pe Cecilia când mă expediază cu lista-n mână. Duminica trecută am defilat pe strada asta cărând două mături, o sacoşă cu gogoşari şi o raţă vie.

— Prefer să rămân burlac, a râs Butnaru. Mersul după târguieli nu-i îndeletnicirea mea preferată.

— La momentul potrivit o să-ţi modifici optica, nu te teme, a spus Cristea. De dragul armoniei în familie, sau din grijă pentru

propria persoană, rezultatul e acelaşi. Nu sunt de acord cu oamenii care vin acasă şi aşteaptă să le aşeze nevasta masa. Mai fac şi mofturi: de ce nu-i sare, iar ai uitat de şerveţele, supa e prea fierbinte. Pune mâna, omule, nevasta nu-i slugă. Dă cu aspiratorul, spală-ţi farfuria, du-te după pâine. Mă uit la bietele femei când vin de la piaţă cu sacoşele încărcate. Iar domnul stă şi citeşte ziarul, sau trage un pui de somn. Pe urmă se miră că apar neînţelegeri casnice. Am fost mai alaltăieri la şcoală, la şedinţa cu părinţii. Doi bărbaţi în toată clasa. Restul – femei: mame sau bunici.

— Aveţi copii aşa mari? l-am întrebat.

— Cel mare e-n clasa a doua, dar n-are importanţă, problema e aceeaşi: de ce nu te duci tu şi-o trimiţi tot pe nevastă? Vorbim de echitate, nu? Ar trebui s-o aplicăm şi în propria noastră familie, asta vreau să spun.

— Când îţi iubeşti soţia o şi respecţi, a intervenit Soare. Iar dacă o respecţi, trebuie s-o şi ajuţi.

Butnaru s-a apropiat mai mult de ei, lăsându-mă o clipă singur, şi mi-a spus peste umăr:

— Ia seama, prietene, ce discursuri frumoase. Iar în timpul ăsta ne îndreptăm în pas voios spre cârciumă.

— Eu i-am spus Ceciliei că s-ar putea să întârzii, s-a dezvinovăţit Soare. Ştiam că mergem la poligon.

— Poligonul „Tismana”, nu s-a lăsat Butnaru.

Într-adevăr, ridicând privirea am văzut firma.

„Bufetul Tismana” avea în faţă un mic platou împrejmuit cu gărduţ scund de fier, închipuind o terasă. Acolo erau trei mese vopsite în alb, lucind frumos în ploaia măruntă. L-am lăsat pe comandantul companiei să intre primul, apoi pe Soare. Sile m-a invitat cu un gest imperios:

— Hai, intră, doar vii pentru primă oară aici.

Înăuntru – fum şi zgomot nelămurit de voci; în lumina filtrată prin perdelele cam cenuşii, am văzut câţiva inşi în picioare, lângă tejgheaua zincată din dreapta încăperii, unde trebăluia un ins brunet, mustăcios, cu vesta neagră peste cămaşa albă cu mânecile suflecate.

— Să trăiţi, a salutat el peste capetele clienţilor. Cam rar pe la noi.

— Probleme, a spus locotenentul-major în chip de scuză. Ne

dai şi nouă câte-o bere?.

— Mie o votcă, a spus Soare. Şi-o sticlă de suc.

— Luaţi loc la masă, vă servesc imediat.

Ne-am aşezat la masa pe care ne-o indicase cu o mişcare elocventă a bărbiei. Faţa de masă avea în mijloc o pată mare şi proaspătă de vin roşu. Responsabilul a venit după o clipă şi a schimbat-o cu mişcări rapide.

— Vine fata cu comanda. Sper că v-a trecut supărarea, s-a adresat el parcă în treacăt lui Soare.

— Mi-a trecut de atunci.

— Şi eu care venisem să vă-mpac! a râs Cristea.

— N-a fost de fapt o ceartă, s-a apărat responsabilul netezind cu grijă faţa de masă. Avea şi dânsul dreptate, i-am turnat vodcă într-un pahar care mai avea apă-n el, nu-l scursese bine fata aia, după spălat. N-a fost cu intenţie.

— Bine-nţeles, a încuviinţat Soare. Am şi uitat povestea.

O fată durdulie, în halat roşu cu garnituri albe, a adus pe o tavă sticle şi pahare. Responsabilul a turnat berea, a pus vodca în faţa lui Soare şi ne-a urat petrecere bună.

— Băiat cumsecade, şi-a recunoscut greşeala, a spus Cristea în chip de concluzie. Hai noroc, băieţi. Traiane, bine-ai venit în echipa noastră! Acum ai înţeles ce sărbătorim?

Am simţit că-mi ard urechile. Mă luase pe neaşteptate. Îmi făcea, totuşi, plăcere această mică petrecere de bun-venit.

— Vă mulţumesc, am spus. Gestul dumneavoastră mă emoţionează. Înseamnă că m-aţi adoptat, cum se zice. Şi caut să merit asta.

— E mult până intri în ritm. Cu locotenentul Soare m-am ciorovăit destul până a-nţeles ce vreau de la el.

— Dar am înţeles până la urmă.

Zarva localului creştea. Uşa s-a deschis violent, a apărut o ceată de tineri, având în frunte un ins solid, mai în vârstă, cu început de chelie. Purta o scurtă de piele cu multe catarame, peste un pulover maron cu gulerul rulat.

— S’ trăiţi, dom’ inginer! s-au auzit saluturi.

Omul şi-a rotit privirea prin local, a indicat alor săi cu un gest poruncitor unde să se aşeze, apoi a strigat responsabilului cu o voce puternică, puţin răguşită:

— Nişte coniace pentru „vikingi”!

— Se poate să vorbiţi, aşa, dom’ inginer? i-a reproşat voios responsabilul.

— Eu vorbesc aşa că am dreptul, doar îs tartorul lor. Dar să-l aud pe altul, şi las’ pe mine. O să dezvăţ oraşul de vorba asta, să se ştie!

S-a apropiat de masa noastră:

— A, ce plăcere, colaboratorii noştri. Nu v-am mai văzut de mult. Să trăiţi!

Cristea s-a ridicat să-l întâmpine:

— Să trăiţi! Vi-l prezint pe noul nostru coleg.

Inginerul avea o mână lată ca o lopată, aspră şi fierbinte. Şi strângea ca o menghină.

— Cam rar ieşiţi prin lume, dragi tovarăşi. Când mai facem ceva muncă patriotică?

— Când o fi ordin.

— Ei, aşa, la ordin? O iniţiativă, ceva, că nu prea avem forţă de muncă. De ce să săpaţi tranşee şi să le astupaţi la loc? Mai bine o treabă utilă. Cât de curând începem excavaţiile pentru magazinul universal. Activitate obştească, înălţăm oraşul.

— Nu vrem să vă facem concurenţă.

— Ei, crezi că ne supărăm? Chiar dacă ne supărăm, ne trece, ca atunci, la A-unu. Ce e drept, e drept, ne-aţi luat porumbul de pe loc. Armata-i altceva, mai multă disciplină, e şi normal. La noi, la „vikingi”, mai e şi lipsuri, cum se zice.

— Luaţi un pahar cu doi?

— Nu, că se supără, echipa, le-am promis că dacă terminăm azi mutarea betonierelor dau o sticlă de coniac. Ziceam de lipsuri, să vezi ce chestie mai alaltăieri. Macaragiul a petrecut toată noaptea la o cumetrie şi dimineaţa s-a suit pe macara înainte să vin eu. N-am mai apucat să-i fac instructajul; mi-aş fi dat seama că-i parfumat. Aşa, s-a suit acolo şi a-nceput să lucreze în legea lui. Pe toate le făcea aiurea. Era să omoare doi oameni. Gata să le toarne-n cap bena cu mortar, nenorocitul. Doi inşi, oameni cu familie, vă daţi seama? M-au trecut toate răcorile. Pe când la armată, dai ordin şi gata. Vă convine să vă luaţi la-ntrecere cu noi.

— Nu-i vorba de întrecere, tovarăşe inginer. Vrem şi noi, efectiv, să dăm o mână de ajutor. Avem cadre tinere, abia aşteaptă să se mai facă blocuri, să-şi aducă şi ei familiile.

— Păi să vorbim cu primăria, să aranjeze cu tovarăşul maior. E deputatul nostru, nu?

— Bine-nţeles. Noi am răspuns totdeauna la apel.

— Sigur. Ei, mă duc la băieţi. V-am reţinut.

— Ne-a făcut plăcere, tovarăşe inginer. Într-o zi să bem un pahar împreună.

— Vă stau la dispoziţie oricând, cu plăcere.

A plecat spre masa „vikingilor”, strângând mâini în dreapta şi-n stânga.

— Ciudat inginer, am comentat.

— A fost maistru, a terminat facultatea anul trecut, la fără frecvenţă. La treizeci şi opt de ani să te-apuci de învăţătură... Încăpăţânat, un om care ştie ce vrea. Se zice că totul a pornit de la o ceartă, a zis cineva o vorbă care l-a durut, şi l-a pus la ambiţie. V-arăt eu că pot să ştiu cât un inginer, şi vreau să văd un inginer care ştie să toarne beton armat ca mine! Şi a dat examen de admitere. De dimineaţă până seara pe şantier, pe urmă acasă, vorba vine acasă, în baraca lui de pe şantier, ardea lumina până târziu. Şi a reuşit. Un pasionat.

— N-am înţeles povestea cu concurenţa.

— Ei, asta-l frământă. Anul trecut, consiliul popular a apelat la noi, să dăm o mână de ajutor la construirea blocului. Se anunţa vreme rea, şi i-ar fi prins cu zidurile neacoperite. Primarul a făcut o aluzie, că suntem oarecum beneficiari, ceea ce era adevărat. Momentul era nepotrivit, veneau recruţii, o parte din oameni erau plecaţi în concediu, la convocări, la examene, dar comandantul şi-a făcut el socoteala, blocul A-1 devenise obiectiv prioritar, aşa că hai acolo, cu oameni, cu unelte; cum s-a luminat de ziuă, ne-am prezentat în faţa barăcii. Inginerul era făcut foc: câţiva dintre zidarii lui se găsiseră tocmai atunci să culeagă via sau să-şi ia rând la cazanul de ţuică. A trebuit să recunoască: în momentul ăla, nădejdea era-n noi.

— Cu vorba asta ne-a dat gata, a râs Butnaru. Ne-am dat jos vestoanele, ne-am suflecat mânecile şi am pornit la treabă...

Locotenentul-major a zâmbit la această intervenţie, a întărit-o cu un gest din cap şi a continuat:

— E drept că nu eram străini de construcţii. Şi eu, şi Cioată, şi alţi câţiva lucraserăm anii trecuţi la combinat, clădire mare,

pe lângă ea un bloculeţ ca ăsta era joacă de copii. Dar o construcţie e o construcţie, iar când se toarnă betoane, trebuie să umbli repede şi n-ai voie să întrerupi. Că s-a terminat programul, că s-a înnoptat, nu contează. Am lucrat pe rupte, căram cimentul, amestecam pietrişul şi apa, duceam mortarul sus pe schele – tot ce trebuie. Oamenii lui de la staţia de betoane – împuţinaţi şi ei, cum ţi-am zis – abia mai făceau faţă. Inginerul, să-şi dea duhul, nu alta. Alerga de la schele la betonieră, iar noi, cum era gata mortarul săream cu roabele, cu găleţile, fuga sus, răsturnam în cofraje... Aproape de miezul nopţii, turnarea a fost gata. Am trimis oamenii să se odihnească. Pe mine m-a chemat în baraca lui şi m-a îmbiat cu un pahar. L-am refuzat. „Altă dată, tov. inginer! Acuma dacă iau o singură înghiţitură adorm aici, pe scaun!” Eram obosit din cale-afară, n-aveam antrenament. El a băut o duşcă şi a-nceput să mi se destăinuie: că n-a păţit aşa ceva de când e el constructor, c-o să se răfuiască el cu cei care lipsiseră tocmai acum, că dacă-i vorba pe-aşa s-a zis cu acordul global... L-am potolit cum m-am priceput şi eu. Dar e om dintr-o bucată şi nu uită, precum vezi. În ziua aia, n-aş fi vrut să fiu în pielea lui!

— Mi-ar plăcea să iau parte la o asemenea ispravă. Mi se pare romantic, totuşi, am mărturisit.

Locotenentul Soare s-a lăsat pe spătarul scaunului şi a hohotit scurt:

— Ha-ha! Romantic când îţi povesteşte altul. Am avut febră musculară o săptămână.

— E drept, am lucrat din răsputeri atunci, a adăugat Butnaru. Am mai fost şi-n alte zile, dar parcă n-a fost niciodată cu oase rupte ca atunci.

— Începusem să ne adaptăm, a explicat Soare.

Responsabilul s-a ivit zâmbitor, îndatoritor, lângă noi.

— Mai aducem un rând?

Cristea a făcut un semn cu degetul, un semn pe care-l văzusem într-un film cu Bruce Lee: nu. Un semn pe cât de discret, pe atât de hotărât. La câteva mese mai încolo, inginerul cu oamenii lui abia încingeau petrecerea.

4.

După agitaţia şi micile întâmplări ale unei zile obişnuite de muncă, venea seara. Serile erau destul de apăsătoare; e drept, mă luam cu cititul, mă uitam la televizor, dar asta nu se poate aşa, la infinit. Uneori mă cuprindea brusc o nelinişte, o nerăbdare; mă îmbrăcam şi ieşeam pe stradă, făceam o tură-două prin centru, mă abăteam prin Crâng – parcul dintr-o margine a oraşului, pe care toamna îşi punea tot mai mult pecetea – dar mă întorceam acasă la fel de nemulţumit; îmi lipsea totuşi ceva.

— Trăieşti ca un sihastru, asta e, mi-a spus Butnaru într-o bună zi, pe când ieşeam de la popotă.

— Ce-ai vrea să fac?

— Mai ieşi şi tu în lume, împrieteneşte-te cu vreo fată... Dacă stai şi oftezi aşa, ajungi la stenahorie.

Aveam momente când îmi făcea bine să mă compătimească cineva. Mă cuprindea un fel de milă călduţă pentru mine însumi, pentru zilele care treceau. Mă simţeam atunci o mică fiinţă neajutorată, privind dintr-un colţ zbuciumul lumii. Sile mă prinsese într-un asemenea moment de auto-compătimire. Am încuviinţat trist;

— Nu ştiu ce-i aia stenahorie, dar cred că ai dreptate. Uneori mă apucă disperarea. În şcoală era altceva; nu te simţeai singur nicio clipă.

— Ai răbdare, cu timpul o să-ţi faci relaţii, o să legi cunoştinţe. Pentru început, am o idee. Diseară sunt invitat la nişte amici. O aniversare. Vino şi tu.

Mi se părea puţin ridicol să fii dus aşa, de mână, dar o speranţă vagă m-a determinat să accept.

Pentru o asemenea ocazie, mi-am pus costumul gri închis, singurul costum civil pe care-l aveam deocamdată; hainele mai vechi îmi rămăseseră mici, iar altele noi nu avusesem timp să-mi fac. Pe când îmi legam cravata, încercam să-mi imaginez petrecerea. Aş fi dorit un living-room larg şi luminat feeric, cu lume multă şi zgomotoasă, femei în rochii lungi defilând pe parchetul ca oglinda, purtând în mână o cupă de şampanie – imagine şablon rămasă de prin filme. În realitate, am luat prozaicul autobuz şi ne-am dus „la blocuri”, în partea de oraş

care-mi rămăsese străină până acum. Sile m-a învârtit pe aleile înguste, betonate, preschimbate în mici terenuri de fotbal, cu ghiozdane în loc de porţi, am trecut pe sub o boltă de iederă agăţată pe un grilaj de fier-beton subţire, sudat cu nădejde, şi am intrat pe o uşă largă şi scundă, plecând capul involuntar, ca să nu mă lovesc de pragul de sus. Am urcat la primul etaj, Sile a sunat, ne-a deschis un ins tânăr şi palid, în cămaşă albă şi cu cravată. Dinăuntru se auzea muzică. Am dat mâna cu tipul care a rostit un nume ininteligibil şi am intrat. Sile i-a înmânat ceremonios o sticlă, ţinând-o de gât cu fundul în sus şi desfăcând cu mâna stângă ambalajul:

— Ţi-am adus un buchet de flori.

Tânărul a râs şi ne-a poftit în sufragerie. Încăperea era mobilată modest – o masă dată lângă perete, încărcată cu farfurii şi pahare, lângă peretele opus vreo zece scaune, iar pe scaune şedeau trei fete şi doi băieţi în costum cu cravată. Am dat mâna cu toţi. Dintre fete, una mi-a atras atenţia din prima clipă. Era înaltă, îmi trecea de umăr, avea părul castaniu tuns băieţeşte şi ochii verzi subliniaţi cu fard de pleoape cenuşiu, care-i făcea misterioşi şi pătrunzători: buzele senzuale; nasul mic; ajuns în faţa ei mi-a zâmbit şi am văzut că are o strungăreaţă care-i dădea un aer gingaş. Purta o bluză de culoarea fildeşului, largă, încheiată cu o sumedenie de nasturi mici ca nişte perle; când a dat mâna cu mine, a pus ţigara pe scrumiera „LOTO-PRONO” aflată pe scaunul de lângă ea. După ce şi-a luat iar ţigara, Sile a mutat scrumiera în altă parte şi mi-a făcut semn să mă aşez pe scaunul eliberat astfel. Se purta firesc Sile, ca la el acasă, pe fete le sărutase fugar pe obraz, ca pe vechi cunoştinţe, iar cu băieţii schimbase glume. Ni s-au oferit pahare cu vodcă, în timp ce magnetofonul uriaş, aşezat de-a dreptul pe parchet, lângă perete, revărsa o muzică energică, ceva între jaz şi fanfară. Au mai apărut două fete, salutate cu voioşie de cei prezenţi, care pentru mine aproape că încetaseră să mai existe, eclipsaţi de zână cu ochi verzi aflată la câţiva centimetri.

— S-a lăsat rece afară, am deschis vorba.

Ea şi-a lăsat puţin capul pe umăr, întorcându-se spre mine; i-am văzut iarăşi strungăreaţă:

— Bine cel puţin că nu mai plouă. Când plouă, îmi vine

totdeauna să plâng.

Vorbea tărăgănat, lungind cuvintele şi articulând fiecare sunet. Vorbă de om cultivat. Nu-mi venea să cred că, printr-un simplu joc al hazardului, mă aflam în preajma unei asemenea frumuseţi. Ea a ridicat paharul într-un mic toast mut; m-am grăbit s-o imit; n-o scăpăm nicio clipă din ochi, îngrămădind în minte tot felul de procedee prin care să-i devin agreabil. După ce-am golit păhăruţul, m-am ridicat, i l-am luat şi pe-al ei şi le-am pus pe masă; am aprins ţigările, am ţinut scrumiera „LOTO-PRONO” în palmă pentru amândoi; am servit-o cu sandvişuri, i-am povestit un film interpretând, pentru ea, mici episoade.

— Eşti în vervă, m-a lăudat Sile trecând cu sticla şi turnând fiecăruia în pahar.

Stăpânul casei a pus o bandă cu „Tangouri de-altădată” şi a stins o parte din becurile lustrei. Mi s-a părut firesc s-o invit pe fată la dans. Dansa uşor, legănându-se, într-o manieră „retro” care i se potrivea de minune. I-am spus-o.

— A, n-am prea des ocazia să dansez. Urbea asta mă sufocă. Niciun mijloc de distracţie, doar din când în când aici, la domnul Gelu. În rest – la televizor şi-atât.

— Există şi o discotecă.

— Ce să caut acolo, să mă calc pe picioare cu propriii mei elevi?

— Sunteţi profesoară? Arătaţi foarte tânără, n-aş fi crezut că...

— Eşti drăguţ, dar sunt imună la complimente, am douăzeci şi cinci de ani. De doi ani mă lupt cu elevii de la liceul agrosilvic, unde predau româna; le recomand lecturi suplimentare; ei îşi copiază unul de la altul rezumatele, copiate la rândul lor după prefeţe, şi viaţa merge înainte. În perioada tezelor, stau până la miezul nopţii şi corectez caiete, timpul trece mai uşor. Dar în rest... singurătate, plictiseală, şi un gol în suflet. Pentru bărbaţi e mai simplu.

— De ce credeţi asta?

— Vrei să vorbim o veşnicie la plural? Mă cheamă Hariteea, un nume pe care nu pot să-l sufăr.

— Pe mine Traian. Ai un alt nume care-ţi place?

— Când eram mică mi se spunea Tia.

— O să-ţi spun şi eu aşa, am hotărât şi cu ocazia asta am

strâns-o mai aproape la piept.

În clipa aceea tangoul s-a terminat. Spre regretul meu şi-al ei.

— Vine altul, a şoptit ea fără să dea semne că ar vrea să se depărteze vreun milimetru.

Am dansat aşa, melodie după melodie, vorbind, fredonând „Garufa” sau „Con tres palabras” şi apropiindu-ne tot mai mult. Nici n-am băgat de seamă când s-a oprit muzica.

— Ei, porumbeilor, a strigat gazda. Dansaţi pe derularea benzii?

Tia s-a strâmbat la el. I-am dat drumul şi ea s-a repezit la masa de lângă perete, de unde s-a întors cu două pahare cu votcă. Mi-a întins unul:

— Să bem pentru prietenie!

M-am supus, bucuros că se pricepuse să risipească stânjeneala pe care mi-o insuflase observaţia glumeaţă a amfitrionului.

— Singurătatea e o boală, i-am spus încercând s-o fac pe filosoful. Oamenii ar trebui să se apropie mai mult, să se cunoască, să-şi împărtăşească gândurile.

— Păcat că nu mai e moda scrisorilor. În secolul trecut apăreau romane întregi alcătuite din scrisori. Bunica păstrează şi acum, într-o casetă căptuşită cu satin roz, povestea ei de dragoste de la optsprezece ani. Cine mai scrie azi scrisori? Progresul tehnic ucide, treptat, poezia.

— Sau o înlocuieşte cu alta, am încercat să o combat. Ţi-a cântat vreodată cineva la telefon? Asta nu se poate face prin scrisoare.

— Mă dau bătută, nu ştiam că am în faţă un partizan al electronicii.

— De fapt nu sunt. Mai degrabă mă atrage istoria. În fond literatura e tot o istorie. O istorie posibilă.

A ridicat din nou paharul, zâmbind:

— Mă bucur că ne-am cunoscut.

— Se pare că avem nişte puncte comune.

— De acord.

— Ar trebui să le dezbatem mai în linişte.

— Întâi să mai dansăm. Ador dansul.

Am reluat dansul. Evident, de unde-l lăsasem. Adică de la

apropierea aceea accentuată. În dragoste, ca şi la război, atacul porneşte de la poziţia cea mai înaintată. Simţeam fruntea, ei lipită de obrazul meu; sub braţul drept, talia ei subţire, elastică.

— O seară fericită, i-am şoptit.

S-a uitat de jos în sus la mine, zâmbind. Am sărutat-o uşor pe obraz. S-a strâns mai tare la pieptul meu.

Când s-a terminat petrecerea, aproape de miezul nopţii, am condus-o acasă, întrebându-mă ce-o să urmeze... În pauzele dintre dansuri băusem câteva păhărele, cot la cot, dar efectul era diferit: eu eram melancolic, ea exuberantă; vorbea tare; noroc că locuia aproape, la două blocuri mai încolo. Mi-a arătat o clădire joasă, latră, cu geamuri mari întunecate.

— Aici îmi petrec viaţa: „Liceu, cimitir al tinereţii mele”, cum spune poetul. Mă refugiez în cărţi, dar am uneori sentimentul că fac tot o treabă profesională. Citesc un roman şi în loc să lăcrimez pentru soarta eroinei, mă pomenesc analizând procedeele sintactice. Şi viaţa trece. Am douăzeci şi cinci de ani...

Am sărutat-o, consolator, sub pomul uriaş, ale cărui frunze rărite de toamnă filtrau lumina lunii.

— De m-ar vedea bieţii mei elevi! Sau bietul meu director! Un tip uscat, parcă fără sentimente, un belfer de provincie cum o s-ajung şi eu dacă destinul... Ei, uite c-am ajuns. Garsonieră proprietate personală, confort îmbunătăţit, tata îmi trimite bani, dar ce folos? Acuma linişte, să n-audă vecinii.

Am mers în vârful picioarelor pe hol, am urcat scările cu paşi de pisică, am aşteptat-o să descuie. M-a tras înăuntru, a închis uşa, a încuiat-o fără zgomot, a aprins lumina în holişor şi mi s-a atârnat de gât. Respiraţia ei mirosea a alcool. Ştia să te sărute, fata!

— Fac o cafea, sau lăsăm pentru mai târziu?

— Mai târziu, am hotărât bărbăteşte, în timp ce-i descheiam, nerăbdător, un nasture rotund ca o perlă.

Tia mi s-a părut în prima clipă un om deosebit; o admiram pentru felul ei de a fi, puţin amar, totdeauna frust, vorbind despre viaţă cu o asprime pe care-am luat-o mai întâi drept forţă sufletească. Vădea un ascuţit spirit de observaţie, se

pricepea să portretizeze un om din câteva cuvinte, să redea un dialog definitoriu pentru un caracter, să rezume o situaţie.

— Am venit aici ca suplinitoare, profesoara titulară se îmbolnăvise, ceva cu glandele, o grăsană care zâmbea mereu, n-o credeai capabilă de răutăţi. Când s-a întors, a trebuit să-mi cedeze o parte din orele ei, a convins-o directorul adjunct, care mă cam plăcea. Pe urmă a început să mă ponegrească, eram singura necăsătorită, habar n-ai ce-nseamnă bârfa în cancelarie, într-o biată recreaţie. Când avea vreo „fereastră" – oră liberă, dacă nu cunoşti termenul – tricota lângă sobă şi ronţăia pe unul şi pe altul cu zâmbetul ei blajin. O refulată, cred că nu şi-a înşelat niciodată bărbatul, e şi greu de închipuit, cu gabaritul ei... Dar am învins-o. Singurul elev ajuns la olimpiada pe judeţ la română a fost dintr-o clasă de-a mea. E drept că n-aveam niciun merit în asta; băiatul are o inteligenţă ieşită din comun, citeşte enorm, nu pierde vremea prin parcuri, cu fetele, nici nu-l ajută fizicul, e slab şi palid, când îl vezi nu dai doi bani pe el. Şi madam Slabu – ai observat că toţi oamenii cu acest nume sunt graşi? – a trebuit să mai coboare nasul, ea care în toată cariera n-a lăsat niciun corijent şi se mândreşte cu asta. Eu nu fac concesii, care nu ştie îl ard, am băgat groaza în bieţii copii...

— Foarte bine că eşti exigentă.

— Aş, exigentă! Pur şi simplu mi-e ciudă, când predau o lecţie mă consum, încerc să-i conving, le citesc pasaje şi le dictez rezumate – şi când văd că toate astea sunt zadarnice, şi câte-un băiat din fundul clasei se uită pe fereastră, îmi vine să-l scot din clasă. Mă răzbun şi eu cum pot. Singura consolare.

La început nu m-a alarmat pesimismul ei, îl confundam cu fermitatea în judecarea oamenilor; zâmbetul ei amar îl luam drept un simplu capriciu trecător; o compătimeam pentru ghinionul ei – când o ascultai, trăgeai concluzia că avusese parte numai de împrejurări nefaste, de oameni inferiori şi răi care-i marcaseră destinul. Câteva săptămâni am trăit astfel – seară de seară în garsoniera confort sporit, ascultam discuri cu Edith Piaf, beam votcă şi... ne iubeam. Până şi îmbrăţişările ei erau îndârjite, punea în tot ce făcea un fel de patimă, parcă se răzbuna pe ceva sau pe cineva. Făcuse în câteva rânduri aluzie la o mare dragoste eşuată pe neaşteptate; cântecele de pe

discuri, parcă alese anume, ca nişte strigăte de durere, nu făceau decât să-i tălmăcească şi totodată să-i întreţină starea de spirit. Asculta cu religiozitate, stând turceşte pe covor, lângă picup, cu ochii pe jumătate închişi, trăgând cu lăcomie din ţigară sau ducând la buze paharul. Mi se părea o fiinţă profundă, dar nefericită; începusem s-o iubesc. Căutam să-i arăt şi reversul lucrurilor – partea luminoasă, optimistă. Singurul ecou era zâmbetul acela amar, sceptic, neîncrezător. Către miezul nopţii era ameţită bine; o convingeam cu greu să se ridice, să încuie uşa după mine. Uneori pierdeam şi eu măsura la pahare; oboseala se acumula, încet-încet, mă surprindeam privind lumea prin ocheanul ei deformat, vedeam peste tot defecte şi puneam o doză de sarcasm în cele mai nevinovate observaţii.

De la o vreme – trecuse aproape o lună de când o cunoscusem – am început să mă gândesc că am putea să ne căsătorim; îmi plăcea tot mai mult şi socoteam că aş putea s-o dezobişnuiesc de petrecerile acelea triste, în doi, însoţite de cântecele ca nişte strigăte de durere; le-am fi putut înlocui cu excursii, cu întâlniri în grup, cu spectacole şi ieşiri la iarbă verde. Dar asta cerea timp şi putere de convingere; în alte momente eram mai puţin optimist, mă cuprindea un soi de teamă: dacă n-aş izbuti s-o vindec, dacă Tia ar continua să bea votcă, să vadă lucrurile în negru şi să asculte cântecele acelea, ce-aş face? I-aş fi ţinut, probabil, companie, încercând măcar să limitez proporţiile, şi-atunci ce s-ar fi ales de mine, de noi?

A venit seara când m-am decis să-i prezint punctul meu de vedere. I-am spus că ar fi o soţie ideală, dac-ar renunţa la acest mod de viaţă; că e păcat ca o femeie frumoasă şi inteligentă, un om superior, să-şi petreacă zilele în felul acesta; că dorinţa mea cea mai vie ar fi să ne căsătorim, singurul obstacol fiind tocmai...

M-a ascultat posomorâtă, privindu-mă printre gene; din când în când trăgea câte-o înghiţitură; la sfârşit a ridicat fruntea:

— Uite, dragule, aş vrea să ne-nţelegem. Sunt destul de coaptă la minte ca să nu mă las dusă de mână sau să ascult prelegeri despre cumpătare. Mi-a plăcut de tine, te-am acceptat, ne-am simţit bine împreună. Acuma spui că mă iubeşti. Dacă m-ai iubi cu adevărat, n-ai pune condiţii. M-ai

suporta lângă tine aşa cum sunt, cu defectele mele, cu năravurile mele.

— Dar înţelege că e spre binele tău. Dac-aş şti că-ţi pasă, ţi-aş aduce argumente de tipul: fumatul şi alcoolul favorizează apariţia ridurilor.

— Fleacuri. Dar hai să zicem că mă convingi cu articolele tale de ştiinţă popularizată. Să zicem că accept şi-ţi promit să termin cu astea. Dar dacă nu mă ţin de cuvânt? Dacă *nu pot* să mă ţin de cuvânt? Îmi place să trăiesc aşa. Poate că-i vorba de destin, sau de structură; aşa am fost croită; de ce ţii neapărat să mă schimb? Vrei să devii pedagogul meu? Sau, mai degrabă, gardianul? Prin ce metode vrei să mă constrângi? Ar însemna să ne transformăm viaţa într-un iad.

— Nu vorbi aşa, Tia, încearcă să fii raţională. Tu te temi de singurătate, ai găsit un remediu în asta. Sau ai trecut printr-un moment dificil în viaţă şi-ai căutat o compensaţie. În realitate, nu e nici remediu, nici compensaţie. Dar o să-ţi găseşti alte preocupări, alte bucurii, n-o să mai simţi nevoia „leacului" din pahar. Se poate trăi şi altfel, mai echilibrat şi mai util. Asta aş vrea să-ţi ofer: echilibrul. Şi bine-nţeles, dragostea. Pe care o ai de pe acum.

— Dragoste! Mai degrabă compătimire. Mulţumesc, nu-mi trebuie. Vreau lângă mine un bărbat, nu o infirmieră. Căută-ţi alt obiectiv pentru reeducare, nu te obosi cu mine. Hai să mai bem un pahar şi să punem punct acestei discuţii. E un subiect care începe să mă enerveze.

N-am pus punct. Am luat-o de la capăt, înşirându-i argumente, citând exemple, inventând cazuri. Zadarnic. Am golit pahare cu votcă şi ceşti cu cafea; ne înfuriam când unul, când altul; ridicam glasul, ne potoleam cu gândul la vecinii din bloc; reveneam la ton de şoaptă, de rugăminte – până târziu după miezul nopţii. Discuţia se învârtea în acelaşi punct, nu izbuteam să înaintez cu niciun pas, argumentele mele se loveau de rezistenţa ei calmă, de scepticismul ei, de vechile ei dureri pe care le bănuiam doar. În cele din urmă m-am ridicat să plec. Ea m-a condus la uşă, cu ochii uscaţi, cu privirea neînduplecată.

— Totuşi a fost frumos, mi-a şoptit pe când eram în prag.

— A fost? am întrebat în faţa uşii care se închidea.

Am mai rămas o clipă pe palier. Am auzit-o cum încuia uşa, ca de obicei. Ştiam că o aud pentru ultima oară.

Coborând treptele, simţeam cum se învârteşte scara cu mine. De oboseală? De alcool? Avusese vreun rost discuţia asta? mă întrebam. Dar nu, trebuia să se dezlege odată lucrurile, nu mai mergea aşa, ar fi fost un act de laşitate din partea mea dacă mă complăceam în acest stil de viaţă, dacă-i ascundeam Tiei opiniile mele. Am fost totuşi cavaler faţă de ea, mă mângâiam cu gândul, în timp ce mergeam fără chef, aproape la întâmplare, mişcând picioarele automat, pe străzile pustii şi întunecate la acea oră târzie. Mă salvasem măcar pe mine, dacă pe ea nu...

Când am intrat în casă, cu infinite precauţii, am găsit o foaie de caiet înfiptă în clanţa uşii: „Eşti chemat urgent la unitate!” scria cu litere mari coana Lucica. Am simţit cum mă cuprinde un fior rece. Un exerciţiu de alarmă, şi eu nu fusesem găsit acasă! M-am echipat clătinându-mă, lovindu-mă de mobile, probabil că abia acum mă ajunseseră paharele acelea băute încordat, fără plăcere. Când am ajuns la regiment, ostaşii erau adunaţi, cu arme şi măşti şi tot ce trebuia; am trecut prin spatele formaţiei, călcând exagerat de ţeapăn ca să nu mă împiedic prin întuneric. Locotenentul-major Cristea era în faţa frontului, îi auzeam glasul făcând apelul; m-am dus la el, m-am prezentat regulamentar. S-a uitat, cu lanterna, la ceas;

— În ultima clipă! Tot e bine, ne-am încadrat în barem. Du-te în cancelarie şi controlează sigiliile la dulapuri.

M-am dus în cancelarie, mirat de acest ordin neobişnuit. La lumina lanternei am controlat sigiliile, erau intacte, fireşte. Când să ies iarăşi pe uşă, a intrat Cristea.

— Stinge lumina aia odată. Ştii doar cum e regula.

Am dat imediat curs ordinului. Cu bucurie. Nu mă simţeam deloc la-ndemână să mă explic, să-i înfrunt privirile mustrătoare. În întuneric mi se părea mai simplu să dau socoteală. Căci trebuia să dau socoteală.

— Ce-i cu tine, Traiane? În ce încurcătură te-ai vârât?

— Am fost invitat la...

— Lasă că ştiu. Am aflat, lumea vorbeşte. Nu zice nimeni să n-ai o prietenă, dar n-ai ales ce trebuia. *Persoana* şi-a făcut deja renume în oraş... Bagă de seamă, nu glumi cu tine, cu

viaţa ta. Plus serviciul. Comandantul a cerut de trei ori prezenţa. Nu-i plac lucruri de-astea. Nimănui nu-i plac.

— N-o să se mai întâmple. Pe cuvântul meu. Am terminat cu ea.

— Mai bine. Rămâi aici până se dă încetarea.

— Vreau să merg la front, am replicat băţos.

— Zău? Miroşi a băutură, cum să apari aşa în faţa oamenilor? Am raportat că ai venit, asta-i principalul deocamdată. Stai aici şi meditează. La nevoie, te chem.

A urmat o jumătate de oră grea. Singur, în încăperea cu ferestrele camuflate, ciulind urechea ca să ghicesc ce e pe afară. Şi gândindu-mă la întâmplările din ultimele zile. Prin cap îmi treceau frânturi de cântec: „Non, je ne regrette rien”... Nu, nu regretam nimic... O experienţă, la urma urmei. Făcusem ce era firesc să fac, încercasem să mă apropii de cineva, încercasem să-l influenţez în bine. Uite unde era salvatorul de suflete! m-am ironizat în clipa următoare. Zi mai bine că-ţi plăcea, era comod şi fără obligaţii, o femeie frumoasă care te ţine captiv în braţele ei şi te face să uiţi tot ce e-n jurul tău, şi-ţi toarnă în pahar, dar n-ai băgat de seamă că de fapt te ascundeai de tine între pereţii garsonierei confort îmbunătăţit!

Când s-a dat încetarea, am răsuflat uşurat. Cristea a intrat în cancelarie, împreună cu ceilalţi. Au aprins lumina. Evitau să mă privească, să mă întrebe ce a fost. Şi nici eu nu le-am dat explicaţii. Am plecat cu toţii, fără să vorbim. Cristea cu Soare în faţă, după ei eu şi Butnaru. Formaţia obişnuită. Când am ajuns în faţa căminului ne-am oprit. Sile mi-a pus o mână pe umăr:

— Nu fi amărât. Se poate întâmpla oricui. Bine că ai venit totuşi în ultimul minut. Trebuia să-mi spui mie sau lui Soare unde te găsim la o adică...

— Oricum, e foarte neplăcut.

— Într-un fel mă simt şi eu vinovat. Ar fi trebuit să-ţi atrag atenţia mai demult că nu e fata potrivită...

A salutat şi a dispărut pe uşa mare, cu geamuri luminate a căminului.

— Iar o scol din somn pe Cecilia, a spus Soare încet.

— Bine că ai pe cine, i-am replicat.

Simţeam asupra mea privirea lui Cristea. Îmi revenisem de-a binelea; mă simţeam lucid şi trist. Am pornit cu Soare şi Cristea

mai departe, spre centru. Cristea m-a luat de braţ:

— N-aş vrea să te dădăcesc...

— A fost o experienţă... Ştiţi că eram gata să mă însor cu ea?

— Au mai încercat şi alţii. Fetele de felul ei au o anume fascinaţie, o atracţie ciudată. Te simţi dator să le ocroteşti, să le ajuţi şi, în cele din urmă, te prăbuşeşti şi tu. S-au mai văzut cazuri. O căsătorie pripită te marchează pentru toată viaţa. Ne-ai auzit vorbind de Dumitriu, şi ţi-am promis să-ţi spun povestea lui. O poveste plină de tâlc. Dumitriu a terminat cu un an înaintea mea, l-am găsit aici când am venit. Acum doi ani – era comandantul companiei a treia – a fost promovat şef de stat-major la batalion. Ne-am bucurat cu toţii. Un băiat formidabil, mare tactician, absolvise Academia cu zece pe linie. El pregătea hărţile pentru aplicaţii, ne dădea teme interesante, cuprindea dintr-o privire toate amănuntele terenului şi găsea soluţia cea mai bună. După ce l-au promovat, a urmat un curs de specializare, la Bucureşti. Când s-a întors, mi-a spus într-o bună zi: „Ştii că m-am însurat?" „Vorbeşti serios? Aveam pretenţia că suntem prieteni, de ce n-ai spus nimic?" „Ceva rapid, dragoste la prima vedere, cum se zice prin romane." „Bucureşteancă?" „Nu, e din judeţ, de-aici, urma şi ea un curs la Bucureşti", „Îţi doresc multă fericire", i-am spus mirându-mă de banalitatea vorbelor, dar el a râs amar: „Cu fericirea e o chestie, soţia are un post bun la judeţ, nu vrea să renunţe..." „Cu timpul o s-o lămureşti", am încercat să-l consolez, dar el a dat din cap cam cu scepticism, ştia el ce ştia. Pe urmă îl vedeam frământat, încruntat, evita să meargă cu noi când aveam vreo aniversare. Sâmbăta nu ştia cum să scape, fuga după aprobare, şi hai la tren. Într-o zi l-a şi întrebat comandantul, era blocul gata şi ei îşi bătea capul cu repartiţiile: „Ce faci, nu te muţi aici?". „Dar nu sunt aici?" a răspuns posomorât, şi maiorul Stere cât e el de ferm, n-a mai scos o vorbă, de unde mi-am dat seama că era încurcătură serioasă. Într-o seară mi-a povestit mai amănunţit, mi-a arătat fotografia, o femeie frumoasă, pozată cam într-o parte, cu un deget pe obraz, ca artistele, nişte umeri superbi şi părul lung, era în rochie de seară când se pozase, şi el mi-a spus că lucrează pe linie de cultură şi artă. Unde s-o aduci, are şi ea dreptate, să se înfunde aici şi să predea gramatică la clasa a

opta? În altă seară mi-a vorbit despre casa ei, despre ficusul din hol, cât un copac adevărat, despre tablourile moştenite din familie, se trăgea din neamul Icsuleştilor, un nume oarecare care m-a lăsat rece, şi el, mirat, indignat: „Cum, n-ai auzit de familia asta, au fost deputaţi, miniştri, un savant care-a colaborat cu Racoviţă?” „A, da, i-am spus ca să nu-l jignesc, parcă-mi aduc aminte, am citit într-un almanah...” „Păi vezi? O casă în care au stat trei generaţii, ea e singură la părinţi, cum să plece?” Am impresia că încerca să ne convingă nu pe noi, ci pe el însuşi, îşi repeta până la saturaţie argumentele ei, încercând să şi le însuşească, probabil că nevasta îl zorea, desigur, să ia o decizie. Mi-am dat cu părerea: „Ad-o aici, să vadă oraşul, poate că-i place”. „Crezi că n-am încercat? Nici nu vrea s-audă: Ce-am eu cu târguşorul ăla unde nici nu opreşte acceleratul, vorba lui Caragiale?” Şi vremea trecea, ne vedeam de-ale noastre, pe urmă am băgat de seamă că Dumitriu schimba vorba când încercam să fac vreo aluzie la subiectul ăsta; femeia aia n-a călcat nici măcar o dată pe-aici, şi ne-am fi descurcat noi, fii sigur, i-am fi făcut cunoştinţă cu nevestele noastre, am fi plimbat-o la Poarta Veche, am fi ieşit la pescuit de păstrăvi, sau la cabană, pe munte, să vadă că nu suntem chiar aşa de năpăstuiţi. Nu voia şi gata. O ţinea una şi bună să vină el acolo. Între timp se născuse copilul, lucrurile se complicaseră, probabil că ea îi reproşa ce fel de tată este când vine numai sâmbăta acasă, discuţii nesfârşite. În cele din urmă Dumitriu a cerut să plece. Comandantul a sărit în sus, cum să dai aşa om din mână? L-a lămurit două ceasuri, i-a vorbit despre carieră şi l-a sfătuit să caute altă soluţie. Când a văzut că e inutil, l-a scos la raport la comandantul diviziei. Generalul i-a spus aşa: „Omule, proba de foc a unei soţii de ofiţer e tocmai faptul că-şi urmează soţul; dacă nu vine cu dumneata înseamnă că nu te iubeşte. Uite, eu îţi dau drumul, dar te previn că mâine or să apară alte dificultăţi. E destul să cedezi o dată. Nu vreau să te jignesc, dar cred că nu-i o femeie potrivită pentru dumneata, dacă-ţi pune asemenea condiţii. Gândeşte-te bine, să nu faci o prostie. Să-ţi ratezi cariera pentru mofturile unei femei.” „Nu-s mofturi, tovarăşe general, ar fi zis Dumitriu, nu vreau să-mi ratez căsnicia...” „Şi unde să te muţi aici, în oraş? N-avem nicio posibilitate...” „Există una: comandantul

depozitului pleacă la Academie.” „Dumneata, comandant de depozit? Pentru asta ai învăţat atâta? Noi te-am apreciat, te-am promovat în funcţie, aveai în faţă perspectiva...” „Insist, tovarăşe general...” „Bine. Totuşi, înainte de a lua hotărârea, mai discută o dată cu soţia şi sâmbătă vii şi-mi spui.” Sâmbătă Dumitriu era primul la uşa generalului. Generalul s-a cam enervat, crezuse c-a reuşit să-i deschidă ochii. Dumitriu îi dădea înainte şi generalul a scos stiloul şi-a aprobat raportul.

— După mine, a procedat just. Decât să distrugă fericirea omului...

— Stai să vezi cum e cu fericirea omului. Vine ordinul de mutare, Dumitriu îşi face bagajele, cumpără nişte şampanie şi ne invită în camera lui, eram vreo cinci inşi mai apropiaţi, se laudă către noi cum a reuşit să-şi rezolve problema, pe urmă bem şampania, ne amintim întâmplările din regiment, ani de zile împreună, îţi dai seama, şi-odată-l vedem că începe să plângă. S-a îmbătat săracul, ne-am zis între noi, dar el de colo: „Nu-s beat, fraţilor, dar mă gândesc că mă despart de voi şi-mi pare rău, mai ales că nu ştiu cum o să iasă toată chestia...” N-aveam de unde să ştim cum stau lucrurile-n casa lui, dar vorba asta ne-a cam pus pe gânduri. Atunci, pe loc, l-am încurajat: „Lasă c-o să iasă bine!” Pe urmă am început cu glumele, i-am promis că-l vizităm acolo, la depozit, că ăia au iepuri de casă şi vaci şi ceva vie, o să faci burtă, băiete! L-am dus cu mare alai, la cursa de seară, voioşi nevoie mare, dar la întoarcere nu mai râdea niciunul, parcă veneam de la o înmormântare, ştii, îl iubeam cu toţii pe băiatul ăsta...

— Şi-acuma ce face?

— Ce să facă? Cu depozitul. Controlează să nu apară rugină pe undeva, schimbă gărzile, are grijă ca soldaţii să nu intre în incintă cu ţigări şi chibrituri. Ce ştiu sigur e că regimentul a pierdut un om de valoare. Uite-aşa. Dar asta nu-i totul. Între timp, nevasta a intentat divorţ... Aşa că...

— Într-adevăr, neplăcută poveste, am spus. Să sperăm că nu toate căsătoriile au asemenea consecinţe.

— Sigur. Depinde şi de firea omului. Dumitriu ăsta e cam moale, e drept, singurul lui defect. A tot făcut concesii, ştiu eu?

— Am înţeles tâlcul poveştii, dar fiţi liniştit: nu mă mai întorc la fata aceea. Jumătate din noapte am stat de vorbă, ne-am

certat, ne-am explicat şi am hotărât amândoi că n-are rost să continuăm.

— Bine că s-a terminat aşa, a oftat Cristea. Viaţa e complicată...

Ne-am continuat drumul în tăcere până-n faţa blocului A-1. Mi-am luat rămas bun de la ei şi am pornit în grabă spre casă. Aveam mare nevoie de somn. Sau de singurătate.

5.

Povestea cu Tia – un duş rece peste entuziasmul meu de june candidat la însurătoare; retrăiam golul din suflet pe care mi-l dăduse, cu trei luni în urmă, reacţia neaşteptată a Mirelei. Nu meritã, îmi spuneam, te legi sufleteşte de cineva şi de fiecare dată ai deziluzii, parcă-i un făcut!

Şi mai era locotenentul Soare, răsucindu-mi, fără să vrea, fără măcar să ştie, cuţitul în rană. Cecilia lui devenise un personaj obişnuit; viaţa lui, preocupările, totul se lega de Cecilia. O invitaţie la un pahar, după o zi mai grea, punea în balanţa refuzului umbra Ceciliei; venea un teatru în turneu – o să se bucure Cecilia; proiecta o excursie cu Cecilia, şi tot Cecilia îi pregătea gustarea dovedind o fantezie inepuizabilă: sandvişuri ornate ca pentru o sindrofie, borcănele, şerveţele, o solniţă minusculă, fructe gata cojite. Eu şi cu Butnaru îl mai ironizam, sub privirile îngăduitoare ale lui Cristea, dar era limpede că ironia venea din invidie.

— Burlacii ca voi n-au cum să priceapă deliciile traiului în doi, spunea Soare fără să se supere. N-aveţi decât să încercaţi. Până una-alta, gustaţi şi voi. Cecilia s-a obişnuit să vă ia în calcul...

Chiar când începea să se vaite – Cecilia avea mania curăţeniei, îl punea aproape zilnic să folosească aspiratorul, iar sâmbăta îl vedeai ieşind mândru pe uşa blocului, în trening, purtând pe umăr un covor – compătimirea noastră se combina, paradoxal, cu dorinţa secretă de a avea şi noi pe cineva care să ne pună la treabă...

— Băiatule, nu mai merge de unul singur, mi-a declarat Butnaru într-o seară, pe când schimba ocheade cu o ospătăriţă dolofană de la „Tismana”. Avea dreptate maică-mea: de la o vreme omul trebuie să se adune la casa lui.

— Să-mi spui şi mie cum ai de gând să-ţi cauţi viitoarea tovarăşă de viaţă.

— Apare singură, când nu te-aştepţi, m-a asigurat el cu seninătate. Eu, unul, am răbdare. Şi cred în steaua mea norocoasă.

M-am strâmbat la el şi am chemat-o pe muza lui dolofană:

— Plata, păpuşă, că ne grăbim. Colegul meu şi-a lăsat copiii

singuri în casă.

Fata a făcut ochii mari şi a scos repede bonierul din buzunarul de pe şold al uniformei. Acolo unde Sile avea obiceiul să-i strecoare o bancnotă de zece lei.

Ne-am despărţit la uşă, posaci, fără glumele obişnuite; peste oraş se aşternuse o ceaţă tristă, străzile erau aproape pustii, am grăbit pasul spre casă.

Când am intrat în sufragerie, am dat cu ochii de coana Lucica, tricotând în fotoliu, cu ceaşca de cafea alături.

— Bine că te mai văd pe-acasă, s-a bucurat ea. Mi se urâse în fiecare seară singură. Noroc cu televizorul.

— Domnul Niţă tot n-a venit?

— Păi cum! La cazan e iarăşi zor, se bagă tescovina, şi el are răspundere, trebuie să urmărească ce se-ntâmplă. Mai lasă câte unul să fiarbă şi după ce s-a dus tăria, de te pomeneşti cu poşircă în damigene...

Am conversat cu ea câteva minute, căutând un motiv elegant să mă retrag între cărţile mele.

— Diseară e serialul istoric, mi-a amintit ea.

— Ah, uitasem.

— I-am spus şi lui bărbatu-meu să vină mai devreme. Muncă şi iar muncă. Mai trebuie şi-un pic de destindere.

I-am dat dreptate şi m-am grăbit să-mi îndeplinesc programul; la ora telejurnalului m-am prezentat în sufragerie. În timp ce crainicul anunţa ştirile, am auzit soneria de la poartă; coana Lucica s-a ridicat enervată şi a ieşit, rugându-mă din uşă:

— Cine-o fi? Ai grijă, timpul probabil...

S-a întors după câteva clipe; vocea ei s-a suprapus peste a crainicului.

— Dar poftiţi, nu deranjaţi deloc.

A deschis uşa introducând un ins masiv, care-şi lăsase încălţările şi scurta în hol şi se prezenta în şosete verzi, pantaloni de postav maron evazaţi, după moda de acum câţiva ani, şi un pulover tot maron, al cărui guler înalt părea că-i sprijină bărbia masivă, bine rasă.

— Bună seara, a spus el cu glas gros.

Coana Lucica s-a grăbit să facă prezentările:

— Domnul profesor Humă, vechi prieten; domnul locotenent

Drăgoescu, chiriaşul nostru.

Ne-am strâns mâinile. Eram bucuros să-l cunosc în persoană pe profesor.

— Mi s-a ars televizorul tocmai acum, s-a scuzat el.

— Se-ntâmplă, l-am consolat cu un ochi la ecran. Vă rog să luaţi loc.

— Ţineam mult să văd serialul. Am un aparat vechi, cu lămpi, te lasă când ţi-e lumea mai dragă. Am tot zis că-l schimb, dar cum se întâmplă, nu te înduri să te desparţi de un lucru după atâţia ani.

Pe ecran a apărut un portavion. Crainicul tocmai condamna manevrele militare, când profesorul s-a pornit iar:

— Şi exact acum o săptămână l-am dus la meşter. Un ciubucar, treabă de mântuială, dar bani ştie să ia.

O să citesc ştirea în ziar, m-am consolat, pe când crainicul a început să descrie o descoperire arheologică recentă.

— Poftim, a comentat profesorul Humă. Şi mai zic unii că istoria şi-a spus ultimul cuvânt. Nu e adevărat. O mulţime de lucruri au rămas încă neelucidate; mai sunt enigme, mai persistă semne de întrebare...

Presimţind că e vorba de o discuţie pasionantă, coana Lucica s-a dat mai aproape de televizor, să asculte buletinul meteo, apoi a închis sonorul şi s-a apropiat de profesor:

— Să vă fac un ceai? Sau preferaţi o vişinată?

— Vă mulţumesc, vişinată în niciun caz, că mai am de lucru.

— Atunci... un ceai. Apa e deja fierbinte.

A dispărut la bucătărie. Profesorul Humă s-a aşezat mai bine pe scaunul care a trosnit îngrijorător.

— Lucraţi ceva important, pregătiţi un studiu? l-am întrebat.

— Da de unde! Corectez extemporalele de la clasa a noua.

— Am auzit că vă ocupaţi de arheologie.

— Ei, încerc şi eu. Am făcut nişte săpături, am găsit câte ceva, am scris ici şi colo, dar e greu să-ţi impui punctul de vedere. Toţi aşteaptă să vii cu descoperiri spectaculoase, cu revelaţii. Dar ştiinţa progresează şi prin paşi modeşti, nu numai prin salturi.

— Fără-ndoială, am întărit această afirmaţie justă.

— Cu chiu cu vai l-am convins pe un prieten de la muzeul judeţean să dea o raită pe-aici. Pentru ei reprezentăm o zonă

secundară.

— Şi totuşi, dacă aveţi probe că Perodava se află într-adevăr aici...

— Da, Perodava... a murmurat el, apoi s-a uitat cu atenţie la mine: De unde ştii de Perodava, tovarăşe locotenent? Numele ăsta îl cunosc doar câţiva inşi. Nici nu ştim dacă este exact, aşa l-am citit noi pe un fragment de piatră funerară; putea să fie Berodava, lipseşte un colţ din piatra aceea. Acum doi ani, la o sesiune interjudeţeană a muzeelor, am prezentat această ipoteză, dar a trecut neobservată.

— Profesorul meu de istorie a fost şi el la acea sesiune şi ne-a povestit despre descoperirea dumneavoastră. Aveam un cerc de istorie în şcoală, eram câţiva pasionaţi...

— Şi? V-aţi lăsat?

— Au rămas alţii după noi.

— Dar dumneata, personal, ai părăsit această pasiune?

M-am gândit la teancul de cărţi cu fâşii înguste de hârtie marcând paginile care mă interesau mai mult; la mica colecţie de ilustrate cu cetăţi şi monumente, la albumul cu schiţele satelor fortificate pe care-l prezentasem profesorului de tactică. Ce departe erau toate acestea!

— Ştiţi cum se întâmplă, m-am justificat. Termini şcoala, încep preocupările de serviciu, te absorb alte probleme...

— Păcat. Am aici, în oraş, câţiva foşti elevi care continuă să activeze, chiar dacă nu mai sunt la liceu. Vara trecută am ieşit la lucrări practice cu cercul de istorie. N-am prea avut noroc. Cei de la I.A.S. au sărit că le stricăm terenul pentru puieţi, un inspector de la judeţ mi-a cerut să-mi rad barba înainte de începerea anului şcolar, iar părinţii elevilor m-au somat să nu le mai sucesc minţile copiilor cu fantasmagorii. Pe urmă miliţia a depistat nişte căutători de comori sus, pe deal. Mi s-a cerut ca pentru moment să întrerup excursiile de studii şi uite-aşa: din toată arheologia mea s-a ales praful.

— Înţeleg. Dar nu cred că v-aţi dat bătut. E vorba de un lucru foarte important, după câte ştiu. Dacă Perodava există, ea trebuie găsită, cu orice preţ. Desigur, îmi dau seama că trebuie învinse nişte rezistenţe. O idee îndrăzneaţă se impune cu greu.

— Discutaţi filosofie, ne-a certat blând coana Lucica, revenind cu o tavă, şi uite ce fată frumoasă e la televizor.

Am ridicat ochii. Pe ecran o cântăreaţă cam durdulie, cu părul numai zulufi, îşi etala dantura superbă într-un cântec deocamdată neauzit.

— Frumoasă fată, a confirmat automat profesorul, iritat de întrerupere. Uite, domnule, care-i ipoteza mea. Perodava exista aici, pe locurile astea, încă înainte de a se construi castrul roman. Dumneata eşti militar şi-ai să înţelegi mai bine. Avea o poziţie ideală, ca un fel de avanpost, rolul ei era să împiedice accesul spre interior. Dacă luăm în calcul strategia tradiţională a geto-dacilor...

— Apărarea în munţi, am completat.

— Întocmai. Existau multe asemenea cetăţi în zona subcarpatică; multe localizate cu certitudine; prezenţa lor explică, de altfel, şi eşecurile romanilor. Ani de zile s-au străduit să găsească o cale uşoară spre inima ţării. În cele din urmă, când l-au învins pe Decebal şi au invadat teritoriul Daciei, au instalat garnizoane în aceste cetăţi, le-au întărit şi au ţinut piept, la rândul lor, triburilor năvălitoare. Nu e logic?

— Din punct de vedere militar, cred că aşa stau lucrurile. Şi acum, după aproape două mii de ani, trecătoarea are importanţă. În primul război mondial aici s-au dus lupte grele. Cu atât mai mult în antichitate, cu tehnica de atunci, o asemenea cetate era un obstacol de netrecut. Dacii nu erau nişte cuceritori, nu urmăreau expansiunea; în schimb, ştiau să-şi apere pământul şi nu se dădeau în lături de la sacrificii pentru asta. Ca dovadă, au cerut ingineri romanilor, cu zeci de ani înainte de războaiele lui Traian.

— Asta e! s-a entuziasmat profesorul. Cam aşa am judecat şi eu, când am făcut planul săpăturilor. Cetatea dacică a fost pe undeva pe-aici; sunt convins că urmele ei există doar la câţiva metri sub pământ. Undeva, în perimetrul acesta, sprijinindu-se pe cotul râului... Dar până nu cauţi, nu găseşti. Acum înţelegi obsesia mea?

— Cred că nu e o simplă obsesie. Sunt multe posibilităţi ca ipoteza să se confirme. Ar fi un lucru minunat, oraşul ar căpăta importanţă istorică, s-ar putea iniţia un mic muzeu...

— Sau măcar o expoziţie permanentă. Am încercat, mi s-a spus că deocamdată nu sunt destule elemente. Dar să dau la iveală un singur metru din zidul cetăţii, şi-atunci să vezi

elemente...

Se înroşise la faţă, vorbea întretăiat, ca după o alergare lungă.

— Iartă-mă, a râs el. Niciodată nu pot să discut cu calm despre acest subiect. Poate tocmai de asta unii s-au grăbit să mă eticheteze: un fantezist, un fanatic. Îmi dau seama ce-i în mintea lor: cum îndrăzneşte un profesoraş de provincie să aibă o părere proprie? Ca Miroiu ăla care-o făcea pe astronomul şi susţinea că a descoperit o stea.

— Provincia de azi arată altfel, sunt toate şansele ca...

— De unde nu ştiu eu că vatra veche a oraşului nu se află tocmai pe nişte straturi vechi de cultură? m-a întrerupt el înfierbântându-se iarăşi. Am luat planul oraşului. „Poarta veche”, cartierul dinspre munte, e un fel de fortăreaţă naturală. Din trei laturi e apărat de munţi: lipeşte zidul, în dreptul râului, şi gata cetatea. Acum înţelegi?

— Încă nu cunosc bine locurile, am mărturisit. Dar cred că dacă s-ar face săpături...

— Asta e. Îmi trebuie câţiva oameni pricepuţi şi inimoşi, care să înţeleagă semnificaţia unui ciob sau a unui vârf de suliţă ce stă de două mii de ani sub pământ... Să reconstituim istoria antică a oraşului, dacă ea există. Merită să te baţi pentru un lucru ca ăsta, nu-i aşa?

— Sunt convins.

— Vezi, tovarăşe locotenent, nu toată lumea gândeşte aşa. Oamenii sunt preocupaţi, au treburile lor, au sarcini imediate, nu sunt dispuşi să asculte o demonstraţie de felul acesta.

— Eu unul, sunt dispus. Păcat că n-am nicio putere să vă ajut.

— Deocamdată e destul că ai încredere, a spus profesorul. Mulţi se îndoiesc; caută să mă descurajeze. Dac-ar avea încredere, ne-ar da o mână de ajutor, ar trimite nişte specialişti, s-ar mişca lucrurile din loc. În străinătate apar tot felul de teorii, bazate pe hărţi măsluite, se fac afirmaţii ridicole, lipsite de orice temei. Diverşi pseudoistorici susţin că pe aici nu erau decât nişte cete de păstori care colindau de colo-colo, în căutarea păşunilor. Dar cine s-a bătut trei secole la rând cu celţii? Cine i-a ţinut în loc în Ialomiţa, la Tulcea, în Năsăud şi nu le-a îngăduit să se răspândească pe tot cuprinsul Daciei? Cine a

oprit popoarele migratoare? Retragerea aureliană, ei şi? Putea să plece un popor întreg? Imposibil. Aşa ceva nu s-a întâmplat niciodată în istoria universală. Adevărul nostru este simplu şi de netăgăduit, iar studierea vechilor cetăţi şi aşezări n-ar face decât să-l întărească.

Imaginaţia mi s-a aprins deodată. Mă vedeam săpând la temelia vechilor ziduri din piatră şlefuită de vreme, ridicând triumfător un vârf de lance: „Am găsit!" Pe urmă febra căutărilor, metru cu metru, specialişti cărunţi aprobând cu gravitate: „Da, asta-i o dovadă certă!" Şi de ce nu? – interviuri, faima urbei noastre, bucuria de a fi contribuit la progresul ştiinţei...

— Tovarăşe profesor, îmi pare rău că nu ne-am întâlnit mai înainte. Sunt de vreo două luni aici, am venit cu gândul să mă ocup serios de istorie, să particip la cercetări, dar n-am făcut mare lucru până acum. Nici măcar o simplă vizită la Cetate.

— Cetatea-mănăstire e o ctitorie mult mai recentă, există inscripţii din secolul cincisprezece. Aici e vorba de lucruri mult mai vechi. Cetatea daco-română era mai întinsă, cuprindea nu numai o fortificaţie, ci şi locuinţe, ateliere, vetre de topit metalul. Avem dovezi că în munţi se extrăgea minereu de fier; unde se prelucra minereul? În general, aceste centre de prelucrare se aflau în apropierea minelor, iar Perodava ar fi fost locul cel mai propice. Dovezile trebuie să fie aici, dar n-au fost încă scoase la iveală.

— Începe serialul, ne-a vestit coana Lucica şi a dat iarăşi glas televizorului.

Într-o clipă am fost purtaţi cu şapte sute de ani în urmă, în plin ev mediu. Cavaleri, o domniţă blondă, intriganţi, păduri de sulițe, o cetate fascinantă şi, peste toate, comentariul competent al profesorului care sublinia un detaliu, lămurea un personaj sau compara faptele din film cu adevărul documentelor.

— Ai zice că agresiunea a fost o permanenţă a istoriei, a spus el la sfârşitul filmului.

— Şi, în aceeaşi măsură, lupta pentru libertate.

— Una o aduce pe cealaltă. Un popor aflat pe pământul lui trebuie să reziste, să se apere; veghea şi lupta devin pentru el vitale. Mă gândesc iarăşi la strămoşii noştri; câte n-au trecut

peste ei! Dar au rezistat, s-au agăţat de acest pământ şi nu l-au dat nimănui... S-a întrerupt cu un zâmbet vinovat. Mă exprim poate cam pretenţios, dar m-am deprins aşa. De la catedră trebuie să le imprimi copiilor un mod de a gândi. Nu e destul să prezinţi faptul istoric nud; trebuie să-i ajuţi să-l interpreteze, să-l înţeleagă.

— Acelaşi lucru îl facem şi noi, vorbind ostaşilor. O lecţie de istorie nu comunică numai cunoştinţe, ci şi sentimente.

— Eu plângeam de fiecare dată când citeam „Mama lui Ştefan cel Mare”, a intervenit coana Lucica.

Profesorul Humă s-a întors brusc spre ea:

— Aveţi dreptate. Cei vechi ştiau foarte bine să vorbească deopotrivă minţii şi sufletului. O lecţie e mai uşor de înţeles când îi aduci în sprijin o imagine: o povestire, un tablou, un cântec. Iar dacă vii şi cu un obiect care să evoce epoca, modul de viaţă al oamenilor de atunci, câştigul este şi mai mare.

— O cauză care merită eforturi oricât de mari.

— Aşa e, a încuviinţat ridicându-se. Ei, am abuzat de ospitalitatea dumneavoastră.

— Dimpotrivă, ne-a făcut plăcere, l-a contrazis cu amabilitate coana Lucica.

— Sper să mai stăm de vorbă, tovarăşe locotenent. Îmi pare bine că te-am cunoscut. Aici nu prea am aliaţi. Doar cu amicul meu de la Casa armatei ne mai încurajăm...

— Socotiţi-mă şi pe mine între aliaţii dumneavoastră, i-am spus cu entuziasm.

A doua zi am căutat prilejul să-i povestesc lui Butnaru despre întâlnirea cu profesorul Humă. Am început discuţia la masă, în aşteptarea desertului:

— Există şi lucruri mai importante pe lume decât să visezi zâne blonde şi brunete.

— Cee vorbeşti? a spus el tărăgănând ironic cuvintele. Iată-te şi filosof. Eşecurile sentimentale au stimulat totdeauna marile spirite. Fiecare amor pierdut zămisleşte o maximă profundă.

— Termină cu prostiile.

— Păi nu-i aşa? Suferinţele în dragoste au stat la baza unor capodopere. Tristan şi Isolda, Romeo şi Julieta – tragedii în stare pură. Nicăieri un *happy-end*, o nuntă, niscaiva copii. Creatorii basmelor noastre sunt mai optimişti: final tipic – şi au

trăit fericiţi până la adânci bătrâneţi. Dragoste sănătoasă şi banală, fără subtilităţi. Idilele complicate sunt primejdioase, te transformă lesne în victimă.

— Unde-ai citit toate astea?

— Sunt judecăţi personale, dacă te interesează.

— N-aş fi crezut, am spus cu ironie prietenească.

— Afirmaţia ta mă răneşte, mi-a răspuns pe acelaşi ton, intrând în joc. În ciuda aparenţelor, mai şi gândesc câteodată. Sau credeai că deţii monopolul acestei nobile îndeletniciri?

Între timp se apropiase de noi tovarăşa Sărăţean, ospătara, cu pieptul ei mare strâns în halatul alb şi scrobit, zâmbitoare, aducându-ne felul trei.

— Clătite, a spus cu extaz Butnaru.

Tovarăşa Sărăţean a luat act de entuziasmul lui şi s-a depărtat mulţumită. Era momentul să reiau atacul:

— Aşadar, există şi lucruri mai importante pe lume decât...

— Am mai auzit asta, m-a întrerupt el. Deci la punctul doi. Ce-mi oferi pentru lărgirea bietului meu orizont limitat? Cu ce intenţionezi să-mi înlocuieşti banalele preocupări erotice?

— Cu istoria, i-am spus scurt şi hotărât, căsăpind expert o clătită.

— Asta da, a spus el clătinând mărunt din cap. Dar asta cere timp. Şi... un punct de plecare.

— Nu mi-ai spus nimic despre cercul arheologic de la Casa armatei.

— Mea culpa, prietene. În ultimele săptămâni m-a preocupat mult mai mult cercul bunilor trăgători din plutonul meu. Dacă vrei, putem da o raită pe acolo. Dar cum de ţi-a venit ideea?

— Am discutat aseară cu un anume profesor Humă. M-a fascinat pasiunea cu care-şi susţine ideea despre cetatea antică. Dacă această idee câştigă adepţi, lucrurile încep să arate altfel. Şi pentru noi, şi pentru oraş, vreau să spun. Profesorul susţine o teorie destul de interesantă...

— Nu e numai teorie. Probabil că nu ţi-a spus despre ţăranul care săpând în grădină a găsit un pumn de monede de argint, de-a venit tot satul şi i-a scormonit pământul palmă cu palmă. Un mic tezaur de pe vremea lui Radu cel Frumos. Şi ce-o mai fi pe sub pământul ăsta.

Rămăseserăm numai noi doi în sala de mese; de la bucătărie

se auzeau, vag, glasuri ridicate şi zgomot de vase. Mi-am pironit privirea pe fereastra gri, cu gândul la o echipă neobosită şi dibace, mişunând printre pietrele străvechi, scormonind cu răbdare pulberea seculară şi năvălind, la strigătul victorios al unuia, să vadă un sipet cu acele lucruri mărunte şi strălucitoare – monede, cercei, o pafta sau o tavă de aur – care fac deliciul cercetătorilor şi fala muzeelor.

— Să mergem, mi-a spus cu importanţă

S-a ridicat cu un gest atât de decis, încât aş fi zis că porneşte direct spre şanţul cetăţii, unde comori ascunse abia aşteptau să fie scoase la lumină. Dar el s-a îndreptat tacticos spre cuier, şi-a luat cascheta şi mantaua, s-a îmbrăcat dichisindu-se în oglindă.

Casa armatei era o căsuţă cochetă, cu un foişor cu coloane, cu cercevelele ferestrelor vopsite în vişiniu şi o curticică plină de tufe mari de trandafiri. Floarea la modă în oraşul ăsta. Urcând scările, ne-am încrucişat cu două fetişcane în costum de balet care-au dispărut chicotind pe o uşă de unde se auzea un pian cu o melodie simplă şi o voce feminină, comandând strident: „Un, doi, sus! Mai sus!” În holul răcoros şi cam întunecat, câteva panouri cu fotografii mari, colorate. S-a deschis o uşă, în stânga, şi-a apărut un căpitan mărunţel, cu ochelari, care s-a îndreptat cu braţele deschise spre noi:

— Ei, tânăra generaţie, cam rar pe la noi, a spus el dând mâna cu Butnaru.

L-am salutat, m-am prezentat şi eu.

— Poftiţi în birou, ne-a invitat el.

— Am venit să mai vedem ce-i aici, a spus Butnaru intrând în biroul luminos, cu mobilă modernă.

— Era şi timpul, tocmai mă întrebam: tinerii ofiţeri, ce-or fi făcând ei în timpul liber de nu dau pe-aici?

— Nu prea avem timp liber.

— Dar luaţi loc, sper că nu sunteţi prea grăbiţi.

Ne-am aşezat în fotoliile cubiste; căpitanul a ocolit biroul, s-a aşezat în scaunul frumos, cu sculpturi discrete.

— Măcar la filme sau la spectacolul formaţiei de estradă...

— La film am mai fost, a spus Butnaru. Cât despre formaţia de estradă...

A lăsat fraza la jumătate. Şeful Casei armatei a încuviinţat

din cap amărât:

— Critica e justă. Unde mai e echipa de anul trecut! Profesionişti, nu alta, aveam curaj să joc şi-o operetă. Locul doi la faza judeţeană, cu posibilităţile noastre e ceva, nu? Şi mă pomenesc acuma, când îmi băteam capul cu repertoriul, că tovarăşa Sărăţean nu mai vine la repetiţii.

— Sărăţean a noastră? m-am mirat.

— Exact, tovarăşa Sărăţean de la popotă. Şi recitatoare, şi cântăreaţă de populară, bună şi la dansuri. O comoară pentru noi. Nu vine azi, nu vine mâine, m-am dus la ea acasă, într-o după-amiază. Nici nu ştiam unde stă, ştiam numai blocul, şi mai ştiam că-l găsesc şi pe soţul ei acasă, ba chiar de el am întrebat întâi, că aici e oraşul mic şi-ţi ies vorbe imediat. Omul m-a invitat în casă, a scos sticla cu pălincă, iar pe ea a trimis-o la bucătărie, dar eu de ea aveam nevoie. Am vrut s-o opresc, dar el de colo: „Lasă, tovarăşe căpitan, să stăm de vorbă cantre bărbaţi”. Şi toarnă pălincă în pahar, noroc-noroc, tare-a dracului, parcă beam benzină, şi eu cu ulcerul meu... Dar, mă rog, în interesul serviciului, individul lucrează la pădure şi pe tipii ca el trebuie să ştii cum să-i abordezi. Şi-i spun: „Frumoasă casă, se vede că-i bine gospodărită”. „Păi da, zice el, mâna de femeie se cunoaşte, ce-nseamnă să aibă timp să le dichisească, vine de la slujbă şi se-apucă de treabă...” Eu mă fac că nu pricep; mai trag o duşcă şi-l iau aşa, cu diplomaţie: „Tovărăşele, ai o soţie minunată. Cred că eşti mândru de ea; şi gospodină, şi artistă, singura din oraş care-a primit diplomă individuală la faza pe judeţ”. Diplomaţia mea n-a fost bună de nimic. Omul a dat duşcă paharul, şi-a dres glasul şi mi-a spus neted: „Uite, tovarăşe căpitan, care-i povestea, mie-mi trebuie nevastă, nu artistă. Ştiu eu de ce-ai venit, dar ai venit degeaba!”. „Păi cum aşa, tocmai acum când am găsit o piesă de i se potriveşte ca o mănuşă, un rol de zile mari, mă jur că ajunge în faza republicană!” „Asta-i lipsea, zice el, faza republicană! Să-şi vadă de serviciu şi de casă, atât!” Uite-aşa i-am băut palinca omului fără s-ajung la un rezultat. Şi mai spun unii că munca asta culturală e floare la ureche! Săptămâna viitoare îl atac din nou. Fără interpretă principală sunt absolut în aer.

— Da, a spus Butnaru, păcat, am văzut-o şi eu jucând, are

talent. De fapt, noi am venit pentru cercul de arheologie. Locotenentul Drăgoescu e pasionat de istorie, m-am gândit să vi-l prezint...

— Aţi picat la momentul potrivit, suntem pe cale să dăm o lovitură scepticilor. Abia aştept să-ncepem, în primăvară, cercetările. Vreau să vă demonstrez teoria mea.

S-a ridicat brusc de pe scaun şi a început să vorbească repede, deschizând sertare, alergând la dulapul din colţ, căutând chei, cotrobăind, trântind capace, înşirând pe masă fotografii, cioburi, o schemă pe hârtie de calc.

— E vorba de Perodava, desigur. Până acum s-a cercetat sus, pe deal. Dar, după cum susţine profesorul Humă, perimetrul cetăţii era mai mare. Cel puţin până la râu, nu-i aşa? În zona aia zidul nu există, dar uite-aici un extras dintr-un act de donaţie: un negustor din secolul şaptesprezece care lasă fiului său casele de peste râu şi prăvălia din zidul cetăţii. Aşadar, zidul exista şi pe acolo unde nu-l mai vedem noi azi, şi-am început să-mi pun întrebări. Cum vine asta, mă gândeam, s-o fi schimbat albia râului? Uite poza, aici apa face o cotitură bruscă şi dedesubt sunt pietre, dar de unde pietre, când tot dealul e din rocă sedimentară? Asta m-a pus pe drumul cel bun: cotul râului nu putea fi decât... aţi ghicit, nu? Ce părere ai, tovarăşe locotenent?

— Păi... am zis cam nedumerit. S-ar putea presupune că...

— Exact aşa am gândit şi eu: râul a fost deviat de dărâmăturile zidului, pietrele au silit apa să-şi sape drum pe alături, deci obstacolul din cotul apei este un fragment din zidul cetăţii, care s-a prăbuşit după secolul şaptesprezece, dacă luăm de bun actul negustorului ăluia. Şi-acum fiţi atenţi: săpând alături de albia râului, perpendicular pe firul apei, vom avea o secţiune în zidul de incintă. Uite schema aici.

— Formidabil! s-a mirat Butnaru, este foarte logic, aţi intuit perfect lucrurile...

— Intuit?! În istorie nu te crede nimeni numai pe intuiţie. Uite, dragii mei, vreau să vă arăt ceva ce n-aţi văzut niciodată. Un obiect pe care nu l-am arătat nimănui până acum.

A deschis iarăşi fişetul, a pipăit orbeşte pocnind cu palma hârtiile de pe masă, până a descoperit cheile; a ales una, a deschis dulăpiorul de sus, s-a întors spre noi şi ne-a explicat:

— Îl ţin la secret, înţelegeţi.

A scos de acolo un ciob negru, cu un vag desen cenuşiu pe o latură şi l-a depus cu religiozitate în mijlocul mesei, deasupra schiţei care acum părea a-şi fi pierdut orice însemnătate în ochii lui.

— Ei? a exclamat triumfător. De asta ce mai ziceţi?

— Ceramică dacică, am îngânat nesigur.

— Exact. Eşti al meu, locotenente, văd că te pricepi.

— Păi în orice muzeu există aşa ceva. Am văzut şi vase întregi, reconstituite.

Şeful Casei armatei a râs în cascadă, ca la operă:

— Ha-ha-ha! Or fi, dar nu sunt de unde l-am luat eu pe-ăsta. Ştiţi de unde? A făcut o pauză retorică, fără să aştepte vreun răspuns, ci doar dorind să mărească efectul declaraţiei următoare: De la cinci sute de metri de aici! Da, nu vă miraţi. Chiar din apa râului. În primăvara trecută, când a dat o căldură bruscă, s-a topit zăpada şi a venit apa mare. Un şuvoi tulbure, cu buturugi şi crengi, de ziceai că îneacă tot. Pe urmă apele s-au liniştit, râul şi-a văzut de treaba lui, a devenit iar limpede. Mă tot învârteam pe acolo, pe lângă podeţ. Am observat că viitura spălase mâlul depus, rămăseseră pe fund doar pietrele. Şi printre pietre... a arătat cu un gest solemn spre modestul ciob negru de pe masă.

— Nu l-aţi predat?

— Sunteţi primii oameni care-l vedeţi.

— Poate s-a nimerit întâmplător acolo.

— Acuma înţelegeţi de ce nu l-am predat. Mi-e teamă de neîncrederea oamenilor. Dacă duci un lucru ca ăsta şi ei nu te cred, poţi veni după aceea cu alte o sută de dovezi, n-au să-ţi mai dea atenţie. Aşa că m-am hotărât să duc mai multe deodată. Să fiu blindat cu argumente. Atunci nu mai au încotro.

L-am privit pe furiş. Era aprins la faţă, ochii îi străluceau ca de febră, respira precipitat. Parcă era profesorul Humă când îmi expunea teoria lui. Mă întrebam dacă nu cumva toţi oamenii care descoperă ceva au această caracteristică: nu pot vorbi calm despre preocupările lor. Am întins mâna, am luat cu respect ciobul vechi de două mii de ani şi l-am privit pe toate părţile.

— E autentic, s-a repezit căpitanul să risipească orice

îndoială. L-am comparat cu fotografii din cărţile de specialitate. Un vas ca ăsta e fotografiat şi în Tratatul de istorie. Acuma să judecăm puţin. Dacă apa râului a scos întâmplător la lumină o asemenea dovadă, trebuie să mai existe şi altele.

Mi-a luat cu delicateţe preţiosul ciob, l-a pus iarăşi în dulăpiorul de sus, a încuiat uşiţa, a tras de ea cu forţă, parcă temându-se că încuietoarea ar putea să cedeze:

— Ar trebui căutat în zona unde râul face cotul acela brusc... Dar cine-mi dă voie să sap acolo? E tocmai partea care susţine zidul cetăţii lui Radu Vodă; o săpătură ar putea schimba cursul apelor freatice, te pomeneşti că solul devine instabil, pot apărea fisuri în ziduri... M-ar linşa locuitorii, înţelegeţi?

A strâns cu gesturi potolite toată averea risipită pe cristalul biroului, netezind gospodăreşte grămada de fotografii, cioburi, planuri pe hârtie de calc, cu colţurile răsucite.

— Asta-i, dragi tovarăşi. Noaptea, când mă culc, ultimul meu gând este cetatea. Mă simt răspunzător de parc-ar fi proprietatea mea.

— Dacă scrieţi la Bucureşti...

— Am scris. Nu s-au arătat prea interesaţi. Au alte şantiere arheologice mai importante. Zona aceasta n-a fost cercetată în amănunt în ultima vreme. Pe plan central este un lucru mărunt, dar ia gândiţi-vă ce-ar fi pentru oraşul nostru, aşa mic şi neînsemnat, o zonă arheologică, un muzeu în aer liber, ca la Histria, mă rog, nu de proporţiile aceluia, dar o lucrare care să demonstreze... Şi o mică expoziţie în centrul oraşului, unde să adunăm ce s-o găsi acolo. Obiecte din evul mediu sau chiar din timpul dacilor, de ce nu?

— Ar fi o chestie, a întărit Butnaru.

— Sigur că ar fi. Orice vestigiu străvechi spune ceva, are un rol estetic şi educativ. Mă gândesc cum ar fi, de pildă, ca profesorul Humă să vină acolo cu clasa, să viziteze ruinele, să explice copiilor pe viu...

— Profesorul mi-a povestit în amănunt, am intervenit. El susţine că cetatea a fost mai veche decât stăpânirea romană, a aflat în munţi, nu departe de-aici, urmele unei vechi exploatări miniere şi se aşteaptă să găsească sub actualul oraş vetre de redus minereul de fier.

Şeful Casei armatei a încuviinţat cu încântare:

— Exact aşa. Sunt şi eu de aceeaşi părere. Aşezarea se află într-un loc prea important ca să fi fost o simplă cetate folosită în caz de primejdie; locul este propice pentru o populaţie stabilă, cu ocupaţii variate: negoţ, meşteşuguri, agricultură. Pe scurt, a conchis el tipărind cu palma teancul de hârţoage, cum se desprimăvărează vreau să încep cercetări sistematice. Îmi asum toate riscurile, doar că am nevoie de oameni; cercul de istorie poate face începutul, şi, dacă vine şi profesorul cu câţiva elevi, problema e rezolvată.

— Contaţi pe noi, a spus Butnaru. De-aia l-am adus pe colegul meu, să se convingă că e treabă serioasă. Nu-i aşa, Traiane?

6.

Prima ninsoare a venit pe neaşteptate, într-un miez de noapte; dimineaţa, când m-am trezit, pe crengile vişinului de sub geam apăruseră chenare albe; în cameră era frig de-a binelea, teracota se răcise, dar am deschis fereastra cu sentimentul de bucurie pe care ţi-l dă totdeauna prima zăpadă a anului. Am luat de pe pervaz puful moale, de un alb strălucitor, l-am strâns între degete – n-a mai rămas nimic...

Când am pornit spre unitate, omătul proaspăt începuse să se topească. Mergeam pe stradă cu paşi mari, căutând dinadins locuri cu zăpadă, s-o strivesc sub tălpi. Era atât de subţire şi de afânată, încât nici n-o simţeam. Dar starea de spirit sărbătorească dăinuia; soarele punea sclipiri de argint pe vârfurile gardurilor, pe acoperişurile de olane. Mai apoi, când am dat colţul spre strada Cetăţii, am văzut muntele: alb, cu brazii punctând ici şi colo panta domoală; peisajul era atât de frumos în lumina plină a soarelui, încât părea mai degrabă o imagine desprinsă de pe o ilustrată.

Am intrat în cazarmă fredonând în gând o melodie dedicată primei ninsori. Ofiţerul de serviciu – locotenentul de la financiar – stătea în faţa corpului de gardă, aşteptându-l pe comandant. L-am salutat, gata să adaug o reflecţie voioasă despre ninsoare, dar el s-a apropiat repede de mine:

— Tovarăşe locotenent, am avut necazuri aseară la plutonul dumitale. S-au încăierat oamenii...

— Cum aşa? am întrebat simţind că răguşesc deodată. Cine să se încaiere?

— Sergentul Tomoroga cu un soldat. S-au certat, s-au îmbrâncit, eu ştiu? Ce-ai fi vrut, un meci de box? A venit plantonul şi mi-a raportat. Am dat telefon imediat tovarăşului căpitan Iordache...

— Era cazul să ajungi direct la comandantul de batalion?

— Trebuia să-i raportez. Asemenea fapte nu se pot... Mi-a ordonat să-l trimit la arest. Cum naiba l-ai instruit? Ce faceţi voi ăştia, la subunităţi?

— Ce să facem? Îi învăţăm pe sergenţi să se poarte urât cu soldaţii!

— Hai, nu te supăra. La urma urmei, în câteva săptămâni n-

ai avut vreme să...

— Nu-i o scuză asta, i-am spus amărât. Dar trebuie să văd şi eu despre ce e vorba. Mai întâi să dau ochii cu sergentul.

— Nu se poate acum. E la arest, ţi-am spus. Numai cu ordinul tovarăşului căpitan Iordache îl pot scoate de-acolo. Uite-l că vine.

M-am îndreptat spre el cu o strângere de inimă. Căpitanul Iordache, comandantul batalionului, era un bărbat înalt, spătos, cu voce răsunătoare. Mi-a spus înainte de a apuca să deschid vorba:

— Ce facem, locotenent Drăgoescu? N-am avut niciodată asemenea poveşti în batalion. Ce se întâmplă în plutonul dumitale?

— Nimic deosebit, tovarăşe căpitan. Până acum n-au fost conflicte, şi nici vreun semn că...

— Iar pe sergentul Tomoroga îl ştiam un om serios, fără ieşiri necontrolate.

— Este cel mai bun gradat din companie.

S-a adresat ofiţerului de serviciu:

— Scoate-l de la arest şi trimite-l la mine chiar acum!

— Aş vrea să vorbesc şi eu cu el, am spus.

— Lasă că vorbim amândoi. Cunoşti ceva amănunte?

— Abia acum am, aflat. N-am avut timp să...

— Dacă-i adevărat, e ceva foarte grav. De când sunt eu în unitate n-am pomenit una ca asta. De fapt nici nu ştiu ce s-a întâmplat cu adevărat. Şi nici n-am răbdare să aflu rezultatul pe cale ierarhică. Comandant de pluton, comandant de companie – atâţia oameni puşi în mişcare pentru... Oare ce-a fost acolo? Dacă l-a lovit pe soldat, e caz penal. Nicio milă pentru asemenea fapte.

— Poate că nu e adevărat, am îndrăznit să-mi exprim speranţa timidă..

— Poate. Până nu aflăm adevărul, nu ne putem pronunţa.

Fără să mai spună o vorbă, a pornit pe alee. Mergea mai repede ca de obicei; abia mă puteam ţine după el. Se vedea bine că e supărat, de aceea nu îndrăzneam să rup tăcerea. Nici n-aş fi avut ce să spun. S-a oprit în pragul uşii mari a clădirii, scuturându-şi furios zăpada, sau urmele de zăpadă, de pe cizme.

— Aveam ceva mai interesant de făcut în dimineaţa asta. Auzi, un scandal în batalionul meu!

— Tovarăşe căpitan, după câte ştiu eu, sergentul Tomoroga niciodată n-a...

— Să ai încredere în oameni! a izbucnit el. Îi avansezi, le dai soldaţi pe mână şi ei...

A deschis uşa biroului cu o lovitură. A lăsat uşa dată de perete – un fel de invitaţie să-l urmez. În încăpere era frig, perdeaua de la fereastră flutura uşor. El a închis geamul şi a rămas o clipă să privească afară.

— Uite că vine şi căpitanul Andrei. I-am telefonat aseară. Şi el s-a mirat că sergentul Tomoroga...

Căpitanul Andrei, secretarul organizaţiei de partid, a intrat grăbit:

— Să trăiţi! M-am gândit şi pe drum, venind încoace. Nu se potriveşte cu firea sergentului, tovarăşe căpitan.

— Ne lămurim noi imediat, a spus comandantul batalionului. Luaţi loc. L-am chemat pe sergent. Să aflăm direct de la sursă ce s-a întâmplat.

Încercam să ghicesc ce-a fost cu sergentul Tomoroga, omul acela simplu şi serios, cu trăsături mature; există oameni care din fragedă tinereţe au această expresie, care-i face să pară mai în vârstă şi le conferă autoritate în faţa celor din jur. Şi tocmai el...

A sunat telefonul; am tresărit. Căpitanul Iordache a ridicat receptorul:

— Da... Salut. Mai târziu, peste o jumătate de oră!

O jumătate de oră, atât alocase acestei chestiuni dificile. O fi de ajuns? mă întrebam. Ce poţi afla şi rezolva într-o jumătate de oră?

O bătaie în uşă.

— Da!

Sergentul Tomoroga a intrat, şi-a scos boneta după regulament şi s-a prezentat rostind vorbele răspicat.

— Las’ că ştiu cum te cheamă, l-a întrerupt întunecat căpitanul. Isprava asta te-a făcut celebru. Ia spune, ce s-a întâmplat?

— Tovarăşe căpitan, permiteţi să...

— Ce să-ţi permit? Oamenii vin aici să-i instruim, să-i

creştem, să-i formăm, şi noi îi bruscăm.

— Raportez: nu l-am bruscat, l-am îmbrâncit doar, a spus sergentul privindu-l ţintă.

— Ei, bravo! Precizarea m-a dat gata. Crezi că vina ta e mai mică? Spune, cum ai ajuns la asta?

Pleoapele sergentului zbătându-se („O băgasem pe mânecă, tovarăşe locotenent, avea să mărturisească mai apoi, ştiam din ciclu-ntâi că tovarăşul comandant nu glumeşte cu lucrurile astea, de fapt nu glumeşte cu nimic, nu vă supăraţi, zic şi eu ca omul, l-a văzut cineva vreodată râzând?") şi scrâşnetul scaunului pe care căpitanul se foia nerăbdător.

— Permiteţi să raportez, a încercat sergentul.

— Tu n-ai fost soldat ca el? Te-a jignit cineva vreodată? Te-a îmbrâncit cineva? S-a purtat cineva urât cu tine? E tovarăş de-al tău, puteai să fii leat cu el; sau să fi rămas tot soldat până terminai armata. L-ai îmbrâncit. De ce? DE CE?

Sergentul a tras aer adânc în piept, şi-a îndreptat umerii şi a spus repede:

— A venit la mine în pauză şi m-a întrebat: „Dom' sergent, cât mă costă să-mi faci armata uşoară?"

Căpitanul Iordache s-a ridicat, mişcând cu zgomot scaunul. A vârât mâinile în buzunarele mantalei şi a pornit către fereastra mare, cu perdele aproape transparente. A spus de acolo, fără să se uite nici la mine, nici la sergent:

— Poftim! Cine e soldatul acela? Cum îl cheamă?

— Soldatul Benga.

— Soldatul Benga... S-a întors spre mine: Ce ştii despre soldatul Benga, tovarăşe locotenent?

Bucuros că discuţia începuse, cât de cât, să se urnească din loc, am recitat pe nerăsuflate un fel de fişă personală a soldatului Benga – tot ce ştiam despre el. Tot ce eram dator să ştiu:

— Soldatul Benga e din Bucureşti, orfan de tată. Mai are trei fraţi, unul dintre ei condamnat la locul de muncă pentru viol. După ce-a terminat zece clase, a urmat o şcoală de ospătari, dar n-a lucrat efectiv. S-a ocupat cu comerţul pe Lipscani, cumpăra şi vindea lucruri de ocazie.

— Bişniţar, a şoptit sergentul.

— Bişniţar, am reluat repede cuvântul, făcându-mă că nu văd

privirea cu care-l fulgerase căpitanul. A încercat şi pe-aici, printre soldaţi: gumă de mestecat, ceasuri electronice, săpun... I-am interzis să mai...

— Era şi normal. Tarabă aici, în regiment...

— N-a mai repetat de-atunci.

— Şi zi aşa: cât mă costă să-mi faci armata uşoară.

— I-am spus: „Pleacă de-aici, nu ţi-e ruşine?" şi l-am împins.

Căpitanul Iordache a revenit la birou, şi-a descheiat mantaua, a pus un cot pe masă şi şi-a trecut palma peste frunte. Părea că discuţia îl obosise.

— Hm!... Auzi, sergent Tomoroga, să-ţi intre-n cap pentru totdeauna: nu se cuvine să-ţi faci dreptate singur. Nicăieri, dar mai ales în armată. Aici ne conducem după reguli precise. Trebuia să raportezi imediat. Găseam noi o soluţie mai potrivită decât...

— L-am împins, atâta, a murmurat sergentul.

Căpitanul a râs scurt:

— Uitaţi-vă la el, o ţine una şi bună. Se vede că n-a înţeles nimic.

— Raportez că am înţeles, tovarăşe căpitan. Toată noaptea m-am gândit la asta. Trebuia să mă abţin, sau să aştept momentul potrivit ca să-l fac de râs în faţa soldaţilor: „Auziţi, măi, ce zice ăsta. Ia spuneţi şi voi!" Opinia colectivă...

Căpitanul Andrei l-a oprit cu un gest:

— Ehei, la teorie eşti tare. Vorbim toată ziua despre etică, despre demnitatea omului, te-am auzit şi în adunarea U.T.C. Nu, tovarăşe locotenent?

— Eu cred că...

— Sigur, a continuat căpitanul Andrei făcându-mă să înţeleg că întrebarea fusese pur formală. La vorbă suntem meşteri, şi ne pomenim cu... Ascultă, sergent Tomoroga, ce fel de om eşti aşa, în general? Te aprinzi uşor? Nu vorbesc de acum, în armată, ci în toată viaţa ta, acasă, la şcoală, între prieteni. Ce poţi spune despre tine?

Sergentul s-a cumpănit de pe un picior pe altul, şi-a aţintit privirea în ochii mei, parcă cerând ajutor. M-am simţit dator să intervin:

— Aici, în subunitate, e un om calm. Răbdător cu soldaţii, le explică, repetă... Nu l-am văzut niciodată nervos sau repezit.

— Eu îl întreb altceva, a spus secretarul nemulţumit. Fiecare om are o imagine despre el însuşi. El ce imagine are? Asta l-am întrebat.

— Păi... a îngăimat sergentul.

Căpitanul Iordache a deschis cu zgomot caietul cu coperţi groase aflat pe birou:

— Dacă nu eşti apt să comanzi oameni, spune. Te putem muta la atelierul de reparaţii, te facem furier sau operator la centrală. Înţelegi ce vreau să ştiu? Dacă poţi sau nu să lucrezi cu oamenii.

— E prima dată-n viaţa mea, a spus sergentul repede. La şcoală îi împăcăm eu pe alţii, îi potoleam pe certăreţi, niciodată nu m-am atins de cineva. N-o să se mai întâmple, pe cuvântul meu, tovarăşe căpitan. Vă rog, lăsaţi-mă acolo cu grupa, m-am obişnuit cu ei...

— Ajunge. Până adineauri nu reuşeam să scot o vorbă de la tine, şi acum te-ai pornit. Mi-ai răspuns la întrebare, gata. Acum du-te la subunitate şi spune-i comandantului de companie să mi-l trimită pe deşteptul ăla. Ştii despre cine vorbesc, nu?

— Am înţeles. Permiteţi să plec.

— Încă ceva. Insigna „Militar de frunte” poţi s-o scoţi de pe acum de pe piept. O să raportez comandantului de regiment. După întâmplarea asta, n-o meriţi.

— Tovarăşe căpitan...

— N-o meriţi. Am înţeles, fapta ta se explică, dar nu se justifică. Indiferent de împrejurare, eşti vinovat.

— Am înţeles, a spus sergentul cu ochii-n jos.

— Eu nu te ameninţ, dar să ştii că dacă se repetă, ai să termini armata cu gradul de soldat. Eşti liber!

După plecarea sergentului, căpitanul Iordache şi-a reluat plimbarea prin birou. Simţeam că-mi amorţesc genunchii, dar nu îndrăzneam să mă mişc din poziţia aceea incomodă, forţată, din fotoliu. Mă întrebam ce-o fi gândit sergentul, îmi reproşam că nu-l apărasem destul; comandantul de batalion n-avea de unde să ştie ce face şi cum se poartă fiecare ostaş, dar eu – eu eram acolo, între ei, îi ştiam bine, ar fi trebuit să-l înfăţişez aşa cum era el într-adevăr, un om potolit şi cu judecată, care nu se-nfierbântă din toate nimicurile.

— Vă raportez că se poartă frumos cu soldaţii, am spus. E cel

mai bun gradat din companie.

S-a oprit în faţa mea. Aproape fără voie, m-am ridicat. Mi-a făcut semn cu mâna să mă aşez iarăşi.

— Ţii aşa de mult la el?

— Da. Este un om de treabă. Lăsaţi-l mai departe în plutonul meu.

— Să zicem că m-ai convins. Dar ia seama, tovarăşe locotenent, să nu se-ntâmple alte minuni acolo. Aş fi vrut să dau un exemplu, să afle tot regimentul că nu glumim cu lucruri de-astea. N-am nimic cu sergentul Tomoroga, ci cu fapta în sine. E inadmisibil, înţelegi? Dacă-l las acolo, îmi calc pe inimă, ar însemna să fac o concesie. Iar o concesie atrage după sine altele. Unde vrei s-ajungem?

— Cred că e un fapt izolat, tovarăşe căpitan. N-au mai fost altele, şi sunt încredinţat că n-au să mai fie. Oricum, întâmplarea asta e un semnal de alarmă...

— Bine. Ţi-l las în pluton, dar bagă de seamă. Eu n-am obiceiul să vorbesc de două ori. Îl degradăm în faţa regimentului dacă se mai întâmplă, ai înţeles?

— Am înţeles şi vă mulţumesc, tovarăşe căpitan.

Secretarul organizaţiei de bază a ridicat privirea spre mine:

— Pentru ce mulţumeşti? Ţi-ai luat o povară în plus. Eu ştiu? Pe-o parte e bine aşa. Altul în locul dumitale s-ar fi grăbit să scape de un om considerat incomod. Să nu mai stea cu grijă pentru ziua de mâine, să nu-şi asume răspunderea... Îmi plac oamenii care-şi asumă răspunderea, şi totuşi...

L-a întrerupt o bătaie în uşă. Căpitanul Iordache s-a aşezat iarăşi pe scaun, la birou. S-a adresat secretarului organizaţiei de bază:

— Acuma să-l ascultăm pe negustorul care a vrut să cumpere bunăvoinţa sergentului. Intră!

Uşa s-a deschis încet, parcă cu teamă. Un ostaş mic de statură, slăbănog, cu mărul lui Adam proeminent, cu ochii mari, negri, s-a prelins prin deschizătura parcă prea strâmtă. Şi-a smucit boneta de pe cap, lăsând să se vadă părul des şi negru, tuns „perie”, şi a luat o poziţie de drepţi ţeapănă, încordată:

— Tovarăşe căpitan, sunt soldatul Benga din plutonul trei, m-am prezentat la ordinul dumneavoastră.

— Soldat ai spus? l-a întrerupt căpitanul Iordache. Ce fel de

soldat eşti dacă nu-ţi place armata?

— Îmi place, tovarăşe căpitan.

— Dar vrei s-o faci mai uşoară, hai?

Soldatul a înghiţit în sec, cu privirile rătăcind prin colţurile camerei.

— Zi, omule, e adevărat ce i-ai spus sergentului?

— Cam este.

— Este sau nu este? Cum i-ai zis?

— I-am zis aşa: Dom' sergent, cât mă costă să fac armata uşoară?

— Păi cum credeai tu, armata se cumpără, ai? Sergenţii se cumpără, te tocmeşti cu ei? Ce-ai fost înainte de armată?

— Am lucrat în comerţ.

— Unde?

— Pe Lipscani, vindeam pulovere la tonetă, mai un ceas, mai o ocazie...

— Şi credeai că şi-aici merge aşa la tocmeală?

Soldatul tăcea. Căpitanul Andrei l-a întrebat cu blândeţe:

— Ia spune, soldat Benga, pentru ce există armata?

— Aşa, ca să apere... să apere ţara.

— Şi cum crezi tu: ţara se poate apăra mai tare sau mai încet, cum vrea fiecare?

— Nu. O apărăm din răsputeri.

— Vasăzică ştii. Atunci ce voiai să „cumperi" de la sergent, măi, omule? Învoiri în oraş? Scutire de la sectorul de curăţenie? Nu vrei să munceşti?

— Îmi place munca, tovarăşe căpitan. Nu vreau scutire de la muncă. Nici învoire, că n-am pe nimeni aici, în oraş.

— Atunci ce? Să nu faci instrucţie?

— Instrucţia-mi place.

— Nu te-nţeleg. Ce înseamnă pentru tine „armată uşoară"? Hai, vorbeşte, fii sincer, poate te putem ajuta noi. A adăugat cu un zâmbet ironic: Fără să te coste nimic.

Soldatul şi-a plimbat iarăşi privirea neliniştită pe pereţi, ca şi cum s-ar fi aşteptat să vadă scris acolo un răspuns la întrebare.

— Să nu mă pună planton la lemne noaptea, a izbucnit el în sfârşit. Mi-e frică pe întuneric. Eu şi acasă dormeam cu lumină. Stau la bloc, în Berceni, şi-aveam în faţa geamului un bec mare pe stâlp. Când stingeam lumina-n casă, rămânea becul, de

citeai ziarul la el. Aia e. Şi într-o vară m-am dus la mare, făceam poze pe plajă, mai erau şi alţii, cu ursul, cu costumul turcesc, că la mare se câştigă bani, şi m-am gândit de ce n-aş câştiga şi eu. Mi-am cumpărat un aparat şi hai pe plajă, şi ei de colo, după vreo trei zile: „Eşti nou pe-aici, gagiule. Vino cu noi să ne-ajuţi la developat”. M-au închis în laborator şi-au stins lumina. Am spart tot înăuntru, dar nu mi-au dat drumul. Ore întregi am urlat şi-am bătut cu picioarele-n uşă. Abia seara m-au lăsat să plec şi mi-au spus să nu mă mai prindă pe plajă, că acolo-i zona lor.

— Când a fost asta?

— Acu’ doi ani, să moară mama, tovarăşe căpitan, nu vă mint cu nimica.

— Câţi ani ai, băiete? l-a întrebat comandantul batalionului.

— Douăzeci.

— Vezi, aia a fost când aveai optsprezece ani. Trebuia să-ţi treacă pân-acum. Crezi că eşti singurul care face planton noaptea? Păi, dacă s-ar speria toţi, am rămâne cu cazarma nepăzită, sau ce? Nu mai vorbim de o situaţie mai specială. Te trimit în misiune, în cercetare la vreme de noapte şi tu ce faci? Nu te duci?

— Aia e altceva.

— Altceva! Bărbat în toată firea, alţii la vârsta ta au nevastă şi copii, iar tu... Uite ce e, trebuie să-ţi faci singur curaj, să scapi de povestea asta. Noi o să te ajutăm, o să-i spun şi tovarăşului locotenent să aibă grijă, dar trebuie şi tu să dai concursul. Un soldat fricos nu e soldat.

— Am înţeles.

— Şi fiindcă tot eşti aici, ia spune, am auzit că te-ai cam ocupat cu negustoria pe-aici, prin regiment. E-adevărat?

— Permiteţi să raportez, eu nu...

— E adevărat sau nu?

Am văzut iarăşi mărul lui Adam mişcându-se. Soldatul s-a legănat de pe-un picior pe altul, privind spre covor.

— Păi... O ocazie, tovarăşe căpitan, m-a rugat un băiat să-i fac rost de-un ceas, pe urmă n-a mai vrut să-l ia, şi-atunci m-am gândit să-l plasez...

— Ascultă, soldat, aici eşti la regiment, nu pe strada Covaci. Dacă mai încerci să vinzi măcar o cutie de chibrituri, îţi fac

dosar de trimitere în judecată pentru comerţ ilicit.

— Tovarăşe căpitan, să n-am parte de...

— Eu atâta-ţi spun. Aici, în armată, eşti soldat, nu negustor. Gândeşte-te la datoria de soldat, poartă-te demn şi corect.

— Permiteţi să ra...

— L-ai jignit pe sergent, îţi dai seama? Ăla-i om serios, îşi face datoria, şi tu vrei să-i cumperi bunăvoinţa. Eu nu zic că-i corect ce-a făcut, dar nici tu n-ai fost corect.

— Am înţeles.

— Se va vedea pe parcurs ce-ai înţeles. Acuma du-te la subunitate, împacă-te cu sergentul şi nu uita ce ţi-am spus. N-aş vrea să te mai chem o dată pentru cine ştie ce trăsnaie. Lămurit?

— Da. Să trăiţi!

Soldatul a salutat şi a plecat. Căpitanul Iordache s-a întors spre mine, m-a privit o clipă:

— Te rog, ai grijă, găseşte o metodă să-l ajuţi. Cu discuţia asta n-am rezolvat totul... Îţi rămâne partea cea mai grea. Să statorniceşti în pluton un climat normal. Oamenii au să comenteze întâmplarea, fii sigur. Nu-l slăbi din ochi nici pe sergent. Discutaţi cu el la U.T.C., să-şi îndrepte greşeala şi să tragă învăţăminte. Şi află că la cea mai mică abatere îl schimb, chiar de-ar fi el cel mai bun gradat din armata română. Dacă nu ştie să se poarte cu oamenii nu e bun.

— Până acum nu s-a mai...

— Iar cu soldatul Benga, vezi ce faci. Auzi, frică de întuneric! Ia-l cu binişorul, antrenează-l treptat, trimite-l în recunoaştere pe timp de noapte, mai întâi cu altul, pe urmă, singur. Trebuie să-l scăpăm de meteahna asta, pricepi?

— O să fac tot ce...

— Cât despre negustoria lui, nici nu vreau să mai aud. Ai grijă când îi vin rudele, să nu-i plaseze ceva marfă. Sunt oameni care cred că totul se cumpără şi se vinde pe lumea asta. Aici e vorba şi de educaţie. Acţionaţi şi asupra conştiinţelor, dragi tovarăşi, că surprizele... uite. Ajungem pe urmă să facem poliţie, în loc să ne vedem de-ale noastre.

— Am înţeles. Permiteţi să mă retrag.

— Bine, du-te. Vezi că sunt destule treburi de făcut. Ai grijă de oameni. Nu numai de sergent şi de Benga ăsta. În general,

de toţi. Să le ştii punctele slabe, metehnele; aţa se rupe totdeauna unde-i mai subţire. Asta-i tot.

Am plecat abătut. Compania era adunată pe platou, cu arme şi măşti. M-am prezentat la locotenentul-major Cristea:

— Vă raportez că am fost la batalion.

— Ştiu. Între timp am cercetat şi eu situaţia. Plantonul a exagerat când a raportat incidentul; am descoperit că avea o poliţă de plătit lui Tomoroga. Ăsta-i un semnal de alarmă pentru noi: relaţiile interumane. Poate sergentul e cam dur uneori. De văzut.

— Am înţeles.

— Păcat că înţelegem unele lucruri după ce faptul s-a consumat. Nu-i un reproş, Traiane, ci o simplă reflecţie. Răspundem de aceşti oameni, de tot ce se petrece cu ei.

— Dar şi Benga ăsta, prea de tot.

— Alt capitol: cunoaşterea oamenilor. Uneori nu-i destul să le ştii biografia. Mai sunt şi lucruri care nu ies aşa de uşor la iveală.

— Am învăţat multe astăzi, i-am spus.

— Mai vorbim pe drum. Du-te şi echipează-te. Plecăm la poligon, a intervenit o schimbare în program. Tema prevăzută pentru mâine o executăm azi.

— Şi mâine?

— Instrucţie de noapte. Facem un marş până la trecătoare...

Soldaţii mergeau în tăcere, împovăraţi de raniţe şi de arme. Cunoşteam senzaţia aceasta de la marşurile din timpul şcolii, o resimţeam aproape fizic, umerii traşi înapoi de curelele ce scârţâiau uşor; centura apăsându-mi şoldurile; după primul kilometru, muşchii se încălzeau, mişcările se succedau automat, se stabilea un fel de echilibru al efortului, graţie căruia parcurgeam distanţe greu accesibile unui om obişnuit.

— Cum te simţi, tovarăşe locotenent?

Am tresărit din gânduri. Maiorul Păduraru venise alături de mine, abia îi zăream în întuneric silueta mai degrabă scundă, mersul uşor legănat, de infanterist deprins cu marşurile lungi.

— Am făcut în şcoală destule drumuri. Mă tem doar că mi-am pierdut antrenamentul.

— O să ţi-l recapeţi, n-avea teamă. Cred că nu efortul fizic ţi

se pare obstacolul cel mai important.

Era o invitaţie la destăinuiri. Simţeam, într-adevăr, nevoia să comunic cuiva frământările mele.

— Tovarăşe maior, aş fi vrut din tot sufletul să meargă totul strună, să n-am dificultăţi, să previn orice incident. Dar uneori lucrurile iau o întorsătură neaşteptată...

— Nu te speria, se-ntâmplă, mai ales la-nceput. Nu poţi să ştii totul dinainte, iar ca să prevezi, trebuie să ai experienţă, sa te mai fi lovit de un caz asemănător. Am discutat şi cu tovarăşul comandant întâmplarea din plutonul dumitale, e o învăţătură pentru noi toţi. Să fim mai atenţi cu oamenii, să le pătrundem gândurile, preocupările. Dacă eşti apropiat de cineva, mai uşor afli ce-l frământă. Despre soldatul Benga nu ştiam mai nimic. Nu vorbesc de datele personale, ci de lucruri mai profunde, trăsături de caracter, părerea despre lume. Asta nu poţi s-o afli decât dintr-un contact nemijlocit, dintr-o discuţie, dintr-un gest al lui. Ar trebui să desluşim semnificaţii într-o atitudine, într-o frază spusă.

— Îmi fac şi eu reproşuri că n-am fost destul de atent la asemenea nuanţe. L-am auzit o dată pe Benga rugând pe cineva să-l înlocuiască în postul de planton, dar n-am dat importanţă.

— O să te deprinzi cu timpul. Lucrăm cu oamenii şi trebuie să ne apropiem de ei, iată învăţătura principală pe care aş vrea s-o tragi din întâmplarea asta. În rest, e mai uşor: avem regulamente, plan de pregătire, program precis, ştim ce avem de făcut în orice clipă a zilei. Dar trebuie să mai ştim ceva, dincolo de toate acestea: să cunoaştem omul şi să-l înţelegem. O să mai vorbim despre asta; e un subiect care nu se epuizează niciodată!

S-a depărtat uşurel de mine, lăsându-mă să întorc iarăşi pe toate feţele întâmplarea aceea care nu-şi găsea locul în riguroasa ordine ostăşească.

7.

Serile împreună cu Tia trecuseră într-un fel de goană îndârjită. O atmosferă de încrâncenare ascunsă învăluia întâlnirile noastre; abia acum, judecând lucid, îmi dădeam seama cât de puţină bucurie exista în universul ei interior; abia când scotea sticla la iveală faţa i se mai lumina puţin; în rest – totul îi părea negru, buzele ei frumoase, bine conturate, se subţiau, se arcuiau în jos a dispreţ când vorbea despre munca ei de la şcoală, făcea portrete sarcastice colegelor ei sau îşi exprima neîncrederea în elevi. Nega totul; când încercam s-o contrazic venea cu argumente, cita fapte, reproducea mici scene din cancelarie sau din clasă, şi-mi dădeam seama că reţine numai părţile neplăcute, că are ochi mai ales pentru defectele oamenilor şi caută până şi-n împrejurările mărunte de fiecare zi un combustibil care să-i alimenteze nemulţumirea. Am fost un naiv, îmi spuneam, cum poţi spera să îndrepţi un om cu asemenea structură, să-i influenţezi concepţiile? Ea însăşi spusese, într-o clipă de lucidă considerare a perspectivei: „Viaţa noastră ar deveni un iad”, dumnezeule, trebuia să deschid mai bine ochii!

O comparam cu Mirela – ce diferenţă! Purtarea copilăroasă a uneia faţă de maturitatea amară a celeilalte; aici joacă, dincolo drama unei vieţi; cel puţin pe Mirela o cunoşteam de-atâta timp, nu era capabilă de surprize, singura surpriză fiind acel strigăt de mirare şi opoziţie: „Ce să caut eu acolo?” Să înţeleg de aici că în principiu Mirela nu se împotrivea căsătoriei cu mine, ci vieţii care-o aştepta în „orăşelul abia trecut pe hartă”? Deci dacă aş încerca să plec din Ulmeni... Am părăsit repede această ipoteză, fiindcă îmi era proaspătă în minte povestea lui Dumitriu, omul care-şi abandonase, de fapt, profesia, ca să-şi salveze căsnicia şi le pierduse astfel pe amândouă. Dar cum mi-ar sta mie, abia venit, să-mi fac gânduri de plecare? Mă ataşasem de plutonul meu, de colegi, plutonierul-major Cioată, primul om din regiment cu care dădusem ochii, se nimerise să fie tocmai plutonierul companiei noastre. Îmi plăcea limbajul lui pitoresc – Cristea îl ameninţa, mai în glumă mai în serios, că o să-l pună să restudieze anumite paragrafe din regulament în legătură cu asta – şi simţeam că mă simpatizează, ajutându-mă

cu discreţie când era vorba de treburi gospodăreşti, de procurat ţinte de exerciţiu şi hărţi, de verificat măştile ostaşilor din pluton sau alte lucruri pe care le mai uiţi, le mai laşi. Aşadar, ce motive aş fi putut invoca, dacă într-o bună zi m-aş fi prezentat la comandant cu un raport de mutare? Ai dat de greu, m-ar fi mustrat, sau m-ar fi privit cu un uşor dispreţ, uite unul care fuge fără să fi aflat măcar despre ce e vorba, fără să fi petrecut o iarnă aici, fără să fi luat parte la o aplicaţie...

Nu, excludeam de fiecare dată ideea plecării din raţionamentele mele. Ar mai fi o speranţă, mă gândeam apoi, s-o înduplec pe Mirela, s-o aduc într-o scurtă vizită aici, să vadă oraşul cu ochii ei; poate i-ar plăcea, poate ar îndrăgi atmosfera lui patriarhală, casele frumoase şi solide, Cetatea şi pe prietenii mei. Îmi stăruia în minte o frază din povestea lui Dumitriu: soţia lui nici măcar nu călcase prin garnizoană. Era ca şi cum cineva declară că nu-i place un poet, fără să fi citit măcar un vers din opera lui! Vino aici, să vezi despre ce e vorba, înainte de a spune nu! o rugam în gând. Trebuia să fiu mai stăruitor, mai explicit; m-am speriat de prima ei reacţie, asta-i slăbiciune curată, ceri o fată în căsătorie şi la primul ei moft te dai bătut; erai dator să argumentezi, să-ţi aperi ideea...

Aşa s-a născut o lungă epistolă, prin care-i descriam oraşul, pacea înaltă a împrejurimilor, aspectul sobru şi temeinic al caselor, liniştea care te-mbia la studiu şi la cugetare. Îi vorbeam despre profesorul care-şi încrucişa spadele argumentelor cu istoricii cei mari; despre colegii mei simpatici şi serioşi, despre meşterul care devenise inginer şi despre cetate.

Cetatea – marele meu argument. M-am dus, cu Butnaru, într-o după-amiază, s-o văd mai de aproape. Ne-am învârtit în jurul ei, apoi am coborât pe valea râului, în spate, acolo, unde zidul de incintă se prăbuşise. Turnurile înalte şi drepte păreau că-ţi atârnă ameninţător deasupra capului; zidul, cât mai era întreg, avea un aer neprietenos şi inaccesibil; ferestruicile destinate apărătorilor nu lăsau să se vadă nimic din interiorul curţii. Am urcat din nou, pe poteca abruptă, năpădită de buruieni, iar când am ridicat privirea, deasupra turnului cel mare stăruia un nor alb, rotund şi pufos, aşa cum este înfăţişat în vechile gravuri fumul bombardelor; o clipă m-am transplantat într-un

ev străin, mi-am închipuit că asaltez cetatea, în fruntea unei oşti nevăzute.

— Eşti copil, a râs Butnaru.

— Dă-mi voie să fiu copil, i-am spus gâfâind din pricina urcuşului; o cetate ca asta îţi dă dreptul să visezi!

În curtea năpădită de bălării, zidurile păreau mai înalte, îţi dădeau o senzaţie de nelinişte; în prima clipă am dorit, instinctiv, să ies pe poarta largă, în strada altui secol. Butnaru mai fusese pe aici, era mai nepăsător şi mai cu picioarele pe pământ; l-am surprins pândindu-mă, studiindu-mi reacţiile. Am făcut un gest larg cu braţele, voiam să exprim uimire, entuziasm; nu găseam cuvintele. S-a bucurat, ca şi cum cetatea i-ar fi aparţinut; după ce m-a lăsat să admir zidurile şi balcoanele largi, pe care se înşirau cămăruţele cu uşi de stejar şi ferestre cât palma, m-a tras spre uşa bisericuţei din mijloc.

— Surpriza cea mare, a anticipat el privindu-mă peste umăr.

Din iarba înaltă, dintre florile fără nume crescute în pământul gras şi mereu umed, se înălţa o piatră albă, roasă de vreme; m-am repezit spre ea, am dat tufele acelea deoparte cu amândouă mâinile, ca un înotător care despică harnic valul; piatra alb-gălbuie îmi venea până la piept; purta în jartea de sus o rozetă, ce înconjura un trandafir dăltuit grosolan; dedesubt se înşirau litere după litere, după obiceiul altor vremi, fără pauze între cuvinte. M-am aplecat, căutând unghiul cel mai potrivit ca să disting inscripţia, sau cât se putea vedea din ea, cu literele chinuite, complicate, care încercau să adapteze scrierea chirilică la limba română. Am citit cu glas tare, mai bine zis am silabisit:

— „Mitru... Logofăt... răposat vă leatu...” Mai departe nu se mai înţelege. În orice caz, e vorba de secolul şaptesprezece...

— Aşa e, s-a bucurat Butnaru, ai trecut examenul, aici e mormântul unui fost oştean al lui Mihai Viteazul, devenit mai apoi comandantul cetăţii. A murit la o vârstă înaintată, aşa se presupune.

Am mai rămas câteva clipe în faţa inscripţiei, trudindu-mă să descopăr pe cont propriu ceea ce se ştia deja, până când Butnaru m-a bătut pe umăr:

— Nu te mai chinui, amicul nostru de la Casa armatei a fotografiat-o din diverse unghiuri, folosind filtre speciale care-

au pus inscripţia în evidenţă. Dacă vrei ceva inedit, nu aici, în calea tuturor, trebuie să cauţi!

M-am uitat cu speranţă la el, aşteptând o precizare care nu mai venea. I-am arătat cu un gest larg chiliile de la etajul de sus:

— Poate acolo...

— Aş! Sunt goale, numai pereţii. Ce-a fost înăuntru s-a tot luat, nu uita că pe-aici au fost războaie şi incendii şi molime. Singurul loc pe care nu l-am cercetat...

Vorbind, s-a depărtat de mine câţiva paşi, a dat ocol bisericuţei şi s-a apropiat de piciorul turnului pătrat dinspre nord. Îl urmam pas cu pas, absorbind prin toţi porii această explorare ce mi se oferea ca de la sine. La baza turnului, zidul se lăţea deodată în interior închipuind acoperişul unui beci oblic, sprijinit pe turn; acolo se aflau două trape uriaşe de stejar, ferecate cu bare grosolane de fier forjat, închipuind frunze de viţă şi vrejuri în spirală. Un lacăt uriaş, pe măsura porţilor, era trecut prin belciugele groase cât degetul, abia atinse de rugină.

— O lucrare de artă şi, totodată, o încuietoare sigură. Se spune că n-a fost deschisă de zeci de ani; de aici se coboară într-o galerie secretă, care o ia spre râu, dar are ieşirea astupată. Vreo inundaţie, vreun cutremur, nu se ştie.

— Şi n-au încercat s-o...?

— Ba da. Au mers până unde s-a putut merge. Nimic important înăuntru; un simplu tunel de salvare pentru cazuri de asediu îndelungat.

— Şi turnurile?

— Au scările prăbuşite, n-a stat nimeni să le reconstruiască. Am intrat în cel pătrat, ai senzaţia că te afli într-o fântână. Lipsesc etajele intermediare, care erau din lemn şi corespundeau cu ferestruicile. O ruină.

— O ruină măreaţă, am completat. Te face să visezi. Aveau dreptate poeţii romantici, asemenea vestigii te inspiră...

Mă simţeam stânjenit de propriul meu entuziasm, dar Butnaru era încântat, mă condusese aici cu mândria cuiva care-şi etalează o colecţie adunată cu migală. Am plecat de-acolo croind planuri optimiste pentru explorările din primăvară.

— Trebuie luată serios şi metodic, a spus el în chip de

concluzie. Începând chiar de sub zidul prăbuşit. Cetatea dacilor nu poate fi departe...

La sfârşitul lui noiembrie, aşa cum îi făgăduisem Mirelei în scrisoarea cea lungă, m-am prezentat la comandant şi am cerut permisiunea să plec la Bucureşti.

— E ceva deosebit?

— Vreau să-mi aduc nişte lucruri de acasă, de la părinţi. Lipsesc numai sâmbătă după-amiază şi duminică.

— Foarte bine, fă-ţi formele şi la ora douăsprezece, te prezinţi să-ţi iei ordinul de serviciu. Dacă-ţi mai aduci lucruri, e semn bun. Semn de statornicie.

— Vă raportez că m-am acomodat destul de bine cu viaţa regimentului.

— Lasă că ştiu. Ai impresia că, dacă nu stau toată ziua să te dădăcesc, nu sunt la curent cu ce se-ntâmplă? Mi-a plăcut cum ţi-ai instruit plutonul pentru trageri. Totuşi, nu neglija instrucţia tactică.

— Desigur, am şi început să...

— Şi ai grijă de disciplină. La plutonul tău se vorbeşte cam mult. Aici e armată, nu punem la vot programul. Nu uita nici povestea cu sergentul...

— Dar nu s-a mai...

— Ai tendinţa să faci concesii. În meseria noastră, a proteja omul înseamnă a-l instrui bine, ca să ştie să lupte. Iar asta nu se poate fără muncă. Dacă-l scuteşti de efort, dacă-l cocoloşeşti, nu-i faci un serviciu.

— Am înţeles.

— Timpul e scurt, trebuie folosit la maximum. Ia-ţi măsuri pentru instruirea în complex.

— La şcoală am...

— Dacă doi lucrează şi ceilalţi se uită, n-ai timp să-i înveţi pe toţi. Pune-i să facă lucruri diferite, împarte-i pe ateliere, bazează-te mai mult pe gradaţi. Instrucţia intensivă înseamnă în primul rând exerciţiu. O să mai vorbim despre asta, când va fi cazul. Deocamdată, cam acestea sunt retuşurile pe care ţi le propun.

— Le consider un ordin.

— Ai învăţat la şcoală ce trebuie să faci, dar realitatea e mai

bogată, ţi-am spus de când ai venit. Vreau să ai mai multă iniţiativă, eşti băiat tânăr, caută, încearcă diferite metode. Oamenii care lucrează după şablon se poticnesc în faţa situaţiilor mai deosebite... Ei, ai venit după o învoire şi te-ai ales cu o lecţie.

— Îmi prinde foarte bine, tovarăşe comandant. Uneori îmi pun şi eu întrebări, dacă sunt pe calea cea bună...

— Eşti. Altfel interveneam, fii sigur. Hai, du-te şi fă-ţi documentele. Ai grijă să fii din timp la gară. Îţi ajung numai aceste două zile?

— Da. Luni avem o lecţie demonstrativă, pe batalion. N-aş vrea să lipsesc.

— Bine. Îţi doresc drum bun.

Sâmbătă, la sfârşitul programului, după ce l-am dădăcit bine pe sergentul Tomoroga şi pe ceilalţi gradaţi – era prima oară când mă despărţeam de pluton, şi cele două zile mi se păreau o perioadă lungă, în care s-ar fi putut întâmpla tot felul de lucruri – am pornit direct spre gară, fredonând mental un marş stenic, potrivit cu starea mea de spirit. Fiindcă nu aveam bagaj, mi-am calculat drumul ca să evit vreo surpriză din partea „cursei”; am luat-o deci pe jos şi am izbutit să ajung la gară o dată cu acceleratul. Am cerut la casă un bilet „a-ntâia, Bucureşti” cu o grabă pe deplin justificată şi am luat startul spre peron. M-am urcat în clipa când trenul se punea în mişcare. Am găsit un compartiment aproape gol: erau acolo un bărbat vârstnic, în uniformă de pădurar, care se urcase în vagon înaintea mea, şi altul, cu o figură distinsă, care citea foarte absorbit un roman cu coperţi viu colorate. M-am aşezat la fereastră, vizavi de pădurar. Trenul luase deja viteză, depăşise periferia oraşului şi trecea prin pădurea frumoasă care se întindea sus, pe munte.

— Codrul frate cu românul, cum spune cântecul, a deschis vorba omul în uniformă de pădurar. Am bătut locurile astea o viaţă-ntreagă şi tot nu mă satur de ele. De fiecare dată îmi dezvăluie ceva nou, deşi ştiu toate râpele, izvoarele, ascunzătorile fiarelor. Odată am descoperit o peşteră unde se refugiau oamenii de frica tătarilor; erau acolo urme de foc, o vatră, nişte oale sparte şi unelte mâncate de rugină. Le-am

adus la muzeu. Specialiştii au spus că-s din secolul paisprezece. Au scris şi în ziar despre mine.

— Foarte interesant, am spus. Şi eu sunt pasionat de istorie, tocmai mă gândeam câte evenimente se vor fi petrecut prin aceste locuri...

— Da, deşi e greu să mai deosebeşti adevărul de legendă. Un prieten de-al meu, care adună poveşti despre numele locurilor, a descoperit o istorie care seamănă foarte bine cu un serial de la televizor. Sigur, amănuntele erau altele, dar miezul poveştii era acelaşi. De mirare cum a ajuns până aici.

— Există o explicaţie, a intervenit celălalt călător punând romanul deoparte. Eu mi-s bănăţean, şi străbunicul meu a luptat în Italia împotriva lui Napoleon. Împăraţii aveau obiceiul ăsta, să ducă ostaşii cât mai departe de vetrele lor.

— Aşa erau vremurile, a oftat pădurarul. Dacă stai să te gândeşti, cel mai aprig se luptă omul acasă la el, pentru vatra lui. A fost la noi un colonel de la judeţ, ne-a vorbit despre apărarea ţării. Şi ne spunea ce ştim şi noi din moşi strămoşi, dar azi se află scris în lege: tot poporul trebuie să-şi apere pământul. Eu unul pot spune fără laudă, aşa de bine cunosc munţii ăştia, că aş fi o călăuză foarte bună. Ştiu toate văgăunile şi pot alege fără greş un loc potrivit unde să ascunzi o trupă în aşteptarea duşmanului, sau să strecori un detaşament în spatele lui, să-l iei prin învăluire. Mă şi gândesc aşa, câteodată, că la nevoie, dac-o fi cazul – mai bine să nu fie – dar dac-o fi, mă duc voluntar, cu toată vârsta mea, să fac pe călăuza...

Trenul a intrat într-un tunel; trecerea prin tunel are o anume solemnitate, ca o coborâre spre adâncul pământului; ascultam cu toţii în tăcere tacatac-ul roţilor, reverberat de pereţii negri, abia ghiciţi în întunericul dens; curând o geană de lumină s-a zărit, a crescut, apoi locomotiva a scos un chiot triumfător.

— La linia asta am lucrat şi eu, a reluat cu mândrie pădurarul. Era imediat după război, ţara se refăcea, vedeam trenuri întregi cu tineri trecând spre munţi, încolo; era vremea marilor şantiere... M-am dus la primărie, comitetul provizoriu, cum era atunci, am cerut să mă fac brigadier. „Eşti prea mic, puştiule, ce poţi tu să faci acolo?” „Păi, îs neam de pădurari, linia trece tot prin pădure, trebuie doborâţi copacii, asta cere un anume meşteşug...” „O fi având şi el dreptate, a spus un

oarecine. Scrie-l, tovarăşule, că avem nevoie de braţe multe...” Aşa am ajuns la construcţie. Veneam pe-acasă numai sâmbăta, taică-meu se făcea cu mine, mă lua la cooperativă să bem tescovină şi mă punea să spun oamenilor ce facem noi acolo, cum merge lucrarea, şi cât mai e pân-om avea şi noi linie de tren... Acuma ni se pare firesc, trece trenul prin tunel şi mulţi dintre călători abia ridică ochii de pe ziar. De-ar şti ei câtă sudoare a curs ca să facem, cu răbdare şi drag, câte-un pas înainte...

— Tânăra generaţie e mai nepăsătoare, a intervenit celălalt pasager aplecându-se spre mine. Dumneata, tovarăşe locotenent, nu trebuie să te simţi jignit. Vreau să-ţi povestesc ceva. Eu sunt inginer pe şantier şi am lucrat cu soldaţi. Aveau cu ei un locotenent care una-două îi dădea cu burta de pământ. Într-o zi i-am spus să-i lase-n pace. „Trebuie să ştie de frică, mi-a răspuns. Soldatul trebuie strunit, altfel nu faci treabă cu el.” Şi mă gândeam atunci, uite, am şi eu un băiat, la anul termină liceul, şi-o să dea examen la facultate, cum i-o fi norocul, intră sau nu intră, dar armată tot trebuie să facă. Şi dacă nimereşte pe mâna unui om ca ăsta... Dumneata ce părere ai?

M-am gândit puţin, am văzut în minte poligonul întins, câmpia încă verde, şi băieţii din pluton cu ochii la mine, pe când le demonstram influenţa soarelui asupra liniei de ochire.

— Depinde de ce înţelegem prin a-i struni, am spus. Am şi eu în primire ostaşi. Sunt vreo douăzeci de inşi, dar unul nu seamănă cu altul. Dacă ştii să-l iei pe fiecare, nu-i nevoie să-i dai cu burta de pământ, cum făcea acel locotenent. E drept, unii sunt mai încăpăţânaţi, sau răsfăţaţi, ştiu eu? Li se pare ciudat să vină caporalul, de-o seamă cu ei, sau cu câteva luni mai mare, oricum, cu un ciclu înaintea lor, şi să le dea ordine. Am şi eu în subunitate un băiat din ăştia, un tip subţire şi delicat, muzician, a încercat să intre la Conservator, nu oricine se încumetă la asta. Se cam ciorovăia cu caporalul, îl trata cam de sus, şi într-o zi l-am luat deoparte şi l-am lămurit cam aşa: „Caporalul Păun nu e individul Păun, adus aici şi pus să-ţi facă ţie mizerie. E comandantul tău, trebuie să asculţi de el, chiar dacă are numai profesionala. Armata nu poate exista fără comandanţi. Trebuie unul să spună „înainte!” şi ceilalţi să-l urmeze toţi odată, atunci când spune el, nu când găsesc ei de

cuviinţă. Iar comandantul trebuie să ştie când să spună „înainte”, asta-i menirea lui! Mi-am dat seama că a-nţeles, fiindcă din ziua aceea n-a mai avut discuţii cu caporalul. Era mai simplu să-i trag un perdaf, sau să-l trimit la arest, dar nu rezolvam nimic cu astă. O să credeţi că mă laud, dar oamenii mei mă ascultă şi nu-mi dau bătaie de cap. Aşa că de ce m-aş apuca să le fac zile grele?

— Frumos, domnule, a spus călătorul cărunt. Dacă astăzi, în armată, oamenii gândesc ca dumneata, e-n regulă. Probabil că tânăra generaţie...

— Nu-i vorba de generaţie aici. Locotenentul de care vorbiţi o fi o excepţie; un om rău din fire, probabil. Armata nu încurajează oameni de soiul ăsta. Soldatul trebuie să asculte din convingere, nu de frică. Pentru asta îi facem educaţia, căutăm să pătrundem în conştiinţa lui.

Omul s-a crispat un pic, mi-am dat seama că devenisem emfatic.

— E frumos ce spui dumneata, dar nu se potriveşte cu ce-am văzut eu. Ce face armata când dă peste un locotenent ca acela?

— De la caz la caz, ştiu eu? Încearcă mai întâi să-l educe, la noi se spune adesea: să educăm educatorii. Dacă nu reuşeşte, atunci se lipseşte de el. Omul acela poate fi un bun specialist, un meseriaş iscusit, dar dacă n-are calităţi de comandant, ce să faci cu el?

— Eu cred că puţină asprime nu strică, a intervenit pădurarul.

— Când n-ai încotro, recurgi şi la metode mai aspre, am încuviinţat. Dar asta n-o faci aşa, în bloc. Dacă unul mişcă în front, nu te apuci să alergi tot plutonul până-i iese sufletul.

— Noi cam aşa păţeam, a râs pădurarul. Am făcut armata la pontonieri, şi-aveam un căpitan care scotea untul din noi. E drept că şi compania mergea ca la carte. De-aia zic că puţină asprime...

— Azi sunt alte principii, a spus împăciuitor omul cu părul cărunt şi şi-a rezemat capul de căptuşeala lucioasă a pardesiului atârnat lângă geam.

— Urmează Bucureştiul...

Am tresărit. Adormisem după ce trenul trecuse de Ploieşti, ceilalţi călători păreau la fel de buimaci şi ei, după somnul acela scurt şi chinuit, de la capătul călătoriei, când zgomotul trenului a încetat să mai şocheze nervii; pădurarul s-a întins şi a căscat, trosnindu-şi încheieturile; călătorul cărunt a zâmbit:

— Păcat că nu merge mai departe, era aşa de bine...

M-am uitat pe fereastră; deocamdată oraşul se anunţa modest – căsuţe anonime cu scheletele de fier-beton ale solariilor; o maşină veche pe butuci; o stradă nepavată; copii jucând mingea pe o mică pajişte. Apoi peisajul s-a schimbat brusc, au apărut în zare blocurile; roţile ţăcăneau tot mai des, la macaze, sporind senzaţia de viteză, de parcă trenul însuşi, presimţind apropierea de liman, îşi încorda, ca un cal bine strunit, puterile...

— Vă salut, a spus călătorul cărunt, brusc înstrăinat, deschizând uşa larg. Mi-a făcut plăcere...

— Să trăiţi, sănătate, a spus pădurarul.

Şi-a coborât tolba vânătorească, din piele groasă, şi mi-a explicat:

— Poate prind legătura de Piatra... Să trăiţi, sănătate.

— Să trăiţi, i-am răspuns şi ne-am strâns mâinile.

M-am ridicat fără grabă, compartimentul părea mai larg acum, mi-am luat servieta din plasa de bagaje, mi-am pus mantaua de ploaie. Auzeam, pe culoar, banalităţile pe care călătorii şi le spun de obicei ca să-şi ascundă nerăbdarea:

— ...Pe partea asta e peronul...

— ...Suntem cam la urmă, avem de mers...

— ...O surpriză, n-am vrut să telefonez că vin...

Gara m-a surprins cu haosul ei – duduitul greu de suportat al locomotivei electrice; exclamaţiile de bucurie ale unei femei care îmbrăţişa de zor o domnişoară elegantă, cu pălărie *retro* şi pelerină cadrilată; clopotul nervos al unui electrocar şi strigătele conductorului care încerca să facă loc, prin îmbulzeală, micului vehicul; pe peronul alăturat, în aşteptarea altui tren, un grup de excursionişti scandând „Hai Metalul” şi agitând steaguri – iar peste toată această avalanşă de sunete, o voce clară, puţin afectată, ruga pe tovarăşii călători să păstreze curăţenia peroanelor. Grăbit cum eram, aproape că nu aveam timp să gust noţiunea de „acasă”, prima oară când

veneam acasă nu ca elev în vacanţă, nici ca proaspăt absolvent al şcolii militare; un plutonier a trecut pe lângă mine, m-a salutat şi mi-a făcut loc; m-am simţit deodată important; am grăbit pasul spre troleibuz. Aveam încă în portofel tichete rămase din timpul vacanţei; încercam să mă port cu nonşalanţa unui bucureştean care se duce pur şi simplu acasă, venind de la serviciu, chiar dacă străbătusem trei sute de kilometri pentru asta. Evitam să arunc priviri curioase pe geam, să mă aplec ca să recunosc locurile; voiam să arăt oamenilor din troleibuz, mie însumi, că-mi sunt familiare străzile, staţiile; încercam totuşi un vag sentiment de umilinţă, la gândul că nu mai aparţineam, organic, oraşului, că degeaba prind din mersul maşinii, pe bulevard, titlul filmului anunţat „în programul viitor”. Luni, când bucureştenii vor face coadă la bilete, eu voi fi din nou în poligonul de la poalele munţilor...

Coborând la Calea Moşilor, mi-a mai venit inima la loc. Magazinul din colţ – stofe de diverse culori într-un aranjament savant – nu-şi împrospătase vitrina, e drept, doar nu plecasem de-un secol; uite şi *Renault*-ul albastru pe care-l admirasem data trecută, e tot acolo, poate că nici n-a fost mişcat din loc, poate că proprietarul lui este tot un „provincial”, un om care lucrează la Buziaş sau la Medgidia, şi vine o dată pe lună în Bucureşti când îşi lustruieşte maşina pentru o mică excursie...

Taci că au reparat uşa, mi-am spus urcând treptele de la intrarea în bloc. Nu am mai aşteptat liftul; am urcat scările (două etaje pentru un om care merge zilnic atâţia kilometri şi mai face şi exerciţii: „din dreapta, aviaţie la joasă înălţime”, erau un fleac scormonind în buzunar după cheie; dacă nu-i nimeni acasă?

Prin uşa apartamentului, am auzit urletul aspiratorului de praf. Am descuiat. Mama a rămas o clipă încremenită când m-a văzut, apoi a oprit aspiratorul, a trântit jos ustensila lungă, ce prelungea furtunul încolăcit pe covor şi s-a repezit spre mine:

— Puiul mamei!

Am închis uşa urgent, de teamă să n-audă vecinii apelativul atât de nepotrivit pentru un comandant de pluton. Am îmbrăţişat-o pe mama, basmaua îi alunecase pe spate lăsându-i liber părul, i-au apărut fire albe, m-am mirat pe când păşeam peste furtunul aspiratorului rămas de-a curmezişul.

— Strâng imediat, nu mă aşteptam să te văd în seara asta!

— Şi tata?

— Ceva cu comitetul de bloc. Vine repede, a plecat de vreo oră. Ştii ce? Du-te şi spală-te, schimbă-te, între timp eu strâng pe-aici şi pregătesc masa.

— Vreau să-ţi ajut, am protestat eroic scoţându-mi vestonul. Termin eu de aspirat covorul, dumneata vezi pe la bucătărie.

— Ţi-e foame?

— De lup. Glumesc, am mâncat ceva în tren, m-am corectat văzând mâna ei alarmată. Dar ştii, mi-e dor de mâncarea de acasă.

— Mă duc imediat să-ţi pregătesc ceva. Dezbracă-te, spală-te, şi odihneşte-te un sfert de oră, doar vii de la drum.

— Mă inviţi ca pe-un musafir.

— Mai rămâne să-ţi spun „simte-te ca acasă”, a zâmbit mama. Hai, mă duc să pregătesc o omletă, că până diseară mai este.

Mi-am scos vestonul, l-am pus pe spătarul unui scaun şi, după o scurtă pauză de încurajare, am înaintat bărbăteşte spre telefon. Mi-am dres glasul şi am format numărul Mirelei. A răspuns cunoscuta voce care graseia:

— Rheghret nespus de mult, dar Mihrela nu-i acasă, a plecat cu colegii în excuhrsie la munte.

— Bine, dar am anunţat-o că vin. N-a primit scrisoarea mea?

— Ba da, dar era un arhanjament mai vechi, n-a putut să contramandeze. Ştii cum e când te rupi de colectiv...

— Înţeleg, am spus pe un ton cât mai natural. O să mai sun. Bună seara.

Am închis telefonul, abţinându-mă să nu-l trântesc. În fond, bietul aparat n-avea nicio vină. Aşadar, Mirela „mi-a făcut figura”, cum aş fi spus în limbajul pestriţ al liceenilor. Ca să-mi reprim orice sentimente, m-am năpustit asupra aspiratorului, stârnind protestele zadarnice ale mamei, apărută, din bucătărie.

— Îmi face plăcere, am strigat fără să opresc asurzitorul utilaj.

Am muştruluit energic covorul, mai mult decât s-ar fi cuvenit în împrejurări normale; tocmai când aerul evacuat din grătarul alb de plastic începuse să miroasă a cauciuc ars, am simţit uşa

deschizându-se.

— Măi, ce gospodar! a râs tata din prag. Bine-ai venit, fiule!

Am oprit aparatul, am trântit tubul lung de aluminiu, mi-am rotit privirea peste covorul ca scos din fabrică.

— Văd că ai învăţat ceva de când ai început să trăieşti pe picioarele tale.

— De-ar fi numai asta, m-am lăudat cu bărbia-n piept.

După masă, pe când mama spăla vasele, am rămas cu el în sufragerie, la un pahar de vin.

— Şi cum e? m-a întrebat a suta oară.

— Destui de bine. Mă aşteptam să fie mai greu. Soldaţii mă ascultă, fac tot ce le spun, comandanţii sunt mulţumiţi... La urma urmei, e cam devreme să dau verdicte. Două luni înseamnă mai mult o perioadă de acomodare.

— Toate drumurile încep cu un pas, a spus tata. Şi atmosfera, oraşul, cum ţi se par?

— La prima vedere, crezi că eşti într-o staţiune. Peste tot flori, curăţenie, case frumoase. Oamenii din partea locului sunt grădinari, au solarii prin curţi, am auzit că trimit trufandale tocmai prin Scandinavia. Gazda e o femeie cumsecade, dacă trecem peste chirie. Comandantul m-a prevenit, de la-nceput, vezi să nu te jupoaie, exact asta s-a întâmplat. În schimb, mă invită la televizor, îmi face un ceai dimineaţa...

— Şi soţul ei?

— Un tip retras şi foarte ocupat, munceşte din zori şi până-n noapte, lucrează la cazanul de ţuică şi acuma e aglomeraţie. Nici duminica nu stă acasă. Abia l-am văzut de câteva ori. Am schimbat o vorbă-două.

— Păcat. Preferam să fie un om prietenos...

— E coana Lucica şi pentru el. Au un băiat inginer prin nordul Moldovei, şi când mă răsfaţă spune că se gândeşte la el.

— Tot e ceva, a zâmbit tata. Îmi dau seama că-ţi vine greu singur. Acuma, dacă ai terminat cu şcoala, ai o situaţie clară, vine timpul să te gândeşti la...

A făcut o pauză de efect. Am simţit cum mi se strânge, întrucâtva, inima. Un subiect delicat, când tatăl îşi îndeamnă fiul să se gândească la căsătorie. Trebuia să dau un răspuns oarecare.

— Nicio grabă, tată. Întâi să deschid bine ochii acolo, să văd

despre ce e vorba. Circulă destule poveşti despre căsătorii făcute în pripă, cu fete cunoscute de două-trei săptămâni.

— Pe Mirela n-o cunoşti de două-trei săptămâni.

Inima mi s-a strâns de-a binelea. Era şi cazul. Am înghiţit în sec şi am căutat să vorbesc pe un ton nepăsător:

— Ei, Mirela! Nici măcar nu ştiu dacă e ceva serios. Când ne-am despărţit ultima oară s-a purtat destul de rece. Oricum, nu ca o fată care vrea să se mărite.

— Poate nu i-ai vorbit destul de clar.

— Ba da. Dar nu s-a arătat entuziasmată...

Tata s-a ridicat, a făcut doi paşi spre fereastră. M-am întrebat ce vede acolo; dincolo de geamuri era doar noaptea albastră. În anii de şcoală militară mă depărtasem oarecum de el; ne vedeam rar, în vacanţe, nu prea aveam când să-i povestesc despre viaţa mea sentimentală – de altfel, destul de săracă în evenimente – fiindcă de fiecare dată trebuia să refacem o punte, şi tocmai când se-ntâmpla asta, venea timpul de plecare; pe măsură ce treceau lunile, anii, lui îi venea mai greu să mă-ntrebe, iar eu nu mă grăbeam niciodată să deschid o discuţie. Poate mai degrabă cu mama, mici destăinuiri în treacăt: „Am cunoscut o fată.” „E drăguţă?” întreba ea invariabil şi asculta zâmbind mici caracterizări; dar trecuse şi asta.

— Păcat, a spus tata întorcându-se spre mine. Mirela e o fată bună. Pentru mama o să fie o deziluzie. Pe de altă parte, e mai bine aşa. Să cunoşti şi alte fete, să faci comparaţii, să-ţi clarifici preferinţele. Când te legi pe viaţă de cineva, trebuie să faci lucrurile temeinic.

— Cam aşa gândesc şi eu.

— Atunci e bine...

În clipa aceea a intrat mama. Parcă intuise că e vorba de un subiect serios, sau poate fusese un mic complot între ei – tata să mă provoace la destăinuiri, apoi să dezbată amândoi – cine ştie? Părinţii au secretele lor. S-a aşezat în faţa mea, cu obrajii în palme, cu coatele pe masă, şi m-a privit cu ochi zâmbitori:

— Vreau s-aud şi eu.

— Ce s-auzi?

— Despre felul în care trăieşti acolo. Despre fetele pe care le-ai cunoscut.

— Nu prea am ce să povestesc. Avem un program destul de încărcat. Tactică, instrucţie, psihologie, doctrină militară...

— Lasă tactica, m-a întrerupt ea. Doar nu vrei să spui că nici duminica...

— Nu vreau să spun asta. Spun doar că nu mi s-a ivit, acolo, marca dragoste a vieţii mele. Plus că nu voiam s-o trădez pe Mirela. În schimb m-a trădat ea pe mine...

Mama a ridicat privirea, contrariată:

— Cum adică te-a trădat?

— Uite-aşa. I-am scris că vin în Bucureşti; a primit scrisoarea şi a plecat frumos în excursie la munte.

— O fi avut vreo obligaţie.

— Putea să-mi scrie, să se scuze. Dac-o interesa cât de cât persoana mea.

Tata a ridicat din umeri:

— Ei, nu pune la inimă povestea asta. La urma urmei, fete sunt destule. Şi sper că eşti destul de matur ca să-ţi alegi prietenii.

— Sunt convinsă, l-a susţinut mama.

Era numai dragoste în ochii lor? Sau poate şi un pic de milă? Nu ştiam prea bine, iar mândria mea de locotenent mă împiedica să-i întreb. Dar întrebarea stăruia în mine, chiar dacă nerostită.

Cel mai cuminte era să schimb subiectul. Mai ales că începuse să mă încolţească un gând nou: să le mărturisesc dureroasa experienţă cu Tia. Dar m-am răzgândit până la urmă. Era secretul meu. Şi n-ar fi folosit la nimic dacă-l aflau şi ei. Le-ar fi adus mai multă tristeţe în privire.

M-a trezit vuietul Bucureştiului, „zgomotul de fond” pe care nu-l percepeam de obicei, un amestec de vuiet de motoare, scrâşnet de roţi, fluierături, pocniturile unui motor prost reglat, strigătele şi râsetele copiilor, reclama prelungă şi leneşă a unei ţigănci – sticle goale cumpăăă..., sirena unei ambulanţe. Climatul era cu totul diferit de pacea patriarhală a camerei cu palmieri zugrăviţi pe perete – când mă trezeam devreme şi deschideam fereastra auzeam ciripitul păsărilor din vişin, abia la şapte şi jumătate motorul maşinii cu lapte făcea geamurile să zornăie uşor –, mi-am amintit cu voluptate că sunt *acasă*, mi-am rotit privirea prin cameră, camera mea, din pat primul

lucru pe care-l vedeam era biblioteca mare cât peretele, căreia îi scosesem un raft ca să poată avea loc magnetofonul, aşezat vertical ca un computer, cu rolele de aluminiu strălucind uşor în lumina soarelui. Alături, flancându-l, o splendidă colecţie din operele lui Al. Dumas-tatăl, începând cu „Cei trei muşchetari”, ediţie cartonată, cu coperta albă imprimată în auriu, apoi romanele lui Jules Verne, adunate volum cu volum de un tată grijuliu, primul volum apăruse când nici nu ştiam să citesc, dar tata era om prevăzător şi le urmărise, treptat, completând raftul... Pe urmă „Cireşarii”, cât mă bucurasem primind ediţia, mai ales că venise îndată după serialul de televiziune şi toţi copiii din clasă se visau în expediţii spectaculoase prin munţi... Câteva *culegeri*, din care biruisem, treptat, pagină cu pagină, pentru examene, pentru olimpiade; una dintre ele, cea de matematică, fusese într-atât de mult întoarsă pe-o parte şi pe alta, încât îşi pierduse tiparul de pe cotor. Câtă muncă, m-am gândit, cât efort, şi cât mă duruse indiferenţa cu care tanti Dora primise vestea. Mama îi spusese cu mândrie, o auzeam prin uşa deschisă a dormitorului.

— Băiatul a luat olimpiada pe sector la matematică, acum se pregăteşte pentru municipiu.

— Zău? Bravo. Şi pe strada noastră stă un copil foarte înzestrat, a ieşit primul pe ţară. Or să-l trimită în străinătate, la un concurs internaţional...

Tanti Dora, sora tatei, era o femeie frumoasă, impozantă, căsătorită cu un funcţionar din comerţul exterior care călătorea mult; ne intimida pe toţi cu superioritatea ei; când ne vizita avea aerul că ne face o favoare, ne pregăteam special, mama făcea o prăjitură deosebită, muncind o jumătate de noapte la bucătărie, tata cumpăra şampanie. I se oferea locul de cinste la masă, în faţa televizorului; îmi dăruia cu gesturi de nabab gumă de mestecat, o ciocolată ciudată, triunghiulară, sau alte flecuşteţe multicolore. Mama nu îndrăznea s-o contrazică, o asculta cu respect şi-i cerea sfatul în problemele mari şi mărunte ale vieţii; numai atunci izbucnise, ieşindu-şi din fire, instinctul de mamă biruindu-i blândeţea obişnuită:

— Vorbeam de băiat, Dora dragă, a ajuns pe municipiu, credeam că te bucuri.

— Dar ce-am zis, dragă?

Nu-şi dădea seama de gafă şi mama reintrase în carapacea ei de blândeţe, dar peste necazul meu de-o clipă izbucnirea ei venise ca un balsam...

De la bibliotecă am trecut la halterele mici, părăsite într-un colţ, de pe vremea când tata mă înscrisese la un club ale baschet. O primăvară şi-o vară colindasem stadioanele; veneam istovit şi, seara, la masă, picam de somn; în vacanţă participasem la campionatul de juniori, iar în toamna următoare – trecusem într-a zecea, venea examenul pentru treapta a doua – tata îmi spusese hotărât:

— Să fim lămuriţi, anul ăsta mai încet cu sportul.

— De ce? protestasem mai mult din spirit de contrazicere.

— Vine treapta, trebuie să te pregăteşti suplimentar. Dacă tu crezi că rezişti... Numai drumul pân-acolo şi-napoi înseamnă ore bune, ore de studiu.

Îi dădusem dreptate, cu o anume uşurare chiar. Aş fi vrut eu însumi să abandonez, simţeam că e peste puterile mele, toată lumea în jur se îngrozea, „treapta”, „anul ăsta dai treapta”, gândul unui eşec îmi otrăvea clipele cele mai frumoase, dar n-aveam tăria să fac din proprie iniţiativă pasul ăsta, mi se părea un fel de dezertare, un act de laşitate. Porunca tatei venise tocmai la timp.

Halterele mici evocau turnee victorioase, cantonamente vesele şi lipsite de grijă, autobuzul clubului gonind în noapte, iar noi, în tricouri fără guler, cântând în cor cântece ritmate şi aţipind, mai apoi, în murmurul monoton al motorului... Le iau data viitoare, am hotărât, apoi am sărit din pat cu decizia devenită obişnuinţă după anii de şcoală militară.

În timp ce-mi beam ceaiul, iar mama, trezită cu mult înainte, pieptănată şi machiată – făcuse deja o ieşire în piaţă, pe la magazine – trebăluia în jurul aragazului, am spus mai mult ca pentru mine:

— Mă gândesc la magnetofon. Oare să-l iau acasă?

Mama s-a oprit cu lingura în aer, tocmai măsura nişte zahăr, transferându-l dintr-o pungă în oala care clocotea pe foc; s-a întrerupt:

— Patru cu asta. Mă întreb ce numeşti tu *acasă*.

A reluat măsurătoarea cu seninătate, ca şi cum ar fi rostit o frază oarecare.

— Viaţa e complicată, mamă. Vezi, înainte era simplu: la şcoală şi acasă. Acuma s-au schimbat datele problemei. Aş vrea să vii acolo, să vezi cum m-am instalat.

— Aseară te lăudai cu locuinţa.

— Ei, mă lăudam. Nu vreau să mă compătimească tata. Cameră foarte banală, cu un studio, o masă şi un şifonier. Studioul mă scoate din sărite, e prea înalt şi prea lat, eram deprins cu patul de la şcoală, sau cu cel de-aici, îngust şi tare, pat de sportiv, nu-i făcut să leneveşti în el răsfoind reviste. Ca să creez un pic de atmosferă, am pus lângă poza bunicilor coanei Lucica, mire şi mireasă, el în uniformă şi cu sabie, a fost jandarm sau aşa ceva, un calendar de perete cu echipa „Steaua”. Nu-i de anul ăsta, dar e o poză foarte reuşită, la calendar tot nu mă uit, că port tot timpul o agendă cu mine. Mai are un fel de carpetă atârnată pe perete, deasupra patului, cu nişte păsări stilizate. Cuvertura de pe pat e roşie, dintr-un fel de mătase care luceşte groaznic, mai ales când bate soarele în ea. De obicei întind deasupra ei pătura mea albastră, tip şcoală militară.

— Tot ca să creezi atmosferă?

— Nu, pur şi simplu mă oboseşte întinderea aia stacojie, ţi-am spus că studioul ocupă jumătate din cameră.

— Pe vremuri studioul era la modă. Or fi dat o groază de bani pe el, a spus mama împăciuitoare. Am observat şi în scrisoare: o judeci prea aspru pe biata femeie. Încearcă să iei oamenii aşa cum sunt. Din prea multă exigenţă, ajungi să vezi lucrurile în negru.

Mai cunoşteam pe cineva care avea obiceiul ăsta, dar iarăşi m-am abţinut de la destăinuiri. Şi m-am temut, o clipă, că pornirea mea satirică împotriva coanei Lucica este un ecou întârziat al serilor petrecute cu Tia. Oamenii care ne impresionează puternic au darul să ne modifice optica. Iar eu nu voiam să fiu influenţat astfel. Să privesc lumea prin nişte ochelari care întunecă totul. Pretindeam despre mine că am o fire optimistă.

Refuzasem eroic să mă conducă tata la gară, şi-acum îmi părea rău: magnetofonul într-o mână, în cealaltă un geamantan mare plin cu o întreagă „zestre”: cearşafuri, feţe de pernă, un

borcan cu ciuperci marinate, o sticlă de vişinată, prăjitura făcută peste noapte de mama, *Istoria Românilor* de Giurescu, câteva romane. Până-n staţia de troleibuz mi-am simţit umerii dislocaţi. Noroc că se-nserase şi nu-mi vedea lumea năduşeala de pe faţă. Am ajuns la gară în ultima clipă, furios că trebuia să car calabalâcul ăsta. Mai puteam trăi o vreme fără magnetofon, puteam renunţa la sticla de vişinată – găseam acum tot felul de soluţii care-ar fi uşurat geamantanul, dar oricum era prea târziu. Am început să alerg pe peron echilibrându-mi cele două greutăţi, am urcat pe scara ultimului vagon şi am răsuflat uşurat când trenul a pornit.

Fiecare la casa lui, mi-am spus filosofic, amintindu-mi chipul crispat al mamei, care căuta să-şi ascundă tristeţea sub un zâmbet.

8.

— Cam multă vorbă la coada coloanei. Strângeţi rândurile, păstraţi alinierea!

Începutul de hârjoană de la plutonul trei a încetat brusc la observaţia răstită a locotenentului-major Cristea. M-am apropiat de pluton, fulgerând cu o privire mustrătoare feţele acelea vesele până acum o clipă, devenite posace – de circumstanţă, desigur. Era un fel de ceremonial, de fiecare dată când treceam pe lângă Liceul agricol: băieţii din front începeau să comenteze, să facă glume, să ridice priviri furişe spre ferestrele înalte, împodobite cu perdeluţe; la trecerea coloanei, în colţurile ferestrelor apăreau chipurile vesele ale fetelor; ce păcat că erau departe, clădirea internatului era la vreo zece metri depărtare de stradă, ocrotită până-n dreptul primului etaj de un gard înalt de cărămidă, cu o mică streaşină de olane deasupra; ceea ce nu le împiedica pe fete să apară la geamuri când treceau soldaţii.

Schimbul mut de semnale continua, pe măsură ce coloana înainta voiniceşte de-a lungul gardului de zid; pe urmă i-am auzit pe câţiva poticnindu-se, un pas greşit se transmite de la un capăt la altul al coloanei, rânduiala se strică, ştiam asta de când, elev fiind, mărşăluiam pe bulevardele largi, cu ochii la lumea de pe trotuar. Ni se făceau observaţii aspre atunci; era rândul meu să fac observaţii aspre:

— Dacă nu mergeţi ca lumea, data viitoare o luăm pe la şină!

Pasul coloanei a devenit egal, semeţ şi sigur ca bătaia unui metronom; şi iată-ne în dreptul porţii, singurul loc unde gardul înalt se întrerupea, mărginit de stâlpi înalţi şi adăpostind o poartă din drugi mari de fier. Dincolo de poartă, pe aleea principală din faţa clădirii, erau aliniate zeci de fete în costum de gimnastică.

În clipa în care am ajuns acolo, tocmai ridicau cercuri, arătau grozav în maiourile lor albe, portocalii, albastre şi se mlădiau cu graţie, la comanda unei profesoare cam solide, în trening bleumarin. Cu ochii la soldaţii care treceau, fetele au greşit ceva, imperceptibil pentru noi, căci fluierul profesoarei a dat semnale scurte, mustrătoare, apoi i-am auzit vocea metalică, autoritară:

— Atenţie, reluăm. Ochii la mine, toată lumea. Şi tu, Protopopescu, fii atentă!

Orgoliul meu de comandant fusese astfel salvat; umilinţa că plutonul greşise pasul tocmai aici era compensată de satisfacţia că şi fetele, la rândul lor, greşiseră; iar o fată pe nume Protopopescu (Protopopescu şi mai cum? – ce obicei pe profesoarele astea să strige pe numele de familie o fată de şaptesprezece ani!) fata aceea deci greşise în mod deosebit, cu ochii la plutonul meu sau la un soldat anume – cine ştie?

Am intrat iarăşi în umbra zidului neprietenos, în partea asta clădirile erau ascunse de un pâlc de pomi; ne apropiam de centru, şi pregăteam în gând un mic discurs mustrător pe tema conduitei soldatului în marş, prin localitate; greşeala fetei pe nume Protopopescu (şi mai cum? mă obseda întrebarea) nu scuza îndeajuns ceea ce se-ntâmplase în propria noastră coloană, în acea dimineaţă de sfârşit de noiembrie: să uiţi, pentru o clipă, că te afli în front, în marş spre poligon.

Atunci a venit rândul meu să uit, pentru o clipă, unde mă aflu. O clipă, o singură clipă. Căci, cum mergeam în dreptul plutonului, pe trotuarul încă umezit de ceaţa dimineţii, am zărit-o din nou. Am recunoscut-o de departe – inconfundabilă, acelaşi mers elastic, acelaşi cap frumos purtat cu mândrie, aproape sfidător, aceiaşi umeri drepţi, de sportivă, doar că acum erau acoperiţi de pardesiul larg, mai mult o pelerină, din acea stofă moale şi grea, cenuşie, care aduce cu vechile abale lucrate artizanal; părul blond, lăsat liber pe spate, părea şi mai strălucitor pe suprafaţa mată a stofei. În jurul gâtului îi flutura, uşor ca o părere, un batic albastru înnodat neglijent; era singura fantezie pe care şi-o permisese în ţinuta austeră, potrivită de minune cu dimineaţa de toamnă târzie.

M-a recunoscut, desigur; ochii ei albaştri m-au fulgerat o clipă, o singură clipă, dar a fost de ajuns ca să-mi simt gâtul uscat şi pulsul crescut năvalnic, vâjâindu-mi în urechi; gleznele îmi deveniseră ţepene în bocancii grei de instrucţie; am călcat greşit, uitându-mă la ea, înciudat de clipa aceea, de locul acela neprielnic. I-am făcut loc să treacă, dându-mă în lături, deşi trotuarul era destul de larg; când a ajuns în dreptul meu am salutat-o cu o mişcare uşoară din cap, fără cuvinte – nici n-aş fi fost în stare să scot o şoaptă – şi am văzut pe faţa ei plutind,

fugar, un zâmbet.

Asta a fost tot.

Nici măcar nu mi-am îngăduit să întorc capul după ea; riscam să mă poticnesc de-a binelea, şi nu eram un trecător oarecare, ci un component al acelei alcătuiri complexe care se cheamă o coloană în marş; erau colegii mei, ceilalţi ofiţeri, fiecare lângă plutonul lui, şi mai erau soldaţii mei, cărora le spuneam de dimineaţă până seara cum trebuie să arate, să meargă şi să se poarte omul îmbrăcat în haină militară.

Mergând mai departe, în pas cadenţat care-ţi îngăduie să laşi gândul să alerge în voie, am început să reconstruiesc altfel întâlnirea aceea întâmplătoare, să fiu, mental, mai curajos decât fusesem în realitate, să-i zâmbesc de departe văzând-o, în loc să mă fâstâcesc ca un şcolar; s-o salut ca pe o veche cunoştinţă, cu glas voios şi sigur, fără să-mi pese de ochii ostaşilor ce mărşăluiau în dreapta mea, pe carosabil; sau, de-aş fi fost singur, să mă opresc în faţa ei şi să-i spun de-a dreptul că mă bucur s-o revăd. Din toate aceste posibile scenarii, lipsea însă un element: reacţia ei. Totdeauna când suntem pe cale să întreprindem ceva ne gândim la reacţia interlocutorului; cum va primi spusele noastre, ce va răspunde şi, mai presus de toate, ce va gândi despre noi. Asta ne taie multe avânturi şi ne descurajează proiecte; imaginăm isprăvi cutezătoare şi discursuri savante, dar în momentul decisiv rămânem fără grai, paralizaţi de întrebarea: ce va spune celălalt?

În urma acestui raţionament, m-am consolat cu gândul că şi de-aş fi fost singur, rezultatul întâlnirii ar fi fost acelaşi sau, mai exact, niciunul; n-aş fi îndrăznit pentru nimic în lume s-o acostez, cu obrăznicia şi nepăsarea unui tânăr hoinar al bulevardelor – aşadar oricum aş fi pierdut-o.

Cum am pierdut-o acum.

Grăbind pasul am ajuns lângă Butnaru care tropăia nepăsător pe lângă plutonul lui:

— Ce zici de juna care-a trecut adineauri?

— Nu-i rea deloc, mi-a spus el peste umăr.

— Am mai văzut-o o dată, în ziua când am venit aici. O cunoşti? E de-aici, din oraş?

— Cred că da. Nici eu n-o văd prea des; de câteva ori parcă am zărit-o la cinema.

— N-o fă pe nebunul. Ai zărit-o. Vrei să spui că-i o figură banală, uşor de confundat?

— Pasul mai viu, a comandat de departe locotenentul-major Cristea. Strângeţi formaţia, că ne-apucă prânzul pe drum!

Am plecat, ruşinat, lângă plutonul meu. Mă simţeam vinovat că mă desolidarizasem, fie şi numai pentru o clipă, de ţelul general al formaţiei. Când eşti în coloană, trebuie să fii acolo cu trup şi suflet. Dar imaginea fetei necunoscute n-o puteam alunga din minte. Persista acolo, alături de tema zilei: „trecerea plutonului la apărare.” Inima locotenentului, atacată astfel, trebuia să treacă şi ea la apărare!

La poligon, într-o pauză, când ostaşii s-au strâns în jurul meu încercând să afle dacă exerciţiul ieşise într-adevăr bine, am avut grijă să menţionez întâmplarea:

— Cum naiba, dom’le, să te-mpiedici tocmai în faţa liceului! Or fi desfundat asfaltul ca să repare o conductă...

— Asfaltul era ca-n palmă, a intervenit filosofic Clopotaru, dar soldatul Tudor a făcut doi ani de şcoală aici, în oraş. Le cunoaşte pe câteva dintre fete. Duminica trecută a luat cu el vreo doi-trei şi s-au plimbat prin parc cu ele.

— Şi ce-ţi pasă ţie? l-a întrerupt soldatul Benga trăgând din ţigară. Sau ţi-e necaz că ai lipsit?

— Au fost şi la film, a adăugat numai zâmbet Clopotaru, îndreptându-şi ochelarii pe nas. Nu-i aşa, tovarăşe sergent?

Sergentul Tomoroga şi-a aruncat ţigara, a călcat-o cu tocul bocancului, strivind-o cu ciudă, îngropând-o în pământul reavăn.

— Pe toate le ştii tu, Clopotarule. Aşa e, m-am dus şi eu, că nu mai scăpăm de gura lui: „Haideţi, tovarăşe sergent, îs fete drăguţe, n-o să vă pară rău!” Şi m-am dus. Fetele erau drăguţe, ce-i drept, le ştiam eu dinainte, am fost la şcoala lor cu echipa artistică, dar n-am legat nicio cunoştinţă. Nici nu se putea, le vedeam în sală, aplaudând, pe urmă încolonarea şi hai la cazarmă. În tot cazul, fete frumoase. Una dintre ele, o ştiu de astă-vară, de la spectacol, se cam uita aşa... Ea la mine, eu la ca. Ce să zic, poate mai trec p-aici când termin armata.

— S-au terminat fetele pe la voi, la munte?

— E complicat, tovarăşe locotenent. Nici eu n-am de gând să rămân acolo. Câteva case risipite pe-o coastă de munte, ce

viitor poate să aibă o aşezare ca asta? Înainte izolarea prindea bine; veneau războaie şi treceau, năvălitorii se scurgeau pe sub munte, pârjoleau tot, dar în munte nu se băgau, şi oamenii trăiau nesupăraţi. Avem o clopotniţă veche de trei sute de ani, cioplită din bârne de stejar. Păi cum ardeau satele pe vremea aia, n-ar fi scăpat dacă... Dar aşa, s-a păstrat neatinsă. Pe vremuri era altceva. Acum, lemnele se duc în vale, la combinat, nu se mai prelucrează ca pe timpuri, direct în pădure. Alde tata tăia jumătate de zi cu joagărul la un buştean. Acuma îl ia tractorul şi-l târăşte la vale; cum intră în combinat, în câteva minute ajunge scânduri sau foi de placaj. Metode moderne, asta e. Ce să mai faci la pădure? Tinerii pleacă, se angajează la combinat, le-au dat apartamente în centrul comunei, vin pe-acasă numa-n vizită. Bătrânii oftează: pentru cine-am trudit noi? Cui lăsăm casa şi livada şi tot? Păi când stai la bloc, nu-ţi vine să te mai întorci pe la munte, să goneşti noaptea mistreţii care scormonesc grădina după cartofi şi să cari apă cu căldarea de la izvor, din mijlocul pădurii. Astă-iarnă, când cu zăpada aia mare, o lună încheiată n-a pătruns nimeni până la ei; dacă-ţi cumperi mobilă, de la şosea până sus, în curte, o duci cu spinarea, altfel nu e chip. Aşa că ne tragem la vale, şi bătrânii oftează, dar nu ne pot opri. Şi dacă-ţi mai iese-n cale şi-o fătucă de-asta, e şi mai bine.

— După tine, însurătoarea e un lucru aşa de simplu?

Sergentul a ridicat din umeri:

— Oamenii se complică singuri, tovarăşe locotenent. Eu, unul, nu oftez după o dragoste ca-n filme, cu lacrimi şi frământări. O fată frumuşică, gospodină, cuminte, hai la primărie şi gata. Păi mă uit la frate-meu. Mai mare ca mine. Un golănaş de nu-i ajungeau nopţile, cu băieţii, cu chefuri la cabane şi tot aşa. După armată a pus o fetişcană mâna pe el. Nu ne-a venit să credem când ne-a invitat la cununia civilă, şi-acuma să-l vezi cu ăla mic în braţe, duminica, în faţa blocului, de vorbă cu vecinii. În fiecare dimineaţă cu sacoşa după lapte, după pâine, şi-ntr-o zi l-am găsit făcând sarmale, el care nu ştia să prăjească ouă. Uite-aşa se schimbă omul, şi parcă nu-i pare rău.

Îl ascultam şi încercam să-mi însuşesc ceva din această filosofie simplă, simplă şi limpede, aptă să te ferească de

suferinţe. Poate că nici nu există marea dragoste pe care o aşteptăm cu toţii, fără să ştim prea limpede ce aşteptăm, după ce tânjim, ce ne lipseşte. O fată frumuşică, gospodină, cuminte... Dar cum poţi să fii sigur că asta-i tot ce vrei?

M-am uitat la ceas:

— Gata, băieţi, pauza s-a terminat.

Plutonul s-a adunat în formaţie. Mi-am aranjat ţinuta şi le-am spus:

— Avem un exerciţiu de acuitate vizuală. Observarea câmpului de luptă. Cine descoperă mai multe detalii în teren. Timp de zece secunde privim un sector anume şi spunem ce-am văzut acolo. S-a-nţeles?

— Da, au spus ostaşii.

Am scos cronometrul.

— Observaţi sectorul de pe deal, între fântâna din stânga şi marginea pădurii...

După zece secunde, am comandat stânga-mprejur şi i-am pus să spună ce-a văzut fiecare: o piatră albă, un pom lovit de trăsnet, coliba ciobanilor, salcia pletoasă, semnul topografic din vârful dealului.

— Atât?

— În salcie e un cuib de cioară.

Tot Clopotaru ăsta. Ce-i al lui e-al lui. L-am evidenţiat şi am lăsat gradaţii să continue exerciţiul, iar eu m-am dus să-l caut pe şeful poligonului. Îmi venise ideea să facem un mic atelier pentru exersarea privirii; ştiam că trăgătorul pierde mai mult timp cu descoperirea ţintei, decât cu ochirea propriu-zisă. Plutonierul m-a ascultat, ne-am sfătuit unde să instalăm panourile cu diferite desene; am dat împreună un mic ocol în zona din spatele liniilor de tragere, printre tufele de trandafiri pregătite acum pentru iarnă. Unele flori mai rezistaseră, chiar dacă petalele vişinii aveau acum marginile scorojite şi mai închise la culoare. Şi m-am gândit iarăşi la fata aceea necunoscută. O întâlneam, în gând, şi-i dăruiam pur şi simplu un trandafir.

Am reţinut de undeva o maximă: norocul îl ajută pe cei îndrăzneţi. Puteam să aştept mult şi bine ca şansa să mi-o scoată iar în cale pe fata aceea; să visez o intimidare

norocoasă care să mă aducă în preajma ei; o împrejurare în care să facem cunoştinţă în mod firesc şi civilizat! Peste luni de zile o s-o întâlnesc iarăşi pe stradă, o să ne zâmbim şi tot aşa până-n anul 2000! Butnaru n-o cunoştea; nu-i nimic. Mai aveam o speranţă, şi încă una majoră: coana Lucica, om din partea locului, care-şi cunoştea concetăţenii cum îmi cunoşteam eu ostaşii din pluton.

E drept, nu-mi venea la îndemână să apelez la ea. Mi se părea cam ridicol să fac investigaţii în jurul unei fete întâlnite pe stradă. Oricum, în prima zi nu i-am făcut nicio aluzie. Am plecat dimineaţa la serviciu plin de optimism: dacă am întâlnit-o ieri s-ar putea ca lucrurile să se repete. Dar am măturat zadarnic cu privirea străzile, trecând în revistă lumea ce se grăbea la muncă. Nici în timpul drumului prin oraş, după-amiază – mă oferisem voluntar să conduc compania la cinema, spre uimirea şi bucuria celor doi colegi care câştigau astfel câteva ore bune – n-am zărit-o. M-am hotărât deci să-mi calc pe mândrie şi să apelez la coana Lucica. Am găsit-o în sufragerie, tricota şi asculta o emisiune de romanţe. Climatul era deci propice. I-am povestit mai întâi filmul, un film de dragoste cu un final optimist, apoi am abordat problema cu multă indiferenţă în glas:

— Ieri am întâlnit pe Republicii o fată frumoasă. Am mai văzut-o o singură dată, când am venit în oraş. O figură interesantă.

— Cum arată?

— Blondă, cu părul lung, ochi albaştri, înaltă... Se îmbracă elegant şi sobru. Acuma avea o pelerină gri...

— Făcută de madam Tuţu, acum o lună, model de artizanat. O ştiu.

— Pelerina? am încercat să glumesc.

— Şi pelerina, şi fata. Silvia, fiica lui Stamatescu, şeful de la pădure. Şi-au făcut casă lângă soră-mea, pe strada Unirii. Casă frumoasă, cu etaj, au şi maşină, oameni aşezaţi, gospodări. Au venit de tineri aici, prin şaizeci, după ce mă măritasem eu. Silvia e singurul copil, de mici era frumoasă, se oprea lumea şi se uita după ea când o scoteau la plimbare...

Pe coană Lucica era mult pân-o porneai. Un fel de fişier nescris al oraşului. Absorbeam cu nesaţ informaţiile. Fiecare

nou detaliu părea să mi-o apropie pe Silvia – acum îi ştiam şi numele! –, să mi-o facă oarecum mai accesibilă.

— Un bărbat harnic, gospodar, aleargă toată ziua, ştii cum e la pădure – mai o vulpişoară, mai un iepuraş, dai şi la stat, îţi faci şi căciulă, şi tot îţi prisoseşte ceva. Un om fără astâmpăr, plin de idei, şi se pricepe la toate. Lucrează în lemn, stâlpii porţii îs făcuţi de mâna lui, numai flori şi dantelărie, piese de muzeu. Într-o vreme îi intrase în cap să facă orchestră la Casă de cultură, era mai tânăr, şi când eşti tânăr visezi multe. Îmi povestea soră-mea, toată ziua răsuna pianul în casa lor...

— Au şi pian?

— Păi cum! Voiau s-o facă pianistă pe Silvia, îi luaseră şi profesoară, o aduceau cu maşina de la gară de două ori pe săptămână, dar fetii nu i-a plăcut, mereu auzea soră-mea scandal, toată strada la joacă şi biata fată do-re-mi, do-re-mi, încă o dată, de la capăt... Până la urmă s-au lăsat păgubaşi, Silvia a învăţat să cânte „A ruginit frunza din vii” şi a urmat Liceul sanitar. Anul trecut s-a dus la admitere, la Medicină, şi n-a intrat. Să fi văzut jale şi prăpăd, coana Clementina plânsă, nici nu mai ieşea din casă de ruşine, bărbatu-său toată ziua prin pădure, băgase spaima-n lighioane, împuşca până şi vrăbiile, de ciori nu mai vorbesc, şi fata a intrat asistentă la spitalul orăşenesc.

— Aha! De asta n-o prea văd pe stradă?

— Ce să facă pe stradă? O ia lumea la ochi că umblă creanga, aici trebuie să te porţi ca oamenii, altfel îţi iese nume prost. O fată bine crescută îşi vede de treburile ei. Vrei să se plimbe seara pe stradă, să fluiere constructorii după ea, doamne fereşte!

— Au ei obiceiul ăsta? am schimbat vorba ca să-mi ascund gândurile.

— De-ar fi numai atât! Anul trecut, era ziua inginerului, au făcut o petrecere cu muzică, au adus lăutari şi s-au plimbat pe stradă de credeai că trece o nuntă. Un oraş ca ăsta, liniştit şi curăţel! Ieşea lumea la porţi şi se crucea, iar domnul judecător i-a pus în vedere inginerului s-o lase mai încet, şi zice inginerul „Hai, dom’le, lasă morala şi vino de bea un pahar cu noi, că nu-i oprit de lege!” Auzi, să vorbeşti aşa cu un om bătrân, mai mare ruşinea!

Delictul inginerului nu mi se părea atât de mare, dar nu i-am spus părerea mea; am reţinut însă că în oraşul ăsta totul se află, mai devreme sau mai târziu.

— Şi să-ţi mai spun un lucru, a reluat coana Lucica, fata e niţel logodită.

— Logodită!

— Cu unul George, mare apicultor, bărbat bine şi cu maşină, aşa că dacă ai vreun gând, n-o să fie uşor.

— De unde-aţi tras concluzia că am vreun gând?

Mi-a răspuns cu o strâmbătură comică.

— Nu poţi să ascunzi nimic de coana Lucica!

M-am retras în camera mea şi am încercat să evaluez situaţia.

Ar trebui să-mi născocesc o suferinţă, mă gândeam, să am un accident şi să nimeresc la spital, să mă-ngrijească ea. O dragoste între pacient şi soră – motivul clasic, l-a folosit şi Hemingway, şi n-a avut dreptate? Fusesem o singură dată-n viaţa mea în spital, o pneumonie care-l speriase pe medicul şcolii, aveam febră mare şi-atunci hotărâse să mă interneze. Îmi aminteam mirosul de benzină nearsă ce domnea în autosanitară: felcerul care mă însoţea avea de dus nişte flacoane pentru analize, strângea în braţe servieta şi nu părea să-i pese prea mult de pacientul care zăcea, înfăşurat în pătura albastră, pe targă, cu dinţii clănţănind. În spital înregistrasem totul, cu acuitatea pe care ţi-o dă uneori febra. Coridorul lung, pe care mersesem susţinut de felcer, covorul de linoleum vernil strălucind de curăţenie, pereţii albi, înfrumuseţaţi cu panouri viu colorate despre primejdiile alcoolului la volan, despre nocivitatea fumatului; bărbaţi şi femei în halate albe păşind fără zgomot, într-o grabă cuviincioasă, pe lângă noi, apoi *salonul* cu paturile albe aliniate lângă pereţi. Medicul, la vizită, cu glas blând şi figură bonomă: „Ia să vedem ce are flăcăul. Dezbracă-te, ridică-te, nu respira, zi treizeci şi trei... Băiat voinic, într-o săptămână joci fotbal. Soră, eritromicină la opt ore!” Sora însă avea o înfăţişare cu totul lipsită de feminitate, nasul îngust şi ascuţit evocând un instrument metalic, ochii apropiaţi, gura mică cu buzele strânse dându-i un aer de severitate, şi vocea răstită când întreba: „Ţi-ai luat pastilele?” Niciun pic de romantism, totdeauna când pronunţăm un cuvânt

ne vine în minte o imagine, pentru mine până acum spital însemna salonul acela cu paturi multe şi sora cu glas răstit, dar să nimereşti într-un salon unde lucrează Silvia – ce fericire!

A doua zi după ce primisem primele informaţii m-am grăbit să fac o recunoaştere. Când am ieşit de la serviciu am făcut un ocol pe strada ei. Am descoperit repede locul şi am trecut pe trotuarul de vizavi, ca să am o imagine de ansamblu; şi aveam de ce! Casa, cât se vedea peste gardul cu temelie de beton, continuat cu grilaj de fier forjat ce depăşea înălţimea omului, era plasată cam departe de stradă, având în faţă o mică grădină cu alee de beton mărginită de straturi de flori. La nivelul solului se vedeau mai întâi uşile garajului; casa propriu-zisă era la primul etaj, într-acolo duceau nişte scări largi, care dădeau mai întâi pe o mică terasă, pe care se vedeau o masă rotundă de metal şi câteva scaune pliante vopsite în verde. Totul degaja o senzaţie de calm şi de ordine; probabil că adevărata viaţă se desfăşura în curtea din spate, despărţită cu un gard scund de scândură, unde se zăreau coroanele câtorva pomi, un curcan cu coada înfoiată, rufe întinse la uscat, o căruţă veche. Am mers până-n colţul străzii şi m-am întors. Între timp se petrecuse ceva, uşile garajului erau acum deschise, apoi din penumbra dinăuntru s-a ivit un *Renault* 16 vişiniu, strălucitor, parcă scos din vitrină; din el a coborât un bărbat cu mustaţă căruntă, în blugi şi pulover de alpinist cu guler rulat, cu un burete mare, stacojiu, în mână. Am plecat mai departe, mulţumit că dădusem ochii cu prima fiinţă omenească din acea casă discretă; era un progres!

Ar trebui s-o aştept când vine de la spital, să-i vorbesc, dar ce impresie i-ar face, uite, om serios şi opreşte fetele pe stradă! Dar altfel cum să ajung până la ea, acordaţi-mi o şansă, oameni buni! Auzisem despre soţi care s-au cunoscut în staţiune, sau chiar în tren, o întâmplare greu de definit încrucişează drumurile oamenilor, creează coincidenţe aproape incredibile, de ce nu mi-a fost dat şi mie, de pildă, să călătoresc două-trei ore în acelaşi compartiment cu ea, sau să avem locuri alăturate într-o sală de spectacol?

Nimic din toate acestea, şi în seara aceea, înainte de a adormi, stând cu ochii închişi – clipa când toate lucrurile au altă

înfăţişare şi imposibilul pare posibil – mă imaginam într-o după-amiază sunând la poarta cu grilaj de fier şi cerând să vorbesc cu domnişoara Silvia, un proiect cu totul irealizabil, aşa cum am constatat privind lucrurile la lumina crudă şi realistă a dimineţii următoare.

Dar coana Lucica avea experienţa ei de viaţă, sau ştia să citească în sufletele oamenilor, sau pur şi simplu fusese impresionată de aerul meu nefericit, cine ştie? Cert este că seara, stând amândoi la televizor şi urmărind un tânăr trupeş, în pantaloni albi, care cânta cu glas ameninţător „Vreau să-ţi spun cât ţin la tine” acompaniat de bubuiturile binevoitoare ale unei orchestre, coana Lucica mi-a comunicat fără să-şi ia ochii de la ecran:

— Am vorbit azi cu Silvia.

M-am întors cu totul spre ea, primejduind starea fizică a fotoliului, dar n-am întrebat nimic. Îmi simţeam gura uscată deodată, fraza ei nepăsătoare îmi oprise pentru o clipă respiraţia, ca înaintea săritorii într-o apă pe care-o bănuieşti foarte rece.

— Am fost pe la soră-mea şi am găsit-o la ea, venise să-i ceară o reţetă de prăjituri, ca-ntre vecine, ştii? Acuma stăteau de vorbă la o cafea. Era cam plictisită, se văita că duce o viaţă monotonă, la spital şi acasă. I-am spus aşa, pe departe: Cam aşa trăieşte şi chiriaşul meu. „Ofiţerul ăla drăguţ?” a întrebat soră-mea. „Da, un băiat drăguţ şi cuminte, toată ziua cu cartea-n mână, nu bate cârciumile şi seara stă în casă.” Asta a fost prima vorbă, după aceea soră-mea a ieşit la bucătărie, s-aducă nişte dulceaţă, şi-atunci i-am spus: „Duduie Silvia, băiatul ăsta e nebun după dumneata, m-a înnebunit şi pe mine cu întrebările, cred că te visează şi noaptea.” Ea a râs: „Exagerezi, coană Lucico, nebuni de dragoste există numai prin filme, acuma interesul contează.” „Nu ştiu la ce faci aluzie, fata mamii, dar ţi-o spun eu că domnul Traian e un om ales, am avut mulţi tineri în gazdă şi pot să fac comparaţii.” Ea a schimbat vorba, că venise soră-mea în casă, şi după mine asta-i semn bun. Dacă nu i-ar fi păsat, nu schimba ea vorba. N-am dreptate?

— De ce aţi făcut asta?

— Te-i fi supărat, a râs ea, şi s-a ridicat să dea televizorul

mai încet. M-au ameţit tinerii ăştia cu muzica lor. Unde-s tangourile de-altădată... Ei, domnule Traian, nu prea cunoşti la oameni, mă vezi aşa energică şi crezi că-s o zgripţuroaică, ei bine, află că am şi eu suflet şi aş vrea să fie toţi oamenii fericiţi, şi dacă pot să ajut pe cineva o fac cu dragă inimă, fără vreun interes anume, prin urmare nu trebuia să mă întrebi „de ce”.

Toată povestea mă tulburase peste măsură; problema Silviei mi se părea cu totul de nerezolvat şi iată că soluţia era colea, la doi paşi, în căpşorul plin de idei al coanei Lucica. Dar oare se cădea să accept această formulă puţin cam umilitoare pentru mine? Mi se părea nedemn să beneficiez de serviciile unei femei; i-am auzit pe atâţia alţii fălindu-se cu meritul de a-şi fi cucerit aleasa inimii fără ajutorul nimănui, şi-apoi ce-o fi gândit Silvia, precis o să-şi închipuie că eu am apelat la gazda mea, folosind-o drept intermediar pentru a-i spune ceea ce eu însumi nu îndrăzneam. Toate acestea mi-au trecut prin minte în acele clipe, când oscilam între a-i fi recunoscător şi a-i reproşa că s-a amestecat în treburile mele. M-am ridicat şi am făcut doi paşi spre fereastră, ticluind în gând un discurs cam bombastic pe care rostindu-l îl simţeam tot mai ridicol şi mai lipsit de sinceritate:

— V-am întrebat de ce aţi făcut asta, pentru că nu v-am împuternicit să vă ocupaţi de viaţa mea personală. Mă socotesc apt să-mi rezolv singur problemele; nu simţeam nevoia să recurg la o asemenea intervenţie care...

Coana Lucica s-a ridicat şi ea de pe scaun, a înălţat braţele cu o mirare retorică:

— Domnule Traian, fii serios, ce te formalizezi aşa? Nu uita că am un băiat de vârsta dumitale! Ce bine-ar fi să găsească şi el o baborniţă ca mine care să-i poarte de grijă pe-acolo pe unde este. Iar dumneata, în loc să-mi mulţumeşti, îmi faci reproşuri...

— Nu era un reproş, m-am grăbit să repar gafa. Dar puneţi-vă în locul fetei. S-ar putea să mă dispreţuiască, de vreme ce am avut nevoie de un intermediar.

— Intermediar! Mersi de compliment; Altfel cum ai vrea să ajungi la ea? Trebuie să începi de undeva. E o fată serioasă, ţi-am spus. Puteai să aştepţi mult şi bine s-o întâlneşti pe stradă sau la discotecă, unde vezi fete de liceu cu ţigara-n gură. Nu

uita că eu trăiesc de-o viaţă aici, şi-am auzit atâtea cazuri – profesori, ofiţeri ca dumneata, ba şi un medic stagiar – care n-au deschis ochii la vreme. S-au pomenit pe capul lor cu câte-o haimana cu şalvari mov şi ochi încondeiaţi, de nu mai puteau să scape. Iar o prietenă de-a mea a avut altă surpriză: i-a sunat la uşă într-o zi o mironosiţă care i-a pus un prunc în braţe: „Copilul băiatului dumneavoastră. Tata zice să mă duc direct la tribunal, dar eu m-am gândit să stăm întâi de vorbă...” Păi poame de-astea găseşti pe toate cărările.

— Şi ce-a făcut prietena dumneavoastră?

— L-a chemat pe fiu-său: „Măi mamă, spune drept dacă-i copilul tău, că uite, ajungem de râsul lumii”. „Cum să fie al meu, o crezi pe ea, iubita tuturor, cum de i-a căşunat pe mine?” A ţinut-o una şi bună, că nu-i al lui, fata i-a dat în judecată, expertiză, avocaţi, alergătură şi, în final, pensie alimentară...

Povestea m-a tulburat; o imagine înspăimântătoare mi-a fulgerat prin minte – Tia, mirosind a coniac, sunând la uşa apartamentului din Calea Moşilor: „Doamnă, v-am adus nepoţelul, nu-i aşa că seamănă cu Traian?” M-am prefăcut nepăsător:

— Se-ntâmplă tot felul de lucruri pe lume. E drept, am mai auzit de oameni care au avut ghinion...

— În probleme de-astea, ghinionul ţi-l faci cu mâna ta, a spus înţepat coana Lucica. Dacă nu deschizi ochii la timp. Dacă nu te interesezi mai de-aproape ce şi cum, dacă nu intri în familie, să vezi cu cine ai de-a face... La toate astea m-am gândit când i-am spus Silviei de dumneata. S-ar putea să nu iasă nimic, s-ar putea ca părinţii ei să nici nu vrea s-audă, ţi-am spus că are un fel de logodnic... Dar s-ar putea la fel de bine să-mi mulţumeşti într-o bună zi. Şi să-ţi pară rău că în seara asta m-ai luat la zor...

Am început să râd. Un râs vinovat; argumentele ei erau destul de solide, plus că găsise calea cea mai bună şi mai simplă, pe când eu croiam planuri care de care mai sofisticate, ca s-ajung într-o bună zi în preajma Silviei.

— Nu v-am luat la zor, am protestat. Desigur, ar trebui să vă apreciez gestul. Dar gândiţi-vă puţin şi la orgoliul meu...

— Orgoliul prea mare alungă dragostea, domnule Traian.

Dacă te ţii mândru şi suferi în tăcere, n-ajungi nicăieri. O să-ţi arăt odată caietul meu de poezii, de pe când eram la profesională. Scriam versuri şi plângeam; cui i-a folosit? În loc să fac cumva să mă apropii, sufeream în tăcere şi el nu ştia nimic. Era un maistru tânăr, purta părul „creastă de cocoş”, pantaloni malagamba, şi la reuniuni era o fericire pentru o fată s-o invite el la dans. Am plâns, am scris poezii şi el s-a însurat cu o zvăpăiată. Au divorţat după doi ani. Între timp îl cunoscusem pe Niţă al meu, om aşezat, când dansa mă călca pe picioare, dar era serios şi se ocupa cu achiziţii de lână la cooperaţie. Dragostea apare o dată în viaţă, trebuie s-o preţuieşti atunci, la moment.

— Din punctul ăsta de vedere sigur, vă dau dreptate...

— Aha! Bine că nu începi iar s-o faci pe viteazul, cum începuseşi adineauri. Păi crezi că eu nu cunosc la oameni? Tineri ca dumneata, băieţi buni, dar, iartă-mă, mai retraşi, mai timizi, ajung pe mâna unor femeiuşti care-i joacă pe degete. Să ştii că n-am obiceiul s-o fac pe peţitoarea. Am destule treburi şi aşa. Dar cu Silvia nu văd cum te-ai fi descurcat. O cunosc destul de bine, e o fată cu picioarele pe pământ. Nu e omul cu care să vorbeşti pe ocolite. I-am spus de-a dreptul, privind-o în ochi: „Băiatul e nebun după dumneata.”

— Poate că aţi adus vorba cam brusc...

— N-aveam vreme de introduceri. I-am spus adevărul. Sau nu-i aşa?

Mă încolţise iarăşi; am râs în loc să-i răspund.

— Păi vezi? a replicat ea triumfător. Las’ să mai treacă două zile, să aibă şi ea timp de gândire, şi după aceea, uite colea!

S-a ridicat din fotoliu, s-a dus la măsuţa televizorului şi a scos dintr-un sertar o cutiuţă pe care mi-a întins-o cu un gest larg. Am luat-o, nedumerit, am citit denumirea de pe cutie.

— Mda, am spus. Un medicament. Dar nu văd legătura.

— Păi sigur. Nu vezi legătura, dar eu o văd. Din două-n două zile, Silvia o să vină aici să-mi facă injecţia.

— Sunteţi genială, coană Lucica.

— Multă lume e de părerea asta, mi-a spus ea fără pic de înfumurare.

— Şi dacă vă invită la spital?

Triumful coanei Lucica era complet. S-a aşezat iarăşi în

fotoliu, a lăsat o mică pauză de efect şi mi-a comunicat cu voce suavă:

— Am vorbit cu ea, i-am explicat că mi-e greu să mă duc până acolo.

Strategia ei începuse să devină interesantă. Am întrebat-o făcând-o mai departe pe nepăsătorul:

— Câte fiole aveţi?

— Şase. Una la două zile. Două săptămâni de conversaţie. Mai departe te descurci singur. Dacă totul merge bine, amândoi suntem câştigaţi: dumneata te însori şi eu scap de reumatism!

9.

M-a luat prin surprindere. Eram pe mica verandă din faţa intrării, unde-mi înşirasem periile de pai, cizmele, mantaua de ploaie, pantalonii de instrucţie şi cutioare cu tot felul de ustensile: trebuia să şterg urmele marşului de noapte. Pentru o atare treabă ostăşească îmi pusesem un trening spălăcit, şi ca să combat vântul rece, mirosind a iarnă, aveam pe cap o căciulită de schior cu inscripţia „Pepsi” pe care o purtam de ani de zile în serile friguroase de vacanţă, când dădeam turul în pas alergător până la Grădina Icoanei şi-napoi.

Oricum, mă dăruisem cu totul îndeletnicirii mele, lustruiam, râcâiam, ştergeam cu aplicaţiune obiectele acelea tăvălite prin noroaiele drumului spre trecătoare.

Şi am ridicat privirea abia când am auzit poarta deschizându-se. Era Silvia, bine-nţeles. În cel mai nepotrivit moment din viaţa mea.

Primul impuls a fost să o iau la goană în casă, să ascund toate lucrurile acelea, dar era prea târziu. Mi-am închis fermoarul bluzei şi mi-am scos de pe cap, pe furiş, fesul acela ridicol. Am rămas deoparte, pe verandă, cu braţele atârnând, cu peria de paie uitată în mâna stângă.

— Bună ziua, a spus Silvia.

„Arătai destul de puţin eroic, avea să-mi mărturisească ea mai apoi. Căutai din ochi o ascunzătoare. De ce te ruşinai aşa? Dac-ai şti cât preţuiesc femeile o pornire gospodărească! M-am silit să nu zâmbesc, atunci, de teamă să nu te simţi jignit”.

— Doamna Lucica e în casă, i-am spus cu grabă. Bănuiesc că pe ea o...

— Da, trebuia să trec tocmai diseară, dar a intervenit ceva.

— Şi m-aţi găsit aşa, în postura asta ridicolă...

— Oamenii gospodari nu sunt ridicoli, mi-a retezat-o ea şi a intrat în casă.

În sufletul meu s-a dat o scurtă, dar aprigă bătălie. Aş fi vrut să-mi strâng catrafusele şi să-mi găsesc ceva de treabă prin casă, dar mi se părea prea cusută cu aţă albă o asemenea abandonare a înfăţişării de om gospodar. Cel mai cuminte gest era să-mi văd de lucru, ca şi cum nimic nu s-a întâmplat. Dar ar fi fost păcat, după ce aşteptasem atâta ziua asta, întâlnirea

asta... Căutam cu disperare o ieşire onorabilă din încurcătură. Cum să mă duc, cărând în braţe tot calabalâcul, să mă schimb, să mă spăl pe mâini şi să-mi trec pieptenele prin ciuf? Între timp Silvia şi-ar vedea de drum.

Am continuat deci să muştruluiesc cizmele cu peria de lustru; rezultatul ar fi încântat pe cel mai pretenţios comandant de subunitate din regimentul de gardă: cizme „lună" este un termen prea palid pentru ceea ce obţinusem eu.

Am auzit uşa. S-a dus, mi-am spus în clipa aceea. Aşa îmi trebuie dacă...

— Domnu' Traian, mai fă o pauză, mi-a spus coana Lucica. Hai că se răceşte cafeluţa.

Zâmbea, victorioasă şi desigur amuzată de încurcătura în care intrasem. Am zâmbit şi eu. Mă simţeam ca un copil iertat după ce-a spart un geam. Am pus toată grămada sub scaunul şchiop, uitat de vremi în colţul verandei. Am dat un şut precis cutiei de cremă, care s-a plasat, ca un puc de hochei, exact în colţul cel mai depărtat. Apoi am făcut un semn spre ţinuta mea gospodărească:

— Aşa?

— Lasă, frate, nu te formaliza. Uite, ţi-am adus o cană cu apă, să te speli pe mâini.

Grozavă persoană, coana Lucica asta! Mi-a turnat, am risipit apa din palme peste tufele de regina-nopţii, uscate acum, de sub verandă, m-am şters cu cârpa de călcat, care printr-o minune era acolo, şi am urmat-o. Evident, inima îmi galopa ca la trecerea pistei cu obstacole.

— Silvia dragă, să-ţi prezint pe domnul locotenent Drăgoescu...

Silvia s-a ridicat din fotoliu şi mi-a întins mâna.

— Ne-am cunoscut, a zâmbit ea. V-am admirat la lucru...

— Nu era cea mai interesantă dintre preocupările mele.

— De ce? Tata nu lasă pe nimeni să se-atingă de uniforma lui. Singur şi-o calcă, îşi coase semnele pe guler şi tot ce trebuie.

— Lasă că l-am văzut eu, a intervenit coana Lucica ameninţând cu linguriţa. Când îl întâlneşti, parcă-i scos din cutie. Nici n-ai zice că vine de la pădure, parcă s-ar duce la nuntă.

— Uniforma trebuie respectată, am întregit eu cu oarecare emfază.

— Nu numai uniforma, a spus Silvia. În general, omul trebuie să se respecte pe sine. Vine câte cineva la noi, la spital, să-i plângi de milă, nu alta. Neras, cu cămaşa murdară, ba mai miroase şi a băutură. Odată am şi ţipat la unul: „Se poate, omule, să vii în halul ăsta la domnul doctor?" Individul s-a simţit lezat, mi-a reproşat că nu respect pacienţii. „Dar dumneata te respecţi, dacă umbli aşa?" Nu i-a convenit. După consultaţie a plecat, nici n-a dat bună ziua. Ei, şi după vreo două zile m-am pomenit cu el: „Să mă iertaţi, eram nervos atunci, am nişte injecţii de făcut..." Îmi trecuse supărarea, dar m-am gândit să-l sperii niţel. Am scos din dulap un ac mare, pentru infiltraţii, şi i l-am jucat niţel pe sub nas. S-a făcut alb la faţă, credeam că leşină acolo, pe canapea. Am tras serul, am pus un ac normal la seringă şi i-am spus: „Când e vorba de reclamaţii eşti mai curajos." A doua zi a venit cu un buchet de flori. Şefa, când l-a văzut, s-a strâmbat la mine: „Cum faci, dragă, de-ţi vin tot pacienţi gentili?"

— Acritura aia, a spus apăsat coana Lucica. Păi cu ea cum să fie oamenii gentili dacă se poartă ca o scorpie?

— Oameni şi oameni, a încuviinţat Silvia. Pacientul trebuie respectat, dar în acelaşi timp...

— La rândul lui, să-i respecte pe cei care-i îngrijesc sănătatea, am intervenit. După mine, medicina este cea mai nobilă profesie...

Mi-a răsplătit cu un zâmbet această declaraţie, iar eu m-am simţit în clipa aceea puternic şi înţelept. Aş fi făcut orice ca să-i fiu pe plac, să mă privească nu ca pe o cunoştinţă întâmplătoare; desigur, coana Lucica îi spusese ceva despre mine, dar ardeam de dorinţa să-i stârnesc interesul, să-mi atrag simpatia ei. Curând am monopolizat discuţia, am început să înşir teorii despre farfurii zburătoare, să povestesc filme, să fac aluzii la personaje celebre, până când, după vreun sfert de oră, m-a săgetat întrebarea: ce-o să creadă despre mine, c-o fac pe deşteptul, că fac paradă de cunoştinţe... Asta mi-a scăzut brusc elanul; tocmai la timp, căci Silvia s-a uitat cu discreţie la ceas şi a pus mâna pe trusă:

— Se apropie momentul neplăcut...

Coana Lucica a zâmbit cam albastru, a scos din sertar cutia cu fiole şi au dispărut amândouă în dormitor. Fără să pierd o secundă, am dat năvală în camera mea, m-am îmbrăcat într-o clipă şi mi-am reluat locul în sufragerie ca şi cum nu m-aş fi clintit de acolo. După câteva minute au venit şi ele. Coana Lucica zâmbea şi mai albastru şi şchiopăta uşor.

— Cam dureroasă, într-adevăr, a spus Silvia. Data viitoare o să-ncerc o combinaţie cu cortizon. Dacă vă doare tare, puneţi o compresă cu apă rece. Şi faceţi mişcare, ca să se ducă serul.

— Asta mai degrabă, a încuviinţat coana Lucica. Tocmai aveam de gând să fac puţină curăţenie.

— Ne vedem vineri. La revedere, domnule locotenent. Mi-a părut bine de cunoştinţă.

— Şi mie, am spus repede. Dacă-mi permiteţi, vă conduc.

— Nu vă deranjaţi, a protestat ea. E încă devreme.

— Tot voiam să merg după ţigări. Şi în afară de asta, mi-ar face multă plăcere...

M-a privit cu ochii aceia albaştri, care adunau în ei tot seninul, şi am simţit un fior străbătându-mă din creştet până-n tălpi.

— La ora asta s-a închis la debit, a zâmbit ea.

— Atunci rămâne al doilea motiv, a intervenit coana Lucica pe un ton de glumă.

Am ieşit în vestibul şi am înşfăcat pelerina aceea cenuşie, care mirosea a lână udă. Am ajutat-o să se îmbrace. Mi-am luat şi eu vindiacul şi peste câteva clipe eram – favoare nesperată – alături de ea, pe străzile pustii. Mergeam agale, eu încercând să încetinesc cât mai mult; între timp îi vorbeam, i-am povestit cum am ajuns aici, în oraş, am descris mica noastră expediţie în interiorul cetăţii, i-am înfăţişat planurile pentru primăvara viitoare şi ipotezele optimiste ale arheologilor amatori din oraş. Făceam uneori pauze, să-i aud replica, să-i aud vocea; avea o voce catifelată, liniştitoare. O voce pe care o îndrăgisem deja.

— Preocupări frumoase, a spus ea. Şi tata se apucase într-o vreme să adune legende despre numele locurilor de pe-aici. Între oameni circulă tot felul de poveşti legate de stânci, de păduri, de ape. Mamei nu-i prea convine, e o fiinţă mai practică, îl îndeamnă să facă ceva util, dar eu îl admir. Pe lângă treburile de toată ziua, trebuie să ai şi o preocupare pentru

sufletul tău.

— Am auzit că vă place muzica.

— Cui nu-i place muzica! a spus ea repede. E drept că în cazul meu se leagă de unele amintiri neplăcute. Sunt oameni care, din prea mult zel, te pot depărta de ea. Profesoara mea de pian se pricepea de minune să transforme lecţiile într-un chin. Acuma nu mai deschid o partitură luni în şir. În schimb îmi place să ascult. Am adunat câteva zeci de discuri, compozitori celebri. Seara, când am timp, tricotez şi ascult muzică. Dumneavoastră cum vă umpleţi serile?

— În general citesc. Istorie, literatură... cât îmi ajunge timpul. Uneori mă întâlnesc cu colegii. În restaurant nu prea intrăm, nici n-avem timp, şi nici nu sunt mari băutori printre noi. O viaţă cam monotonă, oricum. Mai ales când nu ai prea multe cunoştinţe.

— Uite c-am ajuns, a spus ea. Vă mulţumesc, v-aţi deranjat pentru mine.

Am tăcut câteva clipe, acumulând energie pentru replica pe care mi-o pregătisem:

— Aş vrea să vă mai văd...

— E simplu, a râs ea. Vineri trec iar pe la coana Lucica.

Vineri, la ora când Silvia trebuia să intre pe portiţă, noi ieşeam pe poarta mare a cazărmii. Înainte de plecare, imaginasem câteva ipoteze – un picior scrântit, o criză de apendicită, un obiect important uitat acasă – dar toate aceste variante contraveneau în mod neplăcut orgoliului meu de comandant. Trebuia să împărtăşesc soarta ostaşilor mei; şi-ar fi închipuit că mă sustrag din comoditate, de teamă să nu obosesc; e drept, făcusem calculul, vreo cincisprezece kilometri în total, pe drum de munte, noaptea.

— Asta nu-i la îndemâna oricui, i-am spus lui Butnaru.

— A, e numai începutul. Avem un grafic special. Vom face marşuri din ce în ce mai lungi. Trebuie să antrenăm oamenii treptat. Primăvara trecută, spre sfârşitul ciclului, am făcut şaizeci de kilometri într-o zi, îţi dai seama.

Tropăiam, în fruntea plutonului, pe prundişul ud al drumului de munte; plouase iarăşi, câte-o pală de vânt scutura picături grele din copaci, câte una se nimerea să cadă, făcându-mă să

tresar, între gulerul mantalei şi gât. Mergeam în cadenţă şi-mi imaginam dezamăgirea Silviei văzând că nu sunt acasă; va fi crezând că dinadins am evitat această întâlnire, oricând poţi găsi o scuză plauzibilă ca să pui capăt unei idile încă neîncepute...

— Dacă stau să mă gândesc, te descurci de minune! a reluat Butnaru.

— La ce te referi?

— Parcă nu ştii! Tot târgul vorbeşte. La domnişoara aia mă refeream. Ai fost văzut cu ea pe stradă. Sau nu erai tu?

— A, da, m-am prefăcut că-mi amintesc. De Silvia vorbeşti?

— Faci progrese rapide, dacă i-ai aflat şi numele.

— A venit la coana Lucica să-i facă o injecţie.

— Coana Lucica asta, cum le mai brodeşte. Mania ei, îi place să-i înfunde pe burlaci. Anul trecut a vrut să mă însoare cu o nepoată de-a ei de la Piatra Neamţ. Gata-gata să reuşească. Aşa că fii cu ochii-n patru.

— Ei, a fost o întâmplare. Pur şi simplu am condus-o acasă, fiindcă se întunecase.

— Uite unde era cavalerul! Ce umbli cu de-alde astea, omule? Mai alaltăieri întrebai în dreapta şi-n stânga cine-i fata, şi-acuma întâmplător o conduci acasă. Şi cum ţi se pare?

— Ştiu şi eu ce să zic? Am discutat lucruri banale, a povestit întâmplări de la spital şi i-a dat coanei Lucica explicaţii cum să conserve vişinele.

— Şi ce-ai fi vrut? Să-i dea formula relativităţii restrânse?

— Nu cred să fi auzit de ea.

— Te cam pripeşti, amice. Într-o singură rundă nu poţi trage o concluzie. Aşteaptă, studiaz-o, fă-o să vorbească despre ea, află ce gusturi are, ce fel de filme-i plac, ce-a citit în ultima vreme. Anul trecut, la mare, am întâlnit o fată care-l citea pe Homer în original. Am admirat-o pentru asta. Dar când o scoteai din filologia clasică, nu ştia nimic altceva. Seara, pe faleză, îmi explica etimologia cuvintelor. Nu-mi place să sărut un dicţionar.

— Prea multe sfaturi într-o singură lecţie, dom’ profesor.

— Păi da, a spus Cristea ivit pe neaşteptate lângă noi. Sporovăiţi de parc-aţi fi într-o excursie. Locotenent Drăgoescu, trimite o patrulă de recunoaştere spre trecătoare!

— Am înţeles!

L-am chemat pe sergentul Tomoroga şi i-am cerut să ia trei oameni din grupa lui şi să execute o recunoaştere în faţă.

— Am înţeles.

— Şi să-l iei şi pe soldatul Benga.

— Pe Benga? s-a mirat sergentul. Ce să fac cu el?

— Să-l instruieşti, asta să faci. Învaţă-l să umble pe întuneric şi să-ţi raporteze ce-a observat. Executarea.

Sergentul a salutat şi a plecat de lângă mine cam nedumerit. L-am auzit cum îşi cheamă oamenii din grupă.

Drumul spre trecătoare era, ziua, foarte pitoresc, cu serpentine largi, ivindu-se ca o panglică albă printre frunzele copacilor. De obicei nu urmam traseul şoselei, ci o luam pieptiş, pe scurtături, înaintam astfel oarecum perpendicular pe şosea, până când în faţa noastră se înălţau, ca nişte uriaşi alăturaţi, stâncile ce îi străjuiau intrarea: un spaţiu îngust, cu pereţi aproape verticali, în care râul îşi săpase, prin milioane de ani, albia dreaptă şi adâncă; pe lângă râu mergea şoseaua îngustă, presărată ici şi colo de bolovani căzuţi. Ziua marşul prin aceste locuri era o încântare, dar noaptea devenea o expediţie plină de neprevăzut. De aceea, patrulele de recunoaştere nu erau numai un exerciţiu, ci reprezentau o nevoie reală: trebuia să ştiu cu precizie cum se prezintă drumul.

Când am ajuns la stânci, ploaia încetase; stelele strălucitoare prevesteau o noapte rece. Din întuneric se iveau, în faţa noastră, când unul când altul dintre soldaţii trimişi în recunoaştere:

— În dreapta prăbuşire de stânci... Trebuie ţinut cât mai spre stânga, lângă râu... Dincolo de stânca detunată, malul e surpat...

Ţineam seama de toate aceste avertismente şi coloana înainta, repede, dar prudent, prin întuneric, spre ţintă. După vreo două ore de mers, am părăsit şoseaua şi am luat-o în sus, pe o vale care despărţea două piscuri. Urcam tot mai greu pe pământul alunecos; în dreapta şi-n stânga mea auzeam respiraţia iuţită a soldaţilor, exclamaţii înăbuşite, îndemnuri rostite cu voce joasă.

— Uite c-am ajuns, l-am auzit într-un târziu pe Cristea.

Am ridicat privirea; în lumina palidă a stelelor, am distins pe

deal, în faţa mea, contururile unei cabane. Curând acolo au licărit luminiţe, un felinar cu lumină slabă a apărut într-o fereastră. Cu toată oboseala, trebuia să ne organizăm. Grupe întregi au pornit în sus, prin pădure, după vreascuri; alţii instalau corturi. Am aprins focuri, şi bucătarii şi-au arătat măiestria făcându-şi de lucru cu frigările. Pe lângă focuri răsunau râsete, frânturi de cântec. Totul aducea acum cu o excursie agreabilă, chiar dacă proporţiile ei, cu echipamentul de soldat în spate, ceruseră un efort deosebit. E drept că după ce s-au fixat santinelele şi focurile au fost stinse, tabăra noastră s-a liniştit deodată; oboseala marşului redusese la tăcere compania.

M-am cuibărit în cort, înfăşurat în mantaua încă umedă. Când în loc de saltea ai cetină de brad, iar drept acoperiş pânza subţire a cortului, te simţi mai bărbat. Am respirat adânc aerul ameţitor de rece, m-am aşezat mai bine în culcuşul meu şi-n clipa aceea am avut sentimentul acela de satisfacţie pe care ţi-l dă oboseala unei zile trăite în plin.

Dimineaţa – din nou la drum. De astă dată ne era mai uşor, pentru că aveam de coborât. Am făcut câteva manevre cu plutoanele. Locotenentul-major Cristea avea o fantezie bogată în a născoci „situaţii”: într-un loc era drumul minat, a trebuit să ocolim kilometri întregi, mergând pieptiş pe un versant al muntelui; pe urmă am înconjurat o poziţie înaintată aflată în mâna „inamicului”, strecurându-ne prin pădurea îngheţată; iar când am ieşit din munte, pe şosea, obişnuita „aviaţie la joasă înălţime”...

Am ajuns acasă pe înserate, frânt de oboseală. M-am culcat şi am adormit buştean până a doua zi.

— Bună seara, tovarăşe locotenent.

— Mă cheamă Traian. Dacă n-ai nimic împotrivă, am putea să ne spunem pe nume.

A zâmbit, şi casa a părut deodată mai mare, mai plină de lumină.

— Bine, dar abia ne cunoaştem...

— Dacă punem la socoteală *prima întâlnire*, avem exact două luni şi paisprezece zile de când ne-am văzut prima dată.

— Totdeauna eşti aşa de calculat? m-a întrebat ea privindu-

mă peste umăr.

— În lucrurile importante. Iar întâlnirea aceea a fost pentru mine un lucru foarte important. Vreau să spun că din prima clipă în care te-am văzut...

— Să nu exagerăm. Dacă nu erau injecţiile coanei Lucica, cine ştie dacă ne-am fi întâlnit vreodată.

— Aş fi găsit eu o cale. Sau întâmplarea. Cine ştie? Uneori întâmplarea rânduieşte de minune drumurile oamenilor.

S-a aşezat în fotoliu, a rotit privirea prin cameră.

— De fapt nu pe tine te căutam, a reluat ea privindu-mă ţintă.

— Nici nu speram ca modesta mea persoană să prezinte vreo fărâmă de interes.

— Modest! s-a mirat ea. Ce ţi-a venit aşa deodată?

— Caut să-ţi fiu pe plac. Încerc diverse roluri.

— Ai multe?

— Încă vreo trei: îndrăzneţ, singuratic, îndrăgostit.

— Să lăsăm gluma, s-a încruntat ea. Nu pentru asta am venit. Mai am de mers şi-n alte locuri.

— Coana Lucica vine imediat. S-a dus până la o vecină, te roagă s-o scuzi o clipă.

— Şi ce-ai făcut în zilele astea?

— M-am gândit la tine.

— Ah! Ai trecut direct la al treilea rol?

— Vorbesc serios. Ştii, am avut o treabă deosebită la unitate. Pentru mine a fost o adevărată catastrofă că am lipsit de acasă acum două zile. Ardeam de nerăbdare să te revăd. Ce părere ai despre dragostea la prima vedere?

— Cred că nu există decât în filme.

— Eu cred că există. Te ia aşa, pe neaşteptate. Începe cu o bucurie intensă când întâlneşti un om şi cu o tristeţe adâncă atunci când te desparţi de el. Este exact ce simt eu acum. Şi până vine coana Lucica vreau să te întreb: oare n-am putea să ne vedem şi independent de preocupările tale profesionale?

Ea a întors faţa spre mine, filtrând privirea printre genele lungi. Mi s-a părut prea serioasă în clipa aceea şi m-am alarmat: dacă am depăşit măsura? Dacă m-am grăbit? Dacă n-am găsit formula cea mai potrivită?

— M-ai luat cam repede, a spus ea încet. Nu ştii nimic despre

mine şi nici eu despre tine.

— Tocmai de aceea. Ar trebui să ne cunoaştem mai bine, să ne împărtăşim unul altuia gusturile, ideile. Omul este o fiinţă socială, el simte nevoia să comunice, să găsească ecou pentru gândurile lui...

Coana Lucica a intrat grăbită, cerându-şi scuze. Au dispărut amândouă în dormitor. Tocmai la timp, fiindcă îmi epuizasem argumentele. E destul de greu, stând cuminte într-un fotoliu, să te apropii sufleteşte de fata care stă la doi metri de tine, în celălalt fotoliu. Dar eram nevoit să folosesc fiecare clipă şi să grăbesc lucrurile cât puteam, căci termenul ce mi se oferise mi se părea nedrept de scurt. Aveam în mine un fel de elan îndârjit, care mă ajuta să-mi depăşesc sfiala începutului de prietenie. Silvia, cu frumuseţea ei, cu modestia şi blândeţea ei, cu vorba ei caldă, mă câştigase cu totul, în scurtul răstimp de când o cunoşteam. Un sentiment neobişnuit de puternic mă cuprindea în faţa ei. O căldură, o emoţie, o nerăbdare greu de tradus în cuvinte, sau de tradus cu un singur cuvânt: dragoste... Şi constatam acum că redeveneam în faţa ei sfios ca un adolescent. Chiar dacă trecusem prin experienţa cu Tia, sau poate tocmai de aceea. Nimic din ce fusese potrivit atunci nu mai era valabil acum...

La toate acestea mă gândeam, pândind nerăbdător, în fotoliu; fără voie trăgeam cu urechea, am auzit hârşiitul pilei care tăia fiola, apoi câteva cuvinte neînţelese – şi iat-o. Am sărit în picioare; ideea că trebuie s-o conduc venea acum ca de la sine. De astă dată, când am ieşit din casă era noapte de-a binelea; un bec stingher ardea departe, tocmai în capătul străzii. Sub pretext că o ajut să traverseze, am luat-o de braţ; Silvia n-a reacţionat în niciun fel la acest gest, care mie mi se părea un mare pas înainte; tăceam amândoi, mergând în acelaşi pas, şi simţeam că se apropie clipa despărţirii. Am rupt tăcerea:

— Nu mi-ai răspuns la întrebare.

— Ce întrebare?

— Dacă nu ne-am putea vedea şi în afara vizitelor la coana Lucica.

A tăcut câteva clipe, ca şi cum încerca să compună un răspuns. Asta mă îngrijoră.

— Eşti prea nerăbdător, a spus în cele din urmă. Nu-mi plac oamenii nerăbdători.

Am încercat să dau un aspect de glumă acestei mărturisiri:

— Înseamnă că m-am exclus singur din gândurile tale.

— N-o lua aşa. Vreau să spun că nu se poate dintr-o dată. Mai lasă să treacă timpul, să ne mai obişnuim, să ne cunoaştem mai bine...

— Sâmbătă e bal la Casa de cultură. În planurile mele optimiste mă vedeam dansând cu tine acolo.

— Nu-mi plac balurile. Muzica proastă, nişte diletanţi care asasinează melodiile, înghesuială, fum...

— Atunci să mergem la film. Sau la plimbare, sau la cofetărie, unde vrei tu. Esenţialul e să fim împreună.

— Răbdare, mi-a spus ea aproape în şoaptă.

— Rândul trecut, un coleg ne-a văzut împreună. Mi-a spus că mă invidiază, că eşti cea mai frumoasă fată din oraş.

Am simţit braţul strângându-mi mâna.

— Exagerări. Colegul tău e un drăguţ.

— Ba nu. Are dreptate.

A râs încet şi râsul ei mi-a răsplătit toată diplomaţia.

— Insist cu balul ăsta.

— De ce?

— Aş vrea să fim împreună, asta-i tot.

— E prea devreme, a spus ea aproape cu bruscheţe. Noapte bună!

Mi-a strâns mâna, o strângere fugară, fricoasă aproape, şi a intrat pe portiţă. Am rămas acolo, în întuneric. Am auzit-o cum urcă scările; o lumină s-a aprins deasupra uşii. Când a ajuns sus, s-a întors spre mine sau spre locul unde bănuia că sunt şi mi-a făcut un semn prietenos.

Care mi-a risipit îndoiala de acum o clipă.

— Permiteţi să raportez, am o problemă, tovarăşe locotenent.

— Toată lumea are probleme.

— Dacă mă luaţi aşa...

S-a întors să plece. Mi-a fost milă de el. L-am întors din drum:

— Soldat Ioniţă! Cum pleci aşa? Ţi-am dat eu voie?

M-a privit încruntat, aproape neînţelegând. Asta m-a scos din

sărite.

— Ai uitat de regulament? Militarul trebuie să respecte disciplina, să ceară permisiunea să plece şi toate celelalte.

— Am înţeles. Vă rog să mă iertaţi. Permiteţi să plec.

— Nu-ţi permit. Mai întâi spune ce voiai de la mine.

— Raportez: am nevoie de o permisie, tovarăşe locotenent. Numai două zile, atâta.

— Motivul?

— Aă... De fapt aş putea să spun că-i mama bolnavă, că tata s-a întors dintr-o călătorie lungă şi vreau să-l văd, dar prefer să vă spun adevărul: e vorba de o fată, prietena mea.

— Ce-i cu ea?

A oftat adânc înainte de a vorbi.

— Nu-mi răspunde la scrisori. Un băiat de la tancuri, e din cartier cu mine, a fost acasă şi zice c-a văzut-o la discotecă cu un tip. Îmi vine să înnebunesc.

— Ei, asta-i! Mai sunt fete pe lume.

— Dar nu ca ea. I-am scris maică-mii, să se intereseze, dar nu mi-a dat niciun răspuns. Voiam să ne căsătorim, după ce... Zău, tovarăşe locotenent, sunt tare îngrijorat.

— Auzi, Ioniţă, cred că toţi băieţii din pluton iubesc câte-o fată. Şi măcar jumătate din ei sunt îngrijoraţi, li se pare că i-au părăsit etcetera. Păi dacă le-aş da la toţi permisie, spune şi tu. Permisiile se dau numai pentru cazuri deosebite.

— Şi ăsta-i caz deosebit, a murmurat el.

— Mai aşteaptă câteva zile. După tragere vom mai vedea. Pân-atunci poate primeşti scrisoare.

— Am înţeles.

— Eşti liber!

A plecat legănându-şi umerii solizi, de sportiv. Un băiat bine legat, cam scund, dar puternic, ai fi zis că poate să fărâme pietre-n pumni. Şi ofta de ţi se rupea inima după o fetişcană oarecare. Fetele astea sunt cu capu-n nori, m-am gândit. Nu-şi dau seama ce-nseamnă să aştepţi o scrisoare.

Problema lui Ioniţă mi-a ieşit din minte aproape imediat. Aveam altele, destule. Spre prânz m-a chemat locotenentul-major Cristea:

— S-a întâmplat ceva unui soldat de la tine?

— Nu ştiu nimic.

— L-am văzut într-un taxi, mergea spre gară. Unul solid, din echipa de handbal.

Am simţit că mi se înmoaie picioarele. Ioniţă!

— Permiteţi să mă duc după el.

— Crezi că ai timp?

— Da. Primul tren e peste o oră.

— Roagă-l pe Butnaru să te ducă cu maşina.

Am dat fuga în sala de tactică după Butnaru. Ştiam că-şi ţine *Trabantul* în parcarea din faţa regimentului; nu prea umbla cu el.

— Sile, ajută-mă, sunt la mare necaz...

I-am povestit, în câteva cuvinte, ce se întâmplase.

— Ehei, coane, maşina mică e un lux, mi-a spus Butnaru în timp ce ne îndreptam spre poartă aproape în fugă. Ce onoare pe soldăţelul tău, să-l caute doi ofiţeri la gară!

— Onoarea ca onoare, să vezi scandal după aia!

— Numai să-l găsim, a spus el zornăind în mână cheile de la maşină. Dar ce l-a apucat să plece aşa, deodată?

— Şi-a luat singur învoire, să-şi vadă iubita. De fapt a venit mai întâi la mine, că nu i-a mai scris, c-a văzut-o un prieten la discotecă... Prostii, am conchis cu o pornire furioasă în glas.

Butnaru m-a apucat de braţ:

— Nu-s chiar prostii. Pentru el, pentru soldat, sunt probleme de viaţă. Trebuia să-l iei în serios. Anul trecut am avut şi eu o poveste de-asta: un soldat a-ncercat să sară gardul, noaptea. Tărăboi, pedepse... Dar după ce s-a potolit toată treaba, maiorul Păduraru m-a chemat şi mi-a spus cam aşa: „Grija faţă de om nu-nseamnă numai să-i asiguri mâncarea, baia de sâmbătă şi opt ore de somn. Înseamnă să-i cunoşti problemele personale şi să-l ajuţi să le rezolve.” Asta-i, amice. Un comandant bun trebuie să aibă ochi şi pentru asemenea lucruri.

Cuvintele lui au fost pentru mine o lovitură: aşa e, mi-am spus, dacă-l înţelegeam pe Ioniţă, dacă încercam să intuiesc cât de cât starea lui de spirit, aş fi găsit altă soluţie; trebuia să-l ascult mai atent, mi-aş fi dat seama că e ceva serios şi aş fi intervenit să i se dea o permisie... Începeam să mă simt într-un fel părtaş la abaterea lui, era ca şi cum eu însumi l-aş fi împins să plece. Butnaru a descuiat portiera, mi-a deschis, am urcat, şi

motorul *Trabantului* a început să păcăne.

— Nu te necăji, mi-a spus el manevrând cu îndemânare volanul. Nu poţi să le ştii chiar pe toate, de la început. Asta-i aşa, ca o învăţătură. Dar faptul e fapt, greşeala lui e gravă şi trebuie tratată ca atare.

— Mai întâi să dăm de el, am mormăit.

— N-avea unde să se ducă decât la gară. De unde e Ioniţă ăsta?

— Dintr-o comună, pe lângă Urziceni.

— Asta e. Vrea să plece cu acceleratul de Bucureşti. E timp destul, fii pe pace.

Dar după felul cum lua virajele mi-am dat seama că voia doar să mă liniştească. Îi eram recunoscător pentru vorbele lui de mai înainte; parcă ghicise reproşurile pe care mi le făceam şi se străduia să-mi alunge amărăciunea.

— Asta e, a reluat. Omul tău e vinovat. Păi ce-ar fi dacă toţi soldaţii îndrăgostiţi ar lua-o care-ncotro, să-şi vadă iubitele?

A frânat scurt în faţa gării şi am sărit amândoi din maşină. Am intrat în sala de aşteptare aproape alergând.

Când l-am văzut pe Ioniţă, am răsuflat uşurat. Era la rând, la bilete. Ne-a văzut, a avut o tresărire, a dat să plece, să se strecoare, dar s-a lăsat păgubaş şi s-a oprit în loc, cu un zâmbet înfricoşat pe faţă. L-am tras într-un colţ, după chioşcul de ziare.

— Ce-i cu tine? Cum ai plecat din unitate?

— Păi...

— Unde te duceai?

— Acasă. V-am raportat doar. Nu mai puteam să aştept.

— Vezi ce soldaţi am eu în pluton? i-am spus lui Sile. Mai vreau să devenim subunitate de frunte.

— Cum vine asta, soldat? s-a răstit Butnaru la el. Mai aveai puţin şi ajungeai în poziţia de dezertor.

— Nu-mi place termenul ăsta, a spus Ioniţă încet.

— Ai altul mai frumos pentru isprava ta? O să vedem ce spun ceilalţi. Te punem în discuţia adunării generale U.T.C., asta-i sigur.

— După ce ieşi de la arest, am completat eu cu asprime.

Ne-am urcat în maşină: soldatul în spate, eu în faţă, lângă şofer. Sile conducea mai iute ca la venire. Se enervase,

vedeam bine. O clipă mi-a fost teamă să nu se-ntâmple vreun necaz.

— Lasă că discutăm la unitate, i-am spus împăciuitor.

— Numai dezertori n-am cărat cu maşina asta, a spus el cu năduf.

Ioniţă se făcuse mic lângă portieră. Tăcea.

— Ţi-ai început bine cariera, a spus Sile întorcându-se spre mine. Venim din şcoală plini de visuri, croim planuri frumoase şi când colo...

— Lasă, fii atent la drum.

Dar strada era liberă şi goana continua. Butnaru s-a uitat o clipă prin retrovizor la soldat.

— Dar tu, măi băiatule, n-ai obraz? Nu te-ai gândit la tovarăşul locotenent, că-i faci necazuri?

— Vă rog să mă scuzaţi, a spus Ioniţă.

Abia auzeam ce spune. M-am răsucit cu tot corpul spre el:

— Să te scuz! După o boacănă ca asta. N-ai pic de conştiinţă, asta e. Comandantul o să-mi spună că nu m-am ocupat de tine, că nu te-am educat, nu te-am făcut să înţelegi datoria ta, a noastră...

— Îmi înţeleg foarte bine datoria.

— De asta ai tulit-o la gară?

Cu un viraj furios, Sile a adus maşina în parcarea din faţa porţii. Am coborât, şi l-am aşteptat să încuie. Soldatul stătea lângă mine, cu o figură dezolată.

— Du-te la companie, să nu te mai văd în ochi, i-am spus peste umăr. Aşteaptă-ţi acolo pedeapsa. Fii sigur că nu scapi fără câteva zile de arest. De fapt au să-ţi prindă bine. Ai timp să te gândeşti la fapta ta.

— Am înţeles, a spus Ioniţă.

— Ai înţeles, după ce-ai făcut-o! Ruşine să-ţi fie!

— Gândeşte-te ce-ai să spui la adunarea companiei, a zis şi Butnaru.

O subunitate e un colectiv, cu viaţa lui, cu programul lui. Excepţiile nu-l pot influenţa. Soldatul Ioniţă a fost trimis într-adevăr la arest. L-am lăsat acolo, în grija gărzii; ştiam că i se dă mâncare, că iese la muncă după cum scrie la regulament, iar eu îmi vedeam mai departe de pluton, de instrucţie şi de toate

problemele mari şi mică care fac parte din viaţa noastră. După vreo trei zile, pe când aveam pregătire politică, într-o pauză s-a prezentat la mine ajutorul subofiţerului de la punctul de control:

— Tovarăşe locotenent, raportez: au venit părinţii soldatului Ioniţă. Sunt la poartă.

— Ce le-ai spus?

— Le-am spus să aştepte. Ştiam că sunteţi la pregătire şi-am urmărit când se dă pauză...

— Bine. Du-te şi spune-le că vin imediat.

Eram în încurcătură. Bieţii oameni, veniseră atâta drum ca să-şi vadă odrasla! Şi odrasla – la arest! Mi-i imaginam nişte oameni modeşti, sfioşi, osteniţi, mama cu o broboadă neagră, cum mai văzusem de atâtea ori la poartă, tatăl purtând costumul de zile mari cu care nu-i deprins; plini de speranţă, îngrijoraţi, căutând să-ţi citească-n ochi adevăruri nerostite...

N-are rost să-i amărăsc, am hotărât. Le spun că e plecat în misiune, vorba asta impresionează, nu mai e nevoie să dau alte detalii...

L-am lăsat pe caporalul Dima să conducă mai departe discuţiile – era un subiect de istorie şi el stăpânea bine problema – şi am plecat spre poartă. Când am urcat treptele de la punctul de control, mi-am aruncat fără voie privirea peste gard, în parcare. Am văzut un ARO stacojiu, plin de noroi, cu perdeluţe la geamul din spate; un bărbat masiv, cu scurtă de piele descheiată, manevra în ritm susţinut pompa de umflat cauciucurile; alături, o femeie mică de statură, grasă de-a binelea, cu părul blond cârlionţat, îmbrăcată într-o haină de blană cenuşie, fuma o ţigară învârtindu-se pe lângă el.

— Dânşii sunt? l-am întrebat neîncrezător pe soldatul de la poartă.

— Dânşii. Mă duc să-i chem.

Am intrat în camera de vizitatori şi am aşteptat. Au venit amândoi, fiecare cu câte-o sacoşă-n mână. Am evitat să mă uit la ele cu obişnuita privire vigilentă – să nu conţină băuturi alcoolice. Dacă tot n-aveau să ajungă la destinaţie...

Bărbatul s-a oprit mirat în uşă; zâmbetul i s-a şters de pe faţă când a dat cu ochii de mine; se aştepta, desigur, să-l vadă pe fiu-său.

— Bună ziua. Sunt tatăl soldatului Ioniţă.

Am dat mâna cu el. Avea palma fierbinte, de la mânerul pompei probabil.

— Locotenent Drăgoescu, comandantul lui de pluton.

— Soţia mea.

Am vrut să-i sărut mâna.

— Lăsaţi, a spus ea cu o mişcare energică. Am vrea să stăm de vorbă cu băiatul.

— Îmi pare rău, dar băiatul dumneavoastră nu este în unitate. L-am trimis într-o misiune, pentru câteva zile.

— Aoleu! a spus femeia. Şi cât am dorit să...

— Lasă, Tănţico, nu-i nimic. Venim săptămâna viitoare, tot avem drum pe-aici. S-a simţit dator să-mi explice: Ştiţi, ne ducem dincolo, peste munte, cu nişte trufandale. Acuma, cât e preţul bun. Ne descurcăm şi noi cum putem, anu' ăsta a fost cam secetos.

Nu s-ar zice că te-a afectat prea mult, am gândit cu un sentiment de adversitate. Avea o figură prosperă şi satisfăcută; şi-a scos pălăria şi s-a şters de năduşeală cu o batistă mare. I-am invitat pe amândoi să ia loc. M-am aşezat de cealaltă parte a mesei care purta, pe melamina gălbuie, o inscripţie stângace: „a.m.r. 67".

Tatăl lui Ioniţă a scos din buzunarul de sus al scurtei de piele un pachet de ţigări şi o brichetă frumoasă, aurită.

— Un „Kent", tovarăşe locotenent?

— Mulţumesc, nu fumez, i-am spus. Puteţi fuma dacă doriţi.

Şi-a aprins cu dichis ţigara, a pufăit cu voluptate şi s-a lăsat mulţumit pe spătarul scaunului:

— Ce mai face tovarăşul colonel Popescu?

— Nu-l cunosc, i-am răspuns străduindu-mă să-mi ascund iritarea.

— Păcat. Lucrează la statul-major al diviziei. Am fost împreună astă-vară, la Predeal. Om foarte cumsecade. L-am căutat la telefon, dar nu l-am găsit. Poate punea o vorbă bună pentru băiat...

— Nu e nevoie de vorbă bună. Credeţi că nu ne purtăm bine cu soldaţii?

— Ei, orişicât, contează să cunoşti pe cineva, a spus el făcându-mi cu ochiul. Parcă dumneavoastră nu ştiţi? Oameni

suntem...

— Nelule, nu-l supăra pe tovarăşul comandant, a intervenit soţia lui cu o voce mieroasă.

— Nu mă supăr. Ascult. Dar asta nu-nseamnă că sunt de acord. Nu e nevoie de intervenţii, de cunoştinţe. Ne purtăm cu toţi soldaţii la fel. Când fac o treabă bună, îi lăudăm; dacă ne fac necazuri... atunci se schimbă foaia.

Ioniţă-senior a râs gros:

— Tone al nostru n-o să vă facă necazuri, fiţi pe pace. L-am învăţat destule, ştie să se descurce în viaţă. Parcă eu n-am făcut armata? Şi încă tot în divizia asta. Avem tradiţie, cum s-ar zice. Bine-nţeles, pe atunci era mai greu. Dar m-am descurcat. Vorba dulce mult aduce. Eram mânuitor la staţia de amplificare, totdeauna dimineaţa puneam un disc care-i plăcea comandantului. Era la modă o cântăreaţă, cum îi zice... Da' n-aveţi de unde s-o. Ştiţi, sunteţi băiat tânăr, cred că n-aveţi mai mult de douăzeci şi trei de ani.

— Două'ş'patru, am spus fără să vreau.

— Mulţi înainte. Îl pun pe Tone să se intereseze când e ziua dumneavoastră, să vă trimit o telegramă.

— Nu-i nevoie. Mai bine i-aţi trimite lui o telegramă. Ne cam face necazuri.

— Tone? a strigat el mirat.

— Un băiat aşa de cuminte! i-a ţinut ea isonul.

Tatăl s-a aplecat spre mine, îi auzeam respiraţia grea, profundă, de om masiv.

— E un copil minunat, numai să ştii să-l iei. Poate n-aţi găsit metoda potrivită.

Asta-i acum, mă învăţa şi pedagogie! Şi procesul meu de conştiinţă: să-i spun sau să nu-i spun unde-i de fapt băiatul? O clipă am, fost tentat să-i arunc adevărul în faţă, să văd dispărând zâmbetul acela suficient, de om sigur de sine, protector. Dar mama lui Ioniţă avea acum un fel de panică în privire. O fi ştiut ea câte ceva despre odraslă, ceva care n-ajunsese la urechile tatălui. Trebuia să închei într-un fel discuţia asta. M-am uitat la ceas, cu gestul elocvent al omului care n-are vreme de pierdut.

— În concluzie, le-am spus, vă aşteptăm duminica viitoare. O să puteţi sta în linişte de vorbă cu băiatul.

— E perfect, s-a bucurat tatăl ca şi cum ar fi încheiat o afacere grozavă, şi s-a apropiat iarăşi de mine, cu respiraţia aceea grea, trădând încordare. Tovarăşe locotenent, aş vrea... am ceva pentru el. Şi pentru dumneavoastră, a spus ridicând brusc privirea.

— Abţineţi-vă, i-am spus. Numai la naşi se dau plocoane. Eu sunt comandant.

Probabil că nimerisem tonul potrivit: atât de categoric, încât omul n-a mai insistat.

— Băiatului puteţi să-i daţi personal darurile, când veniţi săptămâna viitoare. Mai puţin băutură, e interzis.

A râs scurt, ca un om prins cu mâţa-n sac:

— Înţeleg, înţeleg, am fost şi eu militar. În orice caz, vă rog să... Băiatul e mai sensibil...

— Când era mic a fost cam debil, a adăugat mama cu ochii în jos. Ce-am mai tras cu el... Scutit de eforturi până în clasa a şaptea.

— Pare destul de zdravăn, am obiectat.

— Ei, l-am ţinut pe vitamine, l-am îndopat... Un copil avem, tovarăşe-comandant. Ne gândeam să-l facem agronom, i-am vrut binele, dar el tot cu sportul, de mă luasem de gânduri, să nu păţească ceva...

— Lasă, Tănţico, a spus soţul ei ridicând de jos sacoşa în care – cum prevăzusem – au zăngănit nişte sticle. Mai vorbim duminica viitoare. O să ne cunoaştem mai bine... Mi-a făcut plăcere, tovarăşe locotenent.

Mâna lui era umedă, cred că în ultimele minute cam trecuse prin emoţii. Măcar atâta psihologie ştiam şi eu.

— Fiţi fără grijă, am liniştit-o pe mamă. Băiatul se simte bine, la treburile militare se descurcă. Doar că-l văd uneori cam trist. Mi-a spus că e îndrăgostit.

— Ei, are şi el o fată, a spus mama cu nepăsare. S-a rugat cu lacrimi în ochi s-o luăm cu noi.

— Era bine.

Ioniţă-senior a mutat sacoşa cea grea dintr-o mână în alta şi a mormăit:

— Auzi, Tănţico. Ţi-am spus eu că nu trebuia s-o repezi.

— Data viitoare, am curmat micul conflict de familie. Acuma tot nu-l găsea aici. Dar băiatul, sunt sigur, o să se bucure. Aud

că fata nu-i prea scrie.

— Vezi, Tănţico? a mormăit el iarăşi şi s-a întors spre mine. Ea nu i-a dat voie să-i scrie. Ca să nu-l distragă de la...

— Abia se frământă mai tare, am spus acuzator. Eu explic un lucru, îl întreb să văd dac-a înţeles şi el e cu gândul aiurea. Starea sufletească a omului are şi ea un rol, nu credeţi?

— O să mă ocup eu, fiţi pe pace.

— Măcar prăjitura să i-o lăsăm, a spus mama cu umilinţă. Vă rog, tovarăşe comandant.

A scos din sacoşă un pachet lung, frumos ambalat în hârtie de pergament.

— O să i-o dau când se întoarce, i-am spus. Numai să nu se strice.

— Ţine şi-o lună, e o prăjitură făcută de mâna mea. Nu vă supăraţi, tovarăşe comandant.

— De ce să mă supăr? Numai că nu-i ăsta lucrul ce-i lipseşte. Mai bine îndemnaţi-o pe fata aia să-i scrie, am spus privând-o ţintă.

Îmi dădeam seama că în mâna ei e cheia afacerilor sentimentale ale soldatului Ioniţă.

10.

— Aşadar, e ultima injecţie?

— Ultima, a confirmat ea cu linişte.

Mergeam călcând rar, pe strada pustie; casele înalte din jur întorceau ecoul paşilor noştri îngemănaţi. Mă stăpânea un amestec ciudat de sentimente acum, în ultima seară; mă apropiasem sufleteşte de Silvia, pe măsură ce timpul trecea; vizitele ei erau tot mai lungi, vorbeam mult, despre tot felul de lucruri, dar deşi insistasem în mai multe rânduri, nu acceptase încă „să iasă cu mine”. M-am oprit brusc, am luat-o de umeri şi am întors-o cu faţa spre mine:

— Silvia, ascultă-mă. Mă gândesc toată vremea la tine, au trecut două săptămâni, coana Lucica şi-a terminat tratamentul, ce va fi mai departe?

— Ce vrei să fie? mi-a răspuns ea zâmbind. Ne-am întâlnit acolo, ai fost drăguţ că m-ai condus, am apreciat politeţea ta...

Nu-mi dădeam seama dacă vorbeşte serios sau glumeşte. Mie, în tot cazul, nu-mi ardea de glumă. Intuiam apropierea catastrofei, mi-era teamă c-o pierd pe Silvia.

— Te faci că nu-nţelegi, i-am spus, trist. Atunci să fiu mai explicit. M-am ataşat de tine, e vorba de un sentiment statornic şi profund, pe care nu l-am mai avut niciodată... Pe când tu, cu răceala asta... Chiar îţi sunt indiferent?

— Nu-mi eşti indiferent, a spus ea cu privirea în jos.

Am dat s-o sărut, ea s-a ferit uşor, sărutarea a nimerit pe obrazul ei rece. Am încercat s-o întorc spre mine.

— Fii cuminte, a spus ea domol, dar ferm. Trebuie să plec, e târziu.

— Să pleci tocmai acum, în clipa asta atât de scumpă! Cu un singur cuvânt mi-ai redat încrederea, de-atâtea zile mă frământ, mă lupt cu îndoiala, aştept de la tine un răspuns...

— Ai puţină răbdare. Câteva zile.

— De ce? DE CE?

— Nu pot să-ţi răspund acum. Tot ce pot să-ţi spun e să ai răbdare. Cred c-o să fie bine până la urmă. Dar promite-mi că n-o să mă pisezi cu întrebările.

— Bine, îţi promit. Promit tot ce vrei tu, fac aşa cum spui, numai să-mi alungi îndoiala care mă frământă...

— Eu credeam c-ai înţeles, a râs ea încet. Acuma chiar trebuie să mergem, nu mai pot sta nicio clipă!

În restul drumului i-am descris în cuvinte înflăcărate ceea ce simţeam: neliniştile mele; bucuria de a o revedea; dezamăgiri şi întrebări. Tăcea şi asculta; n-am îndrăznit să-i pun întrebări, s-o determin să repete iar şi iar acel cuvânt care dăduse aripi noi sentimentelor mele. Dar era de-ajuns; îl spusese, cuvântul acela, şi trebuia să mă mulţumesc cu el.

În colţul străzii, înainte de a ajunge la poartă, ne-am oprit pentru o clipă.

— Când te mai văd, totuşi? am insistat.

— Peste câteva zile. Îţi dau eu de veste... Noapte bună.

M-a sărutat în fugă pe obraz, şi când am încercat din nou să mi-o apropii, s-a smuls pe neaşteptate din mâinile mele şi a alergat spre casă.

În primele zile nu ştiam pe unde calc. Eram în acea stare de spirit deosebită, un fel de sărbătoare a sufletului, ştiam că există cineva care se gândeşte la mine; oscilam între triumf şi incertitudine, doream să împărtăşesc cuiva marele meu secret, apoi mă întrebam dacă n-am înţeles prea mult din vorbele ei, dacă nu mi-am evaluat prea optimist şansele. De la regiment mă duceam glonţ acasă, sperând să găsesc mult aşteptatul mesaj de la ea. Coana Lucica înfrunta liniştită privirea mea întrebătoare. Ştia, desigur, câte ceva, poate mai mult decât îmi spusese mie la-nceput. De aceea, tăcerile ei mi se păreau de rău augur.

— Nu pricep ce se întâmplă, am izbucnit după câteva zile de tăcere. I-am spus că vreau s-o mai văd, ea mi-a dat un răspuns în doi peri, că trebuie să am răbdare. Mi-a promis că-mi dă de veste. Şi uite că stau aşa şi aştept. Cel mai bun lucru ar fi să mă prezint frumos la poarta casei ei, cu un buchet de flori în mână.

— Să nu faci imprudenţa asta! S-ar putea să strici tot. Ţi-am spus că fata este logodită cu unul, George, prieten bun cu taică-său. Au şi ieşit împreună. Să ştii că aici, ca-n orice oraş mic, fiecare gest e măsurat, fiecare pas dă naştere la comentarii. Dacă o fată iese azi cu unul, mâine cu altul, lumea începe să comenteze, şi-atunci e de rău. Ceva s-a întâmplat

între ei, că nu mai ies împreună de prin vară. Înainte, una-două era acolo, îmi spunea soră-mea, că-i vedea maşina la poartă. A mai rărit-o cu vizitele. Aşa că n-ai altceva de făcut decât să aştepţi până se descurcă lucrurile. Dac-o forţezi, ţi-am spus: strici tot.

Am recurs la altă stratagemă: îi ştiam programul de la spital şi într-o seară, când era în tură de după-amiază, i-am ţinut calea.

— Te asigur că-i o întâlnire întâmplătoare, i-am spus.

— Se vede de la o poştă. Aşadar n-ai rezistat.

— Ba am rezistat eroic. O săptămână-ntreagă, fără nicio veste, e puţin?

— Ar trebui să mă supăr, dar sunt prea obosită.

— Vrei să plec?

— Nu. Dacă tot ai venit... te rog să mă conduci până apasă.

— Am stat mult pe gânduri până m-am hotărât. Mi-am călcat pe inimă, cum se zice. Speram că n-ai să te superi. Mi-a fost dor de tine, voiam să te văd, măcar o clipă, să-ţi aud glasul, să mă conving că nu m-ai uitat.

— Nu te-am uitat, a spus ea cu tristeţe în glas. Dar trec printr-un moment cam dificil. La serviciu e greu, avem un doctor nou, nu prea ne înţelegem, e un om ciudat, cam repezit. Sper să ne acomodăm cu el, dar asta cere timp.

— Se rezolvă, am liniştit-o. Vorba ta: răbdare.

— Aşa e. Răbdare. Bine c-ai ţinut-o minte, chiar dacă n-ai respectat-o.

— Asta-i tot? Probleme de serviciu?

— Şi altele. Personale. A fost vorba că nu-mi iei interogatoriul.

Am luat-o de braţ, cu blândeţe; umerii noştri se atingeau. Ea n-a reacţionat în niciun fel – semn bun. I-am spus cu căldură:

— Silvia, de ce vorbeşti aşa? Mă interesează tot ce e legat de tine, nu înţelegi? Sunt alături de tine...

— Să zicem că ai dreptate... Dar nu mă poţi ajuta în niciun fel. Trebuie să rezolv singură tot ce am de rezolvat.

Ajunge! aş fi vrut să-i spun. O enigmă atât de transparentă, marele secret pe care-l ştie toată lumea, de ce nu spui că eşti legată într-un fel, că există cineva care nu-ţi dă pace, care-ţi aminteşte de vechi făgăduieli – îi ştiu şi numele, cu toată

ignoranţa mea în ceea ce te priveşte, şi acum, ştiind toate astea, dă-mi voie să-ţi împrumut de la mine acel strop de energie care-ţi mai lipseşte, acel surplus de hotărâre ca să pui capăt îndoielilor!

Dar nu puteam să-i vorbesc aşa, aş fi făcut-o să sufere, fără-ndoială; sufletul unei fete nu poate fi hărţuit astfel, în încercarea naivă de a înlocui sentimentele cu raţionamente logice. Pe deasupra, era de presupus că decizia nu depindea numai de ea. Erau la mijloc lucruri mai încurcate, insistenţele părinţilor, prietenia tatălui ei cu acel George, un legământ rostit la un pahar „Să ştii că numai ţie îţi dau fata”; acel George – aflasem – prospera cu apicultura lui, vor fi având proiecte împreună, şi nu numai proiecte, lumea e complicată, are regulile ei pe care nu le poţi cunoaşte totdeauna şi, mai ales, nu le poţi stăpâni!

— Ce facem de revelion? a răsunat într-o bună zi întrebarea la popotă.

O larmă de glasuri drept răspuns; propuneri, întrebări, contraziceri înfierbântate; unul se înscria într-o excursie, altul hotărâse să meargă la socri, un al treilea încerca să convingă că revelionul e o zi ca oricare alta...

— Aşa e-n fiecare an, mi-a spus locotenentul Soare când a venit vorba în cancelaria companiei. Se întâlnesc, dezbat problema pe toate feţele, fac tot felul de variante şi până la urmă tot la Casa armatei se adună. E şi normal. Te îmbraci seara la cravată, pleci la petrecere, iar dimineaţa te-ntorci şi găseşti casa cum ai lăsat-o. Pe când dacă te apuci să faci revelion în cadru restrâns, în familie, te pomeneşti cu un număr dublu de musafiri, aduni scaune din tot blocul şi după aia trei zile lupţi să scoţi casa la lumină. Aşa că eu, unul, o iau pe Cecilia de-o aripă şi mă prezint la Casa armatei. Tu ce-ai de gând?

— Ştiţi bine că sunt singur. Aşa că...

— Uite unde era sihastrul! Mi-a povestit Cecilia că te cam ţii după blondina aia de la Spital. Fată frumoasă, ce-i drept, dar cam retrasă. În orice caz, întreab-o, dacă vrei facem masa noastră, o să ne distrăm de minune.

Era o idee. În ultimele zile începusem s-o aştept pe Silvia

seară de seară când ieşea de la spital; mă mulţumeam cu jumătatea aceea de oră – drumul până acasă. Ea n-a mai obiectat deloc, mă-ntrebam doar ce-o să zică George când o afla că un anume locotenent... Aşadar, seara, când m-am dus iarăşi s-o întâmpin, i-am spus pe ocolite:

— La noi e mare fierbere cu revelionul. S-au apucat să pregătească răvaşe, se frământă cu programul artistic, vor să facă ceva deosebit la Casa armatei. Mă gândesc că dac-ai vrea, am putea merge împreună...

— Mi-ar plăcea, dar nu se poate.

— Era o simplă ipoteză, am încercat să glumesc. Probabil ai alte obligaţii. Eu nu insist. Te-am întrebat ca să ştiu ce fac. Mâine e ultima zi pentru înscrieri.

— Am aranjat cu nişte colege mai demult, dinainte de a ne cunoaşte, mergem la Sinaia. Aşa că... du-te singur.

— Ah! N-are niciun rost. Mai bine mă urc frumos la tren şi...

— E cel mai logic, a spus ea cu o voce calmă. N-o să faci revelionul în provincie; ai anturajul tău, vechi prieteni, prietene...

Presupunerea ei suna mai degrabă ironic. M-am gândit să mă apăr:

— Silvia, îţi jur că...

— Nu ţi-am cerut nicio explicaţie. De fapt, nici n-am acest drept. Şi-acum, dacă vrei, hai să vorbim despre altceva.

— Mă pui la ambiţie şi cer să intru de serviciu în noaptea de revelion.

— Ar fi un gest de băieţandru încăpăţânat. Sper că nu eşti genul de oameni care-şi fac ambiţia pe propria piele. Oricum, n-ar folosi la nimic. Du-te la Bucureşti, părinţii au să se bucure...

A doua zi m-am cufundat în atmosfera febrilă de la regiment. În cancelaria companiei, Soare şi Butnaru tăiau de zor hârtie colorată pentru ghirlande, iar locotenentul-major Cristea, folosind un soi de pix gros, de fabricaţie japoneză, pe care-l păstra numai pentru lucrări deosebite, scria cartonaşe cu numere pentru tombolă. Din hol s-au auzit pocnituri şi mugete de buhai – cei de la transmisiuni puneau la punct fondul sonor al Pluguşorului.

— Amice, ai încurcat-o, m-a luat de la uşă Butnaru.

Comandantul a hotărât ca de revelionul ăsta să facă de serviciu burlacii.

— E-n regulă, am spus. Şi aşa nu aveam niciun program. Mă ofer voluntar pentru noaptea de revelion.

— Glumeşti, mi-a spus Soare neîncrezător.

— Nu glumesc deloc.

— Necazuri sentimentale, s-a grăbit să ghicească el. Şi eu tot aşa, acum doi ani, înainte de a mă însura, m-am supărat pe Cecilia şi m-am oferit să fiu comandantul gărzii la depozit, chiar în săptămâna revelionului. Revelionul în pădure, în cămăruţa aia, îţi dai seama? Dormeam îmbrăcat, se-ntâmpla că tocmai în miez de noapte veneau lupii şi dădeau târcoale santinelelor; mai trăgeau şi câte-un glonţ... Un revelion pe cinste. Şi Cecilia – mi-a spus pe urmă maică-sa – a bocit toată săptămâna. Aşa că fii atent, Traiane.

— Nu stă regimentul în grija voastră, m-a liniştit Cristea. O să facă de serviciu maiorul Popa de la tehnic. De altfel, o să cam fim şi noi pe-aici. Comandantul vine în fiecare an, imediat după douăsprezece noaptea, să ureze la mulţi ani ostaşilor. Pe urmă ne perindăm cu toţii până spre două noaptea. Aşa că eroismul tău cade, Traiane.

Am ridicat din umeri cu o nepăsare superbă, pe care din păcate n-a observat-o nimeni. Şi m-am gândit că e cazul să cer permisie pentru seara de revelion. După câteva zile, comandantul m-a chemat la el să-mi dea ordinul de serviciu.

— Ţi-am aprobat plecarea, deşi aş fi preferat să fim cu toţii aici, lângă soldaţi. Am ţinut seama că eşti burlac, probabil ai pe cineva care te aşteaptă.

— Ştiţi, tovarăşe maior...

— Data viitoare, de Întâi Mai, de pildă, au să plece alţii. Mă rog, vedem noi până atunci. Deocamdată atât despre permisia asta. La întoarcere, ai grijă să pleci din vreme, ca să ajungi la timp. Îţi doresc petrecere frumoasă şi un an plin de succese.

S-a ridicat de la birou şi mi-a strâns mâna. Aş fi vrut să-i fac la rândul meu o urare, dar emoţia mă împiedica să vorbesc. De altfel, nici nu cred că aş fi apucat să spun ceva, ştiut fiind obiceiul casei.

11.

— Ce mai ştii de Mirela? m-a întrebat mama de cum am intrat pe uşă.

— Nimic. Dragostea cu sila nu se poate. După excursia aia, nu i-am mai scris. Şi nici ea n-a găsit de cuviinţă măcar să-şi ceară scuze. Ce rost are s-o tot pisez cu scrisori?

— Da, a spus mama. Ei, lasă, nu-i nimica. De fapt... ce să-ţi mai ascund? Am întâlnit-o zilele trecute la „Eva”, îşi căuta o toaletă potrivită pentru nuntă.

— Ce nuntă? Nu cumva se mărită?

— Exact. Văd că priveşti lucrurile cu o anumită detaşare.

— Credeai că o să am un şoc? De asta m-ai luat pe departe? Presimţeam eu că a intervenit ceva. Fie şi numai după plecarea aia în excursie. Cu cine se mărită?

— Cu un tip de la facultate, asistent sau aşa ceva. Nu fi trist. Aşa e-n viaţă.

— Nu sunt trist. Mi-o cam scosesem de la inimă, ştii?

— Fete sunt destule, o să găseşti într-o bună zi pe cineva care să ţină cu adevărat la tine. Nu ca Mirela. Dacă n-a fost să fie...

Mi se părea că s-au spus destule cuvinte în amintirea idilei astfel încheiate. M-am grăbit deci să schimb vorba:

— Şi ia spune, ce-aţi aranjat pentru revelion? Mai vine cineva, sau ne distrăm cu televizorul?

— Ţine-te bine, abia acum urmează surpriza, a zâmbit mama. Facem revelionul la tanti Dora.

Era, într-adevăr, o surpriză. Părinţii mei se duceau rar la petrecerile lor. Găseau acolo o lume zgomotoasă şi cam snoabă – femeile etalau bijuterii şi toalete exotice, bărbaţii discutau despre cursul valutar şi făceau comparaţii între avioanele Swissair şi Lufthansa; conversaţia lor ne făcea să ne simţim mici şi lipsiţi de importanţă. Iar revelionul îl petreceau de obicei la mari restaurante, la Poiana Braşov sau în croazieră pe Marea Neagră.

— Cum de n-au plecat nicăieri?

— Mişu urma să facă o deplasare care s-a amânat în ultima clipă. Aşa că s-au hotărât să facă revelionul la domiciliu.

— Cine mai vine?

— Din cercul lor, parcă nu-i ştii? Nici n-are prea mare importanţă. Uite, ţi-am cumpărat o cămaşă de la expoziţie. Vezi dacă-ţi vine bine.

M-am apucat să probez cămaşa. Mama în picioare, lângă mine.

— Între alţi musafiri, o subalternă de-a lui Mişu, translatoare sau aşa ceva, o fată umblată. Şi politicoasă. De pe unde merge, are totdeauna grijă să-i trimită lui Mişu o ilustrată. Au invitat-o anume pentru tine.

Am simţit deodată că mă strânge nasturele de la gât.

— Frumos aranjament! O fi vreo domnişoară tomnatică în căutarea unei partide.

— Nu fi răutăcios, a râs mama. Te strânge? Dă-o-ncoace, să-i mut nasturele.

— Îl mut singur. Am o îndemânare ostăşească la cusut nasturi!...

S-a apucat să-mi descheie cu mâinile ei cămaşa. Am lăsat-o să-şi manifeste grija maternă, gândindu-mă la partenera în perspectivă.

— Măcar o fi drăguţă?

— Sunt convinsă că o să-ţi placă. E brunetă, înăltuţă, cam alintată.

— De unde ştii? Ţi-a şi prezentat-o tanti Dora?

— Aproape. De fapt, a trimis-o aici să-i dau nişte praf de copt. Magdalena o ajută la pregătiri. Mi s-a părut destul de serioasă, aşezată.

— Mamă, nu cumva te-ai gândit s-o înlocuieşti pe Mirela?

— Ţi-am spus să nu fii răutăcios. N-am niciun amestec, crezi că ţin neapărat să te văd însurat? Cu Mirela era altceva, mă obişnuisem cu ideea, parcă şi-acum îmi pare rău. Dar asta-i altă poveste.

— Înseamnă că tanti Dora are un plan. N-o cred capabilă de gesturi gratuite. Cum de s-a gândit să-mi ofere o parteneră de revelion?

— Prea multe speculaţii, a spus mama trăgând de nasture. Poftim, încearc-o acum. Ţi-am cumpărat şi papion.

— Să port papion, *acolo*?

— Nu vreau să arătăm ca nişte rude sărace.

Admirabilă, mama. La toate se gândise. M-a ajutat să-mi pun

papionul, mi-am îmbrăcat haina de la costum şi m-a întors spre oglindă. Tuns scurt, cu umerii drepţi, cu cămaşă albă şi papion şi haină neagră, arătam ca un actor din anii ’40.

— Ai s-o faci praf pe Magdalena, a spus mama cu satisfacţie.

Prefer să fac praf pe altcineva, i-am răspuns în gând. Cineva care s-a înscris la Sinaia, cu colegele, şi care mă ţine la distanţă. Îi expediasem o telegramă de felicitare din Gara de Nord; chiar dacă nu era acasă, avea s-o primească după aceea. O dovadă că m-am gândit la ea. Dar ea?

— A spus că eşti băiat drăguţ.

— Cu ce ocazie?

— A văzut poza de la noi, din dormitor.

— Ce-a căutat în dormitor?

— Of, ce interogatoriu! s-a văitat mama în glumă. Am dus-o să-i arăt rochiile mele. Nu ştiam cu ce să mă îmbrac de revelion. E fată umblată, are o mulţime de idei.

— I-o fi venit şi ideea să-i spună şefului ei „unchiule”.

— Te gândeşti prea departe.

— Crezi că a invitat-o doar pentru că rămânea un loc în plus la masă? Deşi, dacă ne gândim bine, nu ştiu dacă o încântă perspectiva să-i trimită unchiului Mişu ilustrate din Ulmeni.

— O ţii una şi bună? a spus mama cu un început de enervare. Dacă pleci de la idei preconcepute, ai să fii ursuz. Revelionul este o petrecere şi-atât; dacă fata n-o să-ţi placă, n-o lua în seamă şi gata. Dă jos haina să-i calc puţin reverul. Pe urmă, când vine taică-tău, ne culcăm. Vreau să fim în formă diseară.

Ne-am prezentat pe la zece seara, şi am găsit casa plină cu musafiri. Pe unii îi cunoşteam de la cele câteva petreceri la care fusesem; oameni în vârstă, cu figuri prospere şi voci puternice. Soţiile lor, foarte elegante; în sufrageria spaţioasă din vila unchilor mei mirosea a parfumuri fine şi a ţigări „Dunhill”. Conversaţia se desfăşura pe grupuleţe; prindeam frânturi de replici:

— În vara asta, am făcut Valea Loarei.

— ...M-au întrebat dacă n-am adus „Playboy”...

— ...Cincizeci de guldeni, o nimica toată.

— Investiţie serioasă, dar meritată, are şi livadă.

— ...Vameşul nu ştia o boabă englezeşte şi eu, cu suedeza mea...

— ...Mă apuc de windsurf. E un sport complet...

Într-un-colţ al camerei, un tânăr trebăluia pe lângă un magnetofon pus în picioare, pe bufet. Panoul din faţă, plin de butoane, cadrane şi luminiţe, părea a fi tabloul de comandă al unei centrale electrice. Tocmai aşeza boxele; m-am aplecat să ridic capătul unui fir care atârna pe jos. I l-am întins, şi el l-a înfipt undeva în spatele aparatului zâmbindu-mi:

— Mulţumesc. Cam incomode jack-urile astea americane. Am preferat totdeauna aparatura japoneză.

— Şi eu la fel, i-am spus. Am un „Akai” vechi, dar bun.

— Acuma au trecut pe comandă cu infraroşii. Am văzut unul la München, lângă... Cunoaşteţi Münchenul?

— Nu.

— Păcat. Un oraş frumos. Am fost de câteva ori acolo.

În clipa aceea, dinspre bucătărie a apărut Magdalena cu un platou. Eram sigur că e ea, ştiam că se oferise s-o ajute pe tanti Dora la pregătiri. Rumoarea din casă a încetat o clipă la apariţia ei. Era o fată cu totul remarcabilă: înăltuţă, plinuţă, cu un chip drăgălaş, ochi mari negri, nasul puţin în vânt şi buzele bine conturate, aducea puţin cu Sophia Loren. Coafura ei atrăgea mai întâi privirea: îşi tapase părul transformându-l într-o claie impozantă prin care se strecura lumina: la prima vedere ai fi zis că poartă o cască neagră strălucitoare, decupată strict în dreptul feţei. Purtă o rochie neagră cu bretele subţiri, strânsă pe corp, care strălucea la fiecare mişcare. S-a dus spre mama, care conversa cu o cunoştinţă în faţa vitrinei cu porţelanuri – o colecţie fantastică, adunată treptat de unchiul Mişu. Mama mi-a făcut semn să mă apropii, m-a prezentat. I-am sărutat mâna viitoarei partenere şi ea mi-a zâmbit frumos. Înainte de a avea răgazul să schimbăm două cuvinte, magnetofonul, căruia tânărul acela părea că-i dăduse de cap, a început să urle.

— Poftiţi la dans, a strigat unchiul Mişu acoperind întrucâtva muzica.

Câteva perechi au început să se legene pe parchetul bine lustruit. M-am înclinat în faţa fetei; ea a zâmbit iar şi mi-a pus mâinile pe umeri. Am început să dansăm chiar de acolo, de lângă vitrina cu porţelanuri. Dansa frumos. Am schimbat

câteva cuvinte cu ea; avea o voce joasă, vorbea tărăgănat, cum fac uneori fetele când vor să-şi dea importanţă, lungind şi deformând vocalele:

— N-am timp să mă văd cu *colăgelă*, vorbim mai mult prin *tălăfon*, e mult de lucru la noi, la *depărtamănt*...

La miezul nopţii, unchiul Mişu a stins lumina şi toată lumea a aprins lumânările groase, decorative, de pe masă; la lumina lor s-au destupat sticle de şampanie şi, cu cupele în mână, a urmat o mică învălmăşeală, fiecare grăbindu-se să-i felicite pe cei apropiaţi. Magdalena era, firește, vecina mea de masă; am ciocnit cu ea cupa de şampanie şi am sărutat-o uşor pe obraz. La dansul următor ea şi-a agăţat braţele goale, albe şi fierbinţi, de gâtul meu. Dansând cu unul sau cu altul dintre musafiri, tanti Dora ne arunca priviri zâmbitoare; părea foarte încântată. Într-un târziu, când s-a terminat banda, tata a găsit prilejul să se apropie de mine, având aerul că mă ajută; mi-a spus printre dinţi:

— Fii atent, tipa asta e-n stare să te ducă direct la starea civilă.

— Ce? Pe mine?

— Doar nu pe mine, a râs tata. Te soarbe din ochi...

— Nicio grijă, i-am spus. Am alte proiecte.

Avertismentul lui mi s-a părut inutil. Mai auzisem de căsătorii fulgerătoare, zămislite în euforia unor petreceri, plimbate apoi îndelung pe la comisii de împăciuire şi degenerate în meschine procese de împărţire a bunurilor. Asemenea căsătorii rapide au la bază un eşec anterior sau o fire impulsivă. Nu mi-am dat osteneala să aflu care din cele două ipoteze era valabilă în cazul de faţă, şi nici nu era important. Important era faptul că trebuia să-mi păstrez luciditatea, să nu mă „ambalez”; dintr-o asemenea încurcătură nu se iese prea uşor. Mai ales că se apropia sfârşitul petrecerii, iar Magdalena trebuia condusă acasă!

I-am ţinut cavalereşte blana uriaşă-scumpă-moale-albă şi am aşteptat-o să-şi potrivească impozanta coafură sub şalul alb; acum semăna cu o eroină din piesele lui Cehov. Lipsa căştii îi diminua din prestanţă, o făcea mai comună şi deci mai simpatică. Pe când îi ţineam blana a folosit trucul clasic, s-a lăsat uşor pe spate, aşteptând fugara îmbrăţişare. A refuzat să

luăm un taxi: nu stătea departe. Locuia împreună cu părinţii într-o vilă; ei plecaseră în excursie la Buşteni, aveau grupul lor, totdeauna făceau revelionul la munte...

— Deocamdată stau cu ei, până e gata *apartamăntul*, mi-a explicat ea fandosindu-se, mi-am comandat *apartamănt* într-un bloc la *Polivalăntă*. În iarna asta mai stau aici, cu ei, e mai comod, ţin maşina în garaj, nu ştiu ce-o să mă fac dacă mă mut la bloc...

Parada asta de opulenţă avea adresă precisă, completând informaţiile pe care tanti Dora se îngrijise cu dărnicie să mi le furnizeze, printre picături, în cursul petrecerii. Eu tăceam, o lăsam să-i dea înainte, urmărind-o cu luciditatea dimineţii de iarnă care urmează unei petreceri. Mă întrebam cât de departe are de gând să meargă, încercam să evaluez informaţia că părinţii ei erau la Buşteni...

— Dacă vrei, vino sus să bem o cafea, mi-a spus ea la portiţă.

Abia acum scenariul e complet, am rânjit în sinea mea.

— E târziu, i-am spus, afişând cu ipocrizie o oarecare părere de rău, mă aşteaptă ai mei, vin aşa de rar acasă, încât...

— Şi mai ai de gând să stai mult acolo, la... cum se numeşte?

— Ulmeni.

A ridicat din umeri cu dispreţul unui general căruia nu-i spune nimic numele unui soldat oarecare.

— N-am auzit. Pe unde vine?

— În zona subcarpatică.

— Şi? Nu ţi-ai făcut rost să vii încoace?

— Cum să vin încoace? Abia m-am aşezat acolo, e un oraş frumos...

— Ah... a căscat ea. Cât poate fi de frumos la... Ulmeni. Sunt unii oameni care se ratează sperând să facă carieră în provincie.

— Destine, am zâmbit. Unii se ratează, alţii nu.

— Şi zici că nu bei o cafea? a întrebat ea mai mult afirmativ de data asta.

— Nu. Mulţumesc pentru idee.

A început să scormonească prin poşetă după chei.

— Şi eu îţi mulţumesc că te-ai deranjat până aici. Când pleci?

— Diseară.

— Păcat. Îţi doresc drum bun.

— Noapte bună, i-am spus râzând. Mai exact, dimineaţă bună.

Am sărutat-o uşor pe obraz. Ea a descuiat portiţa şi, intrând, s-a mai întors o dată şi mi-a zâmbit. I-am restituit zâmbetul. Simţeam că n-am ce face cu el.

Când m-am întors acasă, tata, în pijama, fuma o ţigară în faţa geamului de la balcon, iar mama îşi scutura paietele din păr. M-au întrebat aproape într-un glas:

— Aşa repede?

— Mi-era somn. Ce-aţi fi vrut să fac?

— Ştiu eu? Să mai stai de vorbă, a spus mama ezitând. Aveam impresia că fata nu-ţi era chiar indiferentă.

— Simplă impresie, mamă.

— Cu atât mai bine, a conchis tata zgribulindu-se. S-a făcut răcoare.

Acest scurt bilanţ a pus capăt planurilor secrete pe care tanti Dora le croise din vreme.

12.

M-am gândit mai pe-ndelete la Magdalena în tren, pe când mă întorceam la Ulmeni. Înainte de plecarea la gară băusem o cafea zdravănă şi o jumătate de sticlă de citronadă preparată de mama; ambele lichide avuseseră efectul aşteptat şi mă puseseră iarăşi în formă. Dacă adăugam puiul de ger care rumenea obrajii fetelor pe stradă şi dădea un ritm anume mersului, se va înţelege de ce eram dispus să-mi judec semenii cu mai multă indulgenţă. Vedeam în juna cu coafură înfoiată o simplă fiinţă în căutarea fericirii, şi de ce-am învinui pe cei care, asemenea nouă, caută fericirea? În tren, între pasagerii posomorâţi şi suferind vizibil de pe urma exceselor de revelion – pe culoar plutea o stăruitoare mireasmă de butoi – m-am apucat să despic firu-n patru. Mi-am amintit privirea ei uşor dezamăgită, în portiţă, când pornise să urce scările singură. Tristeţea care urmează unei petreceri când simţi nevoia de afecţiune. De ce mă înfricoşase într-atâta această scurtă ofensivă sentimentală? În fond, mă gândeam, nu era decât calea ei de a exprima spaima de singurătate; mi-o închipuiam, sub supravegherea discretă a soţilor Petcu întorşi de la petrecerea de la Buşteni, făcând naveta între birourile cu perdele *citron* din preajma statuii ecvestre a lui Mihai Viteazul şi casă, trebuind să dea socoteală pentru zece minute întârziere...

Dar pe măsură ce mă apropiam de Ulmeni, imaginea partenerei mele de revelion se estompa, aşa cum pierea în zare, încet, dar ireversibil, pâlcul de clădiri şi de maşini agricole de un roşu ţipător pe fondul alb al zăpezii. Magdalena fulgerase prin destinul meu ca un meteorit ce traversează cerul într-o noapte, apărând şi dispărând fără să lase urme. În faţă era Silvia, era regimentul, şi mai erau proiectatele căutări sub ruinele cetăţii, aşadar Magdalena avea să-şi ia locul în compartimentul inimii în care depozităm amintirile mărunte, fără semnificaţie. Începeam să mă gândesc la enigma cu care-şi învăluia Silvia o bună parte a existenţei; în fond ce ştiam despre ea altceva decât episoadele banale de la spital, dialogurile anoste pe care le reproducea în amănunt, nu pentru că aveau un tâlc anume, ci pur şi simplu pentru că ei îi plăcea

să povestească şi acestea erau subiectele la îndemână. Rămâneau în schimb nepovestite tocmai părţile mai personale, mai definitorii din viaţa ei. Şi acele tăceri bruşte, acele ezitări în mijlocul unei fraze, acea grijă de a ocoli ceea ce părea un subiect tabu... Marele secret, pe care-l ştiam demult: Silvia trăise o poveste de dragoste care, deşi aflată acum pe ramura descendentă a curbei, continua s-o preocupe. Există un anume George, care însemnase ceva pentru ea la un moment dat, sau, poate, mai însemna încă; fără să-mi dau seama, intrasem într-un soi de competiţie cu el; ca s-o câştig pe Silvia trebuia să fiu mai bun, mai decis şi mai tandru decât fusese acel George; dar cum? Am început să imaginez, în tihna şi izolarea pe care ţi le oferă uneori drumul cu trenul, cum ar trebui să decurgă următoarele întâlniri; cum să-i vorbesc, s-o înţeleg, să mă arăt viteaz şi bun, hotărât şi plin de delicateţe – un erou pozitiv în adevăratul sens al cuvântului! Mă gândeam ce minunat ar fi dacă ne-am întâlni întâmplător în gară, ba chiar, la coborâre, am ezitat puţin în uşa vagonului, cercetând cu privirea peronul aproape pustiu şi împodobit, ici şi colo, de grămezi de zăpadă; ninsese de curând.

Dar nu era în gară.; ce să caute acolo? Poate că nici nu se întorsese din excursia ei; iar dacă se întorsese, ce-ar fi căutat în gară, la acel ceas de înserare?

Când am ieşit în stradă, oraşul mi s-a părut deodată trist şi lipsit de viaţă; ninsese mult în cele două zile cât lipsisem, roţile autobuzului frământau o zăpadă cenuşie şi fărâmicioasă ca nisipul, iar pe trotuare fuseseră tăiate pârtii înguste. Am pornit-o pe jos, căci după moleşeala călduţă din tren îmi plăcea să înfrunt adierea îngheţată ce venea dinspre munţi; zăpada scrâşnea sub paşi, cred că erau cel puţin cincisprezece grade sub zero, şi de la jumătatea drumului am început să mă gândesc cu nerăbdare şi speranţă la preţiosul serviciu de ceai al coanei Lucica.

Intrând în casă am rostit urările cuvenite şi m-am grăbit să despachetez micile daruri pe care, la îndemnul mamei, le adusesem gazdelor mele; după exclamaţiile de surpriză şi plăcere pe care le aşteptam, domnul Niţă a scos o sticlă cu băutură „producţie proprie”, coana Lucica a înfierbântat ceaiul şi am privit împreună la televizor. Erau selecţiuni din programul

de revelion pe care nu-l văzusem, firește.

— Și cum te-ai distrat, domnule Traian? m-a întrebat ea privindu-mă pe sub gene.

— Ca de revelion. Am fost împreună cu părinții la unchii mei.

— La fel și noi. Am fost la alde soră-mea. Era acolo și o anumită persoană...

Am simțit că mi se oprește inima. Mi-am ascuns pentru o clipă tulburarea ducând la buze ceașca cu ceai. Dar n-am rezistat să n-o întreb:

— Ce persoană?

— Una care te interesează, a râs ea.

— Păi nu spunea că pleacă?

— Dumneata crezi tot ce spun fetele? m-a întrebat soțul ei fără să-și ia ochii de la televizor.

Coana Lucica l-a măsurat iritată.

— Nu te amesteca într-o problemă așa de delicată! Parcă poți să știi? O fi intervenit ceva, s-a răzgândit, s-a certat cu cineva... Eu una n-am apucat să-i pun întrebări.

Așadar, în timp ce eu purtam pe umeri coatele albe ale Magdalenei... M-am scuturat de această imagine ca de-o povară. Am sărit în picioare. Nu mă simțeam în stare să stau locului. Coana Lucica zâmbea ușor. Soțul ei se cufundase iar în contemplarea corpului de balet al Operei, care evolua pe micul ecran. Am spus noapte bună și m-am retras în camera mea, să-mi consum gândurile contradictorii. Din sufragerie răsunau acum acordurile unei romanțe.

Revenirea mea în regiment părea că s-a produs după o absență îndelungată. M-am îmbrățișat cu Sile Butnaru și cu Soare, ne-am urat reciproc un an bun, locotenentul-major Cristea m-a întrebat cum am petrecut și până să răspund eu mi-au înșirat pe nerăsuflate momentele principale de la Casa armatei: șeful de stat-major câștigase un curcan la tombolă; pomul de iarbă din hol luase foc de la artificii și lumânări și-l stinseseră cu sifon și șampanie etcetera.

— A fost o petrecere ca-n poveşti, au încheiat ei relatările. Și tu cum ai dus-o?

— Ca-n familie, am răspuns evaziv, lăsându-i pe ei să deducă restul. Cum s-au descurcat băieții cu pluguşorul?

— Foarte bine, mi-a răspuns Cristea. Comandantul a fost entuziasmat, le-a dat ideea să formeze un grup folcloric. Bineînţeles, după aplicaţie.

— Ce aplicaţie?

— Ei, nu ştii noutatea! Avem ordin să pregătim o aplicaţie: compania în apărare pe un curs de apă. Aplicaţia e cu atât mai interesantă, cu cât nu ştim decât situaţia iniţială; concepţia aparţine celor de la statul-major şi nouă ne dau misiunea atunci, pe moment. Rezolvăm situaţiile tactice fără să le cunoaştem dinainte. Ăsta-i farmecul.

— Şi riscul, a adăugat Butnaru.

— Aşa e. Aplicaţia atârnă greu în balanţa etapei de instrucţie; ba are importanţă la calificativul de pe tot anul. Aşa că, fără să ne speriem, trebuie să ştiţi că e o treabă serioasă. De azi încolo, tot ce facem, instrucţia şi exerciţiile şi alarmele de noapte, trebuie să le gândim prin prismă aplicaţiei. Luaţi-vă caietele şi hai să chibzuim.

Am plecat spre casă pe înserat. Ningea domol, şi pe drum m-am gândit să trec pe la Silvia, dar mi-am amintit că era în tura de dimineaţă şi deci n-aş fi găsit-o. Am trecut totuşi prin faţa casei ei, dar nu se vedea nicio mişcare; pe aleea care ducea de la poartă spre casă, bine curăţată, se aşternuse un strat de zăpadă subţire, proaspăt, încă necălcat. Am oftat şi am pornit spre casă, cu sufletul bântuit de nostalgia fulgilor calmi ce roiau în raza albăstruie a lămpilor cu neon. Când am intrat pe portiţă am văzut urme proaspete de paşi şi din două salturi am fost pe verandă, cuprins de-o presimţire; în hol i-am văzut cojocul agăţat în cuier; nici nu mi-am scos mantaua, am năvălit în sufragerie.

— Silvia!

Ea a sărit din fotoliu, am făcut un pas spre ea, am îmbrăţişat-o. Sub privirile înduioşate ale coanei Lucica. I-am simţit buzele fierbinţi pe obraz, apoi ea s-a desprins râzând şi mi-a scuturat zăpada de pe epoleţi:

— Arăţi ca un Moş Gerilă!

— Iar tu ca zâna din poveste!

N-am văzut zâne decât în film, dar cred că Silvia era mai autentică decât ele: părul blond i se revărsa pe umerii drepţi, peste rochia albastră dintr-o strofă groasă, moale, lucioasă;

avea obrajii rumeni şi în ochi numai zâmbet. M-a ajutat să-mi scot mantaua pe care străluceau încă fulgii de zăpadă; era în gesturile ei o căldură, o intimitate neaşteptată, la care nu îndrăznisem să sper până acum.

— Nu ne-am văzut de anul trecut, i-am explicat în glumă coanei Lucica, rămasă cu ochii la noi şi cu eternul tricotaj uitat în poală.

I-am urmărit privirea, coana Lucica se uita acum alarmată la mantaua pe care-o ţineam în braţe; fulgii de zăpadă deveniseră picături de apă care ameninţau covorul. Am ieşit să-mi pun mantaua în cuier; când am revenit, Silvia se aşezase din nou în fotoliu, îşi întindea acum rochia albastră pe genunchii rotunzi; cuminte ca o şcolăriţă, de parcă gestul spontan de adineauri n-ar fi existat. Nici eu nu mai credeam în el, redevenit eu însumi; m-am aşezat pe scaun, în faţa ei, cu coatele pe masă şi cu obrajii-n pumni.

— Mi-a fost dor de tine, i-am spus mai mult din ochi.

— Şi cum ai petrecut de revelion? a rupt ea tăcerea după o clipă..

— Bine. Dar tu? Am auzit că ai renunţat la proiectul cu excursia.

— Niciun proiect nu e definitiv. Am primit telegrama de la tine, îţi mulţumesc. A fost o surpriză. Nu mă aşteptam să te gândeşti la mine fiind acolo, între cei dragi.

— Te-am socotit şi pe tine între cei dragi, i-am replicat pe dată.

Ea a roşit, a plecat privirea. Coana Lucica a aprobat din cap această frază, ca un arbitru care validează un punct. Era, într-adevăr, un punct preţios în competiţia mea cu George. Meciul abia a început, i-am spus triumfător în gând.

— Nici nu speram să te văd astăzi, am reluat. Mi-ai făcut o mare bucurie...

— Am trecut pe la coana Lucica cu nişte treburi.

— Serios? Naivul de mine, credeam că...

În acest moment al discuţiei, coana Lucica s-a simţit datoare să intervină – salvatoare ca totdeauna:

— Pe mine mă scuzaţi un pic. Mă duc până la vecina, să-i cer un model.

— Păi plec şi eu, a spus Silvia ridicându-se.

— Te conduc. Mai stăm de vorbă pe drum.

Coana Lucica ne-a făcut un semn energic cu mâinile amândouă, să ne aşezăm:

— Staţi aici şi discutaţi în linişte. Asta-i vreme de hoinărit pe stradă? E un ger de crapă pietrele.

Silvia s-a aşezat cuminte la locul ei, în fotoliu; eu am rămas în picioare, urmărind cu nelinişte ritmul lent cu care coana Lucica îşi încheia nenumăraţii nasturi ai puloverului. În cele din urmă şi-a pus pe cap o broboadă şi a plecat. M-am întors spre Silvia, cu gând să urmez dialogul acela jucăuş, presărat cu ironii. Am văzut pe faţa ei o expresie atât de tristă, încât cuvintele mi s-au şters pe dată din minte. M-am apropiat de ea, am îngenuncheat pe covor, mi-am sprijinit fruntea de mâna ei care stătea, cuminte, pe braţul fotoliului. N-a schiţat nicio mişcare. Am rămas aşa câteva minute, abia îndrăznind să respir. Afară amurgea; lumina soarelui se dusese demult; de la locul meu vedeam o frântură de cer violet, învăluind creştetul întunecat al munţilor.

— Cred că m-am purtat prosteşte până acum, am spus încet.

— Nu. Tu n-ai nicio vină, a protestat ea moale. Dac-ai şti despre ce este vorba...

— Niciodată n-am ştiut cu adevărat despre ce este vorba.

A oftat adânc, accentuând tristeţea care umpluse camera. O simţeam, tristeţea, materială ca un fum apăsător, care-mi îngreuna răsuflarea şi-mi stingherea mişcările. Am făcut un gest de apropiere; am simţit-o pe Silvia apropiindu-se şi ea, fără să se clintească din loc. Există mişcări care se fac şi se simt numai cu sufletul. Pe urmă lacrima ei, fierbinte, pe mână. Am tresărit. M-am întors şi i-am îmbrăţişat genunchii. Ea şi-a ferit privirea într-o parte.

— Silvia! Ce s-a întâmplat? Ar trebui să ai mai multă încredere în mine. Ştii... eu te iubesc.

— Mă iubeşti? a şoptit ea. Eşti sigur de asta?

— Te iubesc, i-am spus cu intensitate, strângându-i genunchii cu forţa disperării. Eşti primul om pe care-l iubesc cu adevărat. Din prima zi, de când ne-am întâlnit pe stradă. Am simţit ca un junghi prin inimă. Sunt luni de zile de atunci. Te-am visat, te-am aşteptat, am suferit uneori.

— Adevărat? a repetat ea zâmbind printre lacrimi.

M-am ridicat, aproape în neştire, s-a ridicat şi ea, ne-am îmbrăţişat ca şi cum o forţă exterioară ne împingea implacabil unul către celălalt; buzele noastre s-au unit, fierbinţi, aprige, cu un fel de deznădejde a sentimentului îndelung oprimat. Simţeam că-mi pierd răsuflarea; Silvia s-a desprins cea dintâi, cu un gest blând, dar hotărât, şi a dus mâna la frunte; am ajutat-o să se aşeze, cu gingăşie şi tandreţe; jur că nu era nevoie să mă prefac. Gesturile veneau singure, de la sine; mi-am lipit obrazul de al ei, încă umed de lacrimi.

— Dac-ai şti... a repetat ea.

— Nimic nu mai are importanţă, i-am spus repede. Totul este aici, în dragostea noastră. Cel mai important lucru din lume. Te iubesc, Silvia, şi nu vreau să ne despărţim niciodată.

A îndreptat asupra mea o privire lucidă, limpede în lumina aceea anemică.

— Te-ai gândit bine? Nu e ceva trecător?

— Nu. E ceva pentru totdeauna, îţi jur. Şi am adăugat: Ai timp să te convingi până ieşim la pensie.

Am regretat imediat aceste vorbe. Nu era momentul potrivit pentru glume mediocre. Mă temeam că s-a supărat, că am stricat ceva din demnitatea clipei. Dar ea continua să zâmbească.

— Silvia, iartă-mă, n-am vrut să te supăr...

— Lasă, m-a întrerupt ea, nu despre asta e vorba. Ştim prea puţine unul despre altul: cred că a venit momentul să vorbim serios...

— Despre ce vrei să vorbim?

— Despre trecut în primul rând.

— Ce-a fost a fost. Viitorul e un subiect mult mai interesant.

— Nu, Traiane. Mai întâi trecutul. De pildă ce-a fost cu profesoara aceea.

— Ah, fir’ar să fie! Speram să nu fi aflat despre ea.

— Aici? Chiar dacă nu m-ar fi interesat deloc, tot aflam. Din întâmplare. Oraşul e mic, n-ai cum să te ascunzi. Iar profesoara are o celebritate, nu trece neobservată...

— Văd că eşti la curent. Atunci ce vrei să ştii? O recunoaştere formală din partea mea?

— Nu. Vreau să ştiu dacă a durat mult. Dacă a fost ceva profund. Şi dacă a lăsat urme.

— Prea multe întrebări. Dar îţi răspund cinstit. A fost un lucru absolut trecător. E drept, la început m-a fascinat, mă înfierbântasem, îmi plăcea de ea, dar nu era ceva profund. Şi a durat destul de puţin.

— De unde a pornit ruptura?

— De la mine. Nu mi se pare elegant să recunosc, dar asta-i realitatea. Nu eram de acord cu felul ei de a fi, de a trăi. I-am cerut să se schimbe, a refuzat categoric. De atunci n-am mai văzut-o.

— Şi dacă se repetă? Dacă într-o bună zi întâlneşti altă fată care să te fascineze?

— Imposibil, de vreme ce te am pe tine.

— Lasă vorbele mari şi răspunde cinstit.

— Cred că sunt un om statornic. Numai singurătatea m-a împins acolo. Repet: de vreme ce te am pe ţine, nu mai contează nimeni. Nu sunt un fluşturatic, o să te convingi. Am mai avut o singură prietenă, aşa, mai de durată. Dar povestea s-a terminat mai demult. E important să ştii toate astea?

— Foarte important. Ţi-am spus, trebuie să ştim cât mai multe unul despre altul.

— Atunci s-ar cuveni ca şi tu...

— Asta vreau să fac. Să-ţi povestesc despre George.

Mi-am tras un scaun în faţa ei, i-am luat mâinile. Se întunecase de-a binelea; pe tavan pâlpâiau jucăuş luminiţe – reflexe de la focul care duduia harnic în soba uriaşă.

— Am trăit destul de retrasă, a început ea. Mama e o femeie severă, îmi controla fiecare pas. La şcoală şi acasă, atâta. Când era vreo reuniune, vreun ceai, vreo aniversare, venea cu mine. Eram prima care plecam, îţi dai seama. Nu dansam de două ori cu acelaşi băiat. Şi dirigintele nostru avea o concepţie destul de puritană. „Nu încurajez prieteniile dintre băieţi şi fete, spunea. Şcoala e şcoală, nu e loc pentru idile, pentru romane de dragoste!” Anul trecut – terminasem liceul şi mă angajasem la spital – a început să-mi facă curte o cunoştinţă de-a tatei, un băiat frumos, cu vreo zece ani mai mare decât mine. Îl admiram pentru că ştia multe lucruri, era manierat şi elegant, avea toate calităţile pe care aş fi dorit să le aibă... cineva. Omul cu care să... Înţelegi. Visul oricărei fete: să întemeieze un cămin... îmi plăcea foarte mult. Nu ştiu dacă-l iubeam cu

adevărat, poate era numai admiraţia aceea fără rezerve; prezenţa lui mă intimida, îl ascultam ca pe-un oracol, tot ce spunea el, tot ce făcea el mi se părea perfect. Mama ne încuraja, n-a obiectat când am venit de câteva ori târziu, seara, de la vreo petrecere; tata a încercat de vreo două ori să spună ceva, dar eu l-am repezit. În primăvară, George m-a invitat să petrecem câteva zile împreună la munte. A ştiut cum să prezinte lucrurile încât mama nu s-a opus nici atunci. „Dacă vrei, du-te”, mi-a spus ea. Mi-a dat tot felul de sfaturi, cum să mă port, să nu fac vreo greşeală, vreun gest pripit sau nelalocul lui. Chiar aşa spunea, nelalocul lui. Ştiam la ce se referă şi-mi ardeau obrajii de ruşine, abia aşteptam să se termine discuţia aceea penibilă; socoteam că am destul cap pe umeri ca să mă conduc singură. În ce-l priveşte pe George, nu mă pândea nicio ameninţare, vedeam în el un model de corectitudine, aşa cum ţi-am spus. Dar există oameni care ştiu să se prefacă şi izbutesc să-şi ascundă multă vreme adevărata fire. Pe scurt, am plecat împreună la munte. Era la începutul verii, o vreme ploioasă, dar el a cântat tot drumul şi spunea că nu-i pasă de ploaie atâta timp cât se află lângă mine şi tot felul de lucruri drăguţe. Am ajuns în staţiune pe înserat, el a tras maşina în faţa hotelului. Mi-am amintit ce-mi spusese mama la plecare şi l-am rugat să ia camere separate. El n-a protestat, s-a oprit doar în uşa hotelului, m-a privit pe sub sprâncene o clipă, apoi a spus repede: „Da, desigur, cum doreşti”, se vedea însă că era contrariat. Ne-am dus bagajele sus, fiecare în camera lui, pe urmă am coborât la restaurant. Era acolo un tonomat, am dansat, el mă îndemna mereu să beau vin, îi trăgea zdravăn cu paharul, totul a fost foarte bine, o seară veselă şi fără griji. La plecare, a cerut ospătarului încă o sticlă de vin. „Să mai stăm de vorbă, mi-a explicat. Doar n-o să ne culcăm o dată cu găinile.” Am urcat amândoi, el a venit în camera mea, ca şi cum era de la sine înţeles, şi a luat-o de la capăt cu vinul. Eu nu prea mă omoram cu băutura, aşa că-mi păstrasem judecata întreagă. Mai mult decât el, în orice caz. Iar când a devenit mai... insistent, ca să nu zic agresiv, i-am spus ceea ce era de la sine înţeles: să aibă răbdare până la căsătorie. Nu ştiam, atunci, de ce a tresărit aşa; a dat-o pe ton de glumă, că până la căsătorie mai este, şi să mai beau un

pahar şi pentru fericirea noastră şi iarăşi...

Ascultam destăinuirea ei cu un amestec ciudat de sentimente, încercând să prevăd finalul şi să anticipez atitudinea mea ulterioară: să zicem că tipul ăla a profitat de situaţie, de faptul că Silvia se afla, oarecum, în puterea lui şi ce-i cu asta? Putea un atare fapt să şteargă, să nimicească sau să înfrângă sentimentul care mă lega de ea?

— I-am rezistat în continuare, a povestit ea cu un ton egal, ca şi cum ar fi relatat întâmplarea altcuiva, sau un film pe care-l văzuse. Până la urmă s-a înfuriat şi m-a întrebat brutal de ce mă încăpăţânez. I-am dat acelaşi răspuns, singurul pe care-l aveam la îndemână: „Ai răbdare până la căsătorie...” Ei şi-a pierdut cumpătul, poate de vină era şi vinul pe care-l băuse; a renunţat deodată la ceea ce dorise cu atâta insistenţă mai înainte şi mi-a spus cu asprime că viaţa e mai complicată decât crede o fetişcană ca mine, că el e căsătorit, se află în proces de divorţ şi dacă-i vorba să aştepte până la pronunţarea sentinţei şi pe urmă s-o ia iarăşi de la capăt, cu analize şi acte depuse la starea civilă şi mulţi ani trăiască şi tot tămbălăul, toate astea pentru câteva minute de plăcere, de parcă s-au terminat femeile de pe tot globul pământesc... Era pedant chiar şi în brutalitatea lui, se exprima corect gramatical şi evita cuvintele urâte; nu puteam să nu-l admir. Dar nici insistenţele lui şi nici vinul nu m-au făcut să-mi schimb hotărârea. De la o vreme, discursul lui începuse să se complice, frazele sunau dezordonat, unele rămâneau în suspensie, repeta cuvintele... Mi-am dat seama că abia acum vinul îşi făcea efectul. L-am lăsat să dea gata toată sticla; începuse să vorbească despre el, făcea planuri grandioase şi repeta la nesfârşit că ştie să facă o femeie fericită. În cele din urmă, când a-nceput să înşire cuvinte fără legătură, l-am luat uşurel, cu vorbe dulci, şi l-am făcut să intre în camera lui. I-am scos haina şi cravata şi pantofii, l-am învelit şi m-am retras lăsându-l să doarmă liniştit. A doua zi dimineaţa, când ne-am întâlnit în hol, arăta spilcuit şi corect ca totdeauna; a încercat să glumească: „Am cam făcut-o lată aseară, nu? Sper că nu-mi porţi pică, tu eşti fată înţelegătoare.” „Tocmai fiindcă sunt înţelegătoare vreau să ştii că plec peste zece minute cu autocarul.” „Eşti nebună, mi-a spus el, doar am venit împreună, n-o să te las să pleci aşa. Ai

răbdare să-ţi explic.” „Am primit aseară toate explicaţiile.” Simţeam lacrimile aici, în gât. Ţi-am spus, îl admiram, credeam în el, poate că-l şi iubeam, mai ştii? Dar toate astea se prăbuşiseră deodată. Nu dormisem toată noaptea, judecându-l. Fapta lui mi se părea odioasă, de un egoism fără margini, ne înşelase pe toţi, pe tata, lumea care ne cunoştea, jucase teatru tot timpul. Eşti un om de nimic, îi strigam în gând, cum de-ai putut să-ţi rezemi mulţumirea pe o minciună?

— Într-adevăr, am răspuns din adâncul sufletului. Numai un om de nimic poate proceda astfel.

— Aşa am socotit şi eu. Mai departe totul s-a desfăşurat ca într-un film lacrimogen. Îmi strânsesem lucrurile, am coborât şi am plecat cu autocarul; după un timp, pe serpentine, cine ne depăşea dacă nu George, cu *Dacia* lui comandă specială, cu patru faruri şi trei antene! A mers aşa în ritmul nostru, când înainte, când după autocar, până la primul popas. Atunci a oprit şi el lângă autocar şi a venit repede la mine, să insiste. I-am întors spatele şi şoferul, un om în vârstă, care înţelesese despre ce e vorba, i-a spus: „Uite, dom’le, fii matale drăguţ şi lasă fată-n pace!” Muream de ruşine şi de ciudă, dar n-am vrut să-i arăt lui cât sufăr. Mama a-nţeles pe dată că s-a întâmplat ceva, m-a tras de limbă şi i-am spus toată povestea. „Lasă că se rezolvă, mi-a spus ea, mai ai şi tu un pic de răbdare, un proces de divorţ nu poate dura la infinit, ar fi păcat să pierzi asemenea partidă, un om cu situaţia lui...” Cuvântul ăsta, partidă, poate să te înnebunească dacă-l auzi prea des, voi, bărbaţii, n-aveţi de unde şti. Mama mai speră şi-acum că o să ne împăcăm; tata, cum stă foarte puţin pe acasă, nu prea pricepe cum stau lucrurile. George tot vine în vizită, speră să mă îmbuneze, dar mie mi-a ieşit definitiv de la inimă şi n-o să mai intre niciodată...

— De asta ai vrut să pleci de revelion?

— Da, se invitase la noi, mama sărise cu gura pe mine, ar fi tocmai bun prilejul pentru o împăcare, că sunt încăpăţânată şi o să regret, că mai lasă-l încolo de orgoliu când e vorba de fericire, dar ce fericire poate fi aceea care face abstracţie de sentimente? Vorbesc cu el, îi zâmbesc, dar în realitate totul s-a terminat. Sufleteşte vreau să spun. I-am dat de veste că fac revelionul la Sinaia, împreună cu nişte colege.

— Acum înţeleg...

— Trebuie să înţelegi. Caut să nu-i supăr, să nu-i contrazic. Dacă m-ar fi văzut cu tine ar fi început iarăşi certurile. Deocamdată am lăsat lucrurile în suspensie, cu gândul că timpul le rezolvă pe toate. Părinţii mei, ţi-am spus, sunt de partea lui. S-au deprins cu George, şi apoi cred că i-a atras foarte mult situaţia lui materială. (A lăsat ochii în jos). Din păcate, au o anume mentalitate... Asta-i concepţia lor şi n-ai cum să le-o schimbi.

— Sigur, nu e cazul să te certi cu ei, i-am spus împăciuitor. Trebuie să procedăm delicat, să-i obişnuim treptat cu ideea. N-o să fugim, ca-n filme, în alt capăt de ţară. Încet, încet, să-i facem să înţeleagă că ne iubim şi să fie de acord cu căsătoria noastră...

— Căsătorie, spui?

— Şi de ce nu? Iar vrei să spui că-i prea devreme?

Ea mi-a luat mâna. În întunericul care se lăsase, ne simţeam ocrotiţi şi gata de înfruntările cu viaţa.

Prima înfruntare a fost cu coana Lucica. I-am auzit glasul de pe hol:

— Doamne păzeşte, m-am şi speriat, ce s-a întâmplat, de ce staţi pe întuneric, măi copii?

— Nici n-am băgat de seamă că s-a-nnoptat, i-am răspuns. Am mai stat de vorbă...

A aprins lumina şi ne-a privit pe rând. A zâmbit:

— Mda, s-ar zice că nu v-a prins rău conversaţia. Arătaţi ca doi logodnici...

— Asta şi suntem, i-am spus cu mândrie. Dar deocamdată rămâne secretul nostru.

— Bine-nţeles. Doar n-o să umplu târgul. Se cuvine ca mai întâi să afle părinţii...

— Nu ştiu ce-au să zică, a mărturisit Silvia cu ochii-n jos.

— Ei, puţin curaj, dragă. Totdeauna începutul e greu.

— Să sperăm, am spus amândoi deodată.

— Două inimi într-un glas, vorba cântecului, s-a bucurat coana Lucica. Să fie-ntr-un ceas bun, dragii mei.

13.

În viaţa unui om există unele perioade cu salturi, cu întâmplări deosebite, şi altele care se scurg liniştite, lipsite de evenimente notabile. Înaintam cu pregătirea oamenilor, se apropia aplicaţia, plutonul începea să semene modelului pe care-l concepusem în clipele cele mai optimiste. Ostaşii mă ascultau, colegii încetaseră să mă mai socotească noul venit; mă integram treptat lumii acesteia, mă conformam legilor ei precise; ştiam să organizez instrucţia, să ţin o lecţie de istorie, să fac dreptate între certăreţi şi să controlez sectoarele de curăţenie; îmi plăceau toate aceste îndeletniciri; soldaţii simţeau asta şi-şi dădeau interesul să meargă lucrurile bine. La un bilanţ am adus vorba despre prima mea discuţie cu comandantul regimentului.

— Am făcut imprudenţa să promit că ajungem pluton de frunte.

Au râs politicos, un râs mai degrabă neliniştit, pentru că după retorica asta ieftină nu prea ştiau ce urmează. Dar eu ştiam. Le-am declarat că nu-mi place să-mi iau vorba-napoi şi că, în ce mă priveşte, eram gata să demonstrez că sunt în stare să mă ţin de cuvânt. Dar singur n-o să reuşesc.

— Întrebarea e dacă şi voi gândiţi ca mine. Să nu ne lăsăm, asta e. Ce părere aveţi?

Eram în sala de tactică, pe care-o foloseam şi la orele culturale. Pe pereţi se aflau scheme cu titluri ca „Hărţuiala”, „Raidul”, „Ambuscada”, poziţii marcate cu săgeţi roşii şi albastre – roşu noi, albastru adversarul. Şi în toate aceste scheme roşul era în avantaj. S-a ridicat sergentul Tomoroga:

— Eu zic că se poate, tovarăşe locotenent. Cred că n-aţi greşit făcând prinsoarea aia.

Cei din ciclul unu, mai rezervaţi. Uitându-se unul la altul, aşteptând pe careva mai îndrăzneţ să zică ceva. Aşteptam, la rândul meu. O tăcere de câteva secunde, care mi se părea rău prevestitoare. Şi iată că din ultima bancă s-a ridicat soldatul Benga:

— Tovarăşe locotenent, raportez: n-om fi noi cei de pe urmă oameni.

— Chiar aşa, l-a susţinut Clopotaru. Permiteţi să raportez: O

s-o scoatem la capăt!

— În poligon parcă ce, nu ne-am descurcat?

Mi s-a luat o piatră de pe inimă. Cam multe pietre pe inimă, se va spune. Dar probabil că aşa-i viaţa. Mereu să ai o piatră pe inimă. Şi... să ţi se ia din când în când!

Uneori mai greşeau şi ei. Nu executau destul de bine o manevră, sau întârziau la vreo adunare. Mă pomeneam cu ofiţerul de serviciu pe regiment că-mi reproşează. Atunci mă duceam în faţa lor şi le spuneam amărât:

— Nu prea semănăm a pluton de frunte. Poate că unii îşi închipuie că e destul o semnătură pe o hârtie frumos desenată. Diploma asta, băieţi, nu e o simplă hârtie...

Dar nu-mi plăcea să-i dădăcesc. Vedeam bine că le pare rău şi lor, nu era nevoie de prea multe vorbe ca să-i fac să priceapă unde-i greşeala. Dar asta se întâmpla rar, tot mai rar. Plutonul începuse să arate a ceea ce trebuia să fie atunci, la examenul hotărâtor. Însuşi Cristea mi-a spus într-o zi spre sfârşitul lui ianuarie:

— Ţi-am zis eu că-s băieţi buni. Mulţi ar vrea să aibă un pluton că al tău.

Ne aflam după un antrenament destul de dur: compania parcursese, în cadru tactic, cum se zice, vreo douăzeci de kilometri prin zăpadă, şi plutonul meu avea misiunea să meargă-n avangardă. Pur şi simplu băieţii făceau pârtie pe câmp; aveau feţele roşii de ger, începuseră să sufle greu, dar lăsaseră bine în urmă restul companiei.

În seara aceea, după marş, m-am întors acasă hotărât să nu fac nimic; să mă întind pe studioul din camera mea, renunţând până şi la telejurnal. Dar coana Lucica m-a întâmpinat nerăbdătoare şi radioasă; a ieşit în hol, nici n-a aşteptat să-mi scot mantaua. Mi-a arătat cu degetul obrazul şi mi-a spus:

— Pupă-mă şi-ţi dau o veste.

Am schiţat gestul şi ea s-a ferit râzând.

— Gratuit. Am vrut să te încerc. Uite care-i vestea: familia Stamatescu te invită la ei în seara asta.

— Cum aşa? Ce le-a venit?

— Întreabă-i. A fost Silvia pe aici, când ştia că te întorci de la unitate. Ce să-ţi fac, dacă umbli creanga!

— Chiar că umblu creanga. Am fost pe jos, cu soldaţii, până

la Dealul Roşu şi-napoi.

— Oho! s-a mirat ea. Aşa plimbare mai zic şi eu! Îmi închipui că eşti frânt.

— Aproape. Abia aşteptam să ajung acasă să mă culc.

— Lasă, eşti băiat tânăr, m-a încurajat ea pe un ton aproape mustrător. Nu-i face pe oameni să te-aştepte. Mă mir cum ai ajuns aşa, deodată, în graţiile lor.

— Şi eu mă mir, i-am răspuns cu sinceritate. Nici măcar nu-i cunosc.

— Ei în schimb te cunosc. Nu-s oamenii care să se avânte aşa, orbeşte. Cred că au întrebat în dreapta şi-n stânga despre dumneata. Şi au aflat lucruri bune. Hai, du-te şi îmbracă-te.

Am dat fuga în camera mea. Mai întâi trebuia să evaluez situaţia. Şi să construiesc, după obicei, o ipotetică întâlnire. Cum o să sun la uşă, cum au să-mi deschidă. El, tatăl Silviei. Îmbrăcat cu haină şi cravată. Şi mama ei, mai pe urmă. O să mă măsoare din creştet până-n tălpi. Costumul negru, desigur. Şi cămaşă albă. Semn de respect. Şi nişte flori...

Abia acum intrasem în panică. Cu cămaşa descheiată, cu cravata într-o mână, am deschis uşa la sufragerie;

— Coană Lucica, S.O.S.! Cum fac rost de nişte flori?

— La ora asta? s-a mirat ea. Să dai cu tunul şi nu găseşti. Mai degrabă o băutură ceva, dar şi la „Alimentara” s-a închis. Ştii ce? Îţi împrumut o sticlă de şampanie, mi-a rămas de la revelion. Ambalată frumos... Să nu te duci cu mâna goală.

— Dumneavoastră aveţi totdeauna soluţia salvatoare.

— Am experienţă. Mi-au trecut câţiva tineri prin casă, a spus ea cu nostalgie. Veneau aşa, ca dumneata, cu un geamantan. Pe urmă, după un an sau doi, plecau la casa lor. Am tot jucat la nunţi... Se zice că am mână bună, ştiu eu?

— Cu siguranţă, i-am spus entuziasmat.

Când am sunat la portiţă eram destul de emoţionat. Mă aşteptau, căci deasupra uşii frumoase, de lemn gălbui sculptat, s-a aprins aproape imediat o lumină. Tatăl Silviei, în halat vişiniu, cu o căciuliţă pe cap, a coborât scările şi a venit în persoană la poartă să-mi deschidă.

— Bună seara.

— Bine-aţi venit, tovarăşe locotenent. Vă aşteptam. Eu sunt

tatăl Silviei. Poftiţi înăuntru.

— Cer scuze pentru întârziere. A intervenit ceva neprevăzut.

— Ştiu, m-a întrerupt el împingându-mă politicos de umeri spre scara largă care urca spre intrare. Ne-am întâlnit în pădure cu ostaşii dumneavoastră. Întâlnit e un fel de a spune. Mă aflam la cabană, la izvor, când i-am văzut trecând. Aţi fost departe?

— Până la Dealul Roşu.

— E ceva. În tinereţe îmi plăcea şi mie să umblu aşa, prin pădure, făceam zeci de kilometri...

M-a introdus în vestibul, mi-a ajutat să-mi scot scurta. A apărut şi mama Silviei. Purta şi ea un halat de casă, dar se vedea bine că e o ţinută rezervată pentru musafiri. O dădeau de gol dungile proaspete de la călcat. Şi pieptănătura savantă, cu bucle, strălucind de fixativ, vădea pregătiri speciale pentru această seară. Mi-a întins mâna:

— Bine-aţi venit!

M-a măsurat din cap până-n picioare, aşa cum prevăzusem. Mi-a zâmbit. Am scos sticla de şampanie din sacoşă:

— Ştiţi, n-am avut timp să caut flori...

— Nu trebuia, a protestat ea moale. De ce v-aţi deranjat?

Totul după tipic. Parcă o vedeam pe tanti Dora când primea musafiri. Cu timpul aveam să constat că semănau în multe privinţe.

— Poftiţi înăuntru, m-a invitat ea, apoi a făcut un semn rapid soţului ei. La noi e cam răcoare, am făcut focul târziu, că Silvia nu era acasă, iar eu am umblat prin oraş după târguieli.

M-am pomenit într-o cameră uriaşă, care părea să ocupe aproape tot parterul. N-ai fi bănuit-o atât de mare, privind clădirea pe dinafară. În stânga avea o sobă lată, joasă, o combinaţie între şemineu şi o teracotă obişnuită, de culoare maron închis, deasupra căreia era o panoplie cu coarne de cerb. În stânga, o scară interioară de stejar ducea la etajul de deasupra; alături de scară, o fereastră imensă care dădea, probabil, în grădină. Deasupra peretelui dinspre stradă erau două ferestre, de proporţii mai rezonabile însă. Între ele pianul. Pe peretele opus uşii, un bufet înalt, cu vitrină. M-am oprit o clipă în faţa trofeului de deasupra căminului.

— O ispravă vânătorească, mi-a explicat el cu mândrie. L-am

vânat acum câţiva ani, cu asociaţia.

— Costică, ţii musafirul în picioare, a reproşat mama Silviei făcând un gest larg spre masa din mijloc, masivă, înconjurată de scaune cu spătar înalt. Luaţi loc, domnule Traian.

Îmi ştia numele, semn bun, asta diminua puţin din aspectul ei sever. Mi-a arătat scaunul dinspre sobă:

— Aici, că e mai cald.

Înainte de a mă aşeza, am mângâiat sculptura adâncă a spătarului, care închipuia o coroniţă de flori mici, cu petale bombate.

— Un model vienez, s-a grăbit ea să explice. Costică le-a făcut, acum vreo zece ani. Lucra la ele seară de seară, prin toată casa erau numai surcele, mă luasem de gânduri că nu mai termina. Dar a ieşit un lucru bun. Aproape că nu-l deosebeşti de model.

Am aşteptat-o să se aşeze. M-am aşezat şi eu pe scaunul înalt şi cam incomod, care te silea să ţii spatele drept. Ea şedea în faţa mea, cu mâinile pe masă, şi m-a privit zâmbind. Era o femeie încă tânără, cu trăsături frumoase, dar severe, cu buze subţiri şi ochi negri, cercetători. A netezit cu o mişcare studiată faţa de masă albă ca zăpada, care părea că abia ieşise de sub fierul de călcat.

— Silvia ne-a vorbit de dumneavoastră şi ne-am gândit că s-ar cădea să vă cunoaştem şi noi. Ea, poate v-a spus, nu prea are relaţii aici, în oraş. La serviciu şi acasă; când e vreme bună mai mergem la film, sau după cumpărături...

Soţul a revenit cu o tavă pe care ducea, în echilibru, o sticlă frumoasă cu gât lung, aproape plină cu un lichid roşu închis.

— Să gustaţi din fructele pădurii, a spus el cu mândrie de proprietar. Un fel de afinată, făcută de mine după o reţetă secretă.

A turnat în păhărelele de cristal, care-au înveselit deodată atmosfera cu sclipirile rubinii ale băuturii. Am încercat să-mi ascund preocuparea – ce era cu Silvia? Căutam să nu-mi arunc privirile spre uşă şi să-mi reprim dorinţa de a întreba de ea.

— Vă rog să serviţi. Bine-aţi venit la noi, şi sănătate, a urat el ridicând paharul.

Am ciocnit, cu o mică plecăciune către mama Silviei; ea a gustat şi a pus păhăruţul pe masă:

— Pe mine să mă scuzaţi, mă duc s-o ajut pe Silvia la bucătărie. Mai staţi de vorbă, că masa-i gata imediat.

Aşadar o invitaţie în toată regula! M-am bucurat, era un, pas înainte, probabil că oamenii se împăcaseră cu situaţia, Silvia izbutise să-i convingă, ştiu şi eu? Invitaţia avea, în orice caz, o semnificaţie pozitivă!

Mă străduiam să mă port cât mai firesc, să scap de înfăţişarea ţeapănă şi importantă pe care-o iau în general oamenii la prima cunoştinţă. Însuşi tatăl Silviei părea un pic stânjenit; s-a foit pe scaun, a tuşit, a luat carafa şi a turnat iarăşi, înainte de protestul meu:

— Vă mulţumesc, nu mai beau.

— Aş, e slabă, m-a liniştit el.

— Da, dar după o zi întreagă de marş prin zăpadă...

— E întăritoare. În sticla asta sunt concentrate vitamine cât într-o farmacie-ntreagă. Oamenii ar trebui să profite mai mult de darurile naturii.

— Se pare că în ultimul timp şi-au dat seama de asta. Curentul ecologic câştigă teren în toată lumea.

— Şi pe bună dreptate, a încuviinţat el. Meseria m-a pus în situaţii diferite. Mi s-a întâmplat să stau în pădure zile în şir, fără să fiu pregătit anume. Dacă ştii să te descurci, nu mori de foame. Mai o ciupercă, mai nişte fructe, până şi rădăcinile sunt bune, dacă ştii pe care să le cauţi. Aud că şi soldaţii învaţă să trăiască în mijlocul naturii.

Îmi dădea prilejul să vorbesc, ca orice gazdă bine crescută. Mi-am dres glasul:

— Este o cerinţă a războiului, aşa cum îl concepem noi. Un război de apărare, folosind condiţiile geoclimatice ale ţării. În multe cazuri subunităţile pot ajunge să lupte izolat, departe de bază, de sursele de aprovizionare. Oamenii trebuie să folosească resursele locale. Iar resurse... aveţi dreptate, nu lipsesc.

— Pădurea îţi dă de toate, a încuviinţat el. Până şi...

A făcut un gest uşor către sticlă, apoi a ridicat paharul ca la un mic toast. L-am imitat. Băutura aceea părea că adunase în ea toate aromele fructelor pădurii.

— Într-adevăr, e delicioasă. Sunteţi un maestru.

— Natura e marele maestru, a spus el. Licoarea asta face

minuni, dar trebuie băută cu socoteală. Aveam la cabană o botă cu fructe puse la macerat. Şi s-a-ntâmplat că a venit ursul, căuta de mâncare şi a răsturnat-o. I-o fi plăcut, a limpăit-o, dulce cum era... Când m-am întors, seara, l-am găsit dormind lângă butelcuţă. Beat tun.

— Sunt urşi în pădure?

— Sigur că sunt, mi-a spus el liniştit. Mari, dar paşnici, dacă ştii să te porţi cu ei. Avem locuri speciale unde le punem hrană; primăvara mai ales, mănâncă ceva de speriat. Trebuie să-şi refacă forţele după hibernare. Le cam ştiu cotloanele şi caut să nu-i supăr. Uneori mă-ntâlnesc cu câte unul, pe potecă, dar dacă nu faci mişcări bruşte, ameninţătoare, nu sunt periculoşi. Eu mai vorbesc cu ei, cred c-au ajuns să-mi cunoască glasul, sau îmi miros urma, când le aduc de mâncare, ştiu eu? Până acum n-am avut nici o aventură demnă de povestit. Poveşti vânătoreşti am auzit destule, dar nu le cred decât pe jumătate...

O uşă s-a deschis în spatele meu; m-am întors fără voie şi am văzut-o pe Silvia aducând o tavă cu prăjituri de casă. M-am ridicat s-o salut. Zâmbea cu ochii la mine. *Victorie*, spuneau ochii ei.

— Mi-era teamă că n-am nimerit-o cu invitaţia. Când am văzut că n-ai venit acasă...

— Am făcut un marş mai lung.

— E vina noastră, trebuia să vă anunţăm din vreme, a intervenit Stamatescu.

— Tata e cam formalist, mi-a explicat Silvia.

— Păi da. O invitaţie se face cu câteva zile înainte, dar a intervenit o schimbare în program. Mâine dimineaţă plec într-o delegaţie mai lungă, de fapt un fel de reciclare, începe o acţiune de împădurire în zona noastră şi trebuie să ne pregătim...

— Durează mult cursul? Am întrebat mai mult ca să spun ceva.

— O lună de zile. Am ţinut să vă cunosc înainte de plecare. Silvia ne-a vorbit despre dumneavoastră...

M-am întors spre Silvia, *ameninţător*:

— Nu cumva m-ai încondeiat?

— Dimpotrivă, v-a făcut o caracterizare cu totul pozitivă.

Asta ne-a determinat să vă invităm. Sunteţi un om simpatic şi... Dar luaţi loc, de ce-aţi rămas în picioare?

M-am aşezat din nou, Silvia şi-a făcut de lucru pe lângă mine, aşezând un şerveţel, netezind faţa de masă – gesturi mărunte care mă umpleau de încântare.

— Ţi-a plăcut afinata?

— Grozavă. E dulce şi te duce.

— Să nu exagerăm, a spus tatăl. Dar ce face mama acolo? Clementina dragă...

— Gata sunt, a răspuns mama Silviei din uşă. Aveam ceva la cuptor, mă scuzaţi...

A venit la masă, s-a aşezat pe scaunul cel mai apropiat de uşa bucătăriei, cu ochii la mine.

— Invitaţia dumneavoastră a fost o surpriză plăcută, am spus. În afară de coana Lucica, gazda mea, şi cei câţiva colegi, nu cunosc pe nimeni în oraşul ăsta.

— Aşa-i când vii din altă parte. Şi noi, când am venit la, Ulmeni, acum douăzeci şi cinci de ani... Nu-i aşa, Costică?

— Două'ş'patru, a corectat-o el. Abia la anul facem nunta de argint. Vrei să părem mai bătrâni?

— ...Ne simţeam foarte singuri. Oraşul era mic, toată lumea se uita curioasă după mine, cum mă îmbrac, ce cumpăr de la băcănie, bărbatu-meu mai mult plecat în pădure, cum era serviciul...

— Aveam sector mare, mi-a explicat tatăl Silviei. La pădure e răspundere, altfel decât într-un loc de muncă obişnuit. Zile întregi cutreier potecile singur, cu puşca-n spate. Atunci, în primii ani cam umblau braconierii...

— Ei, cu vremea ne-am făcut relaţii, a continuat mama Silviei nemulţumită de această întrerupere. Am cunoscut pe un coleg mai tânăr al lui Costică, pe urmă ne-am împrietenit cu vecinii... E greu că nu avem rude în oraş, eu sunt dinspre Dunăre, de la Corabia, iar Costică... nici el nu mai ştie de unde e.

S-a întors către soţul ei, parcă dându-i cuvântul. El a tuşit, şi-a trecut palma prin părul negru, tuns scurt:

— Părinţii mei lucrau la Direcţia Drumurilor, umblau de pe-un şantier pe altul. M-am născut la Tulcea, am făcut şcoala în şapte locuri – la Brăila, în Neamţ, la Focşani şi tot aşa. Când completez vreun formular n-am loc destul să scriu pe unde-am

umblat. Am urmat şcoala de silvicultură şi iar din loc în loc, până când Clementina...

— Eu l-am îndemnat să se stabilească aici. Trebuie să ai un loc al tău, să cunoşti oameni, să simţi că eşti de undeva... Acuma ne simţim ai oraşului, ne-am făcut căsuţa asta, ne-am stabilit aici. Că dacă era după el... Silvia mi-a spus că sunteţi din Bucureşti.

Era limpede că de data asta îmi dădea mie cuvântul. Tanti Dora întreagă! M-am grăbit să-i satisfac curiozitatea, la urma urmei firească în împrejurarea aceea.

— Din Bucureşti. Tata e inginer constructor. A umblat şi el din loc în loc, pe şantiere... Şi tot aşa cum spuneţi dumneavoastră, mai mult de gura mamei s-a adunat de pe drum. A fost printre primii constructori ai metroului. Voia să mă facă constructor, mama n-a fost de acord. Am urmat liceul la „Mihai Viteazul”, am lucrat un an în fabrică şi pe urmă am intrat în şcoala militară. Părinţii stau într-un bloc de pe Calea Moşilor.

— E frumos pe-acolo, am fost şi eu recent. Am o soră care lucrează la „Bucur Obor”, merceolog. Are o fetiţă la Liceul „George Enescu”, cântă la vioară, au dat-o şi la radio. Oameni cu ambiţie, care nu s-au oprit la jumătatea drumului. Şi cât aş fi dorit ca Silvia să facă muzică! Are talent, dar ce folos? Dumnealui, milos cum e: „Nu mai chinui fata, vezi bine că nu-i place!”

— Păi da. Mi-am dat seama că...

— Ţi-ai dat seama! Îngăduitor, asta-i tot. S-a întors iarăşi spre mine. Singura dată când am cedat. Şi rău am făcut. A fost un moment dificil, e drept, fata ajunsese la exasperare, mi-era milă de ea. Dar dacă aveam tăria şi m-ajuta şi soţul meu...

— Degeaba, a intervenit Silvia. Nu ieşea nimic. Simţeam că nu mai pot.

Buzele ei severe s-au subţiat şi mai mult; a fulgerat-o pe Silvia cu o privire scurtă, fără să întoarcă faţa spre ea:

— Arta cere sacrificii, draga, mea. Acum uite, îţi mănânci tinereţea acolo, în spital.

— Îmi place foarte mult. E o muncă interesantă.

Mama Silviei a oftat dezaprobator, ridicându-se:

— Ce să mai vorbim. Una am visat eu şi alta a ieşit. Hai să

vedem ce se-ntâmplă la bucătărie. Costică, ce fel de gazdă eşti, ai uitat să mai torni în pahare!

Tresărirea lui am dat-o pe seama neatenţiei de moment. Dar în cursul mesei am avut câteva probe că tatăl Silviei era cam sub papuc şi că în casă nu el avea cuvântul hotărâtor. Asta mă interesa prea puţin atunci; mâncam, mulţumeam pentru atenţia gazdei, participam la conversaţie şi de fapt îmi frământam mintea: oare când s-ar cuveni să aduc vorba de căsătorie? Mă tulburase vestea plecării tatălui; voiam să am o certitudine, care să pună lucrurile pe un anumit făgaş.

După ce mama Silviei ne-a adus cafeaua, şi-a făcut un semn cu Silvia şi au dispărut amândouă la bucătărie, sub pretext că strâng masa. Mi-am dat seama că această pauză fusese prevăzută dinainte. Eram supus, pe neobservate, unui scenariu foarte precis.

— Şi-aşa... V-aţi împrietenit uşor cu Silvia. E o fată sociabilă, un copil bun.

— Bun e prea puţin spus, i-am răspuns cu entuziasm. Este fiinţa pe care am visat-o; aş fi fericit să-mi petrec viaţa alături de ea.

— Asta seamănă cu o cerere în căsătorie, mi-a tălmăcit el fraza.

— Chiar aşa, i-am spus. Sunt cam emoţionat şi vă spun drept că nu găsesc cuvintele potrivite.

El a zâmbit ca de-o naivitate:

— Nu e nevoie de discursuri. În ce mă priveşte, dragul meu, n-am nimic împotrivă. Şi cred că nici Silvia...

— Cred că e de acord, am spus încet. Dar m-am gândit să discut întâi cu dumneavoastră. Mă bucur că mi-aţi oferit acest prilej.

— Se cuvine să ştie şi maică-sa... Soţia mea.

S-a ridicat s-o cheme, dar regia a funcţionat şi de această dată: mama Silviei s-a ivit în uşă, aducând o tavă cu ceva. Nu ştiam ce aduce şi nici nu-mi păsa; voiam să-i aud răspunsul.

— Clementina, uite că avem un eveniment în familie. Tovarăşul locotenent...

— Prefer să-mi spuneţi Traian, l-am întrerupt...

— Ei bine, Traian intenţionează s-o ceară în căsătorie pe Silvia.

M-am ridicat, cu ochii la ea, pândindu-i cu aviditate expresia. A lăsat uşor capul pe-o parte, a zâmbit frumos şi mi-a întins mâna:

— Felicitări! Planeta se grăbeşte. Pe vremea noastră, asemenea lucruri se făceau mai pe-ndelete.

I-am sărutat mâna pe care mi-o întinsese.

— Vă rog să fiţi de acord... am început eu.

— De ce atâta grabă? Să ne gândim, să vă cunoaşteţi mai bine...

— Cred că ne cunoaştem îndeajuns de bine.

— Să ştii că ea nu iese niciodată din cuvântul meu.

Am luat această frază drept ce era: un avertisment delicat.

— Nici mie nu-mi place să mă contrazic.

— Sigur că mai sunt multe de discutat...

— E timp destul pentru discuţii, a intervenit tatăl. Deocamdată cheamă fata, să audă şi ea. E vorba de soarta ei în primul rând...

Ea a zâmbit cam sever către soţul ei, părea gata să-l pună la punct cu o vorbă netedă, dar s-a răzgândit într-o clipă.

— Ai dreptate, Costică. Mă duc s-o chem.

— Femeile trebuie tratate cu înţelegere, s-a scuzat tatăl Silviei după plecarea ei. N-am fost niciodată adeptul metodelor autoritare... Ştii, dragă Traiane, un copil avem. Tot ce-am făcut, tot ce-am adunat o viaţă, e pentru el. Vrem s-o ştim fericită, alături de un om care s-o iubească şi s-o înţeleagă.

În clipa aceea, a intrat Silvia, urmată de maică-sa. Simţeam că bucuria îmi îneacă glasul:

— Silvia, secretul nostru nu mai e secret!

Râzând cu toată faţa, ea a venit lângă mine, s-a rezemat oarecum de umărul meu. Mama ei a traversat încet încăperea, a ajuns lângă soţul ei, care şedea încă pe scaun, a rămas în spatele lui şi i-a pus mâinile pe umeri. Jur că scena mă emoţiona de-a binelea.

— Vă urăm să fiţi fericiţi, a spus mama Silviei. Din partea noastră, veţi avea tot concursul...

Silvia a sărit la ea, a îmbrăţişat-o, tatăl şi-a dres glasul, parcă pregătindu-se să ţină un discurs. S-a mulţumit însă să se ridice, cu paharul în mână:

— Să fie într-un ceas bun! Astăzi e o zi importantă, trebuie s-

o sărbătorim.

— Şampania! şi-a amintit mama, cu simţul practic care nu le părăseşte pe femei nici în momentele cele mai solemne.

Săvârşită fiind şi sticla de şampanie, mi-am dat seama că vizita se apropia de sfârşit.

— Ştiu că mâine trebuie să plecaţi, m-am adresat viitorului socru.

— Da, mă scol la patru, dar n-are importanţă.

— Ei, mai avem destul timp să stăm de vorbă, m-a liniştit mama. Sunt multe lucruri de aranjat, sunt acte de pus la punct... Până te-ntorci tu, e o lună-ntreagă. Ai să găseşti totul pregătit. Ca totdeauna, vii la masă-ntinsă.

El i-a aruncat o privire scurtă, uşor de tălmăcit: măcar într-un moment ca ăsta puteai să te abţii. Şi-a dat seama şi ea că depăşise măsura; a spus cu ochii la mine:

— Am glumit. Voiam să spun că avem timp, în luna asta, să facem tot ce trebuie. Deşi eu aş fi dorit să mai amânăm. Nu suntem încă pregătiţi...

— Ce atâta pregătire, a întrerupt-o Silvia.

— Lucrurile astea se fac cu socoteală, i-a explicat mama cu răbdare. În fine, o să mai vorbim.

Era, neîndoios, semnalul de plecare. Mi-am luat rămas bun ceremonios, i-am urat tatălui drum bun şi am sărutat mâna mamei. Au ieşit după mine în hol; Silvia şi-a pus cojocul pe umeri:

— Îl conduc eu.

În prag mi-au mai spus „noapte bună”; pe când coboram treptele am auzit şoapta ei:

— Lasă-i să stea de vorbă!

Până şi în acest gest de înţelegere tot ea avea ultimul cuvânt. O simţeam veghind, ca Argus cel cu o sută de ochi, dar deocamdată nu-mi păsa de asta. Am luat-o pe Silvia de după mijloc; am auzit în urmă uşa închizându-se. Atunci ea s-a întors spre mine şi m-a sărutat.

— Ai fost minunat. Te-ai descurcat mai uşor decât credeam.

— Aveam impresia că i-ai pregătit şi tu...

— Cum să nu! Am plâns, i-am rugat, le-am mai spus o dată că nici nu vreau să mai aud de George. Mama a cedat prima.

— Nu-mi vine să cred.

— Să ştii că e un om cumsecade. Nu te lua după aparenţe, în anumite împrejurări e destul de dură. Dar a trăit greu, trebuie s-o înţelegi. Nu fiindcă e mama mea, dar e o femeie admirabilă, care ştie ce vrea.

— Nu trebuie să mă convingi, i-am spus cu delicateţe. Am intuit asta de cum am văzut-o.

Ea s-a lipit de mine:

— O să fie bine.

— Trebuie să facem un drum la Bucureşti. N-aş vrea ca părinţii mei să te cunoască chiar la nuntă.

— Foarte bine, mergem când vrei tu. Vezi ce ascultătoare sunt. O să formăm o pereche potrivită.

Ne-am sărutat din nou. Apoi iar şi iar... Nici n-am numărat de câte ori ne-am sărutat în seara aceea.

14.

„Tot mi se pare că nu ţi-am spus destul, că nu te-am îndrumat cum se cuvine pentru un asemenea pas în viaţă. E drept, vestea a venit cam pe nepregătite; şi Dora care-şi pusese în gând să descurce ea problema asta. Apropo de domnişoara aceea de la revelion, a cerut-o în căsătorie un şef de pe la ei, cu vreo cincisprezece ani mai mare decât ea, deci patruzeci bătuţi pe muche. Erau în vorbă mai de mult, se vede că fata are simţ practic, îl ţinea în rezervă. Acum s-a hotărât.

Dar nu despre asta am vrut să-ţi spun. Sper că te-ai gândit bine şi ai ales o fată pe gustul tău, ca să nu regreţi mai târziu. Poartă-te frumos cu ea, şi cu părinţii ei. Mai ales că eşti departe de noi. Caută să-i înţelegi, să faci cum spun ei; am înţeles că veţi locui împreună, asta-i o problemă delicată, de multe ori se iscă discuţii pornind de la nimicuri, şi trebuie să ştii să eviţi conflictele. Nu te apuca să faci mari reforme, gândeşte-te că e casa lor şi lasă lucrurile aşa cum sunt. Într-o gospodărie ca aceea pe care mi-ai descris-o sunt multe de făcut; pune mâna şi ajută, dă-le concursul, respectă munca lor. Tata vrea să-ţi scrie şi el, a zis că nu i-ar ajunge douăzeci de pagini ca să-ţi dea sfaturi, dar nu ştie dacă ai să le urmezi măcar în parte. Glumeşte, desigur; noi suntem convinşi că o să te descurci onorabil în noua viaţă. Îţi dorim multă fericire şi vă aşteptăm, pe tine şi pe Silvia, cu toată dragostea şi nerăbdarea.”

Am împăturit scrisoarea, înduioşat. Mama, cu firea ei, şi cu îndemnul la împăciuire, ca totdeauna. Nu-mi dădeam încă seama de tâlcul acestor îndemnuri; am început să întrezăresc ceva după câteva zile, când mama Silviei m-a întâmpinat cu o privire satisfăcută:

— Gata, acum lucrurile sunt clare. Am hotărât nunta la sfârşitul lui februarie, cade într-o sâmbătă, să aibă oamenii timp să se odihnească a doua zi. Te duci şi vorbeşti la „Tismana”, să ne rezerve salonul. Pe urmă te prezinţi la domnul Dincă, la cooperativă, am vorbit cu el pentru costum, am ales şi stofa. Costum serios negru, croială clasică, să-ţi prindă bine şi mai târziu. Reţine oră la fotograf; dacă era Costică aici îl trimiteam pe el. Pe urmă: invitaţiile de nuntă, buchetul de mireasă... De ce nu-ţi notezi? Sunt multe de făcut şi ai să le

încurci.

— Sunt un bun organizator, doamnă, am protestat.

— Să te văd, mi-a lansat ea provocarea.

— Cât priveşte data nunţii, cred că trebuie să...

— Ce trebuie? Rămâne cum am zis, nu e nici târziu, nici devreme.

Autoritară şi sigură pe ea ca un comandant de divizie. Mă străduiam să-i fac pe voie, să evit discuţiile în contradictoriu; ştiam că, oricum, tot ea are ultimul cuvânt.

După ce s-a hotărât ziua nunţii, le-am spus şi colegilor vestea cea mare. Mai întâi lui Soare. El m-a felicitat folosind o frază lungă şi întortocheată, apoi m-a prevenit:

— Ai grijă cu soacra, dacă-i vorba să locuieşti împreună cu ei. Toate soacrele au pretenţia să dirijeze casa. Ţi-o spun din experienţă.

— N-are decât s-o dirijeze. În orice caz se pricepe mai bine decât mine...

Expansiv cum îl ştiam, Butnaru m-a luat în braţe şi m-a strâns până mi s-a tăiat răsuflarea:

— Bravo, amice, părăseşti clubul burlacilor. Îţi spun drept că te invidiez.

— Deocamdată mă sugrumi. Dă-mi drumul, altfel nu mai ajung la starea civilă.

— Hm, nu prea ai mutră de bărbat căsătorit. O să te invidieze tot oraşul. Silvia e o fată frumoasă, lumea o vorbeşte de bine, părinţii ei sunt oameni gospodari... O să te lăfăi ca un prinţ în vila aia.

— Eşti o fiară, Sile. Când am cunoscut-o pe Silvia, nici nu ştiam cum arată casa. Şi nici acum nu-mi pasă. Aş sta cu ea şi într-o chichineaţă.

— Dragostea face din bordei palat, a citat el doct. Dar până una alta, e bine şi-ntr-o vilă.

— Ştii, Sile, chiar mi-am pus întrebarea dacă nu s-or fi gândit şi ei cum ziceai tu: că m-a atras şi situaţia lor materială...

Butnaru m-a bătut pe umăr:

— Hai, băiete, fii serios. Dacă pleci la drum cu asemenea complexe... Uite, eu sunt martor că erai îndrăgostit în prealabil. Şi-o să găsesc ocazia să i-o spun şi coanei... Cum o cheamă?

— Clementina.

— Nume de soacră, într-adevăr. Conţine în el o ameninţare. Dar tu eşti băiat bun, n-o să ai probleme.

Când a aflat ce am de gând, locotenentul-major Cristea m-a felicitat, bucuros:

— Ai făcut o alegere potrivită. Soţia mea o cunoaşte pe Silvia, de când a fost internată cu ăla mic. S-au împrietenit oarecum. Are o părere foarte bună despre ea. O fată serioasă, bine educată... Cu atât mai bine. Eu ţi-am spus de la început, aici nu rezişti mult singur. Foarte frumos că-ţi întemeiezi o familie. Eu îţi doresc multă fericire, şi mai ales înţelegere. În bună măsură, aici e cheia unei căsnicii fericite.

Petreceam tot mai mult timp în salonul familiei Stamatescu. Seara, însă, reveneam la gazda mea. Coana Clementina avusese grijă să clarifice lucrurile:

— Cred că e bine să mai rămâi la coana Lucica până la nuntă. Nu că n-am avea spaţiu, dar aşa e mai frumos. Să respectăm obiceiurile.

Veneam, stăteam cu ele de vorbă, puneam la punct tot felul de amănunte legate de nuntă – şi câte nu erau de făcut! — uneori mâncam împreună, dar în cele din urmă coana Clementina se uita la pendula în formă de cabană, cu greutăţi închipuind conuri de brad, şi spunea pe un ton neutru:

— Ei, s-a făcut târziu. Complimente coanei Lucica.

Pregătirile pentru nuntă mergeau în paralel cu pregătirea noastră, la regiment, pentru aplicaţie. Lucram de zor la hărţile cu diferite variante de acţiune; pregăteam gradaţii; repartizam oamenii în „dispozitivul de luptă”; controlam starea armamentului. În capul meu era o adevărată avalanşă de probleme, începusem să-mi întocmesc liste: Probă la croitor. De controlat măştile de gaze. Buchet pentru mireasă. Raport de permisie. De procurat palincă. Selecţia trăgătorilor la puşca cu lunetă. De procurat cartea „Foto Julieta”. Act de scădere pentru ulei de mitralieră. Bandă cu muzică de dans etc. etc.

Toate urgente, toate importante; unele trebuiau amânate, se mutau de pe o listă pe alta, când tăiam câte-un obiectiv de pe listă şi-i puneam alături un R mare – rezolvat – mă simţeam fericit. De multe ori mă cuprindea panica, mă temeam să nu omit ceva esenţial, să nu scap din vedere un amănunt, să nu încurc lucrurile. Seara, dădeam raportul, sub privirile exigente

ale coanei Clementina. Singura oază de linişte erau momentele petrecute cu Silvia. Mă duceam în camera ei, la etaj, îmi făceam loc printre dantele, fâşii de mătase albă, mănuşi, voaluri, foarfeci, cutiuţe, panglicuţe, şi începeam să croim planuri de viitor. Nu erau rare, în discuţiile noastre, replici ca „să vedem ce zice mama”, „dacă mama e de acord”, „ţii minte cum a spus mama să facem”, care de la o vreme încetaseră să mă mai contrarieze. A rămas să hotărască ea până şi sâmbăta în care să dăm o fugă la Bucureşti, eu şi Silvia, ca s-o cunoască şi părinţii mei: spiritul practic al coanei Clementina s-a manifestat şi de astă dată, înarmându-ne cu o listă de cumpărături.

Drumul cu trenul a fost o încântare. I-am povestit despre mine, despre şcoală, despre „Zmeul”, profesorul de istorie.

Silvia mi-a povestit despre lecţiile de pian, despre profesoara care o lovea cu creionul peste degete când greşea un bemol, un diez; despre o colegă de liceu care o ruga mereu să-i scrie scrisori către prietenul ei de la Fabrica de mobilă, şi i le scria atât de bine şi de înduioşător, încât colegei îi dădeau lacrimile când le citea. Sau despre pedagoga de la internat, o femeie impunătoare care pândea seara pe stradă, de-a lungul gardului, ca să vadă care dintre fete stă de vorbă cu băieţii.

Mama s-a arătat binevoitoare faţă de Silvia, a primit-o politicos şi a tratat-o cu dulceaţă de cireşe amare; văzând lista de cumpărături s-a îmbrăcat repede şi au plecat împreună în oraş, să mai prindă magazinele deschise. La întoarcere, seara, îi spunea pe nume, era mai prietenoasă şi tata mi-a şoptit pe când ele două desfăceau pachetele în dormitor:

— S-a împăcat cu ideea. Foarte bine.

— Şi eu eram îngrijorat. Se ataşase de Mirela...

— E o fată foarte drăguţă. Sper că şi părinţii sunt oameni cumsecade.

— Foarte cumsecade. Poate că mama ei e un pic severă...

— Aşa sunt soacrele. Mai ales în ochii ginerilor. Caută şi tu să-i intri în voie, de dragul liniştii în familie. Mai ales dacă e vorba să locuiţi împreună. Evită conflictele, e lucrul cel mai important.

Toţi oamenii îmi repetau acelaşi lucru. Ştiau ei ce ştiau.

Duminică dimineaţa, până la plecarea trenului, am mai dat o raită prin magazine; umblam la un pas în urma lor, ducând pachete, suluri, cutii, pliculeţe. La plecare, mama i-a dăruit o garnitură de dantele lucrate de mâna ei, iar tata a insistat să ne conducă la gară. A rămas pe peron până la plecarea trenului, zâmbind printre aburii groşi, ce ţâşneau din conductele de sub vagon.

— Foarte drăguţi părinţii tăi, mi-a spus Silvia pe când trenul lua viteză.

Asta se-ntâmpla când mai erau două săptămâni până la căsătorie. Zilele treceau în galop, cu evenimentele îngrămădindu-se, cu griji de tot felul, cu mici necazuri repede reprimate – costumul meu ieşise prea larg, bijutierul se îmbolnăvise şi exista riscul ca verighetele să nu fie gata la timp. Într-o seară am avut o mică controversă:

— Ai vorbit pentru orchestră? m-a întrebat viitoarea mea soacră privindu-mă ţintă.

— M-am consultat cu colegii... Toţi mă sfătuiesc să renunţ. La „Tismana” nu e destul spaţiu. Magnetofonul e suficient.

— Nuntă fără lăutari. La sănii am renunţat, dar chiar aşa...

— O să vină mai mult tineret, a intervenit Silvia. Serios, mămico, nu e nevoie de lăutari.

— Treaba ta. Să nu regreţi mai târziu. În sfârşit, văd că v-aţi aliat amândoi. Când discuţi meniul cu responsabilul, vreau să merg şi eu.

Perspectiva m-a alarmat.

— Am discutat în principiu, am făcut o listă, omul mi-a promis că procură tot ce trebuie...

— Nu te lăsa pe nădejdea lui. Mâine mergem împreună, să vorbim clar.

— Dar am vorbit clar cu el.

— Mai vorbim o dată.

N-am scăpat de această scenă pe care o prevedeam penibilă. Îl cunoştea pe responsabil şi a vorbit cu el răstit, întrerupându-l când dădea să zică şi el ceva. A cerut să-l cheme pe bucătar şi l-a instruit cum şi ce trebuie să prepare.

— Şi să nu ne pomenim cu sarmalele reci, s-au mai văzut cazuri. Şi să nu-mi pui fulgi de cartofi la garnitură, că nu se prinde.

— Dar nici nu...

— Las' că ştiu eu. Tortul îl aducem noi, am o reţetă deosebită. Acuma să vedem sala... Nu cumva e curent? Mesele să le pui în formă de potcoavă, să n-aud că...

Şi tot aşa. La plecare, după o oră de dezbateri, responsabilul a glumit galben:

— Coană Clementina, încă un client ca matale şi mă angajez la construcţii, ca muncitor necalificat.

— Lasă că eşti bun aici, lumea te vorbeşte de bine. Mi-a făcut plăcere, eşti un om cu care se poate discuta.

Cred şi eu. Bietul om nu izbutise decât să spună „da" la toate instrucţiunile pe care i le înşirase fără întrerupere, timp de o oră încheiată.

În dimineaţa nunţii m-am dus, tuns proaspăt şi îmbrăcat în costumul cel nou, la Silvia acasă. Coana Clementina aştepta în salon, gata îmbrăcată – mantou violet, mănuşi albe lungi până la cot, pălărie garnisită cu blană. Soţul ei se învârtea prin casă, vârându-şi mereu degetul arătător sub gulerul cămăşii.

— Nu-s deprins cu echipamentul, mi-a explicat el jenat. Un păhărel de ceva, să capeţi curaj?

— Costiiică, termină cu prostiile. Mai bine vedeţi ce face fata aia, să nu mai urc eu scările, că mă strâng pantofii.

Am urcat treptele câte două. Am găsit-o pe Silvia în mijlocul camerei, în picioare; două fete îi potriveau faldurile rochiei, iar a treia, cu o perie mare şi o oglindă, îi făcea ultimele retuşuri la coafură. Silvia arăta minunat. Am dat s-o sărut, dar ea s-a ferit râzând:

— Îmi strici machiajul!

— Vă place? m-a întrebat una dintre fete.

— E o operă de artă. Cea mai frumoasă mireasă din Balcani. Dar nu şi cea mai punctuală.

— În două minute sunt gata. Du-te jos şi mai ţine-o de vorbă pe mama.

La „Casa căsătoriilor", soacră-mea a fost vioara-ntâi. E drept că beneficiase de avantajul terenului, cum se spune; părinţii mei erau străini de oraş, de obiceiurile locului; se mulţumiseră cu rolul de simpli spectatori. Flori, bomboane şi şampanie pentru participanţii la ceremonie; distribuise cu mâna ei – când,

frate, – câte-o garoafă pentru fiecare dintre cei prezenţi, astfel că la ieşirea de la starea civilă, pe trepte, eu şi Silvia am trecut printr-un fel de tunel de flori, în timp ce lumea cânta „mulţi ani trăiască”.

La restaurant, tot ea m-a îndemnat la momentul potrivit să-mi iau paharul şi să pornesc printre meseni, să ciocnesc cu fiecare; s-a cântat de mai multe ori „mulţi ani trăiască”, era veselie mare şi mă simţeam grozav de bine.

Cristea şi Soare veniseră cu soţiile; repartizasem la masa lor şi pe Butnaru – singur – care s-a lăudat că o să danseze numai cu mireasa. Tot el mi-a prezentat din partea colectivului un dar aparte: un purcel de porţelan de mărimea unei mingi de fotbal, de fapt o puşculiţă, pe spinarea căruia era înscrisă cu carioca data şi urmau semnăturile colegilor din companie. Purcelul a tronat pe masa noastră toată seara, cineva având ideea să înfigă în deschizătura pentru monede câteva crenguţe de brad. Urmăream, împreună cu Silvia, desfăşurarea petrecerii; magnetofonul cânta, personalul de la „Tismana” se străduia să mulţumească pe toată lumea, mesenii erau veseli... Când s-a cântat „valsul miresei”, Butnaru s-a grăbit s-o invite pe Silvia. M-am înclinat în faţa coanei Clementina, impozantă în rochia de lame verde, lungă până-n pământ şi bordată, la mâneci şi la poale, cu blăniţă de jder.

— Mamă soacră, fă-mi onoarea...

— Cu plăcere. Dar să mergem mai spre uşa bucătăriei, vreau să arunc o privire cu ocazia asta.

I-am făcut pe plac, din trei piruete am fost în faţa uşii, ea s-a oprit deodată din dans şi a schimbat câteva vorbe cu responsabilul, un dialog scurt şi decisiv, din care – deduceam după figura ei mulţumită – ieşise ca totdeauna biruitoare.

— Nu-mi place să vorbesc de şapte ori, mi-a explicat ea. Le-am dat instrucţiuni precise, dar trebuie să fiu cu ochii pe ei.

Mi-am amintit observaţia tatii, scurtă, dar cu miez:

— Asta-i o dată femeie. Fii atent, Traiane, ai drept soacră un tigru cu fustă!

În miez de noapte, după ce nuntaşii s-au dus pe la casele lor, iar coana Clementina a făcut câteva invitaţii pe sprânceană, la o cafea la locuinţa ei, un taximetru ne-a purtat la gară. Am plecat pentru cinci zile la Predeal. Fusese puţină discuţie

despre voiajul de nuntă, părinţii mei erau de părere să petrecem zilele acelea la Bucureşti, dar tot ea îşi impusese punctul de vedere.

Acolo, în tren, am răsuflat uşurat. Silvia şi-a pus capul pe umărul meu şi a adormit aproape imediat. Eu am rămas de veghe, ascultând ţăcănitul roţilor şi încercând să recapitulez iureşul şi năvala de vorbe şi chipurile şi zgomotul şi grijile care ne însoţiseră căsătoria.

— Totuşi a fost plăcut, am auzit şoapta Silviei care părea să răspundă gândurilor mele.

Atunci am aţipit şi eu, împăcat cu mine şi cu lumea.

15.

Ne-am întors din scurta călătorie pe care mama Silviei o numea pompos „voiaj de nuntă” către seară. „Acasă” – mi-era greu să denumesc astfel noua mea reşedinţă – mi-am găsit socrii în toiul unei activităţi febrile: pe coridorul de sus erau îngrămădite fotolii, un covor, ghivece de flori şi o mulţime de alte lucruri. Coana Clementina ne-a întâmpinat cu mâinile în şold:

— Aici, sus, e domeniul vostru. Dormitorul şi dincoace biroul. N-aveţi nevoie de sufragerie, nici de salon. Jos e destul loc pentru primit musafiri, pentru sindrofii, pentru tot.

— Bine, mamă, i-am răspuns.

— Magnetofonul aici, pe măsuţă. Nu aşa, pe colţ. Face frumos cu galeria.

— O fi făcând el frumos, dar nu se aude bine.

— Îl dai mai tare.

— Bine, mamă.

Am ajutat la redistribuirea mobilelor, la aranjatul covoarelor, am bătut cuie pentru tablouri, am mutat fotoliile în diferite poziţii, până aproape de miezul nopţii. Când m-am urcat în pat, alături de Silvia, ea mi-a pus mâna pe după gât:

— E frumos la noi, nu-i aşa, iubitule?

Acest „la noi” mi-a alungat oboseala din muşchi şi mi-a turnat căldură în inimă.

— La noi, am repetat în şoaptă. Acum putem spune că suntem acasă. Vreau să trăim frumos, Silvia. O să fac tot ce pot pentru asta.

— M-am convins de pe acum, a spus ea. Îmi pare bine că o asculţi pe mama. E o femeie deşteaptă şi se pricepe la toate. O să fii fericit aici.

Ne-am sărutat; era prima sărutare din seara aceea. Desigur, nu şi ultima!

M-am prezentat la program la ora obişnuită. Soare şi Butnaru mi-au făcut o primire triumfală, întrecându-se să-mi facă urări, să amintească scene de la nuntă.

— Dar şeful unde este? am întrebat.

— La comandant, să ia harta, mi-a spus Soare. Dar stai, că tu

nu ştii nimic. La ora zece ieşim în teren, pentru exerciţiul „compania în apărare pe un curs de apă”.

— Apa-i îngheţată tun, am obiectat.

— Ei, şi? O să ieşim pe malul râului, dincolo de fermă. Săpăm adăposturi, dispunem punctele de observare şi mijloacele de foc, instalăm legăturile telefonice...

Mi-am aruncat privirea pe geam. Plopii înalţi, cu ramurile dezgolite, oscilau în bătaia vântului.

— Pe vremea asta n-o să fie uşor.

Soare a ridicat privirea din caiet:

— Cu atât mai bine. Instruire în condiţii meteo nefavorabile. Acum să-i vedem pe flăcăii noştri...

Cristea a intrat repede pe uşă. Pe căciulă şi pe umeri avea fulgi de zăpadă.

— Ei, ginerică, ai venit tocmai la ţanc. Intrăm în acţiune, uite harta aprobată de comandant. Daţi-vă aproape cu toţii. S-au făcut câteva modificări. Plutonul trei se instalează pe deal, să apere poziţia împotriva unui detaşament de diversiune paraşutat între munţi, pe platou. Notează-ţi, Traiane. Ai ca întărire o baterie de obuziere şi o grupă de aruncătoare. Trebuie să refaci schiţa ţinând seama de toate elementele.

Mi-am scos trusa de creioane şi „linia comandantului”, acel instrument delicat, din material plastic transparent, care are decupate în el tot felul de semne convenţionale, gata doar să le aşterni pe hartă. Colegii mei au făcut la fel. Lucram pe întrecute, uitându-ne mereu la ceas. Într-un târziu, Cristea a ridicat ochii de pe hartă

— Hai, băieţi, daţi-i zor. La zece punct ieşim pe poarta cazărmii.

— Eu sunt gata, am spus contemplând schiţa viu colorată.

Cristea s-a ridicat, s-a aplecat peste masă, spre mine:

— Ia să vedem, n-ai uitat ceva? Mitralierele...

— Aici, sub creastă. Le-am pus să apere flancurile.

— Bun. Aruncătoarele de grenade puteai să le plasezi mai în spate.

— M-am gândit că e mai uşor de adus muniţia pe drumul de pe creastă.

— E un punct de vedere, a admis el. Nota zece la tactică nu se dezminte. Şi voi, gata?

— Eu n-am avut modificări prea mari, a spus Sile. Doar am amplasat garda patriotică de la combinat în locul grupei a doua. Şi am anulat grupa de obuziere dată plutonului trei. Am pus în loc aruncătoare. La bătaia maximă fac faţă.

— Bun şi al tău. Soare?

— Rămân la concepţia iniţială.

— Atunci să trecem la fapte. Îmbrăcaţi-vă bine, azi e frig al naibii. Toţi cu căciuli, n-o mai faceţi pe vitejii!

Dobândisem, încet-încet, priceperea de a alege oamenii potriviţi pentru o treabă anume. Ştiam că sunt unii isteţi şi iuţi, cu care te-nţelegi dintr-o privire şi sunt apţi să ducă la bun sfârşit o misiune care cere ingeniozitate; alţii, mai potoliţi, aşezaţi, care gândesc mai încet, dar în schimb fac lucrurile temeinic; unii îndemânatici, alţii robuşti – şi căutam să dau fiecăruia treaba cea mai potrivită. În drum spre râu mi-am repartizat mental oamenii, erau multe de făcut într-un timp scurt: de săpat adăposturi şi şanţuri de comunicaţie, de amenajat posturi de observare, de instalat mitralierele şi aruncătoarele în poziţiile cele mai potrivite; pe hartă arătau frumos, calculasem la precizie unghiurile de tragere, sectoarele de foc, reperele; dar pe teren apăreau surprize – o mică denivelare care nu era semnalată pe hartă, dar oferea „inamicului” un adăpost împotriva focului razant al armamentului automat; un tufiş care limita unghiul de tragere al unei mitraliere; toate acestea trebuiau observate la timp, şi mai ales rezolvate la timp, căci cronometrul şefului de stat-major măsura nemilos secundele...

Ajunşi pe malul râului, am făcut o mică recunoaştere a terenului, apoi mi-am luat plutonul şi l-am înşirat în preajma crestei. Am făcut planul dispozitivului, aducând mici retuşuri schiţei alcătuite la cazarmă, apoi am împărţit oamenii şi i-am pus la lucru. Culmea aceea de deal, acoperită ici şi colo cu petice de zăpadă îngheţată, şi-a schimbat curând înfăţişarea. De-a lungul crestei am instalat un post de observare înaintat şi cuiburi de mitralieră; între ele, locaşuri de tragere, iar mai jos, în spate, poziţiile aruncătoarelor de grenade. Când totul a fost gata, am inspectat din nou fiecare poziţie, fiecare grupă.

— A ieşit o treabă de profesionişti, i-am lăudat pe băieţi.

Păcat că nu putem trage aici; aţi vedea că traiectoriile îmbracă toată zona. Acum mai adânciţi gropile, lărgiţi şanţurile de comunicaţie; mă duc să raportez comandantului.

Locotenentul-major Cristea îşi găsise un loc potrivit pentru punctul de comandă – undeva între râu şi creasta dealului, de unde putea cuprinde cu privirea toată compania. Telefoniştii instalaseră deja cablurile, unind punctul de comandă cu posturile de observare, cu poziţiile armamentului greu şi cu comandanţii de plutoane. I-am găsit acolo pe Soare şi pe Butnaru, raportând cum îşi organizaseră apărarea. Am raportat şi eu.

— O să mergem cu toţii, să analizăm poziţie cu poziţie, să vedem ce e bun şi ce-ar trebui corectat. Văzând practic, pe teren, o să ne dăm mai bine seama, ne-a spus el.

Era o zi rece şi înceţoşată, munţii abia se zăreau, în aer plutea o pâclă umedă, rău prevestitoare. Colindam dealul acela şi simţeam rafalele de vânt biciuindu-mi obrajii tot mai tare. Cristea ne-a purtat peste tot, făcând mici observaţii, lăudându-i pe cei care lucraseră mai bine, atrăgându-ne atenţia asupra câte unui amănunt al terenului. Pe urmă a ordonat adunarea companiei; telefoniştii au început să-şi strângă firele abia instalate.

— Consider că s-a lucrat temeinic, a spus el. Pe viitor să ţineţi seama de observaţiile pe care le-am făcut pe loc. Câţiva ostaşi n-au adâncit destul adăposturile individuale, alţii n-au respectat distanţele. În caz real, asemenea greşeli fac poziţia mai vulnerabilă în faţa atacului inamic. Oricum, e un început bun. Chiar dacă unii au făcut bătături... Apreciez că toate plutoanele au lucrat la nivelul calificativului „foarte bine”. Acum o să strângem materialele şi ne întoarcem la cazarmă. Aveţi grijă să nu lăsăm ceva pe-aici. Şi umblaţi atent cu armele, că tot voi le curăţaţi!

Treaba a mers repede şi fără incidente. Pe când compania se încolona pe drumul din vârful dealului, a început deodată să ningă. O ninsoare densă, spulberată de vântul care se înteţise.

— Ăsta-i viscol în lege, mi-a spus Butnaru cu veselie în glas. Iarna ţine mult prin părţile astea. Hai, băieţi, gata? Au venit şi telefoniştii?

— Aici suntem, tova’ locotenent.

— Atunci putem pleca.

Când am ajuns la şoseaua naţională, am dat de un autocamion ce se proptise-n şanţ şi măcina zadarnic zăpada, încercând să iasă de acolo. Şoferul a lăsat motorul mergând şi a coborât din cabină. Era aproape un băieţandru; pe cap purta o căciulă de iepure cu clapele atârnându-i caraghios.

— Am derapat la curbă şi-a intrat în şanţ, ne-a strigat el de departe, salutând cu mâna la căciulă. Nu pot s-o mai urnesc de-acolo. S-a făcut gheaţă sub roţi.

— Vrei s-o împingem? a întrebat locotenentul-major Cristea.

— Dac-aţi vrea...

— Plutonul unu!

Ostaşii au înconjurat camionul pe latura din spate şi în partea intrată-n şanţ. Şoferul le-a arătat cum să se ferească, în caz că maşina lunecă înapoi.

— Nu vreau să se-ntâmple vreun bucluc. Băieţi, fiţi cu grijă. Când ambalez motorul şi încep să se mişte roţile, îi daţi brânci.

Împinsă de atâtea braţe voinice, maşina s-a urnit de la prima încercare. S-a oprit pe şosea, câţiva metri mai încolo. Şoferul a deschis portiera şi ne-a făcut semne de mulţumire cu mâna. I-a răspuns Cristea, în numele tuturor, un semn care voia să spună „du-te sănătos”. După plecarea maşinii, am rămas singuri pe şosea. În preajma oraşului drumul începuse să se troienească. Aici, la poalele munţilor, iarna îşi arăta adevărata putere.

— Ţine mult câte-o chestie d-asta? l-am întrebat pe Cristea.

M-a privit pe sub căciulă. Pe sprâncene i se adunaseră firişoare de chiciură; le-a râcâit cu degetul fără să-şi scoată mănuşa.

— E mult până se porneşte, mi-a strigat el prin şuieratul vântului. Cel puţin trei zile. Uneori, o săptămână-ntreagă. Depinde de curenţii de sus, dinspre munte.

Muntele era ascuns demult sub trâmbele dese de zăpadă. Nici oraşul nu se vedea bine; distingeam vag, prin ninsoare, contururile primelor case şi undeva, în stânga, şirul de acoperişuri roşii ale blocurilor din cartierul nou. Un claxon prelung m-a făcut să întorc capul. Am văzut mai întâi farurile, ca nişte palide felinare ivindu-se din griul ninsorii. Apoi vehiculul s-a conturat ceva mai bine, parbrizul lat şi înalt, străjuit de beculeţe, arătând că e vorba de un autocamion de

cursă lungă. Formaţia noastră s-a strâns mult spre dreapta, în marginea şoselei, şi maşina ne-a depăşit cu viteză mică; vedeam ştergătoarele descriind trei semicercuri întunecate pe parbrizul albit de ninsoare. Pe cabină şi pe prelată zăpada se adunase într-un strat de-o palmă, din care, în răstimpuri, vântul smulgea fuioare prelungi.

— Înseamnă că ninge şi încolo, în câmpie, şi-a dat cu părerea Cristea. S-ar putea să fie bucluc. Mâine dimineaţă ieşim la zăpadă cu tot efectivul...

A doua zi, într-adevăr, oraşul era înecat în zăpadă. Primele veşti le-a adus coana Clementina, în loc de bună dimineaţa:

— Maşina cu pâine n-a putut să răzbată. Au pus afiş la centru – pâinea se ridică direct de la fabrică.

M-am îmbrăcat repede, cu un sentiment de nelinişte. Când am ieşit în curte, l-am văzut pe socrul meu luptându-se să facă o pârtie până la poartă. Exact pe urmele lăsate de pâslarii consoartei. M-am repezit să-l ajut.

— A nins zdravăn, mi-a spus el ştergându-şi năduşeala cu mâneca puloverului. Aproape un metru. Dar pe unde-a viscolit sunt nămeţi mai mari. Cred c-au să scoată soldaţii la deszăpezire. Du-te la unitate, lasă că termin eu povestea asta.

M-am încăpăţânat să degajez măcar aleea până la poartă. Asta mi-a luat o jumătate de oră bună; după ce curăţam zăpada până dădeam de cărămida aleii, vedeam în urmă locul albindu-se din nou. Într-un târziu mi-a luat lopata din mână.

— Dac-o ţine aşa până diseară... Hai, du-te liniştit, ţi-ai făcut datoria. Poate-o fi nevoie mai mare de tine acolo, la regiment.

L-am lăsat să continue opera şi m-am strecurat în stradă. Oamenii mergeau spre treburile lor, luptându-se cu vijelia. Pe trotuarele acoperite de zăpadă se formaseră poteci înguste, cât să treacă un singur om, mărginite de troiene. Când venea cineva din sens invers, mă opream, făceam un pas alături, în zăpada adâncă; simţeam un fel de voluptate când stratul gros şi moale ceda sub tălpi. Trecătorii mergeau în şir, unul după altul; unii îşi strigau replici scurte, care aveau o rezonanţă aparte în atmosfera vătuită de fulgii deşi, spulberaţi de vânt. După câteva sute de metri, transpirasem; spre centru, unde umbla lume mai multă, potecile erau mai largi şi mai

bătătorite; se formase alunecuş. În centru, câţiva inşi degajau drumul spre scările înalte ale Consiliului popular; dinspre cartierul nou s-a ivit un tractor roşu cu plug, care înainta încet şi lăsa în urmă o pârtie lată, cu urmele roţilor imprimate clar. Mai încolo, un tânăr cu pletele ieşind de sub căciuliţa de schior curăţa cu o mătură zăpada de pe o maşină roşie; în jurul maşinii zăpada era bătătorită şi plină de urme. Am aruncat o privire spre roţi: numai un optimist putea spera să le clintească fie şi numai cu un metru.

La regiment era forfotă mare. Grupe de ostaşi cu lopeţi curăţiseră drumul de acces şi spaţiul din preajma punctului de control; pârtii largi duceau de la dormitoare la sala de mese, la sălile de specialitate, la „pavilionul comandă”. Cristea venise înaintea mea; l-am găsit la cancelarie, cu mantaua pe el şi căciula pe cap, uitându-se mohorât pe fereastră. L-am salutat, şi el s-a întors să dea mâna cu mine.

— Urâtă poveste, ce zici? Oraşul e paralizat; toate drumurile sunt troienite. Am dat telefon la gară; nu merge niciun tren deocamdată.

A apărut şi Butnaru împreună cu Soare.

— Să trăiţi. Abia am ajuns pân-aici.

— Vă cred, a mormăit Cristea. Nici eu n-am venit cu elicopterul. Comandantul a venit dis-de-dimineaţă şi a luat măsuri. Din fiecare companie, un pluton la zăpadă. Plutonul tău, Butnarule, va merge la Consiliul popular. Vezi să facă băieţii treabă şi să nu umble brambura prin oraş. Peste vreo oră, le trimitem acolo gustarea şi o marmită cu ceai fierbinte.

— Am înţeles. Pot să plec?

— Dă-i bătaie. Tu, Soare, îţi iei oamenii şi pleci la sectorul zootehnic. Ordin de la comandant. Curăţaţi drumul între grajduri şi depozitul de furaje; chiar dacă ninge, animalele trebuie adăpate şi hrănite.

— Am înţeles.

Aşteptam să-mi dea şi mie o misiune. După plecarea celor doi, Cristea s-a întors spre mine:

— Plutonul tău rămâne deocamdată pe loc. Rezervă pentru cazuri neprevăzute.

— Ce cazuri, am spus nemulţumit. Să stau cu oamenii în dormitor şi să ne uităm cum ninge?

— Nu se ştie, în situaţii de-astea se-ntâmplă tot felul de lucruri. Batalionul doi a plecat la gară, să degajeze liniile spre depou. Mai sunt destule lucruri de făcut. Aşa că ia oamenii, du-i în sala trenajoarelor şi rămâi pe recepţie. Fă cu ei pregătire tactică, găseşte un subiect legat de aplicaţie. Ninsoarea asta nu trebuie să ne încurce planurile.

— Am înţeles.

— Să fie echipaţi şi gata de intervenţie. Să aibă toţi la ei lopata mică, baioneta şi sacul de merinde.

Mi-am luat oamenii şi i-am dus în sala trenajoarelor. Am încercat să le explic schema unei apărări circulare cu transportoarele adăpostite la teren. Era o temă care-mi plăcea; la şcoală luasem zece pentru lucrarea asta. Dar tocmai când mă avântasem în expunerea mea, a sunat telefonul. Am răspuns.

— Aici maiorul Stere. Locotenent Drăgoescu, ia câţiva ostaşi buni şi un transportor. Te duci pe şosea, spre trecătoare, e un microbuz care s-a împotmolit azi-noapte. E undeva, pe lângă Izvorul Caprei.

— Are pasageri?

— Vreo zece. Sunt şi femei şi copii. Încearcă să-l remorchezi; dacă nu se poate, iei pasagerii în transportor şi-i duci în oraş, la şcoală. Întâi femeile şi copiii, evident.

— Am înţeles.

— Fii atent, Traiane, a adăugat comandantul cu alt ton. Ai grijă de soldaţi, nu-i expune la accidente. Faceţi tot ce se poate, dar fără riscuri şi acte imprudente. Ca şofer ia-l pe plutonierul Runcu, e om cu experienţă, a lucrat şi la Canal. O să fie drumul greu, prin zăpadă.

— Am înţeles, am repetat.

Am închis telefonul. Ostaşii se ridicaseră de pe bănci şi veniseră pe lângă mine. M-am uitat la ei:

— Vreau o echipă de şase oameni pentru o misiune. Sergentul Tomoroga e primul. Treci la uşă. Alege încă cinci soldaţi. Restul plutonului, la remiză, să facem drum pentru transportor. Executarea!

Ostaşii s-au repezit spre uşă. Mai puţin cei pe care-i alesese, sergentul. Am fost mulţumit să-l văd şi pe Benga între ei. Cred că sergentul anume îl alesese, să nu creadă că-i mai poartă

pică.

Transportorul înainta cu prudenţă pe străzile albe. Prin vizoarele şi-aşa destul de înguste, acum mereu acoperite de fulgi, vedeam doar o fâşie de drum. Motoarele vuiau asurzitor; în stânga mea plutonierul Runcu, făcut una cu volanul, manevra puternicul vehicul cu îndemânarea cu care-ar fi condus un autoturism. Când am ieşit din oraş mi-am dat seama de proporţiile viscolului: ici şoseaua curată ca-n palmă, colo troiene până la înălţimea gardurilor.

— A spulberat-o vântul, mi-a strigat subofiţerul schimbând viteza. O maşină obişnuită aici rămâne.

Cu motoarele ambalate, transportorul s-a îndreptat spre troianul care creştea ameninţător în faţa parbrizului. Mi se părea că simt roţile mari înfigându-se în movila de zăpadă ce ne barase drumul, auzeam scrâşnetul mat al zăpezii tasate sub scutul din faţă. În realitate nimic, din toate acestea; viteza a crescut, şoferul a schimbat iar viteza, urletul motoarelor s-a mai potolit.

— Aţi văzut? mi-a spus el victorios. Puteam să trec şi cu-a patra, dar n-avea rost să forţez ambreiajul. Uitaţi-vă niţel în urmă. Grozavă maşină.

Am privit în oglinda retrovizoare. Troianul adunat de-a curmezişul drumului părea că fusese decupat de un cuţit uriaş. Urma trecerii noastre se profila ca o poartă prin zidul alb de zăpadă.

— Grozavă maşină, a repetat. V-aţi mai încălzit, tovarăşe locotenent?

— Da, e bine, i-am spus şi m-am întors spre soldaţii care stăteau cuminţi pe băncile de lângă pereţi. Cum e, băieţi?

— Bine, a strigat sergentul în numele tuturor. Doar că e zgomot.

A adus arătătorul la ureche, râzând tăcut.

— Ajungem imediat, l-am liniştit. Cel mult un sfert de oră.

După o vreme, am renunţat să mai privesc prin parbrizul îngust ca ferestruica unei cazemate. Nici n-aveam ce vedea afară, doar fulgii albi, deşi, spulberaţi de vânt, care se năpusteau ca nişte văluri peste botul teşit. M-am uitat înapoi – pe banchetele înguste, ostaşii moţăiau, învinşi de vuietul

puternic şi monoton al motoarelor. Drumul părea fără sfârşit, ca o călătorie plicticoasă cu trenul, încercam să-mi imaginez cum vor fi dus-o oamenii, ostaşii noştri, pe front. Mai ales în Cehoslovacia, luni de iarnă geroasă, cu zăpezi mari, pe stâncile golaşe ale Munţilor Metalici...

— Zăpada asta e o treabă serioasă, mi-a strigat plutonierul Runcu.

— Crezi că răzbim până la Izvorul Caprei?

— Cu *asta*? a râs el lovind cu palma în bordul butucănos, masiv. N-am rămas niciodată cu ea-n drum. Am trecut şi Dunărea, acum câţiva ani, la aplicaţie.

Citisem despre aplicaţia aceea, un adevărat examen atât pentru oameni, cât şi pentru maşinile de luptă produse în ţară. Văzusem şi un film documentar. Transportoarele, ca nişte broaşte uriaşe, înfruntau voiniceşte curentul puternic, lăsând în urmă o spumă albă spulberată de elice. Dar acum nu aveam apă, ci zăpadă sub cele şase roţi. Şoferul a manevrat schimbătorul de viteze cu un fel de îndârjire. A traversat în goană un troian prelung. Pentru o clipă, parbrizul s-a acoperit de un spulber alb; instinctiv, am închis ochii. Pe urmă am văzut iarăşi asfaltul.

— Se-ngroaşă gluma, a spus Runcu. Nu mă mir că microbuzul a rămas în drum.

— O mai fi mult?

— Vreun kilometru. Pe-aici am făcut un marş, acum doi ani, în aplicaţie cu divizia. Peste noapte se formase polei. Abia reuşeam să ne ţinem pe şosea.

— Cum se nimereşte că mai toate aplicaţiile se fac mai ales pe timp rău?

Plutonierul-major a rotit volanul cu o mişcare bruscă şi totuşi armonioasă, evitând o groapă mare de pe şosea.

— E şi aici o socoteală. Dacă pe timp rău merge, apoi pe timp bun merge şi mai bine. Ca marşurile de noapte. Cine se descurcă bine noaptea, ziua chiar că n-are probleme.

Am încuviinţat din cap. Desluşeam greu cuvintele în larma motorului. Şi ştiam că pentru şofer e mai bine să-l laşi să vorbească, decât să-i vorbeşti. Există o etică a pasagerului, pe care mulţi n-o cunosc.

— Iată-l colo, sub munte! a strigat el deodată, micşorând

viteza.

Nerăbdător, am deschis capacul rotund de deasupra. Vijelia m-a învăluit pe dată cu ace de gheaţă. Prin roiurile de fulgi am zărit o formă albastră, tot mai bine definită pe măsură ce ne apropiam. M-am lăsat iarăşi pe scaun. Faţă deverul de afară, în carapacea de oţel atmosfera mi s-a părut caldă şi primitoare.

— Opreşte cât mai aproape de ei, i-am spus. Or fi îngheţat de tot, bieţii oameni.

Am sărit jos împreună cu şoferul. Mi-am ridicat privirea spre parbrizul microbuzului. Câteva capete se îngrămădiseră acolo; ne făceau semne. Şoferul microbuzului a coborât. Purta pufoaică şi-şi pusese un prosop mare în jurul gâtului. A trântit repede uşa la loc.

— Să trăiţi, ne-a strigat el alergând spre noi, prin nămeţi. Aţi venit tocmai la timp. Pasagerii mei începuseră să intre în panică.

— Dar ce s-a întâmplat? l-am întrebat.

— Veneam de sus, de la cabană. O excursie de la fabrică. La întoarcere, am avut pană de cauciuc. Începuse deja să ningă, mi-am dat seama că nu-i de glumă. Cât am făcut pana, a durat niţel. Ninsoarea se înteţise. Am pornit în goană, să nu m-apuce greul pe-aici. Ne-am împotmolit de câteva ori. Am dat pasagerii jos, să împingă. Ieşeam, mai mergeam câteva sute de metri, şi iar. Aşa ceva n-am pomenit în zece ani de meserie. Parcă te afunzi în nisip.

— Motorul merge?

— Merge, dar motorina e pe terminate. Cât am măcinat pe loc zăpada, am tot consumat. De patru ceasuri stau aici. N-a trecut nicio maşină, nici în sus, nici în jos. M-am gândit că-s drumurile blocate.

— Cam aşa e, a spus Runcu. Abia am răzbit noi, cu elefantul ăsta. Cum facem, tovarăşe locotenent?

— Câte persoane sunt?

— Zece cu mine.

— Nu prea e loc pentru toată lumea, a spus încet plutonierul. Ai căldură în maşină?

— Cât merge motorul, am.

— Încercăm să-l luăm la remorcă. Dar mi-e teamă că se suspendă. Al nostru are roţile înalte.

Şoferul microbuzului a dat ocol transportorului nostru. S-a întors cu o figură amărâtă:

— Aşa e. Şi eu cred că se suspendă.

— Nu-l putem remorca, am spus. Riscăm să-l distrugem. Îl lăsăm aici şi îngrămădim oamenii cum putem în transportor. E singura soluţie. Băieţii au să facă o pârtie, să putem deschide uşa maşinii.

Am bătut cu palma în blindajul transportorului şi prin oblon s-a ivit imediat capul sergentului.

— Daţi-vă jos cu lopeţile. Facem puţin sport. Trebuie să croim o potecă, până la microbuz şi să aducem lumea de-acolo. Debarcarea!

Ostaşii au început să sară din transportor, ca la un exerciţiu oarecare: unii prin capacul de deasupra, alţii prin obloanele laterale. Dar jos îi pândea surpriza, săreau şi se afundau în zăpada moale ca o cocă, râzând şi rostogolindu-se.

— Gata cu spectacolul, le-am spus încercând să mă încrunt. Oamenilor ălora nu le arde de scamatoriile voastre. Hai, la treabă!

Într-adevăr, nu prea le ardea. Când m-am apropiat, înotând prin zăpada care-mi venea pân-la şolduri, am auzit ţipetele unui copii mic. Asta-mi lipsea! mi-a fulgerat prin gând. Mi-am ridicat privirea spre maşină, dar tocmai atunci o pală de vânt m-a izbit, cu stropii mărunţi solidificaţi, ca-ntr-o bătaie cu nisip, cum ne jucam în copilărie, pe malul mării, aruncând unul într-altul pumni de praf auriu, greu şi fierbinte, până ce ne intra în ochi şi fugeam urlând la mama terorizată de teama unui accident.

Maşina stătea culcată cuminte pe-o rână, cu roţile din stânga în şanţ, cu botul aproape lipit de piatra kilometrică; în mijlocul şoselei, la adăpostul caroseriei, vântul adunase un troian uriaş, înalt până la geamuri, şi am făcut semn ostaşilor să degajeze uşa. M-am strecurat prin partea cealaltă şi am împrăştiat cu cotul zăpada din dreptul geamului; lumea se îngrămădise în partea asta, stăteau cu toţii incomod, proptiţi cu picioarele sau rezemaţi de podeaua oblică, întocmai ca pasagerii unui vas eşuat pe stânci. Maşina însăşi părea o mică navă rătăcită în oceanul alb, sub cerul din care se prăvăleau peste noi pânze de făină rece şi sticloasă. Dinăuntru am auzit un cor de strigăte

nedesluşite, poate se bucurau, poate cereau să-i scoatem de acolo, sau ne reproşau că n-am venit mai repede – cine ştie?

— Nu vă alarmaţi, e loc pentru toată lumea, le-am strigat prin geamurile aburite.

De partea cealaltă a maşinii vedeam neclar zburând pale de zăpadă, şi, profilate vag, lopeţile şi capetele soldaţilor săltând alternativ şi dispărând iarăşi undeva, sub nivelul geamurilor.

— Tova' lo'nent, gata! am auzit un strigăt.

Am înotat iarăşi prin troian, în jurul maşinii, şi am ajuns la uşă. Am deschis-o, ridicând-o în sus, ca pe-un ciudat chepeng oblic. Pe podeaua înclinată se vedeau picioarele scaunelor, o lopată, o ladă de scule. Am distins câteva feţe de femei îmbrobodite, ţinând în braţe vreo trei copii, bărbaţi cu căciuli îndesate până la sprâncene. Faţă de aerul pur de afară, din maşină m-a izbit un miros neplăcut, umed-călduţ, de încăpere neaerisită.

— Vă rog să aveţi răbdare şi să faceţi ce vă spun militarii. Vă ducem pe toţi în transportor, este loc pentru toată lumea.

— Eu nu merg nicăieri, a ţipat o bătrânică. Eu nu mă sui în tanc, în viaţa mea n-am fost cu...

— Nu e tanc, măicuţă, am întrerupt-o grăbit. Asta-mi lipsea, o bătrână speriată care refuză să fie salvată.

— Afară viscoleşte, cum vedeţi, le-am spus. Dacă-ntârziaţi prea mult, e spre răul dumneavoastră. Ostaşii au făcut pârtie. Trebuie să plecăm cât mai repede!

Am plecat, urmat de toţi, de astă dată pe poteca săpată de ostaşi în zăpadă.

16.

Au urmat câteva zile de iarnă grea. Dimineaţa ieşeam cu soldaţii la zăpadă, săpam pârtii şi degajam căi de acces, pentru ca viscolul de peste noapte să ne zădărnicească munca în câteva ore. Dar băieţilor le plăcea exerciţiul ăsta; ieşeau în stradă cu lopeţile pe umăr, aruncau glume fetelor, iar când era momentul prielnic, alături de glume zburau şi bulgări de zăpadă. Râsetele topeau posomoreala oamenilor care umblau grăbiţi spre treburile lor; feţele se destindeau, zâmbete fugare urmăreau pe fetele în cojoace şi pantaloni, pe băieţii în mantale şi bocanci cazoni. Tinereţea biruia, ca totdeauna, ca pretutindeni.

Şi într-o dimineaţă, dinspre muntele înnegurat a venit o boare caldă, cu miros de pădure udă. După un ceas streşinile au început să cânte; zăpada căpătase un luciu neobişnuit, iar pe marginea trotuarelor se furişau timide, argintii, şerpuitoare şuvoaie de apă. În ziua următoare, pe străzile mai circulate au început să apară ochiuri negre de asfalt ud; oamenii hărniceau până seara târziu, curăţind trotuarele, îngrămădind zăpada în jurul copacilor, săpând şanţuri de scurgere a apei. Oraşul a intrat curând în viaţa normală; camioanele zbârnâiau încoace şi-ncolo, aruncând jeturi de zăpadă şi apă spre trecătorii de pe trotuare; pe stradă începeau să se perinde sportivi defilând cu importanţă cu schiurile, rucsacurile şi ochelarii lor speciali, semn că la munte petrecerea adevărată începea abia acum.

— E cazul să facem şi noi puţină mişcare, a spus maiorul Stere la adunarea ofiţerilor. Ştiu ce vreţi să spuneţi, ostaşii s-au mişcat destul cu zăpada asta. E drept, am şi primit o scrisoare oficială de mulţumire de la Consiliul popular. Se va citi diseară, la staţia de radioamplificare. Dar între curăţatul zăpezii şi antrenamentul pentru aplicaţie este o mică diferenţă.

— La Dealul Roşu trebuie să fie minunat acum, mi-a şoptit Cristea.

— Mâine reluăm marşurile pe companii, conform graficului, a continuat comandantul regimentului. Astăzi mergem să dăm o mână de ajutor la poligon. Instalaţiile au avut de suferit de pe urma viscolului.

Nu mă gândisem la poligon în zilele acestea încordate, pline

de aventuri mărunte şi schimbări rapide de program. Instrucţia fusese întreruptă, trebuia să reluăm treaba, căci timpul ne presa.

Poligonul arăta jalnic când am ajuns acolo. Un stâlp de telefon se înclinase pe-o parte, abia se mai ţinea în firele întinse la maximum; în jurul instalaţiilor automate pentru ţinte se adunaseră troiene; parapetele din faţa liniilor de tragere îşi pierduseră forma. Era de lucru acolo pentru două regimente, nu unul; şeful de stat-major răguşise împărţind sectoare de lucru plutoanelor, companiilor. Am rămas în poligon până târziu după-amiaza; ultima operaţie a fost să adunăm frumos zăpada în jurul tufelor de trandafiri, pe rondurile de flori şi pe peluza unde întreprinzătorul plutonier semănase gazon.

La întoarcere, oboseala oamenilor era vizibilă; coloana se întinsese, paşii se auzeau cam dezordonat, iar glumele obişnuite încetaseră să mai răsune în front.

— Ca să vezi ce-nseamnă o mică întrerupere în program, mi-a spus Cristea cu glas scăzut. Astăzi îi lăsăm în pace, e prima ieşire, dar dacă data viitoare or să târască picioarele tot aşa, să vezi distracţie!

Nu l-am contrazis, nici mie nu-mi plăcea scrâşnetul acela de paşi într-o cadenţă aproximativă; mă deprinsesem cu vigoarea marşului adevărat, care are sunetul lui, aspru, dar armonios, de mecanism bine reglat. În dormitor, pe când soldaţii îşi rânduiau echipamentul, le-am spus:

— Data viitoare o să scot pe câte unul din formaţie, să vadă cum merge viteazul nostru pluton. Parcă trecea o ceată de babe. Comandantul companiei e nemulţumit, şi are dreptate.

Se uitau în jos, se prefăceau că scotocesc prin buzunare, îndreptau un colţ de pătură; nu le plăcea. I-am atras atenţia sergentului de serviciu să menţină ordinea şi să nu mai mişte nimeni după „stingere”, apoi am plecat spre casă. La poartă m-a ajuns din urmă Butnaru.

— Ţi-a zis şi ţie şeful despre marşul de azi?

— Mi-a zis. I-am şi prelucrat pe băieţi. Nu un discurs, dar vreo două vorbe aşa, de la om la om.

— Să-i vedem mâine, mi-a spus el. Ne-a cam scos din ritm iarna asta, nu ştiu cum o s-o scoatem la capăt la aplicaţie.

Mai erau câteva săptămâni până la sfârşitul ciclului; aplicaţia

era un fel de examen de absolvire.

— Pentru ei şi pentru mine.

— Ce zici? m-a întrebat Sile uimit.

— Mă gândeam aşa, la aplicaţie. E un examen pentru toţi.

— O să-l trecem, m-a liniştit el. Auzi, am văzut astăzi debarcând nişte materiale în spatele cetăţii.

— Zău? Înseamnă că încep lucrul la magazinul universal.

— Credeam că te sperii. Dacă vin pe-acolo nişte buldozere şi vreo două basculante, s-a zis cu cercetarea noastră. Ar trebui să ne gândim serios la asta.

— Şi ce să facem? Poţi să începi săpături arheologice acum, prin noroi şi zăpadă? De obicei treburi de-astea se fac în vacanţa de vară.

— Aşa ştiu şi eu. Totuşi sunt îngrijorat.

— Să dăm o raită pe-acolo.

Am luat-o spre cotul râului, acolo unde înflăcăratul şef al Casei armatei presupunea că sunt ruinele vechii cetăţi. Era timp frumos şi cald; dinspre munte venea iarăşi mirosul acela reavăn. Mergeam pe strada liniştită, cu straturi de zăpadă murdară ici şi colo; uneori coboram de pe trotuar, ca să ne ferim de vreun gospodar zelos care se străduia să ajungă până la asfalt cu lopata lui de lemn. Pe panta din spatele cetăţii am văzut un excavator mic, roşu, cu cupa rezemată paşnic de piatra unei vechi fântâni, părăsite acum. Alături de el, un tractor pe roţi, cu o lamă de buldozer îngustă. Vizavi se vedea o baracă din plăci aglomerate, cu încheieturile de lemn strălucind proaspăt, semn că abia fusese montată.

— Ia te uită! a strigat Sile grăbind pasul. Au şi început săpăturile!

Abia mă ţineam după el. Ne-am apropiat de locul cu pricina, o văioagă, unde lumea arunca sobe şchioape, portiere tamponate, carcase de frigider, crătiţi vechi, o chiuvetă cu un colţ lipsă, capete de ţeavă şi mii de alte ciurucuri, lucruri cândva utile, dar acum bune de nimic, ceea ce numim cu un cuvânt „fier vechi”.

— Trebuie să venim într-o zi cu uteciştii pe aici, mi-a spus Sile. În curtea asta zac câteva mii de lei care ne-ar prinde bine pentru material sportiv. Mâine vorbesc la servicii, poate ne dau un camion. Le suim în doi timpi şi trei mişcări, le ducem la

depozit, luăm chitanţa şi...

— Unde-s pomişorii? l-am întrerupt. Tu nu vezi că au scos pomişorii?

— Cine taie un pom trebuie să planteze trei, mi-a spus el doct. Or fi ştiind ei ce fac. Uite, i-au dezgropat cu totul.

Ne-am învârtit în jurul gropilor pline de noroi şi de apă murdară. Atunci am văzut ciobul. Un simplu ciob, dar mi-a sărit inima.

— Sile, fii atent! Ce caută ciobul ăla la un metru adâncime?.

Fără o vorbă, Sile m-a apucat de mână, l-am sprijinit şi a sărit în groapă. Am auzit plescăitul mat al nămolului. M-am lăsat pe vine, urmărindu-i cu ochi critic mişcările. Sile a scos o cheie de yale din buzunar şi a-nceput să îndepărteze cu grijă pământul din jur. Încet-încet, obiectul acela rotund se dezvăluia privirilor. Era un fragment de oală, de culoare cărămizie, purtând în partea dinspre gură un ornament cu smalţ negru – spirala pe care o văzusem de atâtea ori în fotografii sau prin muzee.

— Ornamente dacice! am strigat. Sile, suntem mari!

Mi-a întins cu grijă ciobul încă plin de pământ. L-am netezit, emoţionat, cu podul palmei; materialul era rece, aspru, numai ornamentul de email negru strălucea uşor, în lumină.

— Îţi dai seama, a stat două mii de ani sub pământ!

— Chiar să fie autentic? s-a îndoit Sile privindu-mă de jos în sus.

— Doar dacă s-a apucat cineva să sape la adâncimea asta, ca să-l îngroape anume. Dar ce interes ar fi avut? Hai să mai căutăm; cine ştie?

Am învelit ciobul în batistă şi l-am vârât cu grijă în buzunarul stâng al mantalei, apoi am sărit şi eu în groapă. Aveam un briceag; l-am scos şi am început să râcâi, ici şi colo prin straturile de pământ. Fără rezultat. Căutam cu frenezie, în timp ce prin minte mi se învolburau gândurile – ciobul ăsta nu poate fi singur, trebuie să găsim şi restul! Mă vedeam punând alături fragmentele, înlocuind cu contururi de gips părţile lipsă, văzusem aşa ceva într-un muzeu, o amforă de-un metru înălţime reconstituită bucată cu bucată din sute de fărâmături, împestriţată de petice albe. Îmi imaginam privirea uimită a unui specialist: „De unde-ai găsit asta?”, apoi scormonind prin vechi

tratate ca să argumentez ştiinţific o ipoteză: cetatea dacică existase, era aici, sub picioarele noastre!

— Am găsit şi eu ceva! a strigat Sile.

M-am uitat peste umărul lui: ţinea în palmă un bănuţ negru, strâmb, aproape pătrat, cu un desen neclar.

— Acuma ce mai spui? N-o să pretinzi că haiducii din secolul trecut foloseau sesterţi şi drahme!

— Ascultă, a început Sile continuând să examineze moneda, povestea începe să devină serioasă. Nici nu-mi vine să cred. Locul ăsta adăposteşte vestigii străvechi. Ar trebui urgent să cercetăm...

Groapa s-a întunecat puţin. O siluetă masivă s-a interpus între noi şi soare. Am ridicat privirea. Un om în cojoc lung, cu pantalonii vârâţi în cizme de cauciuc, se uita de sus la noi.

— Ia te uită, ne-au sosit ajutoare, a spus el zâmbind.

— Vă salut, dom’inginer! Să ştiţi că am dat peste ceva extraordinar. Aici, în groapa asta, am găsit un fragment de vas dacic şi o monedă de aramă. Trebuie să mai fie şi altele.

— Dacă sunt, o să dăm peste ele la excavaţii, a spus inginerul. Bine că erau gata sparte, ca să n-avem vorbe. La cupa excavatorului aşa ceva nu rezistă.

— Excavator! a ţipat Sile sărind afară din groapă. Excavatorul n-are ce căuta aici. Trebuie săpat atent, din aproape-n aproape, cu lopata şi cu şpaclul.

— Ce lopată, ce şpaclu! Dac-am lucra aşa, n-am mai termina fundaţia nici în anul două mii. Avem plan, dragă tovarăşe. O să-i spun excavatoristului să fie atent. Dacă vede ceva, să dea deoparte. Peste-un ceas e aici; până mâine trebuie să tragă un şanţ de la colţ până-n partea asta, lângă gard.

Simţeam că-mi zvâcnesc tâmplele. Am încercat să-i vorbesc pe un ton liniştit, rostind vorbele rar, ca să mă-nţeleagă mai bine:

— Staţi aşa, tovarăşe inginer, să ne gândim. Excavatorul, aici, ar declanşa o catastrofă. Sub pământ se află vestigii de mare preţ, avem temeiuri să credem c-a fost o cetate dacică.

— Lasă-mă, dom’le, cu cetăţile astea. Avem una în oraş, ne-ajunge. Ştii ce-a fost până după război, încoace? Eu am copilărit prin locurile astea!

— Ce-a fost?

— Mănăstire şi şcoală de menaj, asta a fost. Cum o vedeţi. Chiliile dinspre şosea sunt bune de locuit şi acum. Era vorba că se face un punct turistic, cu cramă şi discotecă. Păi nu-i păcat să stea degeaba cogeamite clădirea?

— Bine, dar valoarea istorică...

— Valoarea istorică! Au venit nişte specialişti, profesori, unul avea şi barbă. Au cercetat, au întrebat din om în om, au cotrobăit prin beci şi prin podul clopotniţei... Ce-au găsit? Nimic. Şi erau oameni de meserie.

— N-au căutat unde trebuie, i-am spus. Nimeni nu ştie cu precizie unde era cetatea antică; mănăstirea e altceva, s-a construit mult mai târziu. Dar cetatea era mai largă, mai cuprinzătoare, încăpea în ea tot nordul oraşului. Iar noi am găsit aici dovezi că există. Poftim, uitaţi-vă!

Şi doar jurasem în gând să nu arăt ciobul acela, preţiosul ciob, decât unui specialist! Inginerul a luat neîncrezător ciobul, l-a întors pe-o parte şi pe alta, l-a privit în lumină şi mi l-a întins ridicând din umeri:

— O fi, nu vă contrazic. Dar peste o oră vine excavatoristul. N-o să-l dau jos de pe maşină ca să caute cioburi. Trebuie să atacăm lucrarea. Destul ne-a ţinut în loc zăpada asta.

— Înţelegeţi că nu-i vorba de un ciob oarecare. Pentru noi fiecare colţişor din pământul ăsta e valoros. Trebuie să dovedim că avem vechime şi continuitate aici. Sunt istorici străini care pretind că am venit din alte părţi, de la sud de Dunăre, din stepă, din Turcia, de nicăieri.

— Mai citim şi noi ziarele, m-a întrerupt el arţăgos. Am aflat toate poveştile astea, dar cine-i crede? Or fi ei oameni cu carte, dar spun prostii. Dar crezi dumneata că-n cioburile astea ne-a rămas nădejdea? Păi să vezi în Hunedoara cetăţi şi comori şi coifuri de aur... În douăzeci de ani de meserie am colindat toată ţara, am văzut şi cetăţi şi muzee, şi ruine de tot felul. Aşa că, şi cu ciobul ăsta şi fără el, avem destule dovezi ca să-i facem de râs pe domnii ăia. Ei, uite că mi-au venit oamenii. Trebuie să le dau front de lucru, altfel vă invitam la un coniac. Stăteam de vorbă mai pe-ndelete. Şi mie îmi place istoria, păcat că nu prea am vreme să citesc.

— Dacă vă place istoria, n-o să puneţi excavatorul să sape aici.

Inginerul şi-a scos căciula, a ţinut-o o clipă deasupra capului, ca şi cum ar fi vrut să-şi răcorească ţeasta înfierbântată, a pus-o iarăşi pe cap şi m-a luat de braţ.

— Oameni buni, hai să facem o convenţie. O să săpăm un metru în jurul gropii unde-aţi găsit moneda şi ciobul. Dacă găsim şi altceva, oprim lucrarea, raportăm la judeţ să vedem ce hotărăsc ei. Dar dacă nu-i nimic, înseamnă că a fost o simplă întâmplare. Nu putem să găurim tot oraşul cu săpăliga, pentru că aici s-a găsit un bănuţ. N-am dreptate?

— Ba da, am spus. Mă dau bătut. Dar trebuie să instruiţi excavatoristul. Dacă dă de vreun obiect, de vreun fragment de zid, de-o vatră sau un mormânt...

— Ştie ce are de făcut. E băiat cu cap, îşi dă liceul la seral. Mă, Mitică, ia fă-te-ncoa!

Un băiat cu pufoaică şi căciulă clăpăugă s-a desprins din grupul celorlalţi care fumau la adăpostul barăcii. S-a apropiat de noi, a salutat aproximativ milităreşte.

— Să trăiţi!

— Uite, Mitică, tovarăşii au găsit în groapa asta un ciob şi o monedă veche.

— Se poate, a spus Mitică. Ne-a spus şi dom’ profesor Humă să fim atenţi când...

— Îl cunoşti pe profesorul Humă? l-am întrebat repede.

— Păi cum? Nu facem cu el istoria? Ştie carte omul, când începe să ne explice, uităm de masă şi de somn.

— E greu la seral, a explicat inginerul. După o zi de muncă pe şantier, te-aşezi în bancă şi ţi se-nchid ochii.

— Asta e, a încuviinţat Mitică. Arta cere sacrificii. O să se bucure când îi spun de monedă. Din ce epocă să fie?

I-am arătat-o, el a privit-o îndelung.

— Avem una ca asta pozată în cartea de istorie. Perioada preromană...

Inginerul s-a holbat la el, s-a uitat la noi care încuviinţam din cap, apoi l-a bătut pe umăr râzând:

— Uite-al naibii că a ghicit-o! Bravo, fiule, nu-ţi toceşti degeaba fundul pantalonilor pe băncile alea. Vedeţi, tovarăşi, ce oameni am eu în echipă? I-am ales pe sprânceană, unul şi unul. Lucrare deosebită, nu era să aduc nişte cioflingari. Uite, Mitică, s-ar putea să mai fie şi alte minuni pe-aici, prin

apropiere. Te rugăm să sapi vreun metru în zona asta, poate mai găseşti ceva. Dacă nu, te sui pe maşină şi până diseară dai gata şanţul. Evident, dacă apare ceva...

— Opresc maşina şi vă anunţ, aşa cum mi-aţi spus.

A alergat să ia o cazma din baracă. Inginerul s-a depărtat şi el, să-şi dirijeze echipa. Am rămas lângă groapă, cam nehotărâţi.

— Ce facem? l-am întrebat pe Sile.

— Stăm aici, să vedem ce iese. Pe urmă ne ducem la şeful Casei armatei, să-i arătăm şi lui descoperirea.

Am stat până când Mitică, răbdător şi curios totodată, a trecut cu cazmaua prin tot pământul acela, oprindu-se de fiecare dată când metalul cazmalei se lovea de-o piatră, săpând cu grijă în jurul ei, aruncând-o apoi cu năduf deoparte, peste marginea gropii. Peste vreo oră, şanţul se lărgise binişor, dar comoara noastră rămăsese la fel de săracă.

— Te-am pus la muncă degeaba, a spus Sile cu regret.

— Ba mie-mi pare bine. Tot speram, ascultându-l pe dom' profesor, să găsim ceva odată şi-odată, numai că nu prea e timp. Aşa, dac-aţi venit dumneavoastră, am avut motiv să sap mai pe-ndelete. Păcat că n-am găsit nimic.

— Trebuie să fie ceva pe-aici, a spus cu hotărâre Sile. Numai să fii atent.

— Nicio grijă. Dacă dau de ceva, opresc imediat maşina. Şi-l chem şi pe dom' profesor.

Am plecat, comentând voioşi mica noastră victorie. În urma noastră, excavatorul lui Mitică începuse să duduie, să scrâşnească, să muşte fără milă din pământul acela care ascundea atâtea făgăduieli.

17.

— Se-nsoară şi George.

Am primit vestea cum se cuvenea, cu o indiferentă perfectă. Nici măcar n-am ridicat privirea, să văd reacţia Silviei. Era seară, eram toţi patru la masă, singura masă a zilei care ne reunea. Locuiam – cum rămăsese stabilit – în casa Silviei, cele două camere de la etaj erau ale noastre, iar salonul de jos şi bucătăria făceau parte din gospodăria comună. Trecuseră două luni de la căsătorie, totul mergea normal, fiecare cu preocupările lui; ne întâlneam seara, schimbam impresii despre evenimentele zilei, mai făceam proiecte gospodăreşti pentru primăvară... Până-n seara asta:

— Se-nsoară şi George.

— Să-i trimitem o telegramă de felicitare, am spus în cele din urmă. Eşti drăguţă să-mi dai puţină sare?

Dar soacră-mea nu părea dispusă să părăsească uşor subiectul. Şi nici nu-l abordase aşa, la întâmplare. Ştiam că mai urmează ceva. Aşteptam.

— Face nunta în Bucegi. A închiriat o cabană întreagă pentru musafiri.

— Îi dă mâna, am spus. Se zice că a scos o avere din stupii ăia. Cea mai uşoară ocupaţie din lume.

— E un om întreprinzător, a intervenit tatăl Silviei. Au mai venit câţiva prisăcari, cu remorcile, le-au plasat în marginea pădurii. Cum înfloresc salcâmii, începe producţia.

— A angajat o orchestră de la Braşov, nu s-a lăsat soacră-mea. Şi o solistă premiată la festivalul de la Mamaia.

Bănuiam o provocare nelimpede în cuvintele ei. Nu m-am putut abţine să nu răspund:

— Nunţile cu lăutari nu mai sunt la modă. Am auzit odată un taraf încercând să cânte „Yellow Submarine”. În două minute au asasinat frumuseţe de melodie. Mai bine un magnetofon, cu benzi bine alese. Tineretul nu mai acceptă să-i cânte vioristul la ureche. Suntem la sfârşitul secolului douăzeci, electronica face minuni...

— Nu dau toată electronica pe o romanţă cântată cu simţire.

— Dacă luăm primă de-Ntâi Mai, tragem o petrecere la pădure după toate regulile artei, nu-i aşa, Silvia?

— Petrecerea e una, nunta e alta, a spus soacră-mea.

— Trebuia să spuneţi de la-nceput povestea cu cabana. Aş fi făcut un împrumut, l-aş fi pus pe tata să scoată din fondul C.A.R.-ului, mă descurcam eu într-un fel. Nu ştiam că e ruşinos să faci nunta la „Tismana”, cu magnetofon în loc de solistă de pe litoral.

— Nu mai poate omul să scoată o vorbă! Tot ţi se pare că fac aluzii. Pur şi simplu am relatat un fapt: George face nunta în Bucegi.

— E destul de departe, a spus tatăl Silviei. La dus mai e cum mai e, dar la întors, toţi sunt obosiţi, moţăie prin gară...

— Au maşini.

— Miliţienii de la circulaţie îi simt de la distanţă pe cei care vin de la nuntă. S-au mai văzut cazuri. Întâi sufli în fiolă, pe urmă dai carnetul.

— Ce-o fi rezolvat bietul Dionisie, ştiu că a făcut contestaţie pentru carnet, a spus tatăl Silviei ridicându-se. Mulţumesc pentru masă. Mă duc să-l întreb dacă are vreun răspuns.

M-am ridicat şi eu:

— Mâine avem pregătire politică, mai am ceva de citit.

— Strâng eu masa, duceţi-vă sus, ne-a îndemnat soacră-mea.

Trebuia să încheiem discuţia înainte ca spiritele să se înfierbânte. Am spus cuviincios noapte bună şi am pornit-o sus, în urma Silviei. Când am ajuns în dormitor, am închis binişor uşa şi am răbufnit.

— Noroc cu tata, că ştie să pună punct discuţiilor delicate. Ce naiba, are de gând să mă tachineze toată viaţa cu nunta asta?

— Trebuie s-o înţelegi şi pe ea. Îi pare rău că n-a fost chiar cum a visat.

— Nu-i dă mâna oricui să dea o petrecere princiară.

— Dar nu ţi-a reproşat asta. Prea eşti sensibil.

— Nu-mi plac aluziile ei.

— Visa şi ea, ca orice mamă...

— Ce visa? O partidă gen George, nu? Nuntă în Bucegi, mare ispravă! Cât de curând aduc mobila, am vorbit la magazin.

— Foarte bine, a spus Silvia. Mai schimbăm atmosfera.

— Şi o s-avem lucrul nostru. Puţină răbdare şi-ai să vezi cum ne aranjăm. Să nu ne mai reproşeze că am primit totul de-a

gata,

— Nu începe şi tu acum. Eşti prea sensibil. Mama n-o face cu răutate, aşa e felul ei.

— Dacă-ţi spun că nu suport te superi?

— Nu mă supăr. Dar caută o soluţie.

Am ridicat din umeri. Nu aveam deocamdată nicio soluţie.

A doua zi, furat de treburile obişnuite, am dat uitării mica discuţie. Între timp, oraşul începuse să vuiască despre descoperirile noastre arheologice. Lumea exagera, ca de obicei; colegii îmi aduceau veşti năstruşnice. Se spunea că la fundaţia pentru magazinul universal s-a găsit un schelet de uriaş îmbrăcat în armură; că pe sub oraş se întinde o hrubă care porneşte de la cetate şi ajunge tocmai în beciul restaurantului; că bani de aur, că o coroană bătută-n pietre scumpe...

— Prostii, le spuneam băieţilor. Un ciob şi un bănuţ devin repede în imaginaţia unora o oală cu galbeni; cât despre schelete, nici pomeneală. Mai spre vară, când o scădea râul mai mult, vrem să săpăm pe lângă albie. Acolo s-ar putea să găsim ceva.

Ideea căpăta noi adepţi; devenise o chestiune publică, asemeni unui meci important. Oamenii cântăreau şansele, dezbăteau metodele cele mai potrivite pentru lucru. Într-o zi, maiorul Păduraru, care venise cu noi la câmp să vadă stadiul pregătirii pentru aplicaţie, s-a apropiat de mine în pauză:

— Vuieşte oraşul, Drăgoescule, şi dumneata nu spui nimic. Ce-i cu descoperirile epocale de pe şantierul magazinului?

— Nu-s chiar epocale, tovarăşe maior, dar pentru oraş sunt importante. Există o cetate, Perodava, consemnată în documentele antice, care n-a fost localizată până acum. Din ce-am găsit în săpături, reiese că tocmai aici, la Ulmeni, era cetatea dacică şi mai apoi castrul roman. O ipoteză mai veche, care se confirmă. Dar pentru asta sunt necesare cercetări temeinice...

— Asta voiam să spun: de ce luaţi totul asupra voastră? Vreţi să aveţi monopolul descoperirii, sau ce? Trebuia să cereţi sprijin, am fi vorbit la Muzeul militar, s-ar fi lucrat oficial...

— Nici acuma nu-i târziu.

— Atunci fă bine şi pune pe hârtie toată povestea: ce-aţi

descoperit, unde ar mai trebui cercetat... Să vorbim, poate ni se trimite o echipă de specialişti.

— Credeţi că noi n-ar fi trebuit să...?

— Dimpotrivă, aţi făcut un lucru demn de toată lauda. Mă bucur că aveţi asemenea preocupări în afara problemelor de serviciu. E şi firesc. Sunt printre noi cititori pasionaţi, pictori amatori, colecţionari de discuri, sportivi şi tot ce vrei. Dar există o ierarhie între aceste preocupări; problemele profesionale, munca noastră de aici trebuie să rămână totdeauna pe primul plan. Asta aş fi vrut să-ţi spun. Zilele trecute am avut şedinţă de comitet; cineva, un tanchist, a ridicat problema: „Cum se face că noi stăm până noaptea în cazarmă, iar alţii au timp să facă cercetări arheologice? N-ar face mai bine să dea o mână de ajutor când avem zi de parc? Oare aplicaţia nu interesează tot regimentul?”

— N-am ştiut că le putem fi de folos. Ar fi trebuit să apeleze la noi.

— Ei v-au aşteptat pe voi să vă oferiţi. Din proprie iniţiativă. Totdeauna mai e ceva de făcut.

— Aveţi dreptate. Dacă ştiam toate astea...

— N-o lua drept o mustrare, dar înţelege cerinţele momentului. Astăzi, de pildă, după instrucţie, câteva subunităţi trebuie să ajute la pregătirea serei şi solariilor...

Am stat la seră, cu oamenii, până pe înserat. Trebuiau aranjate răsadurile, trebuiau puse îngrăşăminte, muncă migăloasă, care cere pricepere. Aveam în pluton câţiva băieţi de la ţară, i-am pus la treburile mai delicate, în timp ce ceilalţi aduceau lădiţe, cărau pământ, scoteau apă... Seara, când am terminat opera, şeful serviciilor ne-a spus mulţumit:

— Aţi făcut treabă bună. O să raportez comandantului de regiment.

Era ceva. Răsplata unei zile întregi de muncă. M-am dus acasă cu gândul la viitoarea recoltă. Probabil că avem, cu toţii, o pornire ancestrală spre agricultură, din vremea când roadele pământului constituiau ţelul principal al muncii oamenilor. Apreciem o ploaie bună prin prisma efectului pe care-l va avea asupra recoltei; ascultăm cu interes prognoza meteo, întrebăm pe călători care-i starea câmpului acolo de unde vin. Mă

simţeam, de astă dată, direct implicat; aşteptam cu nerăbdare să văd crescând şi dezvoltându-se firele verzi pe care ostaşii mei le aşezau cu mişcări gingaşe în pământul reavăn. Imaginaţia mi s-a aprins pe dată; m-am gândit că ar trebui să facem şi acasă, în fundul grădinii, un solar; mi se părea că în orele acelea petrecute alături de soldaţi, în seră, desluşisem toate secretele agriculturii...

Dar ajuns acasă n-am avut răgazul să-mi desfăşor teoria pe această temă, căci soacră-mea m-a întâmpinat de la uşă:

— Cam târziu, domnule. Azi aveam de gând să ne ocupăm puţin de grădină.

— Toată ziua asta am făcut la unitate: m-am ocupat de grădină,

— E sezonul cel mai potrivit, mi-a explicat ea. Toţi vecinii au săpat, au făcut răzoare; trebuie să cumpărăm răsaduri. George a plantat, de duminică până azi, toată grădina.

— Are timp, cu albinuţele lui...

— Timp şi bunăvoinţă. În fiecare an roşiile lui se coc mai devreme. Acuma l-a cam încurcat povestea cu casa.

— Ce poveste?

— Cum, nu ştiai? Îşi trânteşte o vilă de toată frumuseţea, a adus un arhitect de la Bucureşti, vrea să facă ceva grandios, aşa vorbeşte lumea.

— Circulă tot felul de vorbe despre George ăsta.

— Nu-s numai vorbe. Om gospodar, cu idei multe. Şi nu l-a văzut nimeni trecând pragul cârciumii.

— O fi sectant, am spus cu ironie.

— E om cu cap, a replicat soacră-mea. Nu-şi pierde vremea, tot timpul face ceva.

N-am măi lungit discuţia, de teamă să nu ne luăm iarăşi la harţă. Dar era cu ochii pe mine, aşa că la masă a trebuit să cedez:

— Mâine sper să vin mai devreme. Trebuie să-mi procur unelte, am de gând să trântesc un solar cum nu s-a mai pomenit.

— Parc-ai fi Costică. Şi el e mare meşter la proiecte. Fapte, domnul meu, nu promisiuni!

— Nu fiţi îngrijorat, mi-a spus plutonierul-major Cioată ridicând ochii de pe tabelul pe care-l completa cu migală. Am luat parte la multe aplicaţii, şi totdeauna lucrurile au mers bine. Mai bine decât la exerciţiile parţiale. Şi ştiţi de ce? Apare un surplus de încordare, de atenţie, atunci când ştii că-n faţa ta sunt oameni adevăraţi, nu manechinele din poligon. Când facem un exerciţiu de observare în pădure e una, şi alta e când îi spui omului: „Fii atent că pe undeva pe-acolo se află adversarul. Cum mişcă ceva, dai alarma.” Apoi atunci să ştiţi că omul e într-adevăr cu ochii-n patru.

— De-ar fi numai observarea...

— Vă gândiţi la instalarea în teren? Păi n-aţi văzut la aplicaţia de companie cum ne-am descurcat? Dar când om avea adversarul în faţă, ce ziceţi?

— Să sperăm că e aşa cum spui. Am de gând să le mai explic o dată, pe hartă, cum stau lucrurile.

— Păi să vă fac o schiţă cu linii mai groase şi cu mai puţine detalii, ca să nu-i încurce.

— N-ar fi rău. Dumneata ai talent la desen. Pregăteşte schiţa pe tabla din sală. După pauză o să-i duc acolo, să le prezint tema.

Când am intrat în sala de tactică, erau toţi în jurul tablei şi se întreceau să tălmăcească semnele:

— Ăsta-i un copac... Asta-i mitraliera noastră, nu-i aşa, tovarăşe sergent?... Postul de observare aici, pe movilă. Uite cota, e trecută cu alb...

Discuţia înflăcărată s-a potolit ca prin farmec. Sergentul a comandat „drepţi”, pe urmă băieţii s-au aşezat în bănci şi au rămas cu ochii la mine.

— Avem aici un colţ din poziţia batalionului, le-am spus. Gândiţi-o ca pe-o părticică dintr-un front mai mare, care se întinde în dreapta şi-n stânga noastră, de-a lungul munţilor. Noi suntem instalaţi în apărare în faţa trecătorii. Aici, în centru, este plutonul trei. S-ar putea să avem altă dispunere în teren, dar asta nu contează. Ideea este să ne apărăm bine flancurile, fiindcă atacurile se dau, în general, la punctul de joncţiune a două unităţi sau subunităţi. Flancul nostru şi flancul vecinilor

reprezintă un punct slab şi inamicul va încerca să profite. Deci maximum de atenţie la observare, iar patrulele de recunoaştere să ţină minte că inamicul se poate infiltra tocmai prin acest punct...

Soldaţii mei ascultau încordaţi, cu ochii ţintă la harta improvizată. Eram sigur că-i interesează, era ceva mai pasionant decât marşurile interminabile prin ploaie, prin zăpadă, sau plonjoanele disperate prin şanţuri, prin brazde, la auzul semnalului „aviaţie inamică la joasă înălţime”...

— După ce oprim „inamicul”, o să urmeze contraatacul, am continuat. Iarăşi nu ştim exact pe unde; s-ar putea să mergem pe un teren pe care nu-l cunoaştem. Se vor da repere – copacul, fântâna, dealul împădurit. Trebuie să urmăm cu grijă aceste repere, să nu ne împrăştiem; contraatacul se dă concentrat şi în cea mai mare viteză. Nu vă răsfiraţi, dar nici nu vă îngrămădiţi. Fiecare pe direcţia lui, cu strigăte de ura, ca să vârâm groaza-n inamic... Fiţi cu ochii la vecini; trebuie să înaintăm cu toţii cam în acelaşi ritm, ca un val căruia nu-i poate sta nimic în cale...

Citeam satisfacţia în ochii lor. Dobândisem capacitatea de a şti în ce măsură oamenii înţelegeau şi-şi însuşeau explicaţiile mele. I-am pus pe câţiva să repete cu cuvintele lor ce misiune aveau în cele două momente principale ale aplicaţiei.

— Bun. Văd că aţi înţeles. Aplicaţia poate începe în orice moment, trebuie să fim pregătiţi în toate privinţele. Să n-aud atunci că unul nu-şi găseşte masca de gaze sau altul şi-a uitat ochelarii. Ieşirea la alarmă se face cu cronometrul în mână, o să avem probabil arbitri de la comandament, în cazuri de-astea toată lumea e cu ochii la noi. Acţiune rapidă şi multă disciplină. Ne-am înţeles? Sunt ceva întrebări?... Bun. Înseamnă că lucrurile sunt clare. Rămâne să vă văd cum vă descurcaţi în teren.

Le-am dat liber şi m-am întors în cancelarie, unde Soare şi Butnaru lucrau şi ei de zor pe hartă.

— Te-a căutat de la Casa armatei, mi-a spus Butnaru. Dă un telefon, poate e ceva important...

Am cerut centralistului legătura. M-am prezentat şi am auzit în receptor o voce entuziastă:

— Tovarăşe locotenent, am primit de la Bucureşti nişte cărţi

noi. Poţi să treci după-amiază pe aici?

— Mai e vorbă! am exclamat. Vă mulţumesc că v-aţi gândit la mine.

— O să-ţi fac şi o surpriză. Ciobul acela l-am inclus în vitrina „Mărturii arheologice din judeţul nostru”. Consemnând, după cum se cuvine, pe autorii descoperirii...

— E o mare cinste pentru noi, am răspuns. Ne vedem după-amiază. Să trăiţi.

Am pus receptorul pe cutioara telefonului de campanie şi i-am spus lui Butnaru:

— Ne aşteaptă un viitor strălucit. Descoperirea noastră e expusă la mare cinste în vitrină. Şi au venit nişte cărţi noi de la Bucureşti. Suntem invitaţi acolo, după-amiază...

Am deschis în grabă volumul cu coperţi cartonate, mi-am aruncat privirea pe planşele mari, în culori. Era un fel de catalog al vestigiilor daco-romane descoperite pe teritoriul ţării. Treceam cu înfrigurare de la o epocă la alta, de la o zonă la alta, căutând să încheg într-un sistem ceea ce ştiam şi ceea ce presupuneam. Când şi când, schimbam impresii cu Butnaru.

— Asta seamănă cu vasul nostru. Uită-te aici: descoperit pe valea Siretului, ceea ce demonstrează legăturile dintre triburile dace. Şi gândeşte-te, este datat cu două secole înainte de Burebista.

— Să-i sugerăm ideea profesorului Humă. Teza lui de doctorat tocmai asta urmăreşte: unitatea de viaţă economică şi spirituală a populaţiei de pe teritoriul Daciei.

— Unitate, continuitate şi independenţă, cele trei mari teme ale istoriei noastre...

— Nu ştiţi noutatea cea mare, ne-a strigat din uşă căpitanul. Constructorii au descoperit un cuptor de topit minereu şi câteva locuinţe.

Am sărit amândoi în picioare.

— Staţi liniştiţi, nu mai e nicio primejdie. Acuma cei de la muzeul judeţean s-au hotărât să ia problema în mână. Chiar mâine soseşte o echipă de specialişti. Lucrarea la fundaţii a fost sistată până când se cercetează amănunţit toată zona.

— Fără noi?

— V-aţi făcut partea voastră, a zâmbit el. Nu uitaţi că de la

ciobul acela au pornit toate. În istoria cetăţii Perodava se va consemna că sunteţi cei dintâi descoperitori...

— Asta-i foarte frumos, dar nu-i de ajuns. Am vrea să luăm parte şi la săpături.

— Poate după aplicaţie...

Când am plecat spre casă, se însera. Ultimele raze de soare reliefau pe cerul senin turnul cel mare al cetăţii. Mergeam pe stradă şi încercam să-mi spun că mă aflu în anticul decor al Perodavei; priveam zidurile seculare şi frământam în gând întrebări despre modul în care izbuteau cei de demult, care nu dispuneau de mijloacele noastre de azi, să înalţe construcţii înalte şi trainice, care înfruntau tunurile de asediu şi intemperiile; pietre îmbinate cu un liant a cărui formulă s-a pierdut; o metodă de a prepara cărămidă care rezistă, intactă, mii de ani. Sau ciudata compoziţie care-a păstrat proaspete culorile picturilor...

Când am intrat în casă, m-am oprit uluit în uşă: ziare întinse peste tot; baloturi; mobile mutate în mijlocul încăperii. Soacră-mea, cu un prosop roz înfăşurat pe cap în chip de turban, congestionată la faţă, s-a arătat în uşa bucătăriei:

— Ne-am întors la matriarhat. Toată munca pe spinarea femeilor.

— Ce se petrece aici?

— Vin zugravii, mi-a răspuns ea pe tonul cu care-ar fi zis „vin tătarii”. De trei zile se discută despre asta, dar se pare că problemele casei îi lasă rece pe unii.

A apărut şi Silvia, gătită cam în acelaşi fel, cu diferenţa că turbanul ei era vernil.

— Unde umbli, dragă? m-a întrebat ea.

Termenul „dragă” era lipsit, fireşte, de orice conţinut afectiv. El se folosea de obicei în momentele premergătoare unei mici furtuni casnice. Am încercat să previn furtuna:

— Am fost chemat la Casa armatei, în legătură cu un album de arheologie.

— Iarăşi arheologie! Căutătorii de comori au reînviat într-o formă modernă.

— Anul trecut mai umblau nişte ţigani cu o nuieluşă, căutau grota de sub cetate. I-a gonit miliţia. Ar avea haz să te văd în conflict cu autorităţile, a spus râzând strâmb soacră-mea.

— N-o să ai plăcerea asta, i-am răspuns. Cercetările noastre se desfăşoară în cadru strict legal.

— Şi acasă femeile fac treabă tot în cadru legal. Am auzit că George nu-şi lasă nevestica să ridice un pai de jos. Îi duce cafeaua la pat, dimineaţa.

— Ba încă îndulcită cu miere de albine, am răspuns eu, ştiind că aluzia la profesia lui George era un bun mijloc de contraatac.

Ea a zâmbit cu gura pungă şi s-a întors spre Silvia:

— Hai sus să tragem şifonierul, că pe nădejdea lui...

Mi-am aruncat hainele cât colo şi am sărit să le ajut.

— Sper să terminăm cât mai curând cu locomotiva asta, i-am spus Silviei.

Era vorba de şifonierul uriaş, cu trei uşi, înalt până-n tavan, împodobit cu ghirlande de trandafiri sculptaţi. Ca şi capătul patului, de altfel.

— Sigur, vrea mobilă modernă domnul, a bombănit soacră-mea. Ţi-am spus că e o garnitură de preţ, luată de la sora lui Grumăzescu când a plecat.

— Dacă era aşa de preţioasă, sora lui Grumăzescu o lua cu ea.

— Cum s-o primească pe vapor cu aşa ceva, doamne fereşte. Şi am luat-o foarte avantajos. M-am gândit să aibă fata, când s-o mărita. Pe atunci nu apăruseră pretenţiile moderne, cu mobilă extensibilă şi tot felul de mofturi.

— Mofturi măi practice decât piesele astea de muzeu.

Silvia mi-a făcut pe furiş semn să încetez această polemică fals amabilă, şi m-am supus, ieşind onorabil din luptă. Mă străduiam de fiecare dată să rezist, conştient de firea dominatoare a mamei ei, hotărâsem de la bun început să nu mă las dominat; hotărâre la fel de logică la urma urmei, ca aceea de a nu lăsa soarele să răsară într-o dimineaţă oarecare. Silvia nu părea să ia în seamă această luptă pentru putere; de altfel, printr-o ciudată convenţie, în prezenţa ei războiul lua forme glumeţe, dar chiar şi aşa ea părea destul de alarmată. Uneori, seara, când ne culcam în patul acela preclasic, ea mă dojenea în şoaptă:

— Mai fă şi tu concesii, înţelege-o.

— Dar ea mă înţelege pe mine?

— De cele mai multe ori are dreptate.

— Se poate, dar pe ce ton şi-o susţine, asta n-ai observat?

Cele mai multe dispute de acest fel se terminau cu bine. O glumă, o îmbrăţişare, un gând împăciuitor – şi viaţa mergea înainte.

Dar povestea cu zugrăvitul venea ca o bombă.

— Acum ar fi momentul să scăpăm de mobila asta, i-am spus Silviei când ne-am dus la culcare. Gândeşte-te numai cât spaţiu s-ar crea.

— Mama ţine mult la ea. Şi la urma urmei ce nevoie ai de spaţiu? Casa e destul de mare, şi-aşa.

— Îţi place cum trosneşte în miez de noapte? Şi mirosul ăsta de lemn vechi, care nu iese cu toate deodorantele din lume. În câteva săptămâni s-ar putea să ne vină comanda. Tocmai bine când se termină cu zugrăvitul.

— Zugrăvitul ăsta e un coşmar. Numai mama este în măsură să-l suporte.

— Mă bucur că-mi dai dreptate.

— E un rău necesar, a spus ea cu convingere.

Inspiraţia mi-a venit a doua zi, când am aflat că locotenentul-major Petcu, comandantul gărzii de la depozitul din pădure, voia să plece într-o permisie şi căuta înlocuitor.

— Mă duc eu, m-am oferit.

Locotenentul-major Cristea m-a privit cu o expresie nedumerită pe faţă:

— O săptămână acolo, în pădure! Asta nu-i treabă pentru un proaspăt căsătorit.

— Mă gândesc să-l ajutăm pe colegul nostru. Cineva trebuie s-o facă şi pe-asta. N-am fost niciodată comandant de gardă la depozit. O experienţă. Şi-apoi... o săptămână trece repede.

— Bine, raportez chiar acum comandantului unităţii.

Peste vreo oră, m-a chemat:

— S-a aprobat să pleci la depozit. N-am prea multe lucruri să-ţi spun, o să afli la faţa locului în ce constă serviciul. Vreau să-ţi atrag doar atenţia asupra disciplinei, mai ales în mânuirea armamentului şi muniţiei. Orice greşeală poate avea urmări grave.

— Am înţeles.

— Asta-i tot. Ia-ţi de acasă tot ce-ţi trebuie şi la ora douăsprezece te prezinţi acolo.

Am plecat în goană spre casă. Silvia era la serviciu. Cu atât mai bine. Mama soacră era cufundată într-o discuţie animată cu meşterul zugrav, un tip mărunt, brunet, cu sprâncene groase, care plantase în mijlocul salonului o scară dublă şi o găleată cu var. Vorbeau despre praf-de-mătase şi calcio vecchio.

— Să ţi-l prezint pe meşter, mi-a spus ea. De fapt sunt doi, dar ajutorul vine numai după-amiază.

— Are serviciu la blocuri, a explicat meşterul. Mai scapă el şi-n cursul zilei câte-o oră, două, dar întâi se duce acolo, să facă faţă. Şi să-l vadă dom' inginer. Pe urmă, cu şeful de echipă, merge mai uşor.

— Sper să nu dureze prea mult, i-am spus.

— Zece zile cu spălat pereţii cu tot.

— Zece zile? m-am îngrozit.

— Ăsta-i record de viteză, tov' locotenent. E suprafaţă mare, şi lucrare pretenţioasă. Deviza mea: încet, dar bine.

— Dacă ai şi deviză, e-n regulă. Cum stai cu materialele?

— Facem rost, am vorbit cu doamna, mai aducem noi, mai cumpărăm de la depozit – ca să nu bată la ochi, ştiţi, să tot cari ciment cu sacii, de unde-i ai, aşa, poftim bonul, neică, nimeni n-are treabă cu noi.

— Materiale de pe la...?

Am făcut un semn nedefinit peste umăr, dar meşterul s-a grăbit să-şi apere onoarea:

— Se poate, domnu', păi ce, lucrăm cu materiale de furat? Vorbesc de lucrurile mai delicate, vopseaua adusă tocmai de la Bucureşti, ocazie rară, culoarea fildeşului, prinde luciu ca un tablou. Şi uşile-astea înghit vopsea, nu glumă.

— Bine, am spus. Numai să iasă lucru ca lumea.

— Dacă nu vă place, nu plătiţi. Eu nu-s din ăia care cer banii înainte şi te lasă cu lucrarea-n drum. Nişte cârpaci care-au făcut de râs meseria. Raşchetăm şi parchetul?

— Vedem la urmă, dacă e nevoie, a hotărât soacră-mea.

— Mie să-mi spuneţi, ca să ştiu, dacă nu, iau altă lucrare, nu-mi place să pierd timpul. Acuma, ştiţi, nişte bani pentru materiale. Mă duc să-l prind pe şefu' de la depozit.

— Parcă ziceai că nu ceri avans, s-a mirat soacră-mea.

— Ăsta nu-i avans, sunt bani pentru materiale.

După plecarea meşterului şi-a trântit furioasă turbanul roz pe scara dublă, rămasă în mijlocul încăperii.

— De ce n-ai vorbit cu el?

— Ce să vorbesc?

— Aşa, să-i ceri termene, să-i pui condiţii. Mie să-mi lucrezi aşa şi pe dincolo, să pui material cât trebuie...

— Dar ce, eu l-am angajat?

A tăcut o clipă, în faţa acestui argument. A îndreptat spre mine o privire plină de speranţă:

— Pare om serios, nu-i aşa?

— Până la proba contrarie.

— Oricum, bine că te-a văzut aici. Eşti militar, te respectă, n-o să-ndrăznească să ne ducă cu vorba. Dar trebuia să fii mai energic, să discuţi cu el. Ei, nu-i nimic. O să-l mai pui la punct pe parcurs.

— N-o să am ocazia. Plec în misiune pentru o săptămână.

A bătut palmele, uimit-scandalizată:

— Ce misiune? Tocmai acum s-a nimerit?

— O simplă coincidenţă.

— N-ai putut să te eschivezi, ştiind ce balamuc e aici cu zugrăvitul ăsta?

— Imposibil. Am primit ordin şi gata.

— Vezi? Şi mai zici că aşa şi pe dincolo. Tot pe capul meu rămân toate. Când pleci?

— Chiar acum.

— Să-ţi dau ceva de mâncare pentru drum.

— Nu-i nevoie. Doar schimburi să-mi iau şi trusa de bărbierit.

— Şi? De mâncare?

— Avem acolo. Nu mergem prea departe, i-am spus.

Nu era cazul să le ştie chiar pe toate.

19.

Erau mai multe bordeie subterane, la zeci de metri unul de altul, cu acoperişul mascat cu brazde de iarbă. Numai uşile joase, întărite cu bare de fier, se vedeau. Luasem în primire de la locotenentul-major Petcu sigiliile de pe uşi, semnasem procesul-verbal şi cercetasem în fugă planul de alarmare, planul de intervenţii la incendii şi tot felul de instrucţiuni.

— Am timp să le studiez până diseară. Duceţi-vă, să nu pierdeţi trenul.

— Băieţii sunt buni, n-au să-ţi facă necazuri. M-am obişnuit cu ei. Ai doi gradaţi, dorm cu schimbul. Dintre ei, caporalul Mitrea e mai dezgheţat şi ştie toate rosturile. Ai aici tot ce-ţi trebuie; spirtieră, zahăr, pacheţele cu ceai. Nu uita să dai raportul la orele fixate. Convorbirile particulare sunt interzise, telefonul trebuie să fie totdeauna liber.

— E clar, fiţi fără grijă. O să mă descurc.

Am ieşit din cămăruţa comandantului pe coridorul îngust. Uşa alăturată, deschisă; era camera de serviciu, cu un pat, o masă, un telefon şi o mică staţie radio pe ultrascurte, al cărei beculeţ roşu clipea prietenos în penumbră.

Soldatul de planton, care stătea pe un scaun în faţa staţiei radio, a sărit în picioare.

— Stai, a spus locotenentul-major. N-ai mai terminat cartea aia?

— Am luat-o de la-nceput. E foarte interesantă.

— Să mi-o dai şi mie când mă-ntorc. Unde-i caporalul Mitrea?

— E-n sala de mese, repară radioul.

Caporalul s-a ivit în pragul uşii următoare. Un băiat frumos, înalt, cu uniforma bine ajustată.

— Ordonaţi!

— El e ajutorul meu, mi l-a prezentat locotenentul-major. Şi secretarul organizaţiei UTC. Vezi, Mitrea, ai grijă, ajută-l pe tovarăşul locotenent. N-a mai fost niciodată pe aici. Eu am plecat, să n-aud că aţi făcut ceva trăsnăi în lipsa mea!

L-am urmărit, din pragul corpului de gardă, până a dispărut printre copaci, după un cot al drumului. M-am întors spre caporal:

— Vasăzică, aici vă faceţi veacul.

— Da, tovarăşe locotenent. De patru luni de zile, ăştia suntem. Doar comandantul gărzii se schimbă.

— Totuşi, nu vă e greu aici, în pădure?

— Pe-o parte e mai bine decât la regiment. Ne gospodărim cum putem. Grija principală – serviciul de gardă. Încolo, mai facem ceva instrucţie, câte-o oră culturală, treburi gospodăreşti... Nu prea e timp de plictiseală. Altfel, avem condiţii bune. Căruţa cu alimente vine la două zile o dată. Ne aduc şi ziare... Duminica avem voie să ieşim în oraş, dar băieţii nu prea se-nghesuie. E cam departe, jumătate din timp îl pierd pe drum.

— Hai să dăm o raită pe la posturi.

L-am trimis să-şi ia arma, mi-am luat centura şi pistolul şi l-am supravegheat cum îşi încarcă pistolul-mitralieră, la locul special amenajat. Îmi răsuna încă în minte recomandarea lui Cristea: fii atent cu armele şi muniţia...

Mi-a explicat pe drum sistemul de pază al depozitului: bordeiele erau împrejmuite cu gard de sârmă ghimpată; mai exista o reţea de semnalizare electromagnetică, iar în mijlocul perimetrului se afla un foişor la înălţimea copacilor, cu reflector. De jur-împrejur erau posturile de santinelă; între posturi circulau patrule – militarii care nu erau în schimb.

— Sigur că noaptea e mai greu. Pădure, întuneric, dacă mai şi plouă, e o minune. Dar băieţii sunt buni, niciodată n-au fost cazuri...

— Sunt ochitori buni?

— Unul şi unul. Ne-am amenajat un poligon în spate, spre munte. În fiecare săptămână facem antrenament, cu rândul.

— Şi învoiri, permisii?

— Tot aşa, cu rândul. Nu prea des, că nu se poate. Şi nici mai mult de doi inşi odată. În caz de ceva, trebuie să avem efectivul cât mai...

— Şi? Aţi avut vreo situaţie deosebită?

Caporalul a încetinit pasul. A spus cu capul în jos:

— Au mai fost. Astă-iarnă, într-o noapte, aud o rafală de pistol-mitralieră şi soneria de alarmă. Cineva intrase în reţeaua de semnalizare. Într-o clipă, toţi în poziţie de luptă. Proiectorul de sus, îndreptat spre postul trei, de unde venea alarma. Ne-am dus acolo ca la asalt, şi ce credeţi? Un lup călcase pe firele

de semnalizare.

— Vin lupi pe-aici?

— Cum să nu? Şi lupi, şi vulpi, şi căprioare... Acuma s-au obişnuit băieţii, îşi dau seama dacă-i om sau animal şi nu mai trag aşa copilăreşte. Altă dată ne-am pomenit cu un turist străin în faţa santinelei de la corpul de gardă. Mâinile sus, percheziţie, cum ai ajuns aici, omul râdea. Îi mai ardea de râs, înţelegeţi? Am dat telefon în oraş, au venit miliţienii cu o maşină, s-au lămurit lucrurile. Spunea că a greşit drumul, că n-a văzut panoul din marginea pădurii.

Un tufiş a foşnit scurt în stânga mea. Am tresărit. Din tufiş s-a ivit un soldat mărunt, cu arma gata de tragere. A mânuit-o reglementar, mi-a dat onorul şi a raportat:

— Tovarăşe locotenent, sunt soldatul Păun Ion. La controlul efectuat în sector n-am observat nimic deosebit.

— Bine, i-am spus. Dar nu te-am auzit venind.

— Ne-am deprins să umblăm uşor prin pădure. Avem cărările noastre, separate de drumul obişnuit. La nevoie, putem să realizăm surpriza. Şi surpriza e armă de bază. Cu efective mici, poţi obţine succesul.

— Măi Păune, tu eşti un adevărat tactician.

Soldatul s-a înroşit la faţă. Obrajii lui delicaţi, rumeni de aerul sănătos al pădurii, deveniseră stacojii.

— Am învăţat... Vreau să intru la şcoala de ofiţeri.

— Bravo. Mâine-poimâine suntem colegi. Dacă vrei, cât stau cu voi pot să te ajut la pregătire.

— Vă mulţumesc. Toţi ofiţerii care-au trecut pe-aici m-au învăţat câte ceva.

— Bine, continuă-ţi rondul!

A dispărut în tufiş tot aşa, pe neauzite. Începeam să-i admir pe noii mei subordonaţi. Caporalul m-a invitat să mergem mai departe.

— Vreau să vă arăt postul cinci. Cel mai greu.

— Ascultă, sunt mulţi oameni aici ca Păun?

— Majoritatea. Aleşi pe sprânceană, tovarăşe locotenent. Ne-au spus de la-nceput: e un serviciu mai aparte. Un depozit ca ăsta... Muniţie, materiale, explozivi... Trebuie păzit ca lumea. Aici nu încap jumătăţi de măsură.

De-a lungul gardului de sârmă ghimpată se iveau când şi

când obstacole – un tufiş, o creangă lăsată deasupra potecii. Caporalul punea mâna, frângea ramurile, călca rădăcinile tufişului cu piciorul.

— Toată ziua curăţim lăstarii ăştia, dar cresc la loc. Natura e puternică. Dar noi trebuie să păstrăm spaţiul regulamentar în jurul gardului...

Într-o jumătate de ceas învăţasem o mulţime de lucruri despre paza unui depozit. Era ca un capitol aparte în ştiinţa noastră ostăşească. Începeam să mă bucur că dintr-o ambiţie măruntă ajunsesem aici.

Postul cinci era în colţul cel mai depărtat al împrejmuirii. În jurul gardului pământul era arat, probabil pentru cazuri de incendiu. Dincolo de arătură începea brusc desişul – copaci seculari, iar printre ei tufe de diferite înălţimi, evocând mai degrabă un peisaj tropical.

— În partea asta e altfel de pământ, mi-a explicat caporalul. Şi locul e drept, ţine mai bine umezeala. Cresc toate ca din apă. Posturile cinci şi şase sunt mai apropiate între ele, fiindcă n-au vizibilitate.

Ne-am apropiat de o santinelă. Ne-a somat regulamentar, apoi a raportat dintr-o suflare:

— Tovarăşe locotenent, la postul cinci nimic deosebit. Sunt santinelă schimbul doi, soldatul Hălmăgeanu.

— Bine, i-am spus. Nu ţi-e frig?

— E cam răcoare, dar ne-am deprins. Eu mi-s din Harghita, şi la noi e tăt răcoare, câtu-i vara de lungă.

— Te mai doare măseaua? l-a întrebat caporalul.

— Mi-o trecut. Gândesc c-o fost un curent, ceva, că neamul nost' îs numai oameni cu dinţi zdraveni.

— Bine. Fii cu ochii-n patru, după consemn.

— 'Nţeles! a spus soldatul îndreptându-şi umerii.

Când am revenit la corpul de gardă, eram sigur că n-o să mă plictisesc aici. Erau ore de specialitate – caporalul mi-a arătat un plan cu teme pentru luna aceea –, apoi învăţământul politic, activităţile culturale, întreţinerea armamentului şi îngrijirea grădinii din spatele corpului de gardă, un spaţiu bine gospodărit, împrejmuit cu acelaşi gard de sârmă – ca să nu intre sălbăticiunile, îmi explicase caporalul – cu răzoare etichetate. Mi-au arătat-o cu mândrie, ca pe marea lor

realizare. M-am aplecat să citesc eticheta. Mă aşteptam să găsesc o denumire din botanică, găseam un nume de om.

— Fiecare cu pătrăţica lui, mi-a explicat caporalul. Am zis aşa, mai mult în joacă, să împărţim răspunderile. Şi ideea a prins. Fiecare udă, sapă, pliveşte. Pe Hălmăgeanu l-am scutit. El se ocupă de sectorul zootehnic. Dimineaţa bem lapte proaspăt...

Avea pitorescul lui acest amestec de rigoare ostăşească şi preocupări domestice. Însăşi clădirea pentru personalul de gardă aducea cu o fermă – grajdul în spate, iar alături căpiţe de fân de care erau rezemate furci şi greble, uneltele obişnuite într-o gospodărie ţărănească. În parii dintr-o latură a gardului erau înfipte câteva oale de pământ. Desigur, nu făceau parte din inventar. Cum ajunseseră acolo? La câţiva paşi de rastelul pentru încărcarea armamentului, într-o cocină frumos văruită, făceau gălăgie câţiva purcei. Mai încolo, o roabă cu obloane înalte, folosită, desigur, pentru transportul fânului. Să tot faci reflecţii despre vocaţia de agricultor a soldatului nostru. Mă plimbam prin iarba strălucind de rouă şi evitam să evoc, aici, imaginea casei familiei Stamatescu invadată de zugravi care aruncau ţigările pe jos şi repetau la infinit termeni tehnici ca gleduit, humă, praf-de-mătase, aracet, rabiţ şi palux.

— Azi avem vânat la masă, mi-a spus caporalul.

— Cum aşa? Sper că nu trageţi cu pistolul-mitralieră după iepuri.

— Cadou de la pădurar. Un tip foarte cumsecade, Stamatescu îl cheamă. L-au ajutat băieţii, mai alaltăieri, să sape un canal de scurgere. E un loc în pădure unde la fiecare ploaie se forma un fel de mlaştină, de nu mai putea trece nimeni. Tovarăşul, locotenent-major a cerut aprobare şi a dat oamenii. Doar e şi pădurea noastră, nu?

— Şi s-a simţit obligat să vă răsplătească pentru asta?

— Dar nu-i răsplată. Un gest de prietenie. S-ar fi supărat dacă-l refuzam. Iepuri sunt destui pe-aici. Mereu îl auzim împuşcând prin pădure. Un om activ, ne-nţelegem bine cu el. Pe plan local asta contează mult.

I-am aprobat opinia, fără să mai precizez că pădurarul îmi era bine cunoscut...

Seara, după un ultim rond pe la posturi, m-am culcat pe jumătate îmbrăcat, punându-mi centura cu pistolul, la-ndemână. Soldaţii trebuiau să fie gata la primul semnal; socoteam că se cuvine să le-o iau înainte. Cel din urmă gând, când am aţipit, a fost o ipoteză războinică: dacă se întâmplă *ceva* – nu ştiam limpede ce, încercarea cuiva de a pătrunde în depozit, sau de a ataca santinela ca să-i smulgă arma, sau o ploaie torenţială, o furtună, un incendiu... voi ieşi cel dintâi, gata să intervin, să împart ordine energice, să fac faţă situaţiei...

Când m-a trezit plantonul, aşa cum îi cerusem, mi se părea că dormisem doar un minut. Am sărit din pat, buimac:

— Ce s-a întâmplat?

— Aţi ordonat să vă scol, tovarăşe locotenent. Peste zece minute se schimbă posturile.

— Aha! Caporalul ce face?

— E cu băieţii la rastel, încarcă armele.

— Bine, vin şi eu imediat.

M-am echipat într-o clipă şi am ieşit potrivindu-mi centura şi tocul pistolului. Când am deschis uşa, frigul umed al pădurii m-a făcut să mă înfior. În direcţia rastelului am văzut o lumină galbenă şi, profilându-se cam de jos în sus, umbrele uriaşe ale soldaţilor din schimb. Mai fusesem comandant de gardă la regiment, dar aici era cu totul altceva. Ne înconjura nemişcarea pădurii, un întuneric dens. Mi-am amintit de bietul soldat Benga. Aici să le văd, unde fiecare pas îţi dă impresia că te apropii de un zid negru. Lumina anemică a felinarului părea să străbată cu greu prin ceaţa uşoară dinaintea zorilor.

— Schimbul a încărcat armamentul, mi-a raportat caporalul.

— Bine. V-aţi odihnit destul?

— Ne-am deprins, tovarăşe locotenent. Patru luni noapte de noapte, la aceleaşi ore...

— Să mergem, i-am spus.

Caporalul a dat comenzile obişnuite şi am pornit. Am remarcat că deşi în miez de noapte, deşi în mijlocul pădurii, ostaşii mergeau în cadenţă, ca pe platoul din faţa comenzii regimentului. Lumina felinarului decupa vag din întuneric picioarele care se mişcau în acelaşi ritm. Şi m-am gândit că nu numai disciplina îi îndeamnă să meargă aşa. Aici, în acest

întuneric ostil, pasul cadenţat însemnă şi altceva: apartenenţa la un grup, nevoia de apropiere, resimţită cu deosebire acum, cu câteva minute înainte de a rămâne fiecare în întuneric, izolat de ceilalţi, singur cu arma şi cu gândurile lui.

Zilele treceau aşa, împărţite cu străşnicie de schimbarea posturilor, la fel de precisă ca mersul astrelor pe cer. Între schimburi, dormeam, făceam lecţii cu soldaţii, ascultam buletinele de ştiri la radio; la orele fixate dădeam raportul la regiment – mereu aceeaşi formulă, scurtă şi inexpresivă, îndulcită uneori de întrebarea suplimentară a interlocutorului: cum te simţi, ce mai e pe acolo. Căruţa cu alimente venea şi ea cu aceeaşi regularitate; unul dintre soldaţi urmase cursul de bucătari şi-şi atrăgea invariabil elogiile celorlalţi pentru felul cum gătea. Mărturisesc că începuse să-mi placă, chiar dacă în sinea mea tânjeam după o întâmplare care să mă scoată din rutina zilnică, să adauge o fărâmă de neprevăzut acestei vieţi simple şi idilice şi – de ce să n-o mărturisesc? – să mă scoată din anonimat.

20.

M-am despărţit de ostaşii de la depozit cu oarecare regret. Începusem să mi-i apropii, să-i cunosc; viaţa lor, permanent sub semnul vigilenţei, mi se părea deosebită. I-am predat locotenentului-major Petcu documentele, am îndeplinit toate formele şi ne-am aplecat amândoi asupra sigiliilor de la uşile joase. Apoi el m-a privit cercetător:

— Ceva neplăceri?

— Nimic deosebit. Oamenii sunt bine instruiţi, treaba a mers aproape de la sine. Iar caporalul Mitrea m-a ajutat, într-adevăr.

— Ştiam eu c-o să te descurci. Ei, tovarăşe locotenent, acum nu te mai reţin. Cred că abia aştepţi să te întorci acasă. Îţi mulţumesc pentru bunăvoinţa cu care m-ai ajutat.

— A fost o experienţă pentru mine. La nevoie, mai pot să vin şi altă dată.

— O să mai ajungi aici, nu te teme. Facem serviciul prin rotaţie, în iarna viitoare precis îţi vine rândul. Aşa. Mitrea, condu-l pe tovarăşul locotenent.

— Nu e nevoie, am protestat,

— Ei, măcar până la drumul forestier, cât ţine sectorul nostru.

— Vă doresc serviciu uşor mai departe, i-am spus.

Mi-a strâns mâna. Mi-am luat valiza şi am plecat cu caporalul. Soldatul de la postul unu mi-a prezentat arma.

— Succes, Păune. Sper să devenim colegi...

Pe drumul forestier m-a ajuns din urmă o maşină cu remorcă specială, care transporta trunchiuri la fabrica de mobilă. Şoferul a oprit şi mi-a deschis portiera din dreapta. M-am urcat bucuros şi astfel am ajuns în oraş mai repede decât mă aşteptam.

Nerăbdarea de a ajunge iarăşi acasă s-a stins curând în faţa uşii de la intrare: am văzut pe mozaicul bine lustruit pete de var şi urma lăsată de o găleată mânuită neglijent. Am deschis uşa; m-a izbit un miros de umed, de humă, de vopsea. În salon, am dat cu ochii de soacră-mea; stătea cu mâinile-n şolduri şi se uita în sus, spre meşterul care, căţărat pe scară, râcâise cu un şpaclu stratul proaspăt de var.

— Bine v-am găsit, am salutat-o.

— Ei, s-au întors voiajorii noştri! a spus ea fără să-şi ia ochii

de la meşter. Ia spune, meştere, am avut dreptate?

Meşterul a făcut mişcarea aceea pe care numai zugravii ştiu s-o facă bine: călare pe scară, s-a mutat cu o jumătate de metru spre stânga. Braţele scării se mişcau ca nişte picioroange ciudate. Pe urmă s-a întors spre ea. Avea faţa roşie, transpirată:

— Putea să rămână şi aşa. În partea asta peretele n-o să stea gol. N-ai zis matale să împuşc dibluri pentru tablouri?

— N-are importanţă. Poate mă răzgândesc, poate vând tablourile; ştiu eu? Peretele trebuie să fie drept peste tot. Mă costă o groază de bani şi vreau o lucrare ca lumea.

Meşterul a mai coborât o treaptă:

— Spune şi-mneata, tov' locotenent, nu-i drept peretele?

Am încercat să dau un răspuns diplomatic:

— Ştiu eu? S-ar părea că... De fapt, dacă ne uităm mai de aproape...

— Are denivelări, se vede de la o poştă, a rostit ea verdictul.

Mi-am dat seama că prezenţa mea nu ajută la lămurirea controversei. Am ridicat valiza şi am pornit agale spre dormitor, ocolind grămăjoarele de moloz.

— Mă duc să mă schimb şi dau o fugă la Silvia.

— Vezi cum umbli pe sus, că am întins perdelele să se mai zvânte. Nu ţi-e foame?

— Nu, mulţumesc. Am mâncat.

— Poate-o scoţi mai devreme de acolo. Am muncit amândouă zilele astea ca nişte sclave.

În dormitor abia am avut loc să mă-nvârtesc. Mi-am schimbat hainele, am făcut un duş şi m-am echipat mai sportiv; după ce umblasem toată săptămâna în cizme, pantofii uşori îmi dădeau senzaţia că am aripi la picioare. M-am dus în grabă la spital şi am rugat portarul s-o cheme pe Silvia. Ea a apărut îndată; în halat alb şi cu boneţică albă, pusă cochet peste părul strâns coc, părea o copiliţă. Mi-a sărit de gât:

— Parcă ai lipsit un secol.

— Mi-a fost dor de tine, i-am şoptit sărutând-o pe obraz. Am venit să te iau...

Silvia s-a uitat la ceas:

— Ar mai fi o jumătate de ceas, dar colega de după-amiază a venit mai devreme. Mă duc să mă îmbrac.

— Bine. Te aştept în stradă, aici e prea cald.

Am urmărit-o cum se depărta, alergând, pe culoarul lung şi alb. Am ieşit. Era o adevărată zi de mai; simţeam, prin tricou, săgeţile de foc ale soarelui de amiază. După săptămâna aceea petrecută în umbra pădurii, aerul mi se părea de-a dreptul fierbinte. Am făcut câţiva paşi pe strada din faţa spitalului. Aceeaşi stradă unde acum câteva luni o aşteptam plin de emoţie. Am încercat să refac starea de spirit de atunci, îngrijorarea, îndoielile, întrebările. N-am reuşit. Acum era altceva, Silvia devenise soţia mea, în drum spre casă nu-mi mai puneam întrebarea dacă se cuvine sau nu s-o iau de braţ; mă simţeam acum mândru şi când m-a ajuns din urmă am luat-o în braţe şi am sărutat-o.

— Ne vede lumea, a protestat ea râzând.

M-a măsurat din cap până-n picioare, m-a întors spre ea ca pe-un copil:

— Arăţi destul de bine. Te-ai rotunjit, te-ai bronzat, s-ar zice că misiunea ţi-a priit de minune.

— Aerul de pădure, i-am explicat. Şi liniştea. Altceva decât în oraş. În schimb tu arăţi cam trasă la faţă.

— Pieptănătura e de vină, mi-a spus ea repede. Sau poate şi oboseala... N-ai idee cât am tras zilele astea. Tata e plecat iarăşi, tot într-o „misiune urgentă”. Nu se prea dă în vânt după treburile mărunte ale casei. În privinţa asta semănaţi de minune.

Luam cuvintele ei drept ceea ce erau: o critică dubioasă, ambalată în zâmbete; dar sunt cazuri când zâmbetele dor şi ele.

— O să recuperez timpul pierdut, i-am făgăduit. După cât se pare, a mai rămas destulă treabă. Mama nu părea deloc mulţumită...

— Are şi de ce. Meşterii nu prea se ţin de lucru, vin după-amiaza pentru câteva ore, ea stă tot pe lângă ei, mizerie peste tot... Iar tu ai plecat...

— Ce era să fac?

— Măcar să fi fost mai energic cu meşterii atunci, la început. Să le pui condiţii.

— Dacă îi angajam eu, era altceva. Mama vrea să le facă ea pe toate.

— Ştii ce? Hai să nu ne certăm tocmai astăzi. Eram aşa de bucuroasă când te-am văzut venind...

— Şi acum nu mai eşti?

— Ba da. Câtă vreme eşti bun şi înţelegător.

— N-ai observat tu, dar aşa sunt eu întotdeauna, i-am spus în glumă. Ce-ai vrea să facem? Dăm năvală acasă, peste meşteri?

— Sunt sătulă de ei. În fiecare zi aceeaşi poveste. Hai puţin prin Crâng.

Prin Crâng! m-am mirat. Acolo se duc numai pensionarii şi elevii care chiulesc de la şcoală.

— Să zicem că suntem şi noi elevi. Şi tragem chiulul de la lecţia „Lupta mamei cu meşterii zugravi”. Vreau să respir şi eu puţin aer de pădure, să arăt dolofană şi mulţumită ca tine.

Am trecut peste reproşul conţinut în aceste cuvinte şi am luat-o spre Crâng. Îndată ce am pătruns pe aleea Centrală a parcului, am simţit răcoarea şi miresmele de pădure. Se îmbinau aici mirosul de sevă al primăverii cu izul aspru al frunzelor de anul trecut, pe jumătate înghiţite de pământul reavăn de sub copacii uriaşi. Straturile de flori erau în apogeul frumuseţii lor; păsările cântau în frunzişul tânăr al copacilor; mai încolo, într-un luminiş cu leagăne şi tobogane se jucau copiii. Am luat-o pe o alee laterală, care lăsa liberă priveliştea spre munţi. Silvia s-a apropiat să citească plăcuţa de pe trunchiul unui pom: „Monument al naturii. Stejar european. În vârstă de peste 150 de ani”. La umbra lui, pe o bancă, şedea o bătrânică cu figură simpatică; lângă ea un cărucior înalt, cochet, cu ferestruică de celuloid, ai fi zis o trăsurică în miniatură. În dreptul căruciorului, pe partea cealaltă a aleii, o fetiţă de doi-trei ani se aplecase să vadă mai îndeaproape ceva: o gâză, un muşuroi de furnici sau colţul unei plante abia răsărite.

Silvia s-a apropiat de fetiţă, s-a lăsat în genunchi lângă ea, au început să converseze sub privirile îngăduitoare, dar vigilente ale bunicii. M-am aşezat pe bancă, lângă ea, şi mi-am aprins o ţigară. Silvia a luat fetiţa de mână şi a dus-o mai încolo, lângă un copac, să-i arate o floare. Bătrâna a pus lucrul deoparte, urmărind cu interes ce se petrece.

— Soţia dumneavoastră? m-a întrebat.

— Da, doamnă.

— Aveţi copii?

— Deocamdată nu. Suntem căsătoriţi de câteva luni.

— Vezi, dragă domnule, instinctul matern. Eu am fost profesoară de biologie, am studiat profund problema asta. Legea vieţii: să creeze viaţă. O poruncă a naturii. Am crescut trei copii, în vremuri grele: război, refugiu, foamete... Mă lăsam pe mine ca să le dau lor. Au crescut mari, au avut copii... I-am crescut şi pe nepoţi. Iar nepoţii încep şi ei, de-acum, să aibă copii. Primul născut din a treia generaţie e fetiţa asta. Aşadar sunt străbunică.

— Vă doresc să creşteţi şi a patra generaţie, i-am urat.

— Ei, domnule, sunt bătrână. Am optzeci şi patru de ani, am trăit două războaie... În nouăsute şaisprezece eram copil, am stat sub ocupaţie, veneau lăncierii împărăteşti şi luau ouăle găinilor din cuibare... Multe mai vezi într-o viaţă de om...

Cumpănindu-se pe picioruşele ei scurte şi plinuţe, fetiţa a alergat spre noi. În urma ei Silvia, cu braţele întinse, gata s-o prindă dacă s-ar fi împiedicat.

— Încet, Minodora, a strigat bătrâna. Încet cu mamaia, să nu cazi! S-a întors spre mine: Maică-sa nu prea are timp de ea. Ziua la slujbă, seara la şedinţe, sau la bibliotecă... viaţă modernă. Adică agitată.

În clipa aceea fetiţa s-a poticnit, Silvia a prins-o şi a ridicat-o în sus; am auzit râsetele lor zglobii. Bătrâna şi-a îndreptat privirea spre mine:

— Asta-i menirea cea mai sfântă a femeii. Maternitatea. Restul – profesie, şedinţe, emancipare – după aceea. Când eram eu tânără, apăreau caricaturi prin jurnale. Bărbatul acasă, spălând vasele, iar femeia la întrunire. Nu se poate, domnule. Femeia la rostul ei, în cămin, cu copiii... Minodora, hai la mamaia să-ţi şterg năsucul!

Profund preocupată de această îndeletnicire, nu mi-a mai dat nicio atenţie. M-am ridicat, am făcut un semn discret Silviei: „Valea!” Bătrâna mi se părea cam pisăloagă şi Silvia mi-a făcut semn că a înţeles. S-a apropiat de fetiţă:

— La revedere.

Fetiţa, lipită de genunchii bătrânei, a ridicat spre Silvia ochii ei mari, albaştri:

— Când mai vii?

— Mâine, a spus Silvia. O să-ţi aduc un iepure de pluş.

— Cu ulechi mali?

— Cu urechi mari.

Bătrâna a râs încet:

— Are şi ea unul acasă. Cam jerpelit. Doarme cu el. Copii, a adăugat pe un ton de scuză.

— Sărut mâna, multă sănătate, am salutat-o.

— La revedere. Ai grijă, domnule, nu uita ce ţi-am spus...

— Secretul nostru, doamnă.

Silvia m-a luat de braţ. Cu mâna cealaltă a făcut „papa" fetiţei care privea cam tristă după noi.

— Ce secret ai cu bunica? Spune-mi-l şi mie.

— Dacă-i secret, cum să ţi-l spun!

— Atunci nu ţi-l spun nici eu pe al meu.

— Începe tu.

— Azi am fost la ginecologie, la consult. O să fiu mamă.

— Silvia! am strigat atrăgând-o spre mine. De ce nu mi-ai spus?

Ne-am îmbrăţişat acolo, în mijlocul aleii. În clipa aceea nu-mi păsa de nimeni şi de nimic. Legea vieţii, cum spunea bătrâna.

— Ar mai fi o problemă, a urmat Silvia. Medicul m-a consultat cu grijă, m-a ascultat la plămâni, mi-a făcut electrocardiogramă... Mi-a găsit o afecţiune cardiacă, nu prea gravă, dar m-a făcut atentă că trebuie să mă îngrijesc. „Sunt cadru medical", i-am amintit. „Şi ce dacă eşti cadru medical? Nu eşti tot om? Cu atât mai mult fii conştientă de ce se întâmplă şi menajează-te. Prima sarcină e esenţială!" Şi mi-a împuiat capul cu o mie de recomandări. Să nu ridic greutăţi mari, să nu mă enervez, să nu pierd nopţile, să evit fumul de ţigară, să stau cât mai mult la aer curat...

— De-asta voiai să venim în Crâng? Foarte bine. De mâine-ncolo o să trecem zilnic pe-aici. Să stai la soare, la aer curat... Cât despre treburile casei, ia-o mai uşor. Nu mai ridica tot felul de obiecte grele, aşteaptă să vin eu, când e nevoie de ceva. Zugrăveala asta a căzut într-un moment nepotrivit. Dar nu-i nimic, o să te protejez, o să te scutesc de eforturi. Voi face totul ca să fii cea mai fericită mămică!

M-a strâns de braţ drăgăstoasă. Mă simţeam în clipa aceea mărinimos şi puternic, un zeu ocrotitor a două fiinţe, din care

una abia se pregătea să vină pe lume. Era într-un stadiu primitiv – evitam să evoc imaginea din cartea de anatomie, care explica totul cu o exactitate nemiloasă, ajungând să te şi umilească oarecum: un ghemotoc de straturi suprapuse, diferit colorate, neclare, care nu lasă să se ghicească încă fiinţa umană, şi dedesubt explicaţia nepăsătoare: „Embrionul în săptămâna a treia.” Nu, nu trebuia să evoc imaginea. Ci să mă gândesc la o fiinţă mică şi vioaie, cu ochi albaştri mari, care aleargă pe alee abia cumpănindu-se pe picioruşele scurte şi grăsuţe.

— Te iubesc şi mai mult, acum, i-am spus fiinţei care avea să fie mama acelei fiinţe.

De dimineaţa şi până seara soacră-mea stătea pe lângă meşteri, le aprecia cu ochi critic performanţele, îi punea să retuşeze cea mai mică asperitate. Uneori, bieţii oameni mă luau drept martor, ridicau ochii spre cer.

— Doamna e pretenţioasă rău, n-a mai putut răbda unul. Zău, tov’ locotenent, cu aşa femeie nu e de glumit.

„Mie-mi spui? Am aflat chestia asta mai demult”, le răspundeam în gând.

Nu le cântam în strună, dimpotrivă: în concepţia mea, acesta era modul de a le spori respectul pentru exigenţele ei. În ce mă privea, în zilele acelea m-am ţinut de cuvânt: puneam mâna să mut mobilele dintr-un loc în altul, smulgeam mătura şi făraşul din mâna Silviei şi adunam grămăjoarele de tencuială de pe parchet, spălam stropii de var de pe ferestre. Eram sigur că strădania mea nu scapă ochiului vigilent al coanei Clementina (continuam s-o numesc astfel în sinea mea, singurul mod de a mă răzvrăti împotriva firii ei intransigente). Într-adevăr, în acea perioadă am surprins la ea nişte gesturi mărunte, dar grăitoare; îmi trăgea mai la-ndemână ligheanul cu apă, muta la timp un taburet pe care urma să mă caţăr ca să ajung într-un loc greu accesibil, îmi vorbea pe un ton mai potolit, având aerul că se sfătuieşte cu mine înainte de a lua o decizie. Chiar dacă, în cele din urmă, dreptul de a decide îi revenea tot ei.

La regiment evenimentele se precipitaseră. Venise un colonel de la divizie, în control după cât se spunea, dar printre ofiţeri circula vorba că are un plic sigilat pe care la o anumită

dată îl va înmâna comandantului. Aşadar, aplicaţia poate începe oricând, la orice oră. Mai ales noaptea. Butnaru, relatându-mi toate acestea, m-a prevenit:

— Să ştii de la mine, în general asemenea operaţiuni se declanşează noaptea. Aşa a fost şi anul trecut. Pe la miezul nopţii, cioc-cioc la uşă: „Prezentaţi-vă imediat la unitate.” O formulă destul de banală, dar nu se poate să nu-ţi tremure un pic mâinile când îţi închizi valiza.

— Dacă eşti pregătit, n-are de ce să-ţi tremure mâinile, i-am spus cu siguranţă în glas.

M-am dus acasă şi mi-am controlat valiza, mai ales că de când cu zugrăveala se cam zăpăciseră lucrurile prin casă, am înlocuit bateria veche de la lanternă, apoi am închis încuietoarea. Nu-mi tremurau deloc mâinile. N-or să-mi tremure nici atunci, mi-am spus cu aceeaşi siguranţă de sine.

21.

Curând după ce s-a terminat cu zugrăvitul, ne-a sosit şi mobila pe care-o comandasem la magazin. Era o mobilă frumoasă, modernă, cu furnir de culoare deschisă; când am descărcat-o, soacră-mea s-a învârtit pe lângă camion, a spus oamenilor să umble cu grijă, le-a aşternut un preş ud la intrare şi a dirijat personal toate manevrele. Îmi părea bine, mă aşteptasem la oarecare opoziţie din partea ei. Doar achiziţia mea venea să înlocuiască mobila princiară cu coroniţe sculptate. Frumoasa garnitură stil 1900 şi-a luat locul în camera lor, după ce am scos de acolo studioul, şifonierul şi o oglindă tulbure, „piesă rară”, cum o denumea, cu o bizară mândrie, coana Clementina. Toate aceste rocade au cerut ceva energie. Mai ales că, după ce în cele din urmă am văzut mobila cea nouă adusă în camera noastră, a început alt rând de manevre, inspirate tot de ea: mai la dreapta, mai la perete, mai în faţă, să-ncercăm cum vine oglinda pe colţ – şi tot aşa. Într-un târziu, când toate lucrurile acelea cu furnir în culoare deschisă şi-au găsit locul în camera spaţioasă, Silvia s-a trântit istovită într-unul din fotoliile mici, cu braţe groase:

— E foarte comod. Parcă te-mbrăţişează. Nici nu mă mai ridic de-aici. Covorul şi perdelele le lăsăm pentru mâine.

În schimb, mama ei părea neobosită: a încercat uşile şifonierului, a controlat sertarele, a apăsat cu pumnul în perna fotoliului. În cele din urmă s-a aşezat pe pat, bătând uşor cu palmele în jurul ei.

— Cam tare. O să-i fac o saltea de lână. Aşa-s lucrurile astea moderne.

— M-aş fi mirat să nu-i găseşti vreun cusur.

— Nu-i cusur, dragul meu. Pur şi simplu o constatare. Depinde de gusturi. Să vezi ce dormitor florentin, din stejar masiv, şi-a trântit George! L-a comandat la un meşter din Sighet. Lucru de înaltă clasă, nu producţie de serie.

Mi-a sărit ţandăra; eram obosit şi flămând, o jumătate de zi o făcusem pe hamalul, palmele mă usturau, muşchii îmi zvâcneau de atâta efort, simţeam în cerul gurii gustul dulceag-înţepător al lacului de mobilă – iar ea ştiuse să-mi strice pe dată bucuria. Am ripostat căutând să păstrez un ton calm,

glumeţ aproape, chiar dacă în sinea mea fierbeam:

— Care George? Abia uitasem de numele ăsta. Nu-l mai auzisem de mult.

— Zău, mămico, măcar acum puteai să eviţi, a dojenit-o Silvia.

Intervenţia ei m-a încurajat. Nedreptăţit în felul ăsta, tocmai astăzi, după o realizare gospodărească de asemenea proporţii! Am început să mă plimb prin cameră, clamându-mi indignarea. Şi pe măsură ce vorbeam, revolta mea creştea, alimentându-se nu dintr-un sentiment real, ci din propriile mele cuvinte:

— George şi iar George. Mereu de-a curmezişul drumului. Mă poticnesc de fantoma lui, orice-aş face. Ca o piază rea, mă pândeşte prin toate colţurile casei. Simt că-l urăsc, chiar dacă nu l-am văzut niciodată. Văd negru-n faţa ochilor numai ce-i aud numele.

— De ce vorbeşti aşa despre el? E un om pe care-l admir.

— Nu era nevoie s-o spui. Ştiam demult că-l admiri. Şi că l-ai fi preferat pe el. În timp ce eu ţi-am fost antipatic din prima clipă.

— Nu chiar din prima clipă. Întâi am stat să te observ. Speram să-i semeni. Curând mi-am dat seama că m-am înşelat. Mi-ar fi plăcut un ginere mai gospodar.

— Gospodăria e una, sentimentul faţă de cineva e alta.

— Dar se leagă între ele. Nu-mi poţi cere să te iubesc când te văd atât de nepăsător faţă de problemele casei.

Mi-am dat seama, vag, că discuţia o pornise pe o pantă primejdioasă; simţeam însă un fel de voluptate amară să-i spun tot ce adunasem în ultima vreme.

— Bine cel puţin că mi-o spui ce-a dreptul, ca să ştiu cum stau. Adevărul e că nici dumneata nu mi-ai dat motive să te iubesc prea mult.

— Cum îţi permiţi?

— Trebuia odată şi-odată să limpezim lucrurile. Din clipa de faţă, nu mai avem ce discuta. Silvia, fă-ţi bagajele. Într-o jumătate de oră plecăm.

— Unde să plecăm? a întrebat ea încet.

Întrebarea m-a descumpănit o clipă, dar eram prea înfierbântat ca să mai stau pe gânduri. Am făcut un gest larg cu mâna.

— Găsim noi. Am atâţia colegi, prieteni, doar nu trăim pe-o insulă pustie. În cel mult o lună, blocul e gata. Chiar mâine fac raport pentru o garsonieră.

Mama Silviei a sărit în picioare, făcând să vibreze arcurile patului cel mare.

— Garsonieră! Fata mea într-o garsonieră, după ce-am muncit o viaţă întreagă să-i asigur o casă ca lumea?

— Trebuia să-i asiguri şi atmosfera de familie, i-am spus. Hai, Silvia, că se face târziu. Deocamdată ia-ţi strictul necesar. Să plecăm cât mai repede.

— Nu pleci nicăieri, a spus soacră-mea pe un ton poruncitor. Eşti fata mea, aici e casa ta, aici e locul tău.

Biata Silvia rămăsese în fotoliu, parcă inertă, lipsită de voinţă. Se uita când la mine, când la maică-sa. Era palidă şi respira repede.

— Să plece singur, dacă nu-i convine *atmosfera*, a adăugat mama soacră.

— Fii sigură că plec. M-am săturat să tot aud aluzii despre...

— Aluzii pentru că m-am abţinut să spun verde-n faţă ce nu-mi convine. Tocmai ca să te menajez.

— S-a văzut, i-am replicat eu în timp ce mă gândeam cu rapiditate încotro s-o iau. Hai, Silvia, fă ce ţi-am spus.

Mi-am scos umeraşul cu uniforma de serviciu din şifonier şi m-am dus în baie să mă îmbrac. Treningul cu care robotisem la mobilă l-am aruncat pe maşina de spălat. Am vârât prin buzunare, la nimereală, periuţa de dinţi, aparatul de ras şi alte nimicuri. M-am întors în dormitor şi am dat cu ochii de mobila pe care abia o adusesem. Frumoasă, dar nu atât cât să-mi schimbe hotărârea. Silvia stătea tot acolo, în fotoliu; îşi acoperise obrajii cu palmele. Mi-am dat seama că plângea şi m-am răstit:

— N-ai de ce să plângi. Ai auzit bine ce mi-a spus. După asemenea vorbe, nu mai pot rămâne aici. Mergi sau nu?

N-a ridicat faţa spre mine. Umerii îi tremurau uşor. Căutam să nu mă uit la soacră-mea, care rămăsese în mijlocul casei, cu mâinile în şold.

— Vasăzică nu mergi. Bineee... Cum vrei. Eu am plecat. Dacă-ţi schimbi hotărârea, dă-mi de veste. Bună seara!

Mi-am luat valiza, am mai aruncat o privire sfidătoare către

cea care provocase această furtună şi am ieşit pe uşă.

Unde plecam? N-aveam încă un plan precis; tot ce simţeam în clipa aceea era un fel de poruncă obsedantă, venită parcă din afara mea: nu mai pot rămâne aici! Coana Clementina nu făcuse nicio mişcare să mă oprească; în timp ce coboram scările m-am întrebat dacă nu cumva asta urmărise, să mă vadă plecând. Acest fapt ar fi diminuat forţa răzbunării mele: mă îngrozeam la ideea că i-am făcut pe plac!

În stradă, o scurtă pauză ca să-mi adun gândurile. Mai întâi să-l caut pe Butnaru. La ora asta cu siguranţă că e acasă. Căminul garnizoanei era o clădire modestă din apropierea regimentului, dar n-avusesem încă prilejul să calc pe-acolo. Am grăbit pasul. Se înnoptase. Îmi stăruia în minte imaginea Silviei cu obrajii ascunşi în palme, cu umerii scuturaţi de plâns. Poate-am făcut o prostie. În noaptea asta o să doarmă singură... Să-i fie învăţătură de minte, dacă nu şi-a convins mama să-mi dea pace cu George al ei. *Al lor*, am adăugat ca şi cum asta ar fi justificat şi mai bine plecarea.

Recepţia era o cămăruţă improvizată la parter în chip de birou, cu un ghişeu înalt de două palme prin care se strecura un fum albăstrui de ţigară; dincolo de valul de fum, soldatul de serviciu citea un roman de format mic. A sărit în picioare şi m-a privit vinovat:

— Ordonaţi, tovarăşe locotenent.

— Îl caut pe locotenentul Butnaru.

— Camera unsprezece, la etaj pe stânga.

Am urcat scările care trosneau uşor sub traversa stacojie de iută, răsucită pe margini, şi am ajuns la culoarul de la etaj. Trecând prin dreptul uşilor auzeam frânturi de muzică, un dialog pe ton ridicat, zgomote metalice – cineva repara chiuveta. Am bătut la uşa camerei unsprezece. Butnaru a ieşit imediat în prag. Era în maiou şi pantaloni de trening; încerca să-şi pună o cămaşă.

— Lasă, nu te mai îmbrăca. Nu-ţi aduc peţitori pe cap. Mă primeşti sau... ai musafiri?

— Musafiri pe naiba! Îmi spălam ciorapii. Hai, intră. Ce faci cu valiza aia? Ai găsit-o în parc?

— Sile, am plecat de-acasă, i-am spus cu solemnitatea cuvenită.

— Nu se poate!

— Ba se poate. Am avut un dialog cu soacră-mea, un dialog care venea după alte zece. Ăsta i-a pus capac. Mi-am luat valiza şi gata. Cred că asta aştepta.

— Şi Silvia?

— A rămas acolo. N-am insistat să vină. Nici nu ştiam încotro s-o iau. Dar chiar de-ar fi să dorm în gară...

— Nu vorbi prostii. După cum vezi, sunt două paturi. Poţi să stai aici cât vrei. Întrebarea este dacă ai procedat bine.

— N-aveam altă cale. Soacră-mea se pusese pe capul meu. Nimic nu-i plăcea din ce făceam. Ţi-am spus, cred că abia aştepta să...

Butnaru mi-a luat valiza din mână, a pus-o în colţ, lângă dulapul de haine, apoi s-a apropiat de mine privindu-mă ţintă:

— Mare gogoman eşti, fratele meu. Cum îţi închipui că o mamă poate fi mulţumită când pe fiică-sa o părăseşte bărbatul? Chiar dacă e ultimul om. Chiar dacă nu-l suportă. Chiar dacă-l duşmăneşte. În cel mai rău caz, o învaţă pe ea să-l părăsească. Dar nicidecum să se bucure că pleci trântind uşa.

— Atunci de ce nu m-a oprit?

— N-a ştiut cum. Vede un nebun făcându-şi bagajele. Ce să-i spună? Cum să-l ia, ca să-i schimbe gândul? Judecă şi tu.

— Nu-mi pasă. Hotărârea mea e irevocabilă.

— Prostii! Te-ai înfuriat ca un cocoş şi încerci să-ţi faci singur curaj. Oricum, dacă ai venit, rămâi aici până se lămuresc lucrurile. Scoate-ţi haina, stai jos şi hai să judecăm mai pe-ndelete. Din ce v-aţi apucat?

M-am aşezat pe colţul patului, cu fruntea-n mâini. Mă simţeam obosit şi deprimat. I-am povestit toată tărăşenia cu George.

— Orice-ar fi, nu mă mai întorc acolo. Am intrat cu stângul în casa aia. Unde mai pui că Silvia... hm, aşteaptă un copil.

— Ei, ăsta-i un eveniment care merită să fie sărbătorit. Păcat că n-am ceva trăscău prin casă. Nu-mi place să beau singur, înţelegi.

— Lasă, cu altă ocazie. Acuma pic de somn. Toată după-amiaza am mutat mobile prin casă.

— Tocmai azi, când ţi-ai cumpărat dormitorul! Cum naiba s-a nimerit aşa? Măi, fratele meu, e o încurcătură la mijloc. Nu

pricep ce anume, dar povestea nu e clară deloc.

— Pentru mine e foarte clară, ţi-am spus.

Butnaru a căscat, şi-a făcut de lucru cu nişte perne. Mi-a spus aşa, ca printre altele:

— La urma urmei n-o să strici familia dintr-atâta lucru. Fă şi tu un raport pentru o garsonieră, mâine-poimâine e gata blocul.

— Asta mă şi gândeam. Acuma am şi mobilă...

— Totuşi e păcat. Mai vorbim noi, mâine. Acuma hai să tragem pe dreapta. Azi am avut o zi plină, fiecare-n felul lui. Ca viitor tată, trebuie să vezi lucrurile mai în perspectivă.

M-a trezit un ciocănit insistent în uşă. În prima clipă nu mi-am dat seama unde mă aflu.

— Cine-i? a strigat Butnaru din patul celălalt.

— Curierul, am auzit o voce.

Butnaru a sărit din pat, a aprins lumina şi s-a repezit să deschidă uşa. În lumina albăstruie de pe hol am văzut silueta unui soldat.

— Să trăiţi, tovarăşe locotenent.

— Ce e, Neagule?

— Permiteţi să raportez: prezentaţi-vă urgent la unitate.

— Numai eu, sau...?

— Au plecat toţi curierii. S-a dat deşteptarea în cazarmă.

— Bine, vin imediat. Du-te şi anunţă mai departe.

S-a întors spre mine:

— Cât naiba e ceasul?

— Patru fără un sfert.

— Hai, dă-te jos, ce mai aştepţi? Cred că din clipa asta suntem în aplicaţie...

Am ajuns la regiment printre primii. Din poarta cazărmii am simţit atmosfera aceea specială a acţiunilor de noapte. Toate luminile erau stinse, numai printre draperiile de la biroul comandantului se zărea o fâşie de lumină îngustă ca o sabie. Dinspre remiză a început să duduie un motor. Pe platoul de adunare se auzeau paşii soldaţilor. Am urcat în fugă treptele „pavilionului comandă”, ne-am prezentat la ofiţerul de serviciu, apoi ne-am luat pistoalele.

— Repede la subunităţi, ne-a spus Cristea uitându-se la ceas. La patru şi jumătate, plecarea.

— Încotro?

— Direcţia Dealul Roşu. Acolo vom primi instrucţiuni.

Am ieşit în curtea cufundată în întuneric şi am pornit spre platou. Pe lângă noi treceau în fugă soldaţi; unul s-a oprit şi ne-a întrebat dacă nu l-am văzut pe tovarăşul ’major Matei; un transportor a ieşit din remiză pe aleea principală şi cineva a strigat la şofer să stingă lumina.

— Duceţi valizele la camion, l-am auzit pe Cristea din întuneric. Grăbiţi verificarea materialelor şi îmbarcarea.

Plutonul meu era la locul lui, pe platou. Toţi prezenţi, echipamentul complet. S-au distribuit raţiile de hrană rece pentru o zi. Pe urmă, grupele de ostaşi şi-au luat locul în transportoare. M-am urcat şi eu, în prima maşină din fruntea plutonului. M-am aşezat pe scăunelul scund din dreapta şoferului.

— Zece minute sub barem, mi-a strigat plutonierul Runcu prin vuietul motoarelor. Compania noastră e fruntea!

S-a dat semnalul de plecare. Am ieşit pe poartă, ţinându-ne aproape de stopul roşu al maşinii din faţă. Luminiţa aceea ca un cărbune aprins mi-a jucat în ochi mai mult de-o jumătate de oră, cât a durat drumul. Când s-a dat semnalul de oprire, începuse să se lumineze de ziuă. Am coborât. În urmă se vedeau celelalte transportoare, înşirate spre vale. De după un cot al drumului a apărut un autocamion cu prelată. Când a trecut pe lângă noi, am văzut pe portieră emblema antreprizei de construcţii. S-a oprit nu departe de noi, pe partea stângă a şoselei. Au coborât vreo douăzeci de inşi în uniforma gărzilor patriotice.

— Comandanţii de plutoane, la mine! am auzit glasul locotenentului-major Cristea.

M-am dus în fugă spre faţa coloanei. Cristea desfăşurase o hartă pe blindajul maşinii de recunoaştere.

— Am primit tema aplicaţiei, ne-a vestit el. „Inamicul” a lansat pe platoul de peste Dealul Roşu un desant aerian care înaintează spre oraş. Compania noastră are misiunea să organizeze şi să apere un punct de sprijin între Valea Mare şi pădure, călare pe şoseaua spre Ulmeni, cu limita dinainte pe pârâu. Ne dispunem în triunghi, cu vârful înapoi, plutonul trei fiind în eşalonul doi. Ne-a cercetat cu o privire rapidă şi a

adăugat:

— Nu te încrunta, locotenent Drăgoescu. O să ai destule ocazii să te remarci, chiar fiind în rezervă. Aşadar: plutonul unu în stânga, pe pantă în sus, către stână; plutonul doi în dreapta, spre pădure, iar plutonul trei la mijloc şi în spate, pe cotul şoselei. Aici, în faţă, este singurul pod peste râu. Trebuie să-l apărăm şi, la nevoie, să-l distrugem. Deocamdată dispuneţi plutoanele în poziţiile ordonate şi organizaţi recunoaşterea. Peste o oră raportaţi constatările din teren. Locotenent Drăgoescu, vom recunoaşte zona podului, împreună cu comandantul plutonului de gărzi patriotice.

Plutoanele s-au răspândit pe dealurile din jur. Mi-am luat şi eu oamenii, le-am arătat cum să se aşeze în teren, unde să plaseze mitralierele şi observatorii. I-am încredinţat plutonierului detaliile şi m-am întors pe şosea. Cristea era din nou aplecat pe hartă, de data asta împreună cu un luptător în uniforma gărzilor patriotice. Când m-am apropiat, l-am recunoscut: era inginerul Dascălu, prietenul nostru.

— Locotenent în rezervă Dascălu, s-a prezentat el râzând. Lumea-i mică, tovarăşi. Am venit cu vikingii mei să-l zdrobim pe inamic.

— De data asta sper să cooperăm realmente, nu ca la cetate, am spus zâmbind.

Am pornit toţi trei pe şosea, spre podul din vale. Când şi când, Cristea se oprea, făcea o observaţie, nota un detaliu. Însuşi drumul acesta m-a învăţat multe. Malul nostru, mai înalt şi prezentând o întinsură cu nisip, permitea acoperirea cu foc de la distanţă mai mare; în luncă, pe o anumită porţiune se putea amenaja cu uşurinţă un şanţ antitanc, iar în vadul râului, pe unde trecea un drumeag folosit înainte de construirea podului, urma să plantăm obstacole şi mine. Un grup de sălcii, nu departe de pod, era un bun punct de observare, iar într-un cot al apei, ce forma un ieşind spre inamic, trebuia să plasăm o mitralieră...

Locotenentul-major Cristea s-a oprit, a făcut o însemnare pe hartă şi ne-a spus:

— O să dăm câte-o grupă de gărzi fiecărui pluton. Dumneavoastră, tovarăşe inginer, veţi fi la plutonul lui Drăgoescu. S-a cam supărat el că e-n eşalonul doi, dar am o

presimţire, că tocmai lui o să-i revină rolul cel mai important. Acuma să mergem înapoi, trebuie să raportez hotărârea la regiment.

Întors la poziţia plutonului, am făcut schiţa apărării şi am dat gradaţilor misiunile. Încercam să-l imit pe Cristea, să judec logic fiecare poziţie, să exploatez avantajele terenului. Mi-am plasat oamenii şi armamentul, am pus observatori şi am trimis patrule spre limita dinainte. Între timp, ceilalţi ostaşi săpau de zor, pregăteau locaşuri pentru armament, plantau mine pe malul apei. Tot câmpul devenise un şantier vremelnic. Trecuse vreo oră de când munceam astfel, când am auzit zgomot de motor. Un elicopter s-a arătat de sus, de peste Dealul Roşu, zburând pe deasupra copacilor.

— Asupra aviaţiei, foc! am comandat.

Mitralierele au tras câteva rafale, folosind cartuşe de manevră. Elicopterul a făcut cale-ntoarsă, parcă intimidat de această primire.

— L-am pus pe fugă! au râs ostaşii.

Au pus armele deoparte şi au început iarăşi să sape. Peste alte câteva minute, telefonistul m-a anunţat:

— Tovarăşe locotenent, vă caută „Steaua”...

M-am ghemuit în adăpostul telefonistului, am ridicat receptorul aparatului de campanie.

— Aici „Steaua”, am auzit glasul lui Cristea. O patrulă a inamicului se apropie de pod. Organizaţi o ambuscadă şi capturaţi-o!

— Am înţeles!

Lângă mine, inginerul aştepta. Oamenii lui săpaseră amplasamentele pentru armament şi acum aşteptau, întinşi pe iarbă, fumând.

— Am ordin să capturez o patrulă care vine la pod. Mergeţi cu mine?

— Merg. Să-mi iau şi doi băieţi mai voinici.

Am izbucnit în râs:

— N-o să ajungem la luptă corp la corp.

— Nu se ştie, a râs şi el.

Am pornit împreună cu o parte din pluton, strecurându-ne printre copaci, spre râu.

— Precis că inamicul se află undeva, sus, şi stă cu ochii pe

pod, am spus ca pentru mine.

— Am o idee, mi-a spus inginerul. Am luat parte la construcţie şi cunosc bine locul. Aşezăm o parte din oameni dincolo, în crâng, şi lăsăm inamicul să treacă. Alţi ostaşi stau ascunşi sub pod şi le ies înainte. Îi prindem astfel din două părţi; n-au cum să mai scape.

— Foarte bine, aşa vom face. Sergent Tomoroga!

Sergentul a venit în fugă lângă mine.

I-am explicat ce are de făcut cu grupa lui, care urma să se ascundă sub pod; inginerul ne-a călăuzit pe noi, restul plutonului, prin vad, în crângul de dincolo. Trăiam emoţiile unei competiţii şi în acelaşi timp o oarecare teamă a necunoscutului: cine era oare „inamicul”? Cum arăta patrula de cercetare trimisă pe pod? Nu ştiam nimic despre felul în care se organizase aplicaţia; tot ce ştiam era că trebuie să capturăm patrula aceea. Deocamdată, pe şosea nicio mişcare; pe pod era linişte – grupa sergentului Tomoroga se afla bine ascunsă...

— Uite-i, mi-a şoptit inginerul la ureche.

Am dus binoclul la ochi. Printre pomii de pe cealaltă parte a şoselei se strecurau câţiva ostaşi în costume de mascare, greu de deosebit în jocul de lumini şi umbre ale frunzişului. I-am lăsat să treacă, până când au ieşit din pădure cu gând să se apropie de pod. Atunci am alergat cu toţii spre ei, iar de sub pod le-au ieşit în faţă sergentul şi grupa lui, cu armele întinse. „Inamicii” au ridicat mâinile...

— Repede la locul nostru, am spus. Curând trebuie să ajungă aici şi grosul forţelor inamice...

Am pornit-o înapoi, aducându-i şi pe „prizonieri”. Când am ajuns la punctul de comandă al plutonului, telefonul tocmai suna.

— Observatorii de pe înălţime au văzut coloana inamică deplasându-se spre noi. La ordin, deschideţi foc concentrat cu mitralierele şi aruncătoarele asupra sectorului doi, reper fântâna din stânga şoselei.

Am dat ordinele corespunzătoare. Într-adevăr, pe şosea apăruse o coloană. Am primit semnalul şi am deschis focul. Inamicul – îl vedeam prin binoclu – s-a desfăşurat pentru luptă. Deodată, în poziţiile noastre am auzit câteva explozii. Eram gata să fac observaţii, convins că soldaţii au încălcat ordinul şi

au dat foc la petarde. Dar telefonul a sunat iar:

— Pe poziţia voastră au căzut lovituri de artilerie. Ai patru oameni scoşi din luptă. Organizează primul ajutor al răniţilor şi adăpostirea personalului...

După alte câteva minute, am văzut coloana inamică apropiindu-se de pod.

— Mai bine-l aruncam în aer, mi-am spus cu năduf.

— Inamicul a trecut podul cu majoritatea forţelor, am auzit iarăşi la telefon. Plutonul trei contraatacă şi reface apărarea în zona podului.

Simţeam că acesta e momentul decisiv. Am dat comenzile ce se impuneau şi m-am avântat la vale, spre pod. În jurul meu auzeam urale. Plutonul întreg mă urma; alături de el, inginerul cu oamenii lui. Atacam cu un soi de îndârjire. Pentru o clipă uitasem că era un simplu exerciţiu şi mi se părea că siluetele acelea, în costumele pestriţe, de mascare, atât de diferite de uniformele noastre, sunt, într-adevăr, nişte intruşi care trebuie nimiciţi înainte de a pătrunde mai adânc pe teritoriul ce ne fusese încredinţat. Zburam peste gropi, striveam sub tălpi muşuroaie de cârtiţe şi alergam la vale, împreună cu ceilalţi, strigând „ura!” din răsputeri.

22.

Întins pe spate, în cort, pe patul de cetină, nu puteam să dorm. Mi-era când cald, când frig; azvârleam pătura de pe mine, mai auzeam un ţânţar bâzâindu-mi la ureche...

Trebuia s-o iau şi pe Silvia la căminul de garnizoană. Am lăsat-o acolo, sub influenţa maică-sii, care o să-i tot toace despre defectele mele, despre avantajele pe care le-ar fi avut dacă era mai răbdătoare cu George. Nici nu ştie că eu sunt la curent cu întâmplarea de anul trecut, de la munte. Mă crede un naiv, ascultând de ea ca de-un oracol şi îndeplinindu-i orbeşte toate voile. Nu, doamna mea, sunt bărbat şi am un punct de vedere. Nu mă lua drept un alt Stamatescu, care preferă să cutreiere pădurea şi să doarmă o noapte din trei prin cabanele din munţi, în loc să vină acasă şi să suporte, resemnat, interminabila cicăleală...

— Tovarăşe locotenent!

— Ce e?

— Sunteţi chemat la punctul de comandă al companiei.

Mi-am încălţat ghetele grele, de instrucţie, mi-am pus vestonul şi casca şi am ieşit pe brânci din cort. Pe şosea se auzeau paşi cadenţaţi. O maşină cu farurile camuflate urca spre Dealul Roşu. O pasăre de noapte a fâlfâit pe deasupra corturilor întunecate şi s-a pierdut în beznă. Am pornit spre punctul de comandă, aflat pe coastă în sus, dincolo de stână. Călcam cu grijă; noaptea pe dealuri fiecare pas greşit poate costa mult. Când am ajuns la punctul de comandă, am rămas uimit: geniştii construiseră un adevărat adăpost, acoperit cu bârne. Înăuntru, la lumina lanternei, folosind o ladă de muniţie drept masă, Cristea desena ceva pe o hartă acoperită cu tot felul de semne de diferite culori. M-am prezentat regulamentar şi, îmbiat de zâmbetul lui Cristea, am urmat:

— V-aţi instalat de minune. Îmi pare rău că n-am avut încă prilejul să vă vizitez adăpostul.

— Un lucru pe cinste, aşa-i? s-a bucurat el. Nu mă aşteptam să iasă aşa de bine. L-a admirat şi colonelul de la divizie. A fost adineauri pe aici.

— Numai construcţia i-a plăcut?

— Şi tu, Traiane, vrei laude la tot pasul? Să ştii că stăm bine,

a apreciat acţiunea voastră. Mai ales ambuscada. Cercetaşii „inamici” nu v-au simţit decât când aţi fost la doi paşi de ei. Care-i secretul?

— Inginerul cunoştea bine locurile. A lucrat la construcţia podului. El ne-a dat sugestia să ne plasăm acolo, unde nu se aştepta „inamicul”.

— Acuma, avem altă misiune. Un contraatac pe poziţiile adversarului pătruns în dispozitivul nostru. Mă gândesc să le mai facem o surpriză. Uite situaţia: „inamicul” se află sus, pe munte, pe înălţimile dominante. Un atac frontal ar fi o sinucidere. Trebuie să-l lovim din flanc. Până aici e banal şi previzibil pentru el. Acum începe surpriza: pe care flanc atacăm? Dacă l-am face să creadă că venim pe-aici, prin stânga, pe valea largă, şi în realitate tu urci cu plutonul pe dincoace şi-l ataci prin dreapta?

— Nu-i rea ideea, dar cum reuşim să-l păcălim?

— Cu asta îmi bat capul de-o oră. Mă gândesc că poate ai tu ochiul mai proaspăt şi observi pe hartă vreun detaliu care mie-mi scapă. Am învăţat-o pe dinafară, harta.

M-am uitat; la lumina lanternei. Cote, pâlcuri de pădure, văioage înguste printre coamele prelungi de piatră...

— Văd aici un mic defileu, probabil albia unui torent.

— M-am uitat şi eu. Nu ştiu dacă-i accesibil. S-ar putea să fie abrupt ca un perete şi blocat, din loc în loc, cu stânci. Nu suntem alpinişti.

— Totuşi, ar fi o cale potrivită pentru un atac prin surprindere. Am putea trimite pe sergentul Tomoroga să cerceteze drumul. El e om de munte, cred că s-ar descurca bine.

— Să-ncercăm.

A dat pătura deoparte, a ieşit, a chemat un agent de legătură;

— Sergentul Tomoroga să se prezinte la mine. Hai afară, Traiane, la aer.

Când am ieşit, în întuneric, lângă el, s-a întors spre mine şi mi-a oferit o ţigară:

— Până vine sergentul, explică-mi şi mie de ce nu te-a găsit acasă curierul.

În prima clipă am rămas fără grai. Doar mă prezentasem la

timp, cum naiba... Am încercat să scap cu o glumă:

— M-a găsit alt curier. În fond ăsta-i principalul.

— Ce s-a întâmplat, Traiane? Ai fugit de acasă?

— Am mers încet, n-am fugit. Un mic conflict cu soacră-mea.

— Comandantului nu-i plac lucruri de-astea. Nici mie, de altfel... Trăinicia familiei, o viaţă echilibrată. Ştii doar principiile noastre. Ce s-a întâmplat?

— Povestea e destul de complicată. Pe scurt, părinţii Silviei voiau s-o mărite cu un tip, George, prieten vechi de-al lor. Fata s-a opus. De când ne-am căsătorit, soacră-mea aduce mereu vorba despre George, mă compară cu el, oftează: George n-ar fi făcut aşa, George se ocupă de casă, George nu întârzie, George îşi face mobilă de comandă şi tot aşa. Mă jigneşte tot timpul, mă pune în inferioritate...

— Ea?

M-am oprit locului, fulgerat de această întrebare tăioasă. Cristea s-a oprit şi el, îi distingeam în întuneric faţa, foarte aproape de mine.

— Da, da, asta am vrut să spun: ea te pune în inferioritate? Sau te pui singur, prin ceea ce faci? După câte mi-am dat seamă e o femeie exigentă, îi plac lucrurile perfecte. Te străduieşti tu, în casă, să faci lucrurile perfect? Ştii ce cred eu, Traiane? Vrea să te pună la ambiţie, are în vedere un model, pe George ăsta, şi vrea să te ridice la nivelul lui. Să fii „om de casă."

— Dar nu sunt?

— Ei... te consideri perfect? Te mai iei cu băieţii, te prinde seara la „Tismana"...

— Se-ntâmplă foarte rar. Numai când soţia e în tură după-amiază.

— Oricât de rar, nicio soacră nu priveşte asta cu ochi buni. Şi pe urmă... ce-a fost povestea cu depozitul? Te-ai oferit să pleci acolo pentru o săptămână. Hai, fii sincer, trebuie să fi existat un motiv.

— Se zugrăvea casa. Mă enervau obiecţiile ei şi ciondăneala.

— Şi ai dat bir cu fugiţii. George desigur că n-ar fi făcut aşa ceva.

— Vorbiţi exact ca ea.

— Încerc să înţeleg ce gândeşte. Te-ai pus vreodată în locul

ei, ai încercat să judeci lucrurile ca şi cum n-ai fi fost în cauză? Nu-i aşa de greu să intuieşti. Singura ei fată se mărită cu un om pe care ea-l vede cam rău de gură, cam comod, nedeprins cu o gospodărie ca a lor. Şi-atunci, ce să facă? Încearcă şi ea să te influenţeze, să te aducă pe un drum care, în concepţia ei, ar face-o pe fiică-sa fericită.

— Dacă în asta constă fericirea...

— Ţi-am spus, judecăm prin optica ei. Biata femeie nu-ţi vrea răul, ci doar cum ţi-am spus: încearcă să te pună la ambiţie; comparându-te cu George nu vrea să te coboare, ci dimpotrivă.

Câteva clipe am rămas tăcuţi. Vedeam jarul ţigării luminându-i, când şi când, partea de jos a feţei.

— Nicio căsnicie nu merge perfect din prima zi, a reluat el într-un târziu. Oamenii sunt diferiţi, au alte concepţii, obiceiuri, au optica lor într-o problemă sau alta. Iar când ajung să şi le confrunte, mai apar şi neînţelegeri. Dar din cauza asta nu trebuie imediat să-şi facă geamantanul. E o rezolvare copilărească. De fapt, nici nu e o rezolvare. Ci o fugă din faţa rezolvării.

Tăceam, reflectam. Avea atât de evident dreptate, încât nici măcar nu găseam puterea unei replici oarecare.

— Când ne întoarcem, du-te frumos acasă şi încearcă să-l învingi pe George ăla. Să-l învingi cu propriile lui arme. O să-ţi vină greu, dar fiecare reuşită o să atragă alta după ea. Locuinţa este pretenţioasă, tot timpul se găseşte ceva de făcut. Dar îţi dă şi satisfacţii, ai să te convingi. Bătrânii mei stau la ţară, în Teleorman. Mă duc pe la ei şi-mi dau seama cât se mândresc cu nişte lucruri care ne scapă nouă, orăşenilor: un gard proaspăt vopsit; caisul plantat acum trei ani; un strat de căpşuni; coteţul câinelui. Învaţă-l minte pe George ăla, şi ţi-ai câştigat şi laurii, şi liniştea!

Mi se părea caraghios să-i răspund. Să-i spun „aşa o să fac” sau „mi-aţi dat o idee bună”. Nici el nu aştepta un răspuns. M-a luat de braţ:

— Hai să ne mai uităm o dată la hartă. Să măsurăm defileul. Cât i-ar trebui unui pluton ca să-l străbată? Dacă, bine-nţeles, sergentul ne aduce veşti bune.

Ne târam, ne căţăram agăţându-ne de rădăcini, alunecam la

vale pe stâncile aspre. Eram în urma sergentului Tomoroga. Mă uimea cum reţinuse toate detaliile. Când şi când se întorcea, şoptea scurt:

— Atenţie, o porţiune alunecoasă... În stânga e un ochi de apă, mergeţi lipit de stâncă!... Deasupra e un trunchi, ne agăţăm de el!

Repetam celor din urma mea aceste indicaţii laconice, le îndeplineam eu însumi, căutând să nu mă pierd de sergentul care zorea înainte, fără răgaz. Aveam deprinderea marşurilor lungi, dar asta era mai degrabă o cursă cu obstacole. Îl lăsasem pe Cioată la coada coloanei, ca să se asigure că nimeni nu rămâne în urmă. Ca fost cercetaş, el se descurca bine cu coclaurile astea.

— Mai e mult? l-am întrebat pe sergent.

— Am trecut de jumătate. Mai încolo este un loc mai larg, putem să ne adunăm toţi, să facem o haltă. Suntem cam în dreptul lor. Ar fi păcat să ne descopere.

Am transmis în urmă, din gură-n gură, că urmează o haltă fără vorbă şi fără ţigări. Era şi timpul; auzeam respiraţia îngreunată, repezită, a celor din urma mea. Când ne-am adunat cu toţii, le-am dat ultimele instrucţiuni, am împărţit grupele pentru atac şi le-am spus:

— Nu uitaţi, pornim imediat ce încep ai noştri de dincolo, de peste munte. Inamicul o să creadă că acolo e atacul principal şi o să-şi îndrepte atenţia spre ei. În vremea asta, noi urcăm pe creastă, fără să ne simtă. La semnalul meu, pornim la atac... Ei, v-aţi odihnit un pic? Hai să mergem, că mai avem puţin. Dacă ne prind zorile pe drum, n-am făcut nimic. E cineva obosit, atât de obosit că nu poate ţine ritmul? Bine. Atunci să mergem. Cât mai în linişte, vă repet. S-ar putea să aibă posturi de pândă sus, pe creastă.

Am luat-o iarăşi la picior, luptându-ne cu tot felul de piedici; când dinspre capătul defileului s-a ivit o geană de lumină albăstruie, ajunseserăm la un crâng de arbuşti pitici, contorsionaţi, agăţaţi în fel şi chip de muchiile stâncilor. Sergentul s-a oprit. Am adunat plutonul şi am spus:

— Rămânem aici. Dacă urcăm de-a dreptul, în cinci minute suntem sus pe platou. Dar asta, după ce începe atacul de dincolo.

— Precis că aţi avut alpinişti în pluton, mi-a spus locotenentul Ionescu, de la cercetare „prizonierul” nostru. Ăla-i un traseu al naibii, îl ştiu de astă-iarnă. Credeam că nu trece nici pasărea pe-acolo.

— Uite că noi am trecut.

— Şi nu şi-a rupt nimeni picioarele?

— Toţi sunt nevătămaţi.

— Bravo vouă. Aţi fost mai buni, asta-i singura consolare. Şi ideea tactică şi execuţia au fost la înălţime. Altfel nu mi-aş fi iertat că ne-aţi prins...

Stăteam pe iarbă şi mâncam conserve. De la „inamic”, se-nţelege. Ni le dăruiseră cu generozitate. Le-am lăsat şi lor câteva cutii. Peste câteva ore, aplicaţia urma să înceteze şi „prizonierii” încetau să mai fie în puterea noastră...

23.

Drumul de întoarcere a fost mai puţin spectaculos. Ca oricare drum de întoarcere, lipsit de nerăbdarea de a înfrunta necunoscutul. Însoţit, în schimb, de nerăbdarea revenirii în mediul obişnuit, la viaţa de toate zilele. Romantic şi dormitul în cort, dar după câteva zile romantismul dispare şi-l înlocuieşte o oboseală persistentă, care se tot adună de la o zi la alta, de la o acţiune la alta.

Pe drum, am avut răgaz să reflectez la tot felul de lucruri. Dacă ai exerciţiu, dacă te-ai deprins să ţii distanţa şi cadenţa ca de la sine, fără un efort deosebit, când mărşăluieşti în coloană, te poţi gândi pe-ndelete, ca şi cum te-ai afla într-un loc izolat, confortabil şi liniştit. Mă simţeam eliberat de zecile de griji care mă apăsaseră în fiecare clipă a aplicaţiei: am luat toate materialele, n-am uitat nimic? Sunt destul de rezistente lucrările genistice? Nu cumva contraatacăm pe acolo pe unde se aşteaptă inamicul? Reuşesc sanitarii să evacueze „răniţii” la timp?

Conducătorul aplicaţiei făcuse un scurt bilanţ chiar acolo, pe teren. Ne adunaserăm toţi ofiţerii regimentului; glumeam cu „inamicii” de acum o oră, comentam fără milă micile greşeli şi incidente, ne făleam cu victoriile noastre şi ne lăudam subordonaţii: „Băieţii mei au fost la înălţime...” Colonelul de la divizie atârnase harta generală pe un stelaj fixat pe un pom şi comentase, folosind o nuieluşă, cum fuseseră concepute şi cum se derulaseră acţiunile.

— „Inamicul”, încercând să traverseze munţii cu forţe importante, sprijinite de trupe aeromobile şi grupe de diversionişti...

Reuşise să ne dea o imagine de ansamblu, astfel că acţiunile subunităţilor noastre se închegau logic, într-un sistem general – ideea de apărare cu orice preţ a fiecărei palme de pământ. Divizia încredinţase regimentului nostru o fâşie, regimentul împărţise această fâşie batalioanelor, compania noastră devenea astfel o părticică din această linie care cuprindea câţiva masivi muntoşi, o zonă de dealuri, râuri, oraşe, baraje şi căi de comunicaţie. Dealul Roşu căpăta acum altă importanţă, părea o adevărată cetate naturală, un obstacol însemnat de

care se lovea ofensiva agresorului.

— Aţi avut de apărat câte un obiectiv precis: un râu, un pod, o şosea sau o trecere prin munţi. O acţiune locală, de mică importanţă, dar care poate decide soarta bătăliei. Fiecare subunitate, chiar luptând izolat, trebuie să-şi facă pe deplin datoria, să apere cu orice preţ petecul de pământ ce i-a fost încredinţat. Acesta este după cum ştiţi, unul dintre principiile de bază ale doctrinei noastre militare. Aţi cooperat cu gărzile patriotice, care au avut o contribuţie majoră la apărarea podului de peste râu.

Am aruncat o privire inginerului Dascălu. Şedea lângă Cristea, pe iarbă, îşi cuprinsese genunchii cu braţele, atitudinea firească a unui om care-a muncit o zi întreagă şi acum îşi îngăduie o clipă de răgaz. A ridicat fruntea auzind cuvintele de laudă ale colonelului.

— Compania a doua a reprezentat, într-un fel, întreaga unitate. A avut acţiuni numeroase, a fost pe direcţia loviturii principale, cum se zice. Apreciez că această subunitate şi-a îndeplinit misiunile în condiţii foarte bune. E drept, şi „inamicul” a făcut tot ce-a putut. Mărturisesc că m-am ocupat personal de misiunile lui. Dar compania a doua a învins pe drept...

Cristea ajunsese o dată cu noi pe platou, venind din flancul stâng unde dăduse atacul simulat. Mi-a mărturisit că a avut mari îndoieli.

— Mă întrebam dacă ajungeţi sus la momentul potrivit. Era destul o întârziere de câteva minute... Ştii bine că eram pe muche de cuţit cu timpul. Traiane, îţi mulţumesc. Ai fost la înălţime.

— Nu numai eu. Tot plutonul. Dar mai ales sergentul. El e autorul principal.

— Băiat tare bun sergentul ăsta.

— Băiat bun, am întărit. Mă gândesc ce-o să mă fac când o termina armata. Unde mai găsesc eu om ca el?

— Întrebarea asta ne-o punem la fiecare contingent. Şi de fiecare dată, după câteva săptămâni de armată, se detaşează dintre recruţi, câţiva inşi pe care-i recunoşti uşor. Îţi spui imediat, ăsta-i omul care-mi trebuie şi, într-adevăr, cu timpul te încredinţezi tot mai mult că nu te-ai înşelat. În fiecare leat, în fiecare pluton, e câte-un sergent Tomoroga. Numai să ştii să-l

descoperi.

— Trebuie să-nvăţ şi asta...

Asta şi multe altele, îmi spuneam mărşăluind în fruntea plutonului meu, pe şoseaua înfierbântată. Trebuia, mai întâi, să-nvăţ cum se învinge imaginea lui George, ca un boxer care se luptă cu umbra lui. Dar mai înainte, să învăţ să evaluez exact gesturile şi cuvintele oamenilor, să le dau semnificaţia cea mai apropiată de adevăr. În felul ei, femeia asta îţi vrea binele, spusese Cristea. „EA ÎŢI VREA BINELE!" Fraza aceasta începea să mă obsedeze. Să mă fi înşelat eu într-atâta? Oare privirile acelea critice să nu fi fost decât expresia unei dorinţe de perfecţiune? Nu mă socoteam perfect, dar nici nu acceptam uşor să fiu obiectul unei intervenţii modelatoare. Şi deodată m-am întrebat ce simte un ostaş când eu, comandantul, îi spun altuia: „Ocupă-te de el!" În ce măsură îi lezează demnitatea, îl face să se simtă neputincios, umilit de această grijă specială? Aveam să accept mai departe pe coana Clementina ca mentor, sau arbitru al activităţii melc casnice? Măcar acum, că eram avertizat, aş fi putut eu însumi să-mi privesc acţiunile cu un ochi critic, să mă compar cu ipoteticul George înainte ca ea să poată face comparaţii. M-a apucat un fel de înduioşare, ce băiat bun sunt cu asemenea gânduri, dar ochiul critic a-nceput să funcţioneze chiar atunci, spunându-mi: te lauzi, băiete, e mai uşor să iei decizii frumoase, şi drumul spre iad e pavat cu intenţii bune, cum spune celebrul aforism; de la vorbă la faptă e o bucată de drum pe care nu toţi sunt în stare s-o parcurgă. Dar eu *sunt*, i-am ripostat „ochiului critic", nu uita că mai e şi Silvia la mijloc, şi mai e şi fiinţa aceea care peste câtva timp va veni pe lume, va purta un nume şi va concentra în jurul ei toate energiile familiei. Atunci să-l vedem pe ipoteticul George...

Bilanţul acestei dezbateri cu mine însumi a fost, în linii generale, pozitiv. Izbutisem să iau decizia aşteptată din partea unui băiat cumsecade, poate cam superficial, dar cu un fond bun, cu unele scăderi, dar perfectibil. Mai rămânea de rezolvat o problemă: momentul în care voi da ochii cu soacră-mea. Ce-o să fie? O să-mi iau inima-n dinţi şi o să mă întorc acolo. Călcându-mi puţin pe orgoliu şi făcându-mă că uit declaraţia categorică pe care-o făcusem la plecare. Variantă:

— Bună seara. M-am întors chiar acum din aplicaţie şi am

venit să văd cum se simte Silvia.

— Poftim, dacă ţii neapărat s-o vezi. Că ultima oară nu păreai foarte interesat de soarta ei!

Ei? Mai departe? Un cuvânt de autocritică, o glumă sau te faci că n-ai auzit aluzia?

Altă variantă:

— Bună seara. M-am întors chiar acum din aplicaţie, în zilele astea m-am tot gândit la viaţa noastră şi cred că am făcut şi eu unele greşeli.

— Cam târziu ţi-ai dat seama (cu glas triumfător, sfidându-mă din priviri). Oricum, eu n-am de gând să mă las insultată în casa mea.

În ipoteza asta, nu mai încap scuzele. Doar n-o să-i cad la picioare şi să mă rog de iertare. Tranc uşa şi înapoi la Butnaru.

Cel mai bine-ar fi să n-o găsesc acasă. Varianta optimă. Să fie numai Silvia, să discut cu ea pe-ndelete; o să mă certe un pic şi o să ne-mpăcăm. Tot ea, mai apoi, să pregătească terenul pentru temuta întrevedere...

— N-auzi când te strig?

— Ordonaţi, tovarăşe locotenent-major.

— Erai cu gândul departe. Ai verificat bine totul? N-au rămas ceva amintiri acolo, pe teren?

— Nimic. Am adunat şi tuburile cartuşelor consumate. Am făcut calculul, au ieşit toate. Armele, corturile, măştile de gaze...

— Bun. Când ajungem la unitate, supraveghezi personal predarea muniţiei la magazie.

— Am înţeles.

S-a apropiat mai mult de mine, mi-a pus o mână pe umăr şi mi-a spus pe alt ton, cu totul diferit de al comandantului care dă dispoziţii unui subaltern:

— Şi nu te mai frământa atâta. Problema e mai simplă decât pare. Du-te acasă ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Fii împăciuitor, evită discuţiile în contradictoriu şi o să te convingi că am avut dreptate.

— Sper, am oftat. Deşi cu o femeie ca ea nu ştii niciodată cum se termină chiar şi o simplă discuţie despre timpul probabil.

24.

De-ar fi numai Silvia acasă! Mult mai uşor să mă explic, să argumentez, la urma urmei să mă dezvinovăţesc. Şi să-i fac *ei* procesul. Calea cea mai simplă ca să ieşi dintr-o încurcătură e să dai vina pe alţii; pe măsură ce mă apropiam eram tot mai încredinţat că ea, coana Clementina, poartă vina pentru tot ce s-a-ntâmplat. Aşa că n-avea rost să mă strecor pe lângă ziduri ca un copil pedepsit. Dimpotrivă, cu aplomb şi gata de luptă. O să-i amintesc toate micile scene, toate mărunţişurile care mă determinaseră să iau decizia aceea disperată. Este ea dispusă să înceteze pe viitor cu şicanele şi să ne dea concursul în bunul mers al căsniciei? Fraza mi s-a părut moderată şi totuşi ultimativă, demnă şi cu toate acestea împăciuitoare, menită să pună punct unei atitudini şi să deschidă un nou capitol în relaţiile noastre. Şi să-mi dea un răspuns limpede, fiindcă am raportat la regiment şi mi s-a promis, în caz de nevoie, o locuinţă. Erau invenţia mea atât raportul cât şi promisiunea, dar socoteam că-i în interesul cauzei. Scopul scuză mijloacele, zicala o ştiu până şi copiii.

Am intrat deci pe poartă în pas voinicesc, legănând în mână valijoara. Am urcat treptele cu paşi apăsaţi, semn de hotărâre şi autoritate. Când să vâr cheia în broasca modernă, cromată, uşa s-a deschis şi iat-o în faţa mea pe buna coană Clementina, gătită de oraş, cu o sacoşă mare în mână. Întâlnirea m-a luat pe nepregătite.

— Sărut mâna, am venit să...

— Silvia e la spital, mi-a spus ea trist.

— Ceee?

— O mică complicaţie, doctorul spune că nu-i ceva grav, dar a oprit-o câteva zile pentru analize. În situaţia ei trebuie luate toate măsurile. Tocmai voiam să-i duc schimburi, compot şi ceva de citit.

— Merg şi eu.

— Poate eşti obosit.

— N-are importanţă.

— Măcar să mănânci ceva, a hotărât ea întorcându-se şi pornind spre bucătărie. Îţi fac o omletă. Până atunci spală-te şi schimbă-te.

Autoritară ca totdeauna, şi fără să-ţi dea drept de replică. De fapt nici n-aveam de ce s-o contrazic. M-am spălat, m-am îmbrăcat civil, am mâncat în fugă ascultând noi detalii despre ceea ce se întâmplase.

— În noaptea aia, când ai plecat, a tot plâns. Ne-am culcat pe la miezul nopţii. Spre dimineaţă a sunat un soldat, venea să te caute. Poate că şi asta a contribuit la... S-a speriat, s-a albit la faţă, când m-am întors de la uşă căzuse pe scări. Frecţie cu oţet, o compresă rece, ce m-am priceput şi eu. Costică s-a dus după doctor. Într-o jumătate de oră a fost aici. Tensiune mică. Palpitaţii. Doctorul către noi, privind peste ochelari: „Soţul ei unde-i?" „A fost chemat la cazarmă." „A, da. Am mai întâlnit militari pe stradă. S-o fi speriat, un mic şoc". N-am stat să mai dau amănunte. I-a făcut o injecţie, a lăsat-o să doarmă şi mi-a scris o hârtie: „Mâine dimineaţă, cu pijama şi periuţă de dinţi, la spital." „Păi mă gândeam că..." „Nu vă gândiţi, faceţi cum vă spun eu. E sarcina în joc, înţelegeţi?" Abia la vorba asta m-am speriat de-a binelea. Nu ştii ce-nseamnă pentru o femeie să piardă o sarcină. Mai ales prima sarcină. Aşa că am dus-o la spital. De două ori pe zi sunt acolo, stau de vorbă cu ea, îi dau curaj...

— Mulţumesc pentru masă. Hai să mergem.

Pe drum, grăbeam mereu pasul, fără voie. Am surprins-o de câteva ori rămânând în urmă. Voiam să ştiu exact despre ce e vorba. Lucrurile luaseră o întorsătură serioasă; toate micile ciocniri dinainte îmi păreau derizorii, lipsite de sens. Îmi simţeam dinţii încleştaţi de încordare; imagini tulburi îmi umblau prin cap, o nelinişte fără nume îmi iuţea respiraţia.

— Dacă tot vii acolo, caută să vorbeşti şi cu doctorul. Eu n-am prea reuşit, Costică nici atâta. E un om cam repezit, trebuie să-l iei tare. Nu ştiu ce sfat să-ţi dau...

— Mă descurc eu, i-am spus printre dinţi.

— Vine câte-un moment când viaţa se complică. Trebuie să-i faci faţă.

Vorbea blând, cu o anumită resemnare. Am simţit, ciudat, o undă de compătimire: până şi un om tare ca ea...

— Nu fi îngrijorată. Doar nu-i ceva grav. Oricum, o să am grijă de-acum încolo. Vezi, mamă, nu suntem totdeauna pregătiţi pentru schimbări, pentru răspunderi. M-am gândit la

multe zilele astea.

— E bine dacă te-ai gândit. Înseamnă că ai şi înţeles.

Atât. Nici nu mai era loc pentru alte vorbe. Am intrat pe poarta spitalului; portarul a încercat să zică ceva, m-am răstit la el:

— Urgenţă. Un caz grav, medicul şef ne-a chemat.

Am luat-o de braţ şi am trecut mai departe. Simţeam în mine forţa unui buldozer. Dacă-mi ieşea în drum un perete, aş fi trecut prin el. Mă urma, tăcută şi supusă, probabil că intuia această forţă nouă, pe care mi-o insuflaseră neliniştea şi dragostea.

— Pe-aici, a şoptit la răscrucea lungilor coridoare albe. Rezerva trei, pe dreapta.

Nici măcar n-am lăsat-o să mă conducă. Citeam din fugă plăcuţele cu cifre albastre de pe uşi. Rezerva trei era vizavi de cabinetul medicului. Un bărbat mic şi chel, cu ochelari, în halat alb, venea spre noi.

— Bună ziua, dom' doctor, l-a salutat spăşită coana Clementina.

— Bună ziua, a spus el ocolind-o.

I-am aţinut calea:

— Tovarăşe doctor, v-aş ruga să...

— Sunt ocupat acum.

— Vă rog, e un caz special. E vorba de soţia mea, Silvia Drăgoescu.

— Da, ştiu. Staţi liniştit.

— Aş vrea totuşi să discutăm.

— Sunt ocupat, dragă! (puţin mai aspru de astă dată).

Simţeam cum mi se urcă sângele în cap. Coana Clementina aştepta, lipită de perete. Am făcut un pas spre doctor:

— Suntem într-un spital, mă aşteptam la o atitudine mai umană, la mai multă înţelegere...

M-a întrerupt cu un gest, cu palma-ntinsă. Obrajii bine raşi i se înroşiseră uşor.

— Ia stai puţin, tinere. Poftim aici, în cabinet, şi scuză-mă două minute. Intră şi ia loc.

Am intrat, felicitându-mă şi mustrându-mă totodată pentru izbucnirea mea. Ştiam demult că grosolănia nu înseamnă forţă. Poate că nici n-o meritase. Poate că era un om cumsecade, dar

copleşit de treburi urgente. În faţa medicului suntem totdeauna tentaţi să susţinem că problema noastră e cea mai gravă. M-am aşezat pe scaunul din ţeavă cromată, capitonat cu plastic vernil. Mi-am rotit privirile prin cabinet, înregistrând automat mobilierul economic, impersonal, şi micile obiecte care-l individualizau: o bonetă albă, de pânză, în cuier; calendarul „A.C.R.” din perete; sub cristalul de pe birou, o ilustrată „Salutări din Govora” şi un pliant, desfăşurat, reprezentând trasee din Munţii Bucegi. Intuiam nostalgia unei excursii fără grijă pe poteci umbroase, departe de ieşirile grosolane ale unor tineri nesăbuiţi. Ce ciudat, m-am pomenit gândind. Când suntem trişti şi îngrijoraţi, vibrăm mai prompt la tristeţile şi grijile altora.

La intrarea lui am sărit în picioare. Mi-a făcut semn – semnul cu care profesorul îngăduie elevilor să se aşeze. Am vrut să i-o iau înainte, să-i explic atitudinea de adineauri:

— Tovarăşe doctor, voiam să spun că...

— Stai puţin, dragul meu. Ia loc (iarăşi semnul acela liniştitor şi deopotrivă imperios). Fumezi? Ia o ţigară. De obicei nu îngădui să se fumeze în cabinet, dar acum e un caz special.

— Caz special?!

— Dumneata ai declarat asta. Aşa. Linişteşte-te. Respiră adânc şi relaxează-te. De obicei stai aşa de încruntat, sau...?

M-am lăsat pe spătarul scaunului; plasticul care-l acoperea mi s-a părut răcoros. El m-a privit iarăşi, îngândurat. Cu expresia medicului aflat în faţa unui caz mai dificil. Sau suspect. Sau enigmatic. S-a aplecat peste birou, îi distingeam până şi genele, mărite de lentilele ochelarilor. Mi-a vorbit încet, cu blândeţe:

— Cred că te-ai liniştit. Că adineauri m-ai şi speriat. Afişai o anumită... agresivitate. Acum spune ce te frământă.

— Vedeţi, soţia mea...

— Ţi-am spus: se află la noi sub observaţie.

— Asta voiam să vă rog. Ţinând seama că e un caz de excepţie...

M-a oprit iarăşi cu gestul acela care ameninţa să devină un laitmotiv al discuţiei noastre:

— Dragul meu, vreau să-ţi spun în primul rând un lucru. Pentru noi, aici, fiecare pacientă e socotită un caz de excepţie.

Ne confruntăm de multe ori cu situaţii limită. Putem vorbi la propriu, fără emfază, despre salvarea şi apărarea vieţii. Ştim ce avem de făcut, aşadar insistenţele şi îndemnurile sunt inutile.

— Iertaţi-mă, nu în acest sens m-am adresat dumneavoastră.

— Te înţeleg. Eşti îngrijorat. Asta-i bine, înseamnă că-ţi iubeşti soţia. Mă simt dator să te avertizez: are anumite dificultăţi. Am fost chemat în miez de noapte, când a suferit acel mic şoc. Am încercat să aflu cauza, dar soacra dumitale e un om discret. Un psiholog mai bun decât mine i-ar fi citit adevărul în ochi. Eu l-am bănuit numai. Ia spune, ce s-a întâmplat de fapt? Nu te întreb din pură curiozitate, ci din interes profesional. Dacă leşinul a venit din senin, cu alte cuvinte produs de cauze interne, trebuie să luăm măsurile adecvate, să prescriem analize, să administrăm un anumit tratament. Dar dacă a existat o cauză exterioară, intervenţia e de altă natură. Mai degrabă în zona psihicului, unde accentul nu cade pe pastile şi fiole. Prin urmare, trebuie să ştiu cât mai exact cauza, ca să aleg mijloacele de combatere a răului.

Am oftat. Omul acesta intuise unde trebuie să mă atingă. Sau ştiuse precis, de la bun început. Probabil nu se afla pentru prima oară în faţa unei asemenea situaţii. M-am hotărât să-i spun adevărul, umilul adevăr, cum ar spune poetul:

— Ei, bine, am o parte din vină. A fost un mic scandal în casă. Nu era implicată direct, dar a fost martoră. Trebuia să evit...

— Din fericire, nu e prea târziu nici acum. Climatul din familie are mare rol în cazul soţiei dumitale. Ajută-ne. Pe noi şi pe ea. Ne-am înţeles? Blândeţe, calm, înţelegere. Liniştea sufletească e foarte importantă, ţine minte asta.

— Vă mulţumesc, tovarăşe doctor. A fost o criză, dar a trecut. Incidentul s-a aplanat acum; sper să nu se mai repete niciodată.

— Atunci e bine. Colaborăm deci. Poţi să te duci s-o vezi, cu condiţia să n-o oboseşti prea mult. Liniştea este o artă, de-acum încolo trebuie s-o exersezi mereu.

M-a condus în hol. Coana Clementina a făcut un pas înainte. În ochii ei citeam teamă şi speranţă.

— Dom’ doctor...

— Fiţi liniştită, doamnă. Am ajuns la un punct de vedere

satisfăcător. Uitasem să vă spun: pacienta noastră se prezintă bine. Mâine îi fac biletul de ieşire.

S-a apărat cu gestul acela împotriva exploziei ei de emoţie şi recunoştinţă.

— Deocamdată noi ne-am făcut datoria. E rândul dumneavoastră, al familiei.

25.

Lunganul de Clopotaru s-a întins pe perete, cu ciocanul şi cuiul în mână.

— Mai la stânga, i-a spus sergentul dându-se cu un pas înapoi. Aşa e bine. Atinge-l.

Clopotaru a bătut cu îndemânare cuiul, apoi a întins mâna fără să se uite. Sergentul i-a dat diploma „Subunitate de frunte”, frumos înrămată, acoperită cu sticlă, şi el a agăţat-o în cui. Ceilalţi, care asistau la scenă, au aplaudat. Am aplaudat şi eu. Simţeam o undă de emoţie încleştându-mi gâtul. Soldaţii se uitau la mine, aşteptau să le spun ceva.

— E a voastră. Aţi muncit pentru ea şi aţi meritat-o. Cu toţii. „Inclusiv tu, sergent”, i-am spus în gând. În urma aplicaţiei, primise din nou insigna de frunte. Soldaţii se bucurau. Am făcut un pas la o parte, lăsându-i în voia lor.

— S-o păstraţi în continuare, le-a spus sergentul Tomoroga celor tineri. Băgaţi de seamă, când o să trec spre mare, în concediu, mă opresc pe-aici şi vin s-o văd.

— Dacă tot am pus mâna pe ea, sigur o păstrăm, a spus apăsat fruntaşul Benga.

Uşa cancelariei companiei s-a deschis şi locotenentul-major Cristea s-a arătat în prag.

Am comandat drepţi, dar Cristea a ordonat să continuăm. Apoi a zâmbit:

— Mai staţi mult să vă cântaţi isprava? O să întârziaţi la ora culturală.

M-am uitat la ceas:

— Aşa-i, fir’ar să fie! Fuga la club, băieţi. Mai avem cinci minute.

Am intrat cu o clipă înainte de începere. Tot regimentul era acolo; băieţii mei s-au strecurat care cum putea, printre rândurile de scaune, vânând un loc liber ici, altul dincolo. Butnaru, aflat mai în faţă, mi-a făcut semn. M-am aşezat lângă el, pe singurul scaun rămas liber.

— Unde umblaţi, măi? Profesorul a avut timp să ajungă aici de la Bucureşti, pe când voi...

— Ce profesor?

— De la Institutul de arheologie. De când cu diploma aia, te-

ai cam rupt de problemele curente ale oraşului.

— Toate la vremea lor, i-am spus. Mai cunosc eu pe unii care...

Am păstrat pentru altă dată mica răutate, căci pe scena îngustă a clubului apăruseră comandantul, maiorul Păduraru şi un civil cărunt, în costum bleumarin şi cravată roşie, târând după el o servietă mare. Ne-am ridicat cu toţii, comandantul a invitat oaspetele la mijloc, ne-a făcut semn să ne aşezăm şi l-a prezentat pe conferenţiar.

Profesorul şi-a început expunerea despre vestigiile istorice din zona noastră, aducând elogii echipei de entuziaşti care cercetaseră cu migală şi răbdare, reuşind să descopere zidul de incintă al vechii aşezări din vatra oraşului. Totdeauna a avut încredere – spunea cu aerul că ne mărturiseşte un secret – în inspiraţia şi entuziasmul amatorilor...

— Descoperirea de la Ulmeni nu reprezintă o noutate de principiu pentru istorie, dar este importantă prin faptul că aduce un nou argument, pe lângă atâtea altele, despre continuitatea populaţiei daco-romane pe aceste meleaguri cu istorie zbuciumată. Această zonă n-a rămas pustie nicio clipă, de trei milenii încoace, iar aşezarea de la Ulmeni se adaugă dovezilor de necontestat care răstoarnă afirmaţiile false ale unor istorici, sau pretinşi istorici. Spre a ilustra aceste opinii, vă voi prezenta câteva fotografii şi concluziile noastre despre obiectele descoperite aici...

Aspectomatul a început să ţăcăne. Lumina s-a stins în sală şi pe ecran a apărut, mult mărită, moneda pe care-o descoperisem eu şi Butnaru într-o după-amiază de iarnă.

— Moneda datează din secolul al doilea înaintea erei noastre, a spus profesorul. Originea ei este certă, Roma antică; ea atestă legăturile comerciale existente încă de atunci între dacogeţi şi imperiul roman. Ca şi arhitectura zidului de incintă. Se ştie că regii daci cereau romanilor experţi ca să-i ajute la edificarea cetăţilor; descoperirea de aici este încă o dovadă în acest sens. Dar cea mai senzaţională descoperire este, fără-ndoială, cuptorul pentru prelucrarea metalelor, care dovedeşte înaltul grad de dezvoltare a localităţii încă în perioada preromană. Institutul nostru continuă cercetarea şi interpretarea uneltelor şi obiectelor de podoabă descoperite.

Profit de ocazie ca să aduc mulţumirile noastre tovarăşilor care s-au străduit, în ceasurile lor libere, să cerceteze aşezarea şi să scoată la lumină atâtea lucruri valoroase. Bănuiesc că unii dintre ei se află chiar aici, în sală...

— Da, da, a încuviinţat în grabă comandantul. O să vi-i prezentăm după conferinţă...

— Meritul lor – a continuat profesorul – e cu atât mai mare cu cât unii dintre colegii noştri îşi pierduseră încrederea în existenţa cetăţii de la Ulmeni. Era nevoie de entuziasm, de ignorarea unor idei preconcepute, de prospeţime şi perseverenţă. Le-aţi avut pe toate acestea şi iată rezultatul.

Imaginea următoare reprezenta o vedere de ansamblu a micului şantier arheologic, şi asistenţa a început să aplaude.

— Suntem mari, mi-a şoptit Butnaru. Şi adu-ţi aminte cum ne îndoiam...

Dar nu voiam, acum, ca imaginea aceea să umbrească strălucirea clipei de triumf. M-am făcut că n-aud şi am ascultat mai departe.

— Mă mândresc să afirm că am fost printre cei care nu s-au îndoit de existenţa cetăţii, a continuat profesorul. Şi graţie contribuţiei dumneavoastră, mi-am văzut ipoteza confirmată. Cetatea Perodava există! Organele locale au hotărât să sprijine cercetarea ei în continuare, vom deschide aici un şantier arheologic...

Un nou ropot de aplauze a subliniat aceste cuvinte.

Când am ajuns acasă, am văzut în faţa porţii o *Dacie* verde. Am întins un deget acuzator spre cel care-o ocupa:

— Plutonierul-major Cioată, ai lipsit de la ora culturală!

— Am fost la poligon, s-a dezvinovăţit el coborând. N-am avut timp să vă raportez; m-a trimis comandantul să dau o mână de ajutor la întreţinerea grădinii. V-am adus ceva.

— Ca să-mi treacă supărarea?

— Nu, pur şi simplu aşa, fără un scop anume. Soţiei dumneavoastră îi plac florile?

— Cărei soţii nu-i plac florile?

A deschis portbagajul şi, m-a invitat să privesc. Un uriaş buchet de trandafiri! M-am uitat spre casă. Silvia apăruse în uşă. I-am făcut semn să vină mai aproape. A venit spre portiţă,

cu acelaşi pas de sportivă pe care i-l admirasem în prima clipă. Poate ceva mai greoi. Explicabil, acum.

— Ce trandafiri minunaţi! De unde sunt?

— Din poligon, a spus cu mândrie plutonierul-major ridicând buchetul.

— Din poligon! Deci, un poligon poate folosi şi la aşa ceva?

— De ce nu? am replicat. Să vezi ce frumos cresc acolo trandafirii!

SFÂRŞIT